

Rendvédelem-történeti Hírlevél

Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis

HU-ISSN 1785-3257

XX. évf. (2011) 35–36. szám

**Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-
történeti Tudományos Társaság**

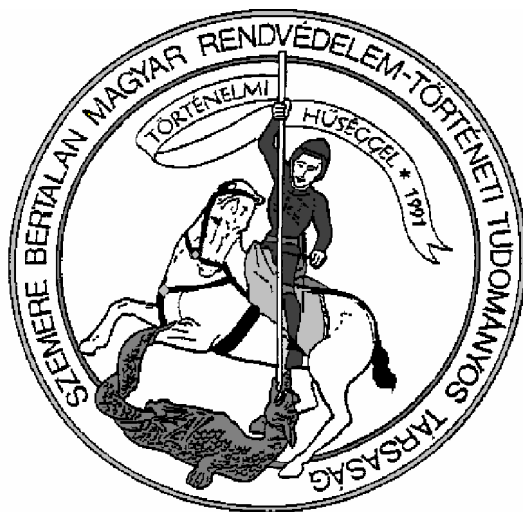
Budapest

Rendvédelem-történeti Hírlevél

Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis

HU-ISSN 1785-3257

XX. évf. (2011) 35–36. szám

**Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-
történeti Tudományos Társaság**

Budapest

IMPRESSZUM

A periodikum hivatásának tekintjük a diszciplína művelése során keletkezett operatív információk közlését. Tisztelettel köszönik e szám szerkesztői mindazok segítségét, akik tevékenységükkel hozzájárultak a kiadvány létrejöttéhez. Kérjük a Hírlevél olvasóit, hogy periodikánk megjelenéséhez, színvonalas szerkesztéséhez járuljanak hozzá.

A szerkesztőség segítséget vár:

- ♦ A szerkesztőség által nem figyelt hazai és külföldi lapok figyelését szívesen fogadják a szerkesztők.
- ♦ Ugyancsak szívesen vesszük egyes hazai vagy külföldi gyűjteményben található rendvédelem-történeti témájú kiadványok bibliográfiájának elkészítését.
- ♦ Köszönettel vesszük a tájékoztatásokat a már lezajlott és a meghirdetett rendvédelem-történeti orientáltaságú rendezvényekről.

A kiadványban aláírással megjelenő írások eltérhetnek a szerkesztőség álláspontjától!

A beküldött írásokat, számítógéplemezeket, fényképeket, videó tekercseket, stb. a szerkesztőség nem küldi vissza, valamint fenntartja magának a publikálásra kerülő anyagok javításának jogát!

*„Cum historia
pro securitate”*

*„Történelemmel
a biztonságért”*

Főszerkesztő: Dr. PARÁDI József
Szerkesztők: PARÁDI Ákos, Mag. SIMON F. Nándor,
Dr. SUBA János, SOM Krisztián

SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGI ADATAI:

✉: 1037, Budapest, Haránt utca 12.

☎: (+36/06-1) 325-1673

☎: (+36/06-1) 325-1674

☎: (+36/06-30) 479-5654

@: szbmrtr@gmail.com

ARS POETICA

A rendvédelem-történeti Hírlevél *Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis* HU ISSN 1785-3257 periodikát azzal a céllal hozta létre dr. PARÁDI József indítványa alapján a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, hogy elsősorban a magyar nemzet rendvédelem-történetének a műveléséhez kapcsolódó eredményekről és eseményekről nyújtson tájékoztatást. A periodika tehát nem csupán egy társadalmi szervezet eseményeiről tudósítja a tagságát, hanem a rendvédelem-történeti diszciplína aktualitásairól nyújt betekintést az érdeklődők számára, amelybe természetesen beletartoznak a diszciplínát gondozó szervezetek munkájáról szóló ismertetők is.

A periodika fokozatosan érte el a harmadik évezred elejére kiforrott formáját, az igényeket és a lehetőségeket tükröző rovatrendszerét. A szerkesztők célja, hogy olyan folyóiratot készítsenek, amelyet fellapozva az olvasó elé tárul a szakterület művelésének az állapota. Ebben az értelemben tehát nem csak a kortársaknak szóló információt hordoz a lap, hanem a jövő számára is igyekszik a legfontosabb információkat megőrizni.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (*Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis*) szerkesztőinek nem célja, hogy tudományos igényű alkotásokat közöljön, ez a Rendvédelem-történeti Füzetek (*Acta Historiae Praesidii Ordinis*) HU ISSN 1216-6774 hivatása. A Rendvédelem-történeti Hírlevél (*Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis*) a rendvédelem-történeti diszciplína művelésével kapcsolatos eredményekről, eseményekről és publikációkról nyújt tájékoztatást, a szakterület művelési feltételeiről szóló ismertetést, a tudományterületet gondozó személyek bemutatását tekinti hivatásának.

**Gondolatok a
Rendvédelem-történeti Hírlevél
(*Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis*)
szerkesztéséhez**

A Rendvédelem-történeti Hírlevél első száma adta közre a szerkesztői ars dictandumot. Újabb ars dictandum létrehozását a szerkesztőség indokolatlannak tarja. Úgy gondoljuk azonban, hogy a szerkesztőség tagjai körében – a hajdani ars dictandum megerősítése és pontosítása céljából – megvitatott és elfogadott szerkesztői intenciók kivonatát megjelentetjük a lap hasábjain, mivel a szerkesztői munka irányelveit nyilvánosnak tekintjük.

I. PRAKTIKUS ALAPELVEK

1. A Rendvédelem-történeti Hírlevél az egyetlen magyar nyelvű periodika, amely a rendvédelem-történeti diszciplína művelésének operatív információit közli.

2. A periodika a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöksége és a tagság között az egyetlen rendszeres írásos kapcsolat.

3. A periodika pénzügyi alapjai labilisak. Szorult helyzetben házilagos kivitelezés lehetőségét célszerű előtérbe helyezni.

4. Célszerű – a stabil szerkesztői team mellett – minél szélesebb kört bevenni az alkalmi közlések, illetve egy-egy rovat kivitelezésére. Előtérbe kell helyezni az elektronikus terjesztést.

5. Indokolt olyan honlapot keresni, vagy létrehozni, amely befogadja a periodikát.

6. Célszerű megszervezni – esetleg hallgatók bevonásával - hogy a periodika a világnyelvek egyikén is publikálásra kerüljön, akár elektronikus formában is.

7. Indokolt támogatni a periodika szerkesztéséhez potenciális híranyagot nyújtó intézményekkel a kapcsolatot (hazai és külföldi társaságok, szerkesztőségek és kiadók, gyűjtemények, oktatási intézmények stb.)

II. FORMAI SZEMPONTOK

1. Az A/5-ös méret bevált és az olvasók szeretik, e mellett pedig takarékos megoldás. Ezzel ellentétes méltányolandó szempontok esetén van helye a méret újragondolásának.

2. Arra kell törekedni, hogy az ízléses kivitel és kiadáskímélő megoldások jellemezzék a periodikát. Az arculatformáló formai jegyek minősülő részek módosítását csak óvatosan célszerű megvalósítani. A periodika latin nevét, a magyarral azonos jelleggel célszerű szerepeltetni a címlapon.

3. A periodika részeinek markánsan kell elhatárolódniuk egymástól, a jó áttekinthetőség kritériumainak érvényesülésével.

4. A címlap és a hátsó borító tartalmát, a címlap belső oldalán az impresszumot, a hátsó borító belső oldalára az 1%-os felhívást, valamint a periodika vé-

gére csoportosítva az állandó űrlapokat, mint a periodika keretét célszerű fenntartani.

5. Indokolt bevezetni a korábban többé-kevésbé hiányzó tartalomjegyzéket az impresszumot követően.

6. Üdvös volna az évfolyamok első és második számait eltérő színekkel jelölni.

7. Egyes rovatokat – amelyek sorozat jelleggel bírnak – célszerű mellékletként publikálni, akár eltérő színű papíron (pl.: új publikációk rovata, tanintézetek rendvédelem-történeti diplomamunkáinak jegyzékei sorozat, könyvtárak rendvédelem-történeti témájú könyv- és folyóirat jegyzékei sorozat stb.)

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke

SZERZŐK

Dr. BALLA Tíbor

(+36/06-20) 471-9105 ; ukadel@freemail.hu

A történelemtudomány egyetemi doktora, a hadtudomány Ph.D. doktora. A Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja. A Magyar Történészek Nemzeti Bizottságának a titkára. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar hadtörténelem.

Dr. BIMBÓ Zsolt

Az állam- és jogtudomány egyetemi doktora. Kutatási területe a Magyar Királyi Csendőrség.

Dr. BODA József ☿ ⚔ ✱ ☒

A hadtudomány egyetemi és Ph.D. doktora. Címzetes egyetemi docens, a Hadtudományi Doktori Iskola Témavezető oktatója. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, a Magyar Hadtudományi Társaság tagja, a Magyar Kriminológiai Társaság tagja, a Magyar Rendészettudományi Társaság tagja, a Magyar Repülés-történeti Társaság tagja, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Tudományos Tanács tagja, a Rendőri Jövőkutatók Nemzetközi Szövetsége tagja. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar rendvédelmi békefenntartás és polgári válságkezelés, válságdiplomácia.

Dr. BODOKAI Gábor

Az állam- és jogtudomány egyetemi doktora. Kutatási területe a két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelem-története.

Dr. CSIHA Gábor

(+36/06-30) 267-7528 ; csiha.gabor@fellugy.axelero.net

Az állam- és jogtudomány egyetemi doktora. A Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság tagja. Kutatási területe a magyar katonai igazságszolgáltatás jogtörténete, a katonai büntető, fegyelmi anyagi, eljárási és végrehajtási jog fejlődés-története.

CSÓKA Ferenc ☿ ✱ ✱ ☒

(+36/06-20) 579-5139

A rendvédelem-történet magistere. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztályának a vezetője és a Magyar Hadtudományi Társaság Felderítő Szakosztályának vezetője. Az oklevéltan, a paleográfia és a kodikológia történelmi segédtudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli. Munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője. Kutatási területe a neoabszolutizmus rendvédelme, a polgári magyar állam hírszerzésének története.

Dr. ESTOK József ☿

(+36/06-20) 914-4334 ; estok@mail.datanet.hu

Az állam- és jogtudomány egyetemi doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Magyar Börtönügyi Társaság tagja. Kutatási területe a magyar börtönügy története.

FAZAKAS László Károly ☿ ✧ ✨ ✨ ☒

(+36/06-130) 986-3997 ; fazakas@imm.hu

A rendvédelem-történet magisztere. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke. Korona- és testőrség, illetve Képvise-lőházi Őrség történeti kutató és szakértő. Kutatási területe a magyar testőrsé-gek, koronaőrség, és képviselőházi őrség története.

Dr. FÓRIZS Sándor ✨ ✨

(+36/06-20)932-5508 , drforizsdandor@invitel.hu

Hadtudomány kandidátusa. Habilitált egyetemi tanár, a Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történe-ti Tudományos Társaság tagja, a MH Vezérkar Főnök Hadtudományért Alapít-vány kuratórium tagja, a Magyar Hadtudományi Társaság tagja, a Magyar Ren-dészettudományi Társaság tagja. Kutatási területe a rendvédelmi tisztképzés, a német rendészeti szaknyelv.

Dr. KOVÁCS Zoltán András ☿ ✧

A történelemtudomány Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Belügyi Tudományos Tanács Tag-ja. Kutatási területe a magyar állambiztonsági és belügyi szervek története 1920–1945 között, a SZÁLASI Ferenc vezette kormány története.

KÖMÜVES József ☿

Kutatási területe a magyar határőrizet-történeti gyűjtemények.

Dr. LÓRÁNT Csaba ☿ ✧ ✨ ✨ ☒

(+36/06-30)914-2049 ; lorant_01@citromail.hu

Egyetemi doktor. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudomá-nyos Társaság tagja. Kutatási területe a Magyar Királyi Csendőrség története.

Dr. MEZEY Barna ☿ ✧ ✨ ✨ ☒

(+36/06-1) 266-3119 ; rektor@elte.hu

Az MTA doktora, a rendvédelem-történet magistere. Habilitált egyetemi tanár, az ELTE rektora a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Szeme-re Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, a Ma-gyar Börtönügyi Társaság alapító tagja, a Magyar Jogász Egylet, a Magyar Kri-minológiai Társaság, a Magyar Történelmi Társulat és a Politikatudományi Tár-saság tagja.

MOLNÁR Sándor

csulak@rocketmail.hu

Kutatási területe a történelmi Magyarország erdélyi határvonala.

NÁNAI Ferenc

(+36/06-30) 977-7440 ; nanaisensi@freemail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tag-ja. Kutatási területe a rendvédelmi testületek személyi állománya fizikai felké-szítésének a története.

Dr. PARÁDI József ☿ ✎ ✎ ✎ ✎ ✎

(+36/06-30)912-7651 ; paradi.jozsef@gmail.com

Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, a rendvédelem-történet magistere. Nyugalmazott főiskolai tanár, az ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék külső munkatársa, a Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója. A Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 főszerkesztője. Kutatási területe a magyar rendvédelem története 1867–1945.

Dr. PERÉNYI Roland ✎

(+36/06-30) 398-7704 ; perenyir@gmail.com

A történelemtudomány Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, a Magyar Múzeumi Történész Társulat tagja, az ELTE BTK Történeti Kollégium tagja. Kutatási területe a Fővárosi rendőrség XIX–XX. századi története, bűnözés és társadalomtörténet.

Dr. SÁNDOR Vilmos ☿ ✎ ✎ ✎

(+36/06-30) 932-1691 ; sandor.vilmos@zmne.hu

A hadtudomány kandidátusa. Nyugalmazott egyetemi tanár. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság tagja. Kutatási területe a magyar határőrizet-történet.

SIMON F. Nándor: ☿ ✎ ✎ ✎ ✎ ✎

(+36/06-1) 416-2433 ; simon.f.nandor@gmail.hu

A rendvédelem-történet magistere. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja, a Magyar Hadtudományi Társaság tagja. A rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257. periodikák szerkesztőségi tagja. A diplomatica, paleografia, papirológia, szfragisztika történelmi segédtudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

SOM Krisztián ☿

(+36/06-70) 230-9318 ; som.krisztian@freemail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, elnökségi tagja. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 periodikák szerkesztőségi tagja.

Dr. SUBA János ☞ ✎ ✨ ☒

(+36/06-30) 566-7120 ; suba.janos@webmail.hu

A geodézia egyetemi és Ph.D. doktora, a rendvédelem-történet magistere. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257. periodikák szerkesztőségi tagja. Magyar államhatár-történeti szakértő. Kutatási területe a magyar államhatár geodéziai elhelyezkedése és jelölésének története.

Dr. SZAKÁLY Sándor ☞ ✎ ✨ ✨

(+36/06-20)910-5291 ; sakat@mail.datanet.hu

Az MTA doktora, a rendvédelem-történet magistere. Habilitált egyetemi tanár. A Károli Gáspár Református Egyetem Új és Jelenkori Magyar Történeti Tanácskének vezetője. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Bizottságának tagja. A Magyar Történelmi Társulat alelnöke. Az Osztrák-Magyar Tudományos és Oktatási Kooperációs Akció Alapítvány kuratóriumának elnöke. A Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság választmányának tagja. A Habsburg-kori Kutatások Közalapítvány kurátora. Az egri Eszterházy Károly Főiskola Intézményi Doktori Tanácsának tagja. A Hadtörténelmi Közlemények, a Bécsi Napló, a Magyar Napló szerkesztőbizottsági tagja. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar had-és sporttörténet, különös tekintettel a magyar királyi honvédség és csendőrség, a tisztképzés történetére

ZEIDLER Sándor ☞ ✎ ✨ ✨ ☒

(+36/06-30) 961-9148 ; zeidler.sandoristvan@upcmail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja, a Magyar Numizmatikai Társaság tagja, az Európai Hagyományörző Egyesületek Szövetségének a tagja. Az archontologia, falleriszтика, heraldika, insigniológia, vexillológia, numizmatika, ikonográfia történelmi segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője. Kutatási területe a magyar rendvédelmi testületek XIX-XX. századi egyenruha és rangrendszere, valamint a magyar kitüntetések.

Dr. ZÉTÉNYI Zsolt ☞ ✨

zezso@t-online.hu

Az állam- és jogtudomány egyetemi doktora. A Bajcsy-Zsilinszky Társaság főtitkára, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány kuratóriumának és a Magyar Konzervatív Alapítvány kuratóriumának az elnöke. Kutatási területe a Magyar Királyi Csendőrség.

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem
mag.	Rendvédelem-történet magisztere

TARTALOMJEGYZÉK

TÁRSASÁGI ÉLET	17
Tisztségviselők	17
PARÁDI József: Hozzájárulások a magyar rendvédelem-történet műveléséhez.	20
ZEIDLER Sándor: SZBMRTT kibővített elnökségi ülés. 2011. II. 11. csütörtök.	25
ZEIDLER Sándor: SZBMRTT kibővített elnökségi ülés. 2011. X. 9. csütörtök.	25
ZEIDLER Sándor: SZBMRTT közgyűlés 2011. XI. 11. péntek	26
PARÁDI József: SZBMRTT elnökségi ülés.	26
SUBA János SZBMRA 2011. évi tevékenysége.	27
SUBA János: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány 2012. évi munkaterve.	27
 FIGYELŐ	29
PARÁDI József: Magyarnek maradni.	29
 SZEMLE	30
Recenziók	
ZEIDLER Sándor: Recenzió <i>A magyar-román határ és őrzése.</i>	30
BALLA Tibor: Recenzió LENGYEL Béla: <i>Európa forgószeleiben. Visszaemlékezések tapasztalatok és benyomások egy katona életéből.</i>	31
Folyóiratismertetés	
PARÁDI József: Folyóiratismertetés a Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XV. évf. (2008) 18. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban.	33
PARÁDI József: Folyóiratismertetés a Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XVI. évf. (2009) 19. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban.	34
PARÁDI József: Folyóiratismertetés a Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XVII. évf. (2009) 20. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban.	35
PARÁDI József: Folyóiratismertetés a Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XVIII. évf. (2010) 21. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban.	36
PARÁDI József: Folyóiratismertetés a Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XIX. évf. (2010) 22. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban.	37
PARÁDI József: Folyóiratismertetés a Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XX. évf. (2011) 23. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban.	38

PARÁDI József: Folyóiratismertetés a Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (<i>Acta Historiae Preasidii Ordinis</i>), XXI. évf. (2011) 24. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban.	39
RENDEZVÉNYEK	41
SIMON F. Nándor: A 130 esztendő Magyar Királyi Csendőrség Szimpozion és kiállítás 2011. II. 14. hétfő	41
SIMON F. Nándor: A 15 éves Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. Konferencia 2011. III. 24. csütörtök.	44
SIMON F. Nándor: Konferencia a visszatérésről. 2011. IX. 20. kedd.	46
ZEIDLER Sándor: A Magyar Koronaőrök Egyesületének emlékünnepe. 2011. IX. 24. szombat.	50
SIMON F. Nándor: Terrorizmus és demokrácia a XXI. században. 2011. IX. 29–30. csütörtök–péntek.	51
SIMON F. Nándor: Közbiztonság és társadalom. 2011. IX. 30. péntek.	54
KÖMÜVES József: Történelmi konferencia Makón 2011. X. 11. kedd.	57
PARÁDI József: Ismertető a magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat XXVI. „ <i>Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében</i> ” című konferenciájáról 2011. XI. 11. péntek.	58
MEZEY Barna: Konferencia-absztrakt Megnyitó.	74
PARÁDI József: Konferencia-absztrakt Militarizmus és demilitarizmus a polgári magyar állam rendvédelmében. Az egységes állami fizetési rendszer és a rendfokozati rendszerek.	75
BODA József: Konferencia-absztrakt. A katonai rang és függelmi rendszer használatának tapasztalatai a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat tevékenységében.	79
CSIHA Gábor: Konferencia-absztrakt Konferencia-absztrakt Demilitarizációs mozzanatok a magyar igazságszolgáltatás történetében.	81
CSÓKA Ferenc Konferencia-absztrakt Konferencia-absztrakt Rendvédelem kontra rendészet.	82
ESTOK József: Konferencia-absztrakt Konferencia-absztrakt A büntetés-végrehajtási függelmi viszonyrendszer története 1867-2005.	84
FÓRISZ Sándor: Konferencia-absztrakt A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendprtsiszt-képzésében.	86
KOVÁCS Zoltán András Konferencia-absztrakt A csendőrség és a rendőrség katonai alkalmazása 1944-1945.	88
PERÉNYI Roland Konferencia-absztrakt A fővárosi rendőrség tagjainak II. világháború alatti tevékenysége az igazoló bizottsági iratok tükrében. ...	90
SIMON F Nándor: Párt és belügy: Munkásőrség – a Munkásőrség rangrendszere és függelmi viszonyai.	91
SZAKÁLY Sándor: Konferencia-absztrakt. A csendőrtiszti karrier.	93
ZEIDLER Sándor A Magyar Királyi Nemesi Testőrség, a Magyar Királyi Darabont Testőrség , a Magyar Királyi Képviselőházi őrség, a Ma-	

gyar Királyi Koronaőrség és a Magyar Királyi Folyamőrség rangrendszerei.	95
PARÁDI József: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által 2012-ben előreláthatóan megrendezésre kerülő rendvédelem-történeti tudományos rendezvények.	97
SZEMÉLYI HÍREK	98
PARÁDI József: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagságának változásai „ <i>Homo non sibi soli natus, sed patriae.</i> ” (Cicero) Az ember nem önmaga számára él, hanem a hazáért.	98
SZAKÁLY Sándor: Nekrológ. Búcsú vitéz nemes DOMOKOS Sándortól.	99
LÓRÁNT Csaba: Nekrológ. Búcsú FARBAKY Ákostól.	100
Új tagtársunk NÁNAI Ferenc.	102
Új tagtársunk dr. ESTÓK József.	103
Dr. ESTÓK József publikációs jegyzéke.	103
PARÁDI József: A rendvédelem-történetért elismerési rendszer.	105
PARÁDI József: Kitüntetettjeink 2011-ben.	111
Dr. MEZEY Barna prof. publikációs jegyzéke.	126
Dr. PERÉNYI Roland publikációs jegyzéke.	127
MŰHELY	129
PARÁDI József: Határőrizet-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál.	129
SOM Krisztián: Az afrikai német védnökségek rendőri erői.	144
BODOKI Gábor Bálint: A Magyar Királyi Vámőrség.	145
BIMBÓ Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrseg képzése és oktatása.	154
KÖMÜVES József: Az ÁVH Határőrseg szerepe a Déli Védelmi Rendszerben.	161
EDUKÁCIÓ	169
PARÁDI József: Nemzeti rendvédelem-történet a magyar rendvédelmi szakemberek képzésében.	169
SCIENTIA	176
PARÁDI József: Nemzeti rendvédelmünk XIX–XX. századi története a magyarországi tudományos fozokozatszerző disszertációkban.	176
SIMON F Nándor: Dr. MEZEY Barna rendvédelem-történeti témájú doktori védése a Magyar Tudományos Akadémián.	184
DOKUMENTUMOK ÉS MUNKÁSSÁGOK	187
PARÁDI József: Az internet hasznosítása a magyar rendvédelem történetét kutatók munkásságai eredményeinek közkinccsá tétele érdekében.	187

PARÁDI József: Tájékoztató tudományos társaságunk honlapjának gyarapodásáról. Honlapcímünk: http://www.szbmrtn.atw.hu .	188
EMLÉKHELYEK ÉS TÁRGYAK	192
PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség tábori csendőri szolgálatának jelvényei.	192
FAZAKAS László: Gondolatok a rendvédelmi emlékhelyek feltárásáról és közkinccsé tételéről.	201
PARÁDI József: A történelmi Magyarország határai, mint rendvédelem-történeti emlékhelyek, az SZHM.	203
MOLNÁR Sándor: Székelyföldi Határtúra Mozgalom.	205
PÁLYÁZATOK	215
PARÁDI József: Kritikai észrevételek a belügyi tudományos tanács 2011. VII. 1-ei pályázati felhíváshoz.	215
SÁNDOR Vilmos: Tájékoztatás egy Európai Unió projekt sikeres befejezéséről.	217
LAPZÁRTA UTÁN ÉRKEZETT	219
PARÁDI József: Előszó ZÉTÉNYI Zsolt: dr. KÉPÍRÓ Sándor című cikkéhez.	219
ZÉTÉNYI Zsolt: Dr. KÉPÍRÓ Sándor In memoriam (1914. február 18., Sarkad – 2011. szeptember 3., Budapest).	221
ÚRLAPOK	237
Felhívás a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlására	237
Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciára jelentkezési felhívás	239
Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciára jelentkezési lap	241
Szerzői úrlap	243
Belépési nyilatkozat	245
Belépési nyilatkozat adatlapja	246
Publikációs adatlap	247
Gyűjtők adatlapja	249
Adatpontosító lap	251
Periodikáink és válogatott monográfiák	253

„Discipulus est prioris posterior dies”
(A holnap a tegnap tanítványa)
Publius Syrus

TÁRSASÁGI ÉLET

Tisztségviselők

Elnökség

PARÁDI József dr. Budapest 1037, Haránt u. 12. ☿ ✕ ✧ ✨ ☼ ☼ DT	Elnök ☎: (+36/06-1) 250-6199 ☎: – ☎: (+36/06-30) 912-7651 @: paradi.jozsef@gmail.com
	Ügyvezető alelnök, pályázat, ökonómia ☎: – ☎: – ☎: – @: –
FAZAKAS László Budapest 1138, Berettyó u. 11. III.6. ☿ ✕ ✧ ✨ ☼ ☼	Szakértés, emlékhely ☎: (+36/06-1) 349-7237 ☎: – ☎: (+36/06-30) 986-3997 @: fazakas@imm.hu
SIMON F. Nándor mag. Budapest 1155, Ivánka Pál. u. 16. ☿ ✕ ✧ ✨ ☼ ☼	PR ☎: (+36/06-1) 410-7811 ☎: – ☎: (+36/06-20) 347-4602 @: simon.f.nandor@gmail.com
SOM Krisztián Budapest 1117, Irinyi János u. 36/B. ☿	Digitalizáció ☎: – ☎: – ☎: (+36/06-70) 230-9318 @: som.krisztian@freemail.hu
SUBA János dr. Budapest 1184, Dolgozó út 20. II/7. ☿ ✕ ✧ ✨ ☼ ☼	Alapítvány ☎: (+36/06-1) 325-1673 ☎: (+36/06-1) 325-1647 ☎: (+36/06-30) 566-7120 @: suba.janos@hm-him.hu
SZAKÁLY Sándor dr. prof. vit. Budapest 1034, San Marco u. 28. fsz. 2. ☿ ✕ ✧ ✨	Scientia, educatio ☎: (+36/06-1) 388-1482 ☎: – ☎: (+36/06-20) 910-5291 @: sakat@mail.datanet.hu

SZÉKELY Zoltán dr. Tarnaórs 3294, Erzsébet u. 18. 	Digitalizáció : – : – : (+36/06-30) 475-0626 : dessant@gmail.com
ZEIDLER Sándor Budapest 1026, Trombitás u. 22. 	Címerkirály, etika : (+36/06-1)212-5575 : (+36/06-1)212-5575 : (+36/06-30)961-9148 : zeider.sandoristvan@upcmail.hu
CSÓKA Ferenc Budapest 1089, Bíró Lajos u. 9. 	Kooptálva : (+36/06-1)303-2970 : – : (+36/06-20)579-5139 : –

Felügyelő Bizottság

FORRÓ János Székesfehérvár 8000, József u. 2/E, III/3. 	Elnök : (+36/06-22)313-606 : – : (+36/06-20)311-3966 : forro.janos@hotmail.com
HEGEDŰS Ernő dr. Budapest 1173, Borsó u. 4. I/5. 	Tag : (+36/06-1)787-8283 : – : (+36/06-20)470-8734 : hegeduerno@freemail.hu
ZSUFFA András dr. Budapest 1172, Mátka u. 35. 	Tag : – : – : (+36/06-30)942-1149 : zsuffa@kgb.hu

Szakosztályok

CSÓKA Ferenc	Rendőrség-történeti
JOÓ Gábor Budapest 1131, Vizimolnár u. 3. IV/32. 	Pénzügyőrség- és Vámtörténeti : (+36/06-1)242-6877 : – : (+36/06-20)384-7397 : joogabor43@gmail.com

GÁSPÁR László dr. Budapest 1183, Érsekújvár u. 10. 	Határőrizet-történeti : (+36/06-1)290-3085 : – : (+36/06-20)370-2863 : gaspar50@vipmail.hu
LŐRINCZ József dr. prof Budapest 1039, Lukács Gy. u.4. IX/89 	Büntetés-végrehajtás történeti : (+36/06-1)243-4780 : – : (+36/06-20) 222-6545 : lowiz@t-online.hu
FAZAKAS László	Korona-, Képviselőház- és Testőrség-történeti
MEZEY Barna dr. prof. Budapest 1022, Bimbó u. 64. 	Rendvédelem jogtörténeti : (+36/06-1)266-3119 : – : (+36/06-) : mbarna@ajk.elte.hu
LÓRÁNT Csaba dr. Budapest 1115, Somogyi u. 28–30. 	Gyűjtők : (36/06-1)204-1707 : – : (36/06-30)914-2049 : lorant_01@citromail.hu

Regionális csoportok

BERTA Gyula Kaposvár 7400, Pete L. u. 8. 	Dél-Pannon : (+36/06-82)317-205 : – : (+36/06-30)571-7046 : –
---	---

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány

SUBA János dr. Budapest 1184, Dolgozó út 20. II/7. 	Elnök : (+36/06-1) 325-1673 : (+36/06-1) 325-1647 : (+36/06-30) 566-7120 : suba.janos@hm-him.hu
---	---

PARÁDI József**Hozzájárulások a magyar rendvédelem-történet műveléséhez**

Elnökségünk minden évben áttekinti tudományos társaságunk tagdíjfizetési helyzetét. Mivel arra törekszünk, hogy egy–egy ciklusra kiterjedően állapítsuk meg az éves tagdíj összegét a 2011–2015. évi ciklus éves tagdíjának összegét 5 000 Ft. vagy 20 €/főben állapította meg az elnökség.

Az éves tagdíjak befizetésének a határideje a tárgyév első 1/4 éve.

A tagdíj postai úton vagy átutalással fizethető be. Külön csekket tudományos társaságunk nem készített.

Tudományos társaságunk forint- és devizaszámláját az UNICREDIT BANK HUNGARY Zrt. vezeti.

- a bank SWIFT kódja: BACXHUHB
- forint számlaszám: 10091 8001 0000 0022 6910 0002
- forint számlaszám IBAN kódja: HU – 51 10091 8001 0000 0022 6910 0002
- deviza számlaszám: 10091 8001 0000 0022 6910 0026
- deviza számlaszám IBAN kódja: HU – 082 10091 8001 0000 0022 6910 0026

Többes tagság tagdíjkedvezményére jogosultságot biztosító szervezetek:

- Magyar Hadtudományi Társaság;
- Rendvédelmi Relikviagyűjtők Egyesülete.

Bárki fizethet pártoló tagdíjat. Ennek nem előfeltétele a tagsági viszony. A pártoló tagdíj összege 10 000 Ft. vagy 40 € / év / fő

A 2011. évi tagdíját tagságunk jelentős része még nem fizette be 2011. novemberéig. Bízom abban, hogy az év végéig a tagdíjhátralékkal rendelkezők eleget tesznek tagdíjfizetési kötelezettségüknek.

Sajnálatos, hogy – mivel tudományos társaságunk jellegéből fakadóan nem vagyunk tömegszervezet, ezért mérsékelt taglétszámmal rendelkezünk – tagjaink közül viszonylag sokan az év végi befizetést részesítik előnyben. A tagsági formákkal és tagdíjakkal kapcsolatos társasági határozatunk pedig egyértelműen úgy fogalmaz, hogy „A tagdíjat – mivel az a SZBMRTT működésének finanszírozására hivatott – a tárgyév első 1/4 évének a végére kell kiegyenlíteni.” A késedelmes befizetők gondoljanak arra, hogy helyettük az elnök kénytelen helyt állni, amikor a postázási és egyéb felmerülő költségeket a saját pénzéből egészíti ki.

Határozat
a tagsági formákról és tagdíjakról

1.§

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság az alapszabályzatával összhangban az alábbi határozatot hozta a társasági formákra és a tagdíjakra. Amennyiben jelen határozat és az Alapszabályzatban foglaltak vagy azok értelmezhetősége tekintetében egymástól eltérő tartalom is feltételezhető, a jelen határozatban foglaltakat kell mérvadónak tekinteni.

2.§ Tagsági formák

1. Tiszteletbeli tagság
2. Rendes tagság
3. Pártoló tagság

3.§ Tiszteletbeli tagság

Kiválóságok kérhetők fel erre a tagsági formára az Alapszabályzatban rögzítettek szerint. A tiszteletbeli tagok tagsági díj fizetésére nem kötelezhetők.

4.§ Rendes tagság

A rendes tagsággal járó jogosultságokat és kötelezettségeket az Alapszabályzat tartalmazza.

5.§ Pártoló tagság

A pártoló tagdíj Tudományos Társaságunkhoz juttatása időpontjától számított következő év végéig tart a pártoló tagsági viszony. A pártoló tagok tisztséget nem tölthetnek be, szavazati jogosultsággal nem rendelkeznek, csupán véleményezési joguk van. A pártoló tagsági viszony részleteit az Alapszabályzat tartalmazza. A pártoló tagdíj mértéke nem lehet kevesebb, mint a tárgyévben esedékes rendes tagsági díj duplája (**lásd 1.sz. mellékletet**)

6.§ A tagsági viszony külsőségei

A Társaság tagjai társasági kártyára és tagsági jelvényre jogosultak.

Tagsági jelvények az eddigi gyakorlattal megegyeznek, azaz:

- tiszteletbeli tag arany jelvény;
- rendes tag ezüstjelvény;
- pártoló tag bronz jelvény viselésére jogosult.

A tagsági jelvényt és kártyát ünnepélyes keretek között adja át a Tudományos Társaság elnöke vagy megbízottja általában az éves közgyűléshez kapcsolódó tudományos konferencián.

A tagsági kártyát bankkártya méretben kell létrehozni és annak tartalmaznia kell:

- a tag teljes nevét;
- a tag tagsági számát;
- a tag tagsági formájára utaló jelölést;
- a társaság nevét;
- a társaság adószámát;
- a társaság emblémáját;
- a társaság számlavezető bankjának nevét és címét, valamint számlaszámát;
- a társaságot nyilvántartásba vevő bíróság megnevezését és a bírósági regisztrációjának a számát;
- a társaság legfontosabb elérhetőségi adatait;
- a társaság jelmondatát.
- A tagkártyák érvényessége;

- Tiszteletbeli tagsági kártya (Érvényes visszavonásig);
 - Pártoló tagsági kártya (Érvényes tagsági viszony keletkezését követő naptári év december 31-ig);
 - Rendes tagsági kártya (Érvényes visszavonásig).
- A korábbi tagsági kártyák nem vesztik el érvényességüket.
- A tagsági kártya és jelvény elvesztése esetén a tagok saját költségükre kérhetik annak pótlását.

7.§ Tagdíjak

A tagdíj mértékét az elnökség – a közgyűlés által átadott hatáskörben – évente állapítja meg. A tagdíj mértékét az **1.sz. melléklet** tartalmazza.

Az elnökség jogosult természetes személyek esetében egyedi tagdíjak, illetve átmeneti tagdíjmentesség megállapítására is a körülmények figyelembe vételével. Jogi személyiségű tagok esetében a tagdíjat minden esetben egyedileg állapítja meg az elnökség.

A tagfelvétel évében az új tagnak még nem keletkezik tagdíjfizetési kötelezettsége. A január 1.-i tagsági viszonnal kezdő tagoknak keletkezik tagdíjfizetési kötelezettségük valamennyi naptári évben.

8.§ Többses tagság

Tudományos Társaságunk elnöksége által a többses tagság hatálya alá sorolt egyesületekben is tagsági viszonnal rendelkező tagtársaink a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál (SZBMRRTT) a tagdíj 50%-át kötelesek befizetni amennyiben a többses tagság hatálya alá sorolt egyesületek egyikében is fizetnek tagdíjat és a tagdíjfizetésüket bizonyítani tudják (csekkmásolat stb.).

Amennyiben tagtársaink a többses tagság tekintetében az elnökség által elismert társadalmi szervezetek közül a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságon kívül még két szervezetben tagdíjfizető tagsággal rendelkeznek a többses tagság miatt a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagdíjának 25%-ra mérséklődik a tagdíjuk. A rendes tagsági tagdíj 25%-a alá nem mérsékelhető tagdíj attól függetlenül, hogy hány és milyen szervezetnek tagjai tagtársaink.

A kettős vagy többses tagságból fakadó tagdíjkedvezményt a tag kezdeményezheti. Kérelmét írásban kell eljuttatni az elnökséghez, melyben indokolja a mérséklésre irányuló indítványt. A kettős vagy többses tagdíjkedvezményben részesített tagok mindaddig élhetnek kedvezményükkel, amíg a kettős, illetve többses tagságból fakadó tagdíjfizetéseiket igazolják.

A többses tagságból fakadó tagdíjkedvezmény hatálya alá eső szervezetekről az elnökség dönt. A tagdíjkedvezmény alapvetően azokra a tagokra terjeszthető ki akik olyan szervezetek tagjai, amelyek tevékenységükkel elősegítik nemzeti rendvédelem-történetünk tudományos művelését. A többses tagdíj hatálya alá eső szervezetek jegyzékét a **2.sz. melléklet** tartalmazza.

9. § Tagdíjmentesség és tagdíjkedvezmény

A tagdíjmentességet, illetve tagdíjkedvezményt a tag kezdeményezésére, vagy egyéb okok miatt az elnökség ideiglenesen, vagy véglegesen állapíthatja meg. A tagdíjkedvezményt, vagy tagdíjmentességet élvezők jogosultságait – ellentétben a szüneteltetett tagsági viszonnal rendelkezőkkel – nem mérséklődnek, választhatnak és választhatók.

10. § Tagdíjkiértésítés

A tagdíjak mértékéről, a tagok tagdíjkötelezettségéről a tagságot a változások függvényében kell kiértésíteni.

11. § Felfüggesztés és szüneteltetés

A tagsági viszony felfüggeszthető illetve szüneteltethető. Mindkettő eldöntésére az elnökség jogosult. Felfüggesztésre általában akkor kerülhet sor, ha az érintett tag átmenetileg olyan helyzetbe kerül, ami nem egyeztethető össze a tagságával. Szüneteltetésnek többnyire akkor van helye, ha a taggal a kapcsolat megszakadt.

Tagsági viszony szüneteltetése az évi tagdíjbefizetés elmaradása esetében, a tárgyév végétől foganatosítható.

Felfüggesztés, illetve szüneteltetés visszavonására az előidéző ok megszűnésével kerülhet sor. A tagsági viszony helyreállításakor megvizsgálható, hogy egyéb – a tagságot kizáró körülmény – nem keletkezett-e a felfüggesztés illetve a szüneteltetés időszakában. A tagsági viszony helyreállítására az elnökség jogosult.

12. § Időskori tagdíjmentesség

A hetven év feletti tagtársaink számára az elnökség alanyi jogú tagdíjmentességet állapított meg.

13. § Tagdíjfizetés

A tagdíjat – mivel az SZBMRTT működésének finanszírozására hivatott – a tárgyév első 1/4 évének a végére kell kiegyenlíteni. Azokat a tagokat, akiknek a figyelmét elkerülte az éves tagdíjfizetési kötelezettségük a teljesítése, emlékeztetni kell – a tagdíj összegének és a befizetés esetleges elmaradása következményeinek ismertetésével – tagdíjhátralékukra. A tárgyév végéig tagdíjukat be nem fizető tagok tagsági viszonya automatikusan szüneteltetésre kerül.

14. § Szüneteltetés

A tagdíjmaradásból fakadóan szüneteltetett tagság mindaddig fennáll, amíg a tag a tagdíját be nem fizeti, vagy az elnökség másként nem dönt. A szüneteltetés időszakára tagdíj nem állapítható meg. A tagdíj befizetésével a tagsági viszony automatikusan helyreáll. A szüneteltetett tagsági viszonyú tagok nem választhatnak és nem választhatók, egyébként a társaság rendezvényein és munká-

jában részt vehetnek. A szüneteltetés időszakában hetvenedik életévükbe lépő tagtársak tagsági viszonya automatikus helyreáll.

15.§ Megszüntetés

Öt évenként – első ízben 2005-ben valósult meg – át kell tekinteni a tagság tagdíjfizetési helyzetét és aktivitását. Azoknak a tagságát az elnökség megszüntetheti, akik huzamos ideje (több éve) nem fizettek tagdíjat és a társaság tevékenységében – még passzív formában (rendezvénylátogatás) – sem vettek részt. Önmagában a tagdíjhátralék nem elégséges a tagsági viszony megszüntetéséhez. A tagsági viszonyuk megszüntetésének hatálya alá eső tagok névjegyzékét a társaság periodikájában kell publikálni, vagy az érintetteket személyre szólóan kiértesíteni. Az elnökség a tagsági viszony öt éves ciklusonként megvalósítandó átvilágítástól függetlenül bármikor élhet a tagsági viszony megszüntetésének a lehetőségével.

Nem célszerű megszüntetni azoknak a tagságát, akik a következő öt éven belül belépnek a hetvenedik életévükbe. Az elnökségnek a tagsági viszony megszüntetéséről a konkrét körülmények mérlegelésével kell döntést hoznia. Akiknek a tagsági viszonyát az elnökség megszüntette, azok nem élhetnek a tagokra vonatkozó jogosultságokkal és kötelezettségekkel, nem választhatnak és nem választhatók. A tagságra vonatkozó jogosultságaikat abban az esetben gyakorolhatják ismét, ha a tagsági viszonyuk helyreáll.

16.§ Megszüntetés hatályosulása

A tagsági viszony megszüntetésének a társaság periodikájában való publikálás, illetve a személyre szóló kiértesítés évétől számított öt éven belül – újabb tagfelvételi eljárás mellőzésével – tagsági viszonyukat automatikusan helyreállíthatják azok, akik újra elkezdik fizetni a tagdíjukat. A megszüntetés hatályosulásának időszakára tagdíj nem állapítható meg a tagságukat helyreállító tagok számára. A tagsági viszonyok helyreállítását a társaság periodikájában publikálni kell, ha a megszüntetés is publikálásra került.

17.§ Tagsági viszony helyreállítása

Az elnökség által megszüntetett tagságot – méltánylást érdemlő körülmények esetén – az elnökség helyreállíthatja.

18.§ Záradék

A határozatot az elnökség – a közgyűlés által ráruházott jogkörének megfelelően – egyhangúlag fogadta el, a tagságra, illetve a tagdíjra vonatkozó korábbi döntések ezzel érvényüket veszítették.

Budapest,

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke

Mellékletek jegyzéke:

1.sz. melléklet : tagdíj összegek

2.sz. melléklet : a többes tagdíj alá eső szervezetek jegyzéke.

Tagdíj összegek

Rendes tagdíj: 20 €/fő/év, vagy 5 000,– Ft./fő/év.

Pártoló tagdíj: 40 €/fő/év, vagy 10 000, – Ft./fő/év.

Többes tagság alá eső szervezetek

1. Magyar Hadtudományi Társaság

2. Rendvédelmi Relikviagyűjtők Egyesülete

ZEIDLER Sándor

SZBMRTT kibővített elnökségi ülés.

2011. II. 11. csütörtök

Az elnökség több mint 50 %-a jelen volt. Az elnökség határozatképes volt. Megjelentek dr. PARÁDI József, SIMON F. Nándor, SOM Krisztián, dr. SUBA János, dr. SZAKÁLY Sándor, ZEIDLER Sándor.

Napirendek:

- SOM Krisztián: a társasági honlap fejlesztési irányai.

- dr. PARÁDI József: társasági kitüntetések.

- dr. PARÁDI József: „A magyar rendvédelem-történet öröksége” című könyvsorozat elindítása.

Az elnökség az előterjesztéseket elfogadta.

ZEIDLER Sándor

SZBMRTT kibővített elnökségi ülés.

2011. X. 9. csütörtök

Az elnökség több mint 50 %-a jelen volt. Az elnökség határozatképes volt. Megjelentek dr. PARÁDI József, SIMON F. Nándor, SOM Krisztián, dr. SUBA János, dr. SZAKÁLY Sándor, ZEIDLER Sándor.

Napirendek:

- SIMON F. Nándor: a XXVI. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia.

- dr. PARÁDI József: tagdíjfizetések.

- SOM Krisztián: SZBMRTT honlap fejlesztés.

- dr. PARÁDI József: periodikáink.

- dr. SUBA János: az alapítvány 2011. évi beszámolója.

- dr. PARÁDI József: társasági beszámoló és a jövő évi feladatok.

Az elnökség az előterjesztéseket elfogadta.

ZEIDLER Sándor
SZBMRTT közgyűlés
2011. XI. 11. péntek

A közgyűlésen 2011. XI. 11.-én – pénteken délelőtt – nem jelent meg a tagság 50 %-a, ezért másodjára 2011. XI. 11.-én késő délután 17.30-kor tartottuk meg a közgyűlést, ahol ugyancsak a tagság kevesebb mint 50 %-a jelent meg.

Napirendek:

- dr. PARÁDI József: társasági 2011. évi beszámoló és a jövő évi feladatok.

A közgyűlés a beszámolót és a feladattervet egyhangúlag elfogadta.

PARÁDI József
SZBMRTT kibővített elnökségi ülés.
2011. XII. 9. péntek

Az elnökség több mint 50 %-a jelen volt. Az elnökség határozatképes volt. Megjelentek CSÓKA Ferenc, FAZAKAS László, dr. PARÁDI József, SIMON F. Nándor, SOM Krisztián, dr. SUBA János, dr. SZAKÁLY Sándor, dr. SZÉKELY Zoltán.

Napirendek:

- Dr. KOVÁCS Zoltán András (meghívott előadóként): a 2012. évi társasági konferencia témája a XIX–XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.

A konferencia előkészítésére és megvalósítására szervező bizottság alakult. Tagjai: SIMON F. Nándor (a bizottság elnöke), CSÓKA Ferenc, dr. KOVÁCS Zoltán András, dr. SUBA János. A konferenciára a Nemzetbiztonsági Szakszolgálattal együttműködve fog sor kerülni 1 napos időtartammal. Az előadások tanulmánnyá fejlesztett változatait a Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. publikáljuk. A szervező bizottság az előkészítő munka helyzetéről az elnökségnek a 2012. évi első ülésén fog beszámolni.

- FAZAKAS László: magyar rendvédelmi emlékhelyek [bővebb kifejtés = FAZAKAS László: Gondolatok a rendvédelem-történeti emlékhelyek feltárásáról és közkinccsé tételéről. *Rendvédelem-történeti Hírlével (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257. XX. évf. (2011) 35-36. sz. „Emlékhelyek és tárgyak” rovat.]

Az emlékhelyeket virtuális adattár formájában kell feldolgozni és az interneten közkinccsé tenni. A számítástechnikai teendők felelőse dr. SZÉKELY Zoltán és SOM Krisztián. A szervezési teendők előkészítési feladatait FAZAKAS László végzi, egyben a téma feltárását megvalósító személyeket is kiválasztja.

- SIMON F. Nándor: a rendvédelem-történetért kitüntetések bemutatató könyv kézirat.

A kézirat lezárása 2012-ben várható, a korábban már megállapított szempontoknak megfelelően. A kiadványt honlapon és lemezen jelentetjük meg mindaddig, amíg a papír alapú kiadás feltételei létre nem jönnek.

- SOM Krisztián (egyebek keretében): a rendvédelem-történeti honlap helyezte, fejlesztési lehetőségei.

- Dr. PARÁDI József (egyebek keretében): dr. ESTÓK József és NÁNAI Ferenc tagfelvétele.

Az elnökség a tagfelvételi kérelmeket elfogadta.

SUBA János

Beszámoló

**a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány
2011. évi tevékenységéről.**

2010-ben dr. BODA József lemondott a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány elnöki tisztségéről, helyébe az alapító szervezet a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság dr. SUBA Jánost kérte fel az alapítvány elnöki tisztségének a betöltésére. Az új elnököt a Fővárosi Bíróság 2010. XII. 9-én kelt 16PK 69422/1992/14. számú végzésével regisztrálta. A bírósági végzést a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257. XIX. évf. (2010) 33–34. számának 25. oldalán tettük közzé.

Az Alapítvány költségvetésből származó támogatást 2011-ben nem kapott.

Az Alapítvány társasági vagyonnal nem rendelkezik.

Központi költségvetési szervtől, elkülönített állami pénzalapból, helyi önkormányzattól, kisebbségi települési önkormányzattól és ezek szerveitől támogatást ez évben az Alapítvány nem kapott.

A választott tisztségviselők juttatásban nem részesültek.

Az alapítvány forintszámláján jelenleg 26 072 forint a devizaszámláján pedig 44,74 euró összeg található. A Leonardo-program keretében nyert pályázati összeget azaz 9 504 eurót a pályázatonak hiánytalanul visszautaltunk, mivel a pályázató célok elvárásai nem kerültek teljesítésre.

Az APEH és a KSH számára a törvényben előírt adatszolgáltatást megvalósítottuk.

A Kuratórium tagjai részt vettek a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi ülésein és rendezvényein.

A Kuratórium 2011-ben határozatot nem hozott.

SUBA János

**A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány
2012. évi munkaterve**

Céljaink a 2012. évben:

- a magyar rendvédelem-történetet művelők, és a téma iránt érdeklődők közötti kapcsolat ápolása;

- történelmi szemléletű, hagyományokat ápoló, hivatását szerető rendvédelmi személyi állomány képzéséhez és neveléséhez való hozzájárulás;

- rendvédelem-történeti emlékek, források feltárása, gyűjtése és közkinccsá tétele;
- a rendvédelem-történet művelése szellemi műhelyeinek és művelői munkásságának segítése;
- a rendvédelem-történet területén létrehozott kutatási eredmények számára tudományos fórumok teremtése, illetve támogatása;
- rendvédelem-történeti kiállítások, kutatási eredmények és alkotások közkinccsá tételének elősegítése;
- időszakosan meghirdetett pályázatokkal a magyar rendvédelem-történet feltárásának elősegítése;
- a magyar rendvédelmi tradíciók feltárásával és bemutatásával hozzájárulni a közrend és a közbiztonság fejlesztéséhez.

A célok eredményes megvalósítása érdekében a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság működésének, programjainak támogatása.

Anyagi, pénzügyi, szellemi kapacitásokat kívánunk felkutatni az alapítványi célok megvalósítása érdekében.

Elő kívánjuk segíteni az együttműködést a hasonló célokkal működő hazai és külföldi szervezetekkel.

A fentiekén túl, intézzük az Alapítvány költségvetésével és elszámolásával kapcsolatos pénzügyeket.

Az Alapítvány Naptári Terve 2012. évre:

- február 15.-én az Alapítvány 2011. évi adóbevallásának elkészítése;
- február 17.-én részvétel és előadás tartása „A vidék rendvédelme 1867-1945” című konferencián a rendezvény szervezésében való közreműködés;
- március: Részvétel és beszámoló a SZBMRTT tavaszi elnökségi ülésén;
- március: kuratóriumi ülés;
- május. 31.-én adóbevallás elkészítése;
- május 31.-én a számviteli beszámoló elkészítése;
- szeptember: kuratóriumi ülés;
- október: részvétel a SZBMRTT tudományos konferenciáján, a rendezvény szervezésében való közreműködés;
- november: a 2012. évi beszámoló jelentés elkészítése és jóváhagyása;
- november: a 2013. évi munkaterv elkészítése és jóváhagyása;
- november: részvétel a SZBMRTT őszi elnökségi ülésén.

A társadalmi szervezetekre a törvényi előírásokban foglaltak határidőre történő megvalósítása, valamint az alapítónak az év közben az alapítványhoz intézett kérései teljesítése.

FIGYELŐ

PARÁDI József Magyarnak maradni

KÖRÖSSY László Endre alig 25 éves fiatalember, az Amerikai Egyesült Államok Maryland államában született és nevelkedett szülei azonban Magyarországról emigráltak, illetve édesapja már Németországban született. A szülők gyermekeit magyarságuk megőrzésére nevelték. A KÖRÖSSY család életszemlélete túlmutatott azon, hogy személyükben őrizték meg magyarságukat. Ők a magyar kultúra értékeit kívánták hozzáférhetővé tenni más népek gyermekei számára is. Lehet é ennél nemesebb hivatása a hazájuktól távol élő magyaroknak és leszármazottaiknak? Aligha!

A KÖRÖSSY család tagjai apai ágon emigrációba kényszerült magyar csendőr tiszt leszármazottai. Talán innen öröklődött a magyarság szeretete és a köz érdekében megvalósuló tettek tisztelete. Mindez azonban nem csupán szavakban, hanem cselekedetekben is megnyilvánult. A KÖRÖSSY család a középosztálybeli egzisztenciájából tartja fenn a Magyar Királyi Csendőrséget bemutató honlapot. Ma ezen a honlapon található meg a testület történetére vonatkozó szakirodalom és jogszabálygyűjtemény a legteljesebb formában, hiszen egy helyen koncentrálódik mindaz, ami Magyarországon több közgyűjteményben lelhető fel. Emellett pedig olyan irodalommal, illetve dokumentumokkal is rendelkezik a honlap, amely a magyarországi közgyűjteményekből is hiányzik. Az írott, illetve a nyomtatott emlékek mellett a honlap egyben virtuális múzeum is, hiszen fényképek és tárgyak is bemutatásra kerülnek. Virtuális formában minden bizonnyal a világ leggazdagabb magyar csendőrség-történeti gyűjteményét tartalmazza a honlap. A honlap anyaga letölthető. A harmadik évezred elején a Magyarországon működő rendvédelmi testületek sem rendelkeznek olyan jól átgondolt és teljességre törekvő gazdag anyagot tartalmazó honlappal a testületeikre vonatkozóan, mint a KÖRÖSSY család által létrehozott és fenntartott www.csendor.com honlap.

Ebben a szellemi légkörben élő ifjú vállalkozott arra, hogy angol nyelvre fordítja ZRÍNYI Miklós eposzát a „*Szigeti veszedelem*”-t. A művet eddig még csupán horvát nyelvre fordították le. KÖRÖSSY László Endre történész-politológus két évig fordította a művet. A kötethez GÖMÖRI György irodalom-történész, a Cambridge-i egyetem professzora írt bevezetőt. A könyvbemutatóra a Washington-i magyar nagykövetségen 2011. X. 12.-én került sor. A könyvet azon amerikai egyetem adta ki, ahol a műfordító diplomát szerzett azaz a Catholic University of America (CUA). Angol nyelvterületen előreláthatóan a középkori irodalommal és történelemmel foglalkozó egyetemeken a tananyag részévé fog válni ZRÍNYI Miklós angolra fordított eposza. A magyar irodalom egyik gyöngyszeme válhat a világ legjelentősebb nyelvterületén az irodalmárok felkészítésének a részévé.

SZEMLE

ZEIDLER Sándor

Recenzió

A magyar-román határ és őrzése.

Három szerző PARÁDI József, SUBA János és VEDŐ Attila alkotásaként jött létre „*A magyar-román határ és őrzése*” című könyv. A műven belül ugyan jól elkülöníthetők az egyes szerzők alkotásai, nevezetesen VEDŐ Attila: A történelmi Erdély határjelei, SUBA János: Magyarország és Románia határvonalának dualizmuskori pontosítása és PARÁDI József: a Magyar Királyság dualizmuskori határőrizete Erdélyben, azonban az alkotás valamennyi része mégis szerves egységet képez. A műnek kettős értéke van. Egyrészt a magyar történelem kevésbé kutatott részét tárja fel az erdélyi magyar-román határjelek és határvonal megálapítás bemutatása által. Másrészt pedig a korabeli határőrizet ismertetése oly módon valósul meg a kiadvány oldalain, hogy az olvasó egyben bepillantást nyerhet abba a közigazgatási környezetbe is, amelyben a korabeli határőrizet megvalósult.

A könyv A/5-ös méretben készült el, a szerzők összesen 149 oldalon fejtették ki mondandójukat. A határőrizeti szakkifejezések helyes értelmezése érdekében a kiadvány glosszáriumot is tartalmaz. A szerzők bátran éltek a szemléltetés lehetőségével, közös alkotásukban 19 melléklet szerepel. A mellékletek témája jól megválasztott, mivel azokban a témakörökben hozták létre, amelyeknél egy-egy táblázat, grafikon stb. többet mond az írott szövegénél. A könyv 228 jegyzetet tartalmaz, amelyben könyvekre, tanulmányokra, levéltári anyagokra történő hivatkozás egyaránt szerepel. A hivatkozási apparátus teljességre törekvő, hiszen a témakörre vonatkozó mérvadó publikációkat és levéltári anyagokat szinte kivétel nélkül tartalmazza.

A kiadvány egyaránt javasolható nemzeti történelmünk iránt érdeklődők számára, valamint a témakörben kutatómunkát kifejtetni szándékozók részére. A könyv a könyvpiacon nem jelent meg, csupán a fontosabb könyvtárak kaptak abból tiszteletpéldányokat, illetve elérhető a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján <http://www.szbmrtrt.atw.hu>, amely Internet Explorer keresőprogram segítségével érhető el és használható.

A könyv bibliográfiai adatai:

PARÁDI József – SUBA János – VEDŐ Attila: *A magyar-román határ és őrzése*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. HU-ISBN 978-963-08-1708-0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8447.

„*A magyar rendvédelem-történet öröksége*” című könyvsorozatot a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 2011-ben bocsátotta útjára, melynek az első kiadványa a „*A magyar-román határ és őrzése*”

című monográfia. A könyvsorozatban a magyar rendvédelem-történet körébe tartozó monográfia és kismonográfia jellegű kiadványok publikálását tervezzük.

BALLA Tibor

Recenzió

LENGYEL Béla: *Európa forgószélében. Visszaemlékezések.*

Tapasztalatok és benyomások egy katona életéből.

Szarvas, 2011, Digitális Kalamáris.

Az első világhégés lezárulásától a második világháború végéig terjedő időszakra vonatkozó magyar nyelvű memoár-irodalom a közelmúltban egy újabb jelentős kötettel gyarapodott. Az 1920 és 1945 közötti Magyar Királyi Honvédség egyik meghatározó alakja, a szarvasi születésű, végül altábornagyi rangot elért ebefalvi LENGYEL Béla által az 1980-as években Grazban írt és mindeztáig a budapesti Hadtörténelmi Levéltárban őrzött visszaemlékezés mindenképpen kiemelkedik a fenti időintervallumban vezető tisztségeket betöltött katonatisztek hasonló művei közül.

A szerző a korszakban tipikusnak aligha mondható katonai pályát futott be, hiszen a legtöbb vezérkari beosztásokban és katonadiplomáciai területen szolgált. A budapesti császári és királyi gyalogsági hadapródiskola elvégzése után a 101. közös gyalogezred századparancsnokaként járta meg a Nagy Háború csatáit, főhadnagyi rangban szerelt le 1918 őszén. 1919 októberéről a Nemzeti Hadseregben szolgált, majd a budapesti Hadiakadémia elvégzése után 1925-től – két rövid megszakítással 1925–1926-ban, illetve 1929-ben – különböző vezérkari beosztásokban kamatoztathatta megszerzett katonai ismereteit. 1930-tól a Kormányzó Katonai Irodájában tevékenykedett, majd 1934-től élete meghatározó öt évét – többek között kiváló francia és német nyelvismeretének köszönhetően – Varsóba és a baltikumi kisállamokba, valamint Finnországba akkreditált magyar katonai attaséként töltötte. Pályája során mindvégig megmaradt erős lengyel kötődése valamint mély elkötelezettsége a magyar és a lengyel nép barátságá iránt.

A második világháború idején csak 1944-ben, a 16. hadosztály parancsnokaként jutott ki az akkor már a Kárpátokban húzóódó orosz frontra, korábban végig hátsországi beosztásokban szolgált. Legvégül a VIII. hadtest parancsnokaként került sor alkalmazására a magyarországi harcokban. 1944 decemberétől a nyilasokkal való szembenállása miatt tartalékkállományba helyezték, majd 1945. március 18-án nyugdíjazták, de az orosz csapatok elől nyugatra menekült.

1945 áprilisától amerikai internálásban élt Németországban, majd 1946-ban történt hazatérése után a népügyészség foglya volt Budapesten, az ellene indított népbírósi perben viszont felmentették a vádak alól.

Szabadulása után Ausztriába távozott, ahol több osztrák bajtársi egyesület és magyar emigrációs szervezet munkájában vett részt tevékenyen. 1949-től az Ausztriában működő „Christina Hungaria” magyar szociális egyesület alapító tagja, majd később fővédnöke volt. Ugyanettől az évtől a Menekültek Nemzet-

közi Szervezete (International Refugee Organisation) tisztviselőjeként a kívándorló magyarokat segítette az USA-ba, Dél-Amerikába és Ausztráliába történő kijutásban. Jó kapcsolatot ápol a New Yorkban működő és nyugaton félhivatalosan elismert Magyar Nemzeti Bizottmánnyal, különösen a honvédelmi ügyekért felelős dr. ECKHARDT Tiborral. 1955-ben az Osztrák Bajtársi Szövetség (Österreichischer Kameradschaftsbund), továbbá az első világháborúban vitézségi érmmel kitüntetettek szövetsége (Bundesvereinigung der Tapferkeitsmedaillenbesitzer Österreichs) tagjai közé választotta, utóbbinak később elnöke lett.

1956-os tevékenysége is figyelemre méltó. November 1-jén felállította a dr. ECKHARDT Tibor által irányított „First Aid for Hungary” nevű szervezet bécsi kirendeltségét, amely a magyarországi menekültek támogatására és kívándorlásának elősegítésére alakult. Többek között gondoskodott KIRÁLY Béla tábornok mielőbbi Amerikába utaztatásáról. A szervezet hozzájárult a Münchenben megjelenő Nemzetör című lap megindításához, Innsbruckban Magyar Diákotthon létrehozását támogatta, közvetlen pénzbeli segítséget nyújtott a menekülteknek.

Az 1948 óta Grazban élő szerzőt 1988. december 20-án érte a halál, az ot-tani Központi Temetőben helyezték örök nyugalomra.

A mű írója mindegyik fejezetben részletesen felvázolja és elemzi a két világhégés közötti időszakban lezajlott legfontosabb európai, valamint magyarországi politikai, diplomáciai és katonai eseményeket, amelyek a keretet adják mondanivalójához. Bemutatja a korszak szinte összes meghatározó magyar, illetve lengyel katonai vezetőjét és politikusát, akiknek túlnyomó többségét személyesen is ismerte.

Érthető módon a számára fontosabbnak tartott eseményeket részletesebben körüljárja (pl. a varsói katonai attaséként való ténykedését 1934–1939 között, vagy az 1944 augusztusában a németek és a varsói felkelők közötti harcokban betöltött saját közvetítői szerepét), aprólékosan kitér a második világháborús katonapolitikai és hadieseményekre, saját akkori szerepére. Elemzi a magyar politikai és hadvezetés általa hibásnak vélt döntéseit, mindeközben több ismert személyről lesújtó véleményt nyilvánít. Erőteljesen kritizálja a Magyarországot 1944. március 19-én végbement német megszállásával szemben semmit sem tevő magyar politikai elitet és katonai vezetést, továbbá bátran bírálja a németek háborús szerepét és a hadvezetés terén elkövetett baklövéseit. Egyértelműen dilettantizmussal vádolja és elítéli a HORTHY-féle 1944. október 15.-ei, háborúból való kiugrási kísérletben résztvevő személyeket, felsorolja az előkészítés és a megvalósítás során szerinte elkövetett hibákat, részletesen elemzi és értékeli a kudarc okait, végül kétséget kizáróan megállapítja az akkori politikusok és a katonai elit felelősségét a nyilasok hatalomra jutásában.

LENGYEL Béla a könyv legvégén egy összegzést készít az 1918–1945 közötti évek magyar katonapolitikájáról, a magyar királyi Honvédség történetéről, valamint annak második világháborús szerepéről.

Az emlékirat írójának emberi jellemvonásai is megelevenednek a kötet lapjain: szókimondásával és őszinteségével gyakran saját érvényesülését is kockáztatta. Humanizmusát az utolsó pillanatig és a legviharosabb időkben sem veszí-

tette el, így számos helyen felbukkan a könyvben az a meggyőződése, hogy 1944 őszén csak a mielőbbi fegyverszünet menthette volna meg a HORTHY-Magyarországot a végső pusztulástól, hiszen a háború folytatásának megannyi értelmetlen katonai és civil áldozata lett, akiknek az életét megmenthették volna.

A 474 oldalas kötet végén a szerkesztők által írt, egy az altábornagy személyét méltató rövid epilógust, a LENGYEL család történetét és életét rövid életrajzok, illetőleg korabeli képek formájában bemutató kis összefoglalót, továbbá egy a LENGYEL Béla kitüntetéseit felsoroló táblázatot találunk, amelyek jól kiegészítik az egykori generális által írt memoárt. A korrekt eligazító jegyzetek, a tárgyilagos név- és helymutató pedig az olvasónak segítenek az eligazodásban.

Az élvezetes stílusban megírt visszaemlékezésből az olvasó egészen biztosan sok, az 1919–1945 közötti történelmünkéből korábban nem, vagy csupán alig ismert tény és összefüggést fog az eddigiekhez képest más megvilágításban látni. Néhol kevésbé köztudott politikai intimitásokról is részleteket tudhatunk meg. A kötet meglepően olvasmányos, annak ellenére, hogy a szerző közel 90 évesen, eredeti feljegyzések nélkül, csupán emlékezetből vetette papírra emlékiratait. A könyv forgatását minden, a XX. század történelme iránt érdeklődő olvasónak határozottan ajánlom.

PARÁDI József Folyóiratismertetés

Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XV. évf. (2008) 18. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban

A Rendvédelem-történeti Füzetek 18. száma 308 A/4-es oldal terjedelemmel jelent meg, „Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században” címmel. A periodikában 10 szerző 12 tanulmányt publikált.

BALLA Tibor: *A Magyar Királyi Honvéd Lovasság karhatalmi célú alkalmazása a dualizmusban.*

FAZAKAS László (♂, ♀, ♂, ♀, ♀): *Karhatalmi feladatok az országház épületében és közvetlen környezetében.*

HEGEDÜS Ernő: (♂, ♀, ♂, ♀): *Azonos típusú repülő eszközök alkalmazása rendvédelmi és honvédelmi célokra.*

OLASZ György – PARÁDI József (♂, ♀, ♂, ♀, ♀) – ZEIDLER Sándor (♂, ♀, ♂, ♀, ♀): *A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig.*

PARÁDI Ákos (♂, ♀, ♂): *A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867–1945.*

PARÁDI József (♂, ♀, ♂, ♀, ♀): *Rendőrség a magyar határőrizetben.*

PARÁDI József (♂, ♀, ♂, ♀, ♀): *A magyar rendvédelem fejlesztési reformja a XIX. század második felétől a XX. század közepéig.*

PERÉNYI Roland: *Az utca rendje. Rendőri térfigyelés a századfordulós Budapestben.*

SIMON F. Nándor (☿, ✖, ⬠, ✱, ☒): *A munkásőrség karhatalmi feladatai.*

SUBA János: (☿, ✖, ⬠, ✱, ☒): *Karhatalmi formák Magyarországon 1918–1920.*

SUBA János: (☿, ✖, ⬠, ✱, ☒): *A katonai rendőrség felállítása a hátszágban 1917-1919.*

VEDÓ Attila (☿.): *Magyarország államhatárainak megjelölése 1918–1947.*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetője, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A tanulmányok után – a recenziókat követően – a citációs index és az index nominum, valamint az index geographicus, továbbá az index chronologicus, illetve az index organicus következik, melyeket a kéziratokkal szembeni igények leírása követ és a szerzői űrlap, valamint a szerzői adatlap párosa után a periodika számainak összesített tartalomjegyzéke zár. A citációs index is több részből áll, a hivatkozott monográfiák és tanulmányok mellett megtalálható az érintett közgyűjtemények, periodikumok és jogszabályok jegyzéke is.

A számot a magyar állam rendvédelmi szervezetek detektívtestületei emlékének ajánlották.

PARÁDI József

Folyóiratismertetés

Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek

(Acta Historiae Preasidii Ordinis), XVI. évf. (2009) 19. sz.

HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban

A Rendvédelem-történeti Füzetek 19. száma 325 A/4-es oldal terjedelemmel jelent meg, „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” címmel. A periodikában 12 szerző 13 tanulmányt publikált.

BALLA Tibor: *Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban.*

DAVOLA József: *Magyar rendfenntartók a világban.*

ERNYES Mihály (☿, ✖, ⬠, ✱, ☒): *Szerb impérium Baranyában 1918–1921.*

FORRÓ János (☿, ✖, ⬠, ✱, ☒) – HIBÁCSKÓ Ferenc: *Adalékok a karhatalom történetéhez.*

KÁLMÁN Zsolt (☿, ✖, ⬠, ✱, ☒): *Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig.*

PARÁDI József (☿, ✖, ⬠, ✱, ☒): *A rendvédelem védelmében.*

PARÁDI József (☿, ✖, ⬠, ✱, ☒): *A csendőrség magyarországi története.*

SOM Krisztián (☿): *A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptetőbélyegzői.*

SUBA János (♂, ♂, ♀, ♀): *Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919-1920.*

SUBA János (♂, ♂, ♀, ♀): *Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925.*

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő (♂, ♂, ♀, ♀): *Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban.*

Károly TURCSÁNYI – Ernő HEGEDŰS (♂, ♂, ♀, ♀): *Airborne troops in the context of public security.*

VEDÓ Attila (♂): *Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig.*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetője, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A tanulmányok után – a recenziókat követően – a citációs index és az index nominum, valamint az index geographicus, továbbá az index chronologicus, illetve az index organicus következik, melyeket a kéziratokkal szembeni igények leírása követ és a szerzői űrlap és a szerzői adatlap párosa után a periodika számainak összesített tartalomjegyzéke zár. A citációs index is több részből áll, a hivatkozott monográfiák és tanulmányok mellett megtalálható az érintett közgyűjtemények, periodikumok és jogszabályok jegyzéke is.

A számot dr. BACSA Gábor emlékének ajánlották.

PARÁDI József Folyóiratismertetés

Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XVII. évf. (2009) 20. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban

A Rendvédelem-történeti Füzetek 20. száma 287 A/4-es oldal terjedelemmel jelent meg, „A XIX–XX. századi magyar forradalmak hatása nemzeti rendvédelmi rendszerünkre” címmel. A periodikában 11 szerző 12 tanulmányt publikált.

BENCsik Péter (♂, ♀): *A határforgalom főbb statisztikai jellemzői Magyarországon 1901–1915.*

FORRÓ János (♂, ♂, ♀, ♀): *Csendőrség-történeti kutatásaim tapasztalatai.*

JAKUS János: *Az államhatár biztosításának problémái az ötvenes évek elején.*

KÓSA László (♂, ♀): *A rendőrség és a határőrség együttműködése csapaterő alkalmazásával Somogy megyében.*

NAGY György (♂, ♂, ♀, ♀): *A magyar határforgalom ellenőrzésének sajátosságai 1945–2005.*

NAGY László: *A Magyar Rendőrség-történeti Múzeum története.*

PARÁDI József (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán.*

PARÁDI József (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *A XIX–XX. századi magyar forradalmak rendvédelme.*

SUBA János (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *A magyar-román határ „pontosítása”.*

SUBA János (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *Magyarország határain létesített műszaki záruk felszámolása 1956-ban.*

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *A magyar és a szovjet légi-deszant- és légiszállító csapatok tevékenysége az 1956-os forradalomban.*

VEDŐ Attila (☿): *A 90-es politikai változásainak hatása határmegjelölésünk-re és határjeleinkre.*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetője, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A tanulmányok után – a recenziókat követően – a citációs index és az index nominum, valamint az index geographicus, továbbá az index chronologicus, illetve az index organicus következik, melyeket a kéziratokkal szembeni igények leírása követ és a szerzői űrlap és a szerzői adatlap párosa után a periodika számainak összesített tartalomjegyzéke zár. A citációs index is több részből áll, a hivatkozott monográfiák és tanulmányok mellett megtalálható az érintett közgyűjtemények, periodikumok és jogszabályok jegyzéke is.

A számot a magyar határrendőrségek emlékének ajánlották.

PARÁDI József

Folyóiratismertetés

Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XVIII. évf. (2010) 21. sz.

HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban

A Rendvédelem-történeti Füzetek 21. száma – az indexek nélkül – 160 A/4-es oldal terjedelemmel jelent meg, „A rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században” címmel. A periodikában 9 szerző 12 tanulmányt publikált.

BODA József (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története.*

FORRÓ János (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *Cigányság és közbiztonság Székesfehérvárott 1867–1945.*

GÁSPÁR László (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *A magyar határőrizet változásai 1945–1956.*

HEGEDŰS Ernő (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *Katonai erők rendvédelmi szerepkörben. Légideszant alakulatok a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban.*

KÖVESI László: *Az első Rendőri Kiegészítő Nyugdíjpénztár elődszervezetei.*

NAGY György (☿,♂,♁,♂,♂,☿,☿): *Határőrség 1957–2007.*

PARÁDI József (♂, ♀, ♂, ♀, ♂, ♀): A dualizmus kori magyar rendvédelem.

PARÁDI József (♂, ♀, ♂, ♀, ♂, ♀): A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.

PARÁDI József (♂, ♀, ♂, ♀, ♂, ♀): A Magyar Királyság határrendőrsége.

SIMON F. Nándor (♂, ♀, ♂, ♀, ♂, ♀): A Munkásőrség létrehozása.

SUBA János (♂, ♀, ♂, ♀, ♂, ♀): Az Országos Hadigondozó Hivatal.

SUBA János (♂, ♀, ♂, ♀, ♂, ♀): A Védhírszerző Szolgálat kiépítése.

A kiadvány elején található a szerzők ismertetője, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A papíralapú kiadás tartalmazni fogja még – a tanulmányok után, a recenziókat követően – citációs index publikációk és kéziratok, citációs index levél-, irat-, és dokumentumtárak, citációs index periodikák, citációs index jogszabályok, index nominum, index geographicus, index chronologicus, index organicus jegyzékeket. Ezt követően fog megjelenni a papíralapú kiadásban a kéziratokkal szembeni igények leírása, majd a szerzői űrlap és a szerzői adatlap párosa után a periodika számainak összesített tartalomjegyzéke zárja a számot. A papíralapú kiadás nyomán az interneten publikáltak kiegészülnek a papíralapú kiadásban felelhető indexekkel.

A számot dr. NAGY József emlékének ajánlották.

PARÁDI József Folyóiratismertetés

Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XIX. évf. (2010) 22. sz. HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban

A Rendvédelem-történeti Füzetek 22. száma – az indexek nélkül – 164 /4-es oldal terjedelemmel jelent meg, „*Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatása a nemzeti rendvédelmünkre*” címmel. A periodikában 7 szerző 11 tanulmányt publikált.

BENCsik Péter (♂, ♀): A határszéli gazdasági (kettős birtokos) forgalom megszűnése 1945–1950.

CHVOJKA Michael (♂) (ford.: ARTNER Ramona): Ahogyan a Habsburg-birodalom örökös tartományaiban gróf Joseph SEDLITZKY rendőrfőnök irányításával az államrendőrség az egyetemi hallgatók egyleteivel foglalkozott.

CHVOJKA Michael (♂): Die Betrachtung- und Vorgangsweise des Polizeipräsidenten Sedlnitzky gegenüber den Burschenschaften.

FORRÓ János (♂, ♀, ♂, ♀): Milyen legyen a jövő rendőrsége?

FORRÓ János (♂, ♀, ♂, ♀): A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata.

HEGEDŰS Ernő (☿,♂,♁,♂): *Terrorelhárító erők szervezése a rendvédelmi szervezeteknél és a légideszant csapatoknál.*

PARÁDI József (☿,♂,♁,♂,☼,☼): *A polgári magyar rendvédelem a XIX–XX. században.*

PARÁDI József (☿,♂,♁,♂,☼,☼): *A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata.*

PARÁDI József (☿,♂,♁,♂,☼,☼): *A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867–1945.*

SUBA János (☿,♂,♁,♂,☼,☼): *Határkijelölés, határkitűzés 1867–1945.*

SUBA János (☿,♂,♁,♂,☼,☼): *A határkiigazítás feltételeinek megteremtése a dualista Magyarországon.*

TAKÁCS Gyula: *Leszerelés és hadseregszervezés Magyarországon 1918 novemberében.*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetője, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tiszt-ségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A papíralapú kiadás tartalmazni fogja még – a tanulmányok után, a recenziókat követően – citációs index publikációk és kéziratok, citációs index levél-, irat-, és dokumentumtárak, citációs index periodikák, citációs index jogszabályok, index nomenclator, index geographicus, index chronologicus, index organicus jegyzékeket. Ezt követően fog megjelenni a papíralapú kiadásban a kéziratokkal szembeni igények leírása, majd a szerzői űrlap és a szerzői adatlap párosa után a periodika számainak összesített tartalomjegyzéke zárja a számot. A papíralapú kiadás nyomán az interneten publikáltak kiegészülnek a papíralapú kiadásban felellhető indexekkel.

A számot a Magyar Királyi Nemzeti Testőrség emlékének ajánlották.

PARÁDI József

Folyóiratismertetés

Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek

(Acta Historiae Praesidii Ordinis), XX. évf. (2011) 23. sz.

HU-ISSN 1216-6774” folyóiratban

A Rendvédelem-történeti Füzetek 23. száma – az indexek nélkül – 198 A/4-es oldal terjedelemmel jelent meg, „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek” címmel. A periodikában 7 szerző 12 tanulmányt publikált.

CSIHA Gábor: *A szolgálati viszonyt és a rendfokozatot érintő mellék-büntetések Magyarországon a XIX–XX. században.*

DAVOLA József: *Magyar rendfenntartók a világban.*

FORRÓ János (☿, ♀, ♂, ☐): *A Kádár rendszer sajátos rendvédelmi szervezetei a BM Karhatalom és a Készletléti Rendőr Ezred.*

FORRÓ János (☿, ♀, ♂, ☐): *A magyar rendvédelem 1867–1968.*

LŐRINCZ József (☿, ♀, ♂): *Börtönügyünk a hanyatló Kádár korszakban.*

LŐRINCZ József (☿, ♀, ♂): *Börtönügyünk a rendszerváltozás időszakában.*

PARÁDI József (☿, ♀, ♂, ♀, ☐): *Kontinuitás és újrakezdés a XIX–XX. századi magyar rendvédelemben.*

PARÁDI József (☿, ♀, ♂, ♀, ☐): *Rendvédelem-karhatalom 1867–1945.*

PARÁDI József (☿, ♀, ♂, ♀, ☐): *A polgári magyar állam rendőrségei.*

SUBA János (☿, ♀, ♂, ♀, ☐): *A trianoni határ északi határszakaszának határjellegétől való megfosztása 1938-ban.*

SUBA János (☿, ♀, ♂, ♀, ☐): *Magyarország északi határszakaszának redefiníciós munkálatai 1947–1953.*

SZABÓ József: *Határvasdász zászlóaljok a Keleti-Kárpátok védelmi rendszerében 1940–1944.*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetője, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A papíralapú kiadás tartalmazni fogja még – a tanulmányok után, a recenziókat követően – citációs index publikációk és kéziratok, citációs index levél-, irat-, és dokumentumtárak, citációs index periodikák, citációs index jogszabályok, index nominum, index geographicus, index chronologicus, index organicus jegyzékeket. Ezt követően fog megjelenni a papíralapú kiadásban a kéziratokkal szembeni igények leírása, majd a szerzői űrlap és a szerzői adatlap párosa után a periodika számainak összesített tartalomjegyzéke zárja a számot. A papíralapú kiadás nyomán az interneten publikáltak kiegészülnek a papíralapú kiadásban felelhető indexekkel.

A számot O'SVÁTH Pál emlékének ajánlották.

PARÁDI József Folyóiratismertetés

Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XXI. évf. (2011) 24. sz. HU-ISSN 1216-7674” folyóiratban

A Rendvédelem-történeti Füzetek 24. száma – az indexek nélkül – 185 A/4-es oldal terjedelemmel jelent meg, „Csendőrség a magyar rendvédelemben” címmel. A periodikában 8 szerző 12 tanulmányt publikált.

BODA József (☿, ♀, ♂, ♀, ☐): *Az európai csendőri erő, avagy egy új békefenntartó alakulat születése.*

DAVOLA József: *Fényképezés a Magyar Királyi Csendőrségnél.*

FORRÓ János (♂, ♂, ♀, ☐): *A Magyar Királyi Csendőrség II. kerületének tevékenysége Fejér vármegyében az 1944. évi zsidó deportálás végrehajtásakor.*

FORRÓ János (♂, ♂, ♀, ☐): *A Magyar Királyi Csendőrség küzdelme a székesfehérvári kerületben Fejér vármegye közbiztonságáért 1884–1945.*

MARKÓ György (♂): *Csendőrtisztek a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar főnökének bírósága előtt.*

PARÁDI József (♂, ♂, ♀, ♂, ☐): *A Magyar Királyi Csendőrség szervezete.*

PARÁDI József (♂, ♂, ♀, ♂, ☐): *A Magyar királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei.*

PARÁDI József (♂, ♂, ♀, ♂, ☐): *A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrzésében.*

SUBA János (♂, ♂, ♀, ♂, ☐): *1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség.*

SUBA János (♂, ♂, ♀, ♂, ☐): *A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918.*

SAKÁLY Sándor (♂, ♂, ♀, ☐): *Akik a Magyar Királyi Csendőrséget – 1938 és 1945 között – vezették.*

ZÉTÉNYI Zsolt: (♂): *A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945-ben és azután. (Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vitézül!”).*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetője, amely az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A papíralapú kiadás tartalmazni fogja még – a tanulmányok után, a recenziókat követően – citációs index publikációk és kéziratok, citációs index levél-, irat-, és dokumentumtárak, citációs index periodikák, citációs index jogszabályok, index nominum, index geographicus, index chronologicus, index organicus jegyzékeket. Ezt követően fog megjelenni a papíralapú kiadásban a kéziratokkal szembeni igények leírása, majd a szerzői űrlap és a szerzői adatlap párosa után a periodika számainak összesített tartalomjegyzéke zárja a számot. A papíralapú kiadás nyomán az interneten publikáltak kiegészülnek a papíralapú kiadásban fellelhető indexekkel.

A számot a Magyar Királyi Csendőrség emlékének ajánlották.

RENDEZVÉNYEK

SIMON F. Nándor

**A 130 esztendő Magyar Királyi Csendőrség
(Szimpozion és kiállítás 2011. II. 14. hétfő.)**

Rendhagyó volt a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) 2011. február 14-ei – a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közösen szervezett – csendőrség-történeti szimpozionja, mivel nem csupán téma tudományos értékű előadások formájában történő bemutatására került sor a Magyar Királyi Csendőrség életre hívásának 130. évfordulóján, hanem csendőrség-történeti időszaki kiállítás megnyitójára is. Bár a rendhagyó forma nem tekinthető szokatlanoknak, hiszen a SZBMRTT rendezvényein megszokott, hogy a megvitatásra kerülő témakörhöz kapcsolódóan kiállítást is létrehoznak a szervezők. A szimpozionnak és a kiállításnak is a Hadtörténeti Intézet és Múzeum biztosította a helyet.

„*A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete: a Magyar Királyi csendőrség*” címet viselő rendezvény levezető elnöki teendőit a SZBMRTT csendőrség-történeti szakosztályának vezetője, CSÓKA Ferenc látta el. A megjelenteket a tudományos társaság elnöke, dr. PARÁDI József és a Hadtörténeti Intézet igazgatója, dr. VESZPRÉMI László alez. üdvözölte, aki hangsúlyozta, hogy a Magyar Királyi Csendőrség személyi állománya képzett a testület működése pedig hatékony és professzionális volt, továbbá a rendvédelmi testület felépítését és kiképzési módszereit több európai, sőt tengerentúli ország is átvette. Ezúttal is kedves színfolttal folytatódott a konferencia: dr. PARÁDI József elismerést adott át azoknak, akik az elmúlt esztendőben érdemes munkát végeztek a Magyar Királyi Csendőrség történetének feltárása és a kutatási eredmények közkinccsé tétele területén. Szemere Bertalan-díjat kapott a konferenciának otthont adó intézmény éléről távozó dr. HOLLÓ József Ferenc nyá. altbgy. A díj átadására a jutalmazott távolléte miatt később fog sor kerülni. A Magyar Királyi Csendőrség történetét dokumentumokkal bemutató internetes honlapot működtető KÖRÖSSY-család több tagja is elismerésben részesült: id. KÖRÖSSY Zoltán , Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának , felesége, KÖRÖSSY dr. SOLTÉSZ Katalin , Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának , fiaik pedig KÖRÖSSY Árpádnak, KÖRÖSSY Lászlónak, valamint ifj. KÖRÖSSY Zoltán a Rendvédelem-történetért Érdemérem elismerést vehették át. Dr. ZÉTÉNYI Zsolt ugyancsak a Rendvédelem-történetért Érdemérem kitüntetésben részesült.

A szimpozion első előadói, KÖRÖSSY Zoltán és mag. SIMON F. Nándor , , , SZBMRTT tagok a testület története kutatásának jelenlegi helyzetéről számoltak be „A Magyar Királyi Csendőrség történeti kutatásának helyzete.” című előadásukban. „Szomorú, hogy a csendőrséget az ÁVH-val és az SS-sel tartja rokonnak a magyar társadalom egy része” – mondotta KÖRÖSSY Zol-

tán, aki a családjával együtt Amerikában működött és szerkeszti a www.csendor.com internetes honlapot, hozzá téve, hogy 1991-ben ugyan megtörtént a Magyar Királyi Csendőrség jogi rehabilitációja, ám ennek ellenére a testület múltjának kutatásában helyrehozhatatlan károk keletkeztek és sok anyagot megsemmisítettek. SIMON F. Nándor pedig a témakör magyarországi dokumentumainak helyzetéről, a testület-történeti kutatások nehézségeiről számolt be.

A következő előadó dr. CSAPÓ Csaba docens, , , , , a történelemtudomány kandidátusa, a MTA köztestületi tagja, SZBMRTT tag volt, aki „A magyar csendőrség megszervezése” címmel meghirdetett előadása helyett egy – szintén a Magyar Királyi Csendőrséggel kapcsolatos – másik témakört mutatott be. Nevezetesen egy 1892-es képviselőházi vita körülményeiről szolt. A parlamenti vitában, a belügyi költségvetés beterjesztése után PÁZMÁNDY Dénes ellenzéki képviselő szót kért, majd azt a kérdést tette fel, hogy: és elmondta, hogy „Attól van-e nagyobb tekintélye a testületnek, hogy ugyanúgy a császári jelvényt használja, mint a közös hadsereg és a honvédtisztek?” A kormánypárt soraiból azonban több képviselő is hiányzott, ezért a házelnök szünetet rendelt el, amiből persze óriási botrány lett: az eredetileg öt perces szünetből húsz perc lett, fiákerek indultak a hiányzó kormánypárti képviselőkért. A Szabadelvű Párt számára így már a saját miniszterelnökének a sorsa lett a tét. A kormányfőnek végül is sikerült megszereznie a többséget és a helyén maradhatott. A témát kutatók számára külön érdekességet jelentett az a körülmény, hogy tudatában voltak a korabeli botrány alaptalanságának. Nevezetesen a Magyar Királyi Csendőrség számára sohasem rendszeresítették a közös hadsereg ékítményeit.

Dr. SZAKÁLY Sándor prof. , , , bölcsészdoktor, kandidátus, az MTA doktora, SZBMRTT tag „A csendőrség újjászervezése” című előadásában felelevenítette azt a jelenetet, amikor a reggeli eligazításon az őrsparancsnok a járőrvezető csendőr mellére tűzte a járőrvezetői jelvényt, ezzel kifejezve azt is, hogy a csendőr, bármerre is járjon, találkozók bárkivel is, a magyar államot képviseli.

Dr. SUBA János , , , bölcsészdoktor, a történelemtudomány Ph. D. doktora, SZBMRTT tag „Csendőr „alakulások” a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921” című előadásában egy érdekes helyzetet vázolt fel: a hadseregben különböző okok miatt, csendőrök teljesítettek szolgálatot, illetve a véderő karhatalmi feladatait ellátó katonai alakulatait csendőr csapatoknak nevezték.

Dr. LÓRÁNT Csaba , , , , a közgazdaságtudomány egyetemi doktora, SZBMRTT tag „A csendőrség a polgári állam szilárd támasza” című előadásában hangsúlyozta, hogy a csendőrség lényege a szellemiség és a felkészültség volt: a válogatott állománytól a hazafias szellem, az egyenesség, az igazságosság mellett a kifogástalan megjelenést és a makulátlan magánéletet is megkövetelték.

A szimpozion rendezői és résztvevői, valamint a Magyar Szabadságharcos Hagyományörző Veteránok Világszövetsége, a Magyar Királyi Csendőr Bajtár-

si Közösség, a HORTHY Miklós Társaság képviselői ezt követően megkoszorúzták a Hadtörténeti Intézet és Múzeum udvarán lévő, az I. és II. világháborúban hősi halált halt csendőrök emléktábláját, majd a múzeumban dr. KEDVES Gyula ezds., a Hadtörténeti Múzeum igazgatója megnyitotta a kiállítást. Megnyitó beszédében nem titkolta, hogy a kiállítás egy régi hiányt pótol. Ez a kiállítás képes a maga valóságában bemutatni, milyen is volt az a testület, amely körül legendák, mendemondák, féligazságok keringtek és keringenek még napjainkban is. A megnyitó után dr. BACZONI Tamás és dr. LÓRÁNT Csaba – akinek a magángyűjteményéből és a múzeum gyűjteményéből létrejött a kiállítás – kalauzolta végig a kiállítási teremben a tárlat első látogatóit.

Dr. PARÁDI József nyá.főiskolai tanár , , , , , bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, a MTA köztestületi tagja, SZBMRTT tag a „Csendőrség és hírszerzés” címmel tartotta meg előadását. Noha a csendőrök elsődleges feladata a vidék közbiztonságának a védelme volt, ennek ellenére az 1892–1914 közötti években a határ menti csendőr őrsök még a katonai hírszerzésben is aktívan részt vettek, elsősorban a román és a szerb határon.

LAKATOS Roland SZBMRTT tag „RIDEGH (CAMERLE) Raymond és OLCHVÁRY-MILVIUS Attila munkássága” címmel elevenítette fel a Magyar Királyi Csendőrségnél folyó szellemi tevékenységet.

Id. KOCSIS Tibor , SZBMRTT tag „A szombathelyi csendőr képzés” című előadásában a nyugat-dunántúli csendőr képzést vázolta fel.

CSÓKA Ferenc , , , , SZBMRTT tag „Csendőrség a minisztertanácsi jegyzőkönyvekben” című előadásában kiemelte, hogy noha az elsődleges források gyakran száz százalékban megsemmisültek, de ugyanolyan fontosak a másod és a harmadlagos források.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság nevében koszorút helyez el a Hadtörténeti Intézet és Múzeum udvarán a „Csendőr Hősök” emléktáblájánál vitéz ZEIDLER Sándor 2011. II. 14-én

Dr. KEDVES Gyula a Hadtörténeti Intézet igazgatója és dr. PARÁDI József a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke átvágja a „Csendőrség-történeti” kiállítás megnyitását jelképező nemzeti színű szallagot.
2011. II. 14-én

SIMON F. Nándor

**A 15 éves Nemzetbiztonsági Szakszolgálat.
Konferencia 2011. III. 24. csütörtök**

A magyar polgári titkosszolgálatok legfiatalabb testülete, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, amelyet a Nemzetbiztonsági Hivatal Szakszolgálat és Operatív Technikai Igazgatóságának, önállósításával az 1996 márciusában hatályba lépett 1995/CXXV.tv. hívta életre. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat fennállásának 15. évfordulójának alkalmából – dr. BOROS Péter volt miniszterelnök védnökségével – rendeztek történeti konferenciát március 24-én, a BM Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelő Központjának konferenciatermében. Az intézmény épületegyüttese is méltó környezetet biztosított a történeti témájú rendezvény számára, hiszen az épületeket 1901-ben emelték a Magyar Királyi Csendőrség számára. Az objektum létrehozása után pedig hagyományosan a magyar rendvédelmi testületek képzési rendszerei különböző részeinek nyújt otthont. Dr. BODA József r.ddtbk., az NBSZ főigazgatójának köszöntője után, a konferencia levezető elnöke, dr. PARÁDI József – a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke – dr. MEZEY Barna professzornak, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem rektorának rendvédelem-történeti munkásságát elismerő Szemere Bertalan-díjat adott át.

CSÓKA Ferenc az első előadót előadását a konferencia főszervezője, „Szakszolgálat Magyarországon 1785-1848” címmel tartotta. Az előadó kiemelte, hogy noha a magyar hírszerzés és az elhárítás szinte egyidős a magyar történe-

lemmel, a feltárása „nagyon gyenge lábakon áll”. Ezzel kapcsolatban, mintegy kritikaként fogalmazta meg: „... komolynak mondható szakemberek büszkén vallották, hogy a magyar hírszerzésnek nincsenek hagyományai és az élet 1917-ben, illetve 1945-ben kezdődik.” A továbbiakban felvázolta a hírszerzés, az elhárítás és a szakszolgálat tevékenységét, annak struktúráját a külügy, a hadsereg, a rendőrség, a közigazgatás, a gazdaság és a művelődés összefüggéseiben, megismertetve a konferencia nagyszámú hallgatóságát a figyelés, a lehallgatás, a környezettanulmány, a postaellenőrzés, az irat-, és az írásvizsgálat valamint a titkosírás korabeli működésével.

SOÓS Zoltán „Figyelés” című előadásának mondandóját tulajdonképpen KEDVESSY 1872 tavaszán, a Közrendészeti Lapban megjelent „A figyelő tevékenység” című írása és az 1976-ban kiadott, „Az állambiztonsági munka alapjai és titkos (operatív) eszközei” című, több kötetes kiadványban, V. PLÉZER Győző tollából napvilágot látott „Operatív figyelés” című fejezete között megjelent publikációk alapján elemezte.

LAKATOS Roland „A hallgatózás” című előadásában hangsúlyozta, hogy: „Természetes, hogy (...) 1848-óta (...) folyamatosan gyakorolták a kulcslyuktól egészen a kocszmáig.”

DEMETER Nóra a „Környezettanulmány” című előadásában részben társadalmi, népjóléti, gyermekvédelmi, részben pedig titkosszolgálati szempontból elemezte a titkos információgyűjtés témáját.

Dr. SUBA János „Postaellenőrzés” című előadásában kiindulási pontnak a minisztertanács 1848. április határozatát tekintette. A szerző előadásában úgy foglalt állást, hogy a postaellenőrzés „Működött 1848/49-ben, de tovább működött 1849-től 1867-ig, majd ezután is. (...) Fontos tevékenység volt ez és buzgón művelték háborúban és békében egyaránt, no persze, békeharcunk hidegháborús korszakában is” Érdekességgként említette meg az előadó, hogy egy 1906-ban elfogadott vonatkozó rendelet hatvan évig maradt érvényben.

KOLOSSA Attila a távbeszélő lehallgatás című előadásában feltárta, hogy „... már az első világháború idején is buzgón művelték, mind a fronton mind a háterszágban (...) ez folytatódott a békeidőben is.”

JAKUS János pedig a rádiófelderítés története című előadásában hangsúlyozva, hogy a rádiófelderítés nem a köztudatban élő 1918. évben, hanem már korábban, az évtized elején elkezdődött, bár igazából az első világháború éveiben fejlődött ki, de nem csak a honvédség, hanem a csendőrség is foglalkozott ezzel a tevékenységgel, később pedig az Államvédelmi Hatóság is és a Belügyminisztérium is.

CSÓKA Györgyi „A magyarországi iratvizsgálat a XIX. században” című előadásában elmondta, hogy az általa vizsgált időszakban az „nem sokat ért”.

FÜLÖP Tibor az „Iratvizsgálat története” című előadásában CSÓKA Györgyi konklúziójával azonos következtetésre jutott.

VARGA Attila a „Titkosírás” című előadásában a különböző – egyszerűbb és bonyolultabb – titkosírásokat ismertette az ókortól napjainkig.

PALATIN János „A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat elődszervezete” című előadásában a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat elődjének a Nemzetbiztonsági Hivatal Operatív Technikai Igazgatóságának a szervezeti kialakulását és jogszabályi háttérének a létrejöttét ismertette

DINNYA Lajos a „Nemzetbiztonsági szakszolgálat technikai fejlődése” című előadásában a szervezet által használt szolgálati technikai eszközök fejlődési tendenciáit mutatta be.

A konferencia érdekessége és fontossága nem csupán abban rejlett, hogy először került sor egy napjainkban is működő titkosszolgálati szervezet távoli és közeli múltjának megismertetésére, hanem abban is, hogy rámutatott: a magyar polgári titkosszolgálatok 1945 utáni története – ellentétben az elmúlt több mint két évtized kutatásaival – nem azonos a koncepciós perek és a belső reakció elhárításának a történetével.

SIMON F. Nándor
Konferencia a visszatérésről.
2011. IX. 20. kedd

A Hans-Seidel Alapítvány támogatásával, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, valamint a Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti és Migrációs Tagozatának szervezésében rendezték meg a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalban 2011. szeptember 20-án „A visszatérési irányelv hatályosulása a magyar jogszabályokban és joggyakorlatban” című konferenciát. A konferencia fővédnökségét dr. HATALA József rendőr altábornagy, országos rendőr-főkapitány, a védnökséget pedig dr. VÉGH Zsuzsanna, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal főigazgatója és dr. JANZA Frigyes, a Magyar Rendészettudományi Társaság elnöke vállalta.

Dél előtt a levezető elnöki teendőket dr. JANZA Frigyes látta el, elsőként dr. KISS Attila, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal főigazgatójának általános helyettese kapott szót, aki köszöntötte a megjelenteket, és idézte Jack PAAR amerikai televíziós személyiséget: „A bevándorlás a hízelgés legőszintébb megnyilvánulása.”, hozzátéve, hogy a befogadó országról mindig kedvező bizonyítványt állít ki, ha az vonzó a bevándorló népesség számára. A főigazgató-helyettes ugyanakkor felhívta a figyelmet arra is, hogy minden migrációs kérdésben legalább három közpolitikai szempontot kell figyelembe venni: a mobilitás és a legális migráció előmozdítását, a migráció és a fejlődés közötti kapcsolat optimalizálását, illetve az illegális bevándorlás megelőzését és az ellene folytatott küzdelmet. Emlékeztette a jelenlévőket arra is, hogy az Európai Biztonság az illegális bevándorlásról szóló 2001. november 15.-i közleményében rámutatott: a visszatérési politika és az illegális bevándorlás elleni harc nélkülözhetetlen és döntő fontosságú eleme.

A Belügyminisztérium Európai és Együttműködési Főosztálya Migrációs és Határigazgatási Osztályának munkatársa, dr. LAKATOS Andrea, „A visszatérési irányelvvel kapcsolatos Európai Unió tapasztalatok” címmel tartotta meg

az előadását, ismertette az Európai Parlament és az Európai Tanács, a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt normákra és eljárásokra vonatkozó, 2008. december 16-i 2008/115/EK számú irányelvét. Az előadó kronologikus sorrendben szólt az irányelv megszületésének előzményeiről. Az Európai Bizottság 2002 áprilisában adta ki az úgynevezett Zöld Könyvet, amely a visszatérési műveletek szerepét hangsúlyozta ki, fél évvel később jelent meg az EB közleménye további lépések programvezetéről és egy hónap múlva pedig már a közös normák kidolgozására vonatkozó akcióterv is napvilágot látott. Az Európai Unió Tanácsa 2002 novemberében Sevilleben fogadta el a rövid, a közép és a hosszú távú lépések fejlesztéséről a visszatérési cselekvési programot. A közös norma kidolgozásának szorgalmazását célozta meg a visszatérésre kötelezett harmadik országbeli állampolgárokat illetően az Európai Unió Tanácsa által 2004 novemberében elfogadott, úgynevezett Hágai Program.

A következő előadó dr. KONYHÁS Szilvia, a BÁH Idegenrendészeti Igazgatóságának vezetője volt, az előadásának címe pedig: „A visszatérési irányelv átültetése a hazai jogalkalmazásba, gyakorlati tapasztalatok”. Az igazgatónó három témakörben vizsgálta a kérdést: a visszatérési irányelv átültetése az idegenrendészeti szabályozásba, az azt követő gyakorlati tapasztalatok ismertetése és a jogalkalmazás jövőbeni irányai.

Az Európai Parlament és az Európai Tanács már említett irányelve három időpontot határozott meg. E szerint 2010. december 24-ig kellett kidolgozni a visszatérési irányelvet, 2011. augusztus 1-ig a szükséges változtatásokat, módosításokat és végül 2011. december 24-ig kell meghatározni a térítésmentes jogi segítségnyújtás lehetőségeit. A módosításkor – a többi között – előírták, hogy előnyben kell részesíteni az önkéntes hazatérést és minden kiutasításhoz kapcsolódó döntés ellen külön jogorvoslatot kell biztosítani. De a módosítás része volt a kétlépcsős modell kialakítása is, miszerint az első lépcsőben lehetősége van a kiutasítottaknak az önkéntes távozásra, ha erre nem hajlandó, akkor a második lépcsőben kerül sor a kitoloncolásra. A kiutasítási – ami az EU tagállamai területének elhagyási kötelezettségét jelenti – okok körét szűkítették. A tartózkodási engedély kérelmét elutasító, vagy a tartózkodásra jogosító okmányt visszavonó határozatban kifejezetten kiutasító döntést kell hozni, de a határozat – ahogyan már írtuk – jogorvoslatban támadható.

A kitoloncolás végrehajtásának akadályozása, illetve a szökés veszélye esetén az idegenrendészeti őrizet elrendelésére akkor van lehetőség, ha a kiutasítás végrehajtása enyhébb intézkedésekkel – például az úti okmány elvételével vagy kijelölt helyen való tartózkodással – nem érhető el. Az őrizet eddigi maximálisan meghatározott 6 hónapos időtartamát újabb 6 hónappal meglehet hosszabbítani, alkalmanként 30 nappal, amennyiben a harmadik országbeli állampolgár nem működik együtt a hatósággal, vagy ha az okmánybeszerzési eljárás a származási ország hatóságainak eljárása miatt elhúzódik.

Az előadás után dr. JANZA Frigyesztől dr. WIND Szandra, a Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti és Migrációs Tagozatának vezetőségi tagja vette át a délutáni levezető elnöki teendők ellátását.

„A BÁH Észak-magyarországi Regionális Igazgatóság Balassagyarmati Kirendeltség és Községi Szállás működésének tapasztalatai” címmel tartotta meg az előadását a BÁH Észak-magyarországi Regionális Igazgatóságának igazgatóhelyettese, dr. LIPUSZ Brigitta. Az elmondottakból a konferencia résztvevői megtudhatták, hogy a közösségi szállás korábban a Balassagyarmati Határőr Igazgatósággal közös társintézmény volt, a szükséges fejlesztések után az önállóvá vált szállásra az idén júniusban érkezett meg az első csoport. A szálláson korábban mintegy 50 főt tudtak elhelyezni, manapság már azonban akár 130-at is. Az igazgató-helyettes vetített képes előadásában a szállás mindennapi életét mutatta be.

Dr. BORSA Csaba r. örgy. a Győr-Moson-Sopron megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Osztályának vezetője „A Rendőrség idegenrendészeti tevékenysége, a visszatérési irányelv tükrében” című előadásának bevezetőjében ismertette a Határőrség, illetve a Rendőrség idegenrendészeti tevékenységének közelmúltját, középpontba helyezve a külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és a bevándorlásról szóló 1993. évi LXXXVI. törvényt, amely a Határőrséget idegenrendészeti hatósági jogkörrel ruházta fel – addig a Határőrség ugyanis, mint foganatosító szervezet járhatott el.

A jelenről szólva pedig a többi között aláhúzta, hogy a visszatérési irányelveknek történő megfelelés érdekében szükséges a kitoloncolások végrehajtásának ellenőrzése: erre a leghatékonyabban az ügyészség felel meg. Mivel Magyarország a Balkánról Nyugat-Európába irányuló illegális migráció útvonalában fekszik, szükséges a határellenőrzés fokozása, a közrend fenntartásának erősítése. Az elmúlt esztendőben is az ukránok, a szerbek, az afgánok, a moldovaiak és a koszovóiak voltak a „topon”, mint illegális migránsok, de a korábbi évekhez képest dinamikusabban növekedett az albán, az iraki, a marokkói, a pakisztáni és a palesztin illegális bevándorlók száma. A határrendészeti osztályvezető előadásának összegzésében megállapította, hogy a „Visszatérési Irányelvben” meghatározott jogpolitikai célok bekerültek a hatályos magyar jogrendszerbe, a Rendőrség, mint jogalkalmazó hatóság a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatallal közösen hajtja végre az illegálisan hazánkban tartózkodó személyek átadását-átvételét és a vonatkozó irányelvben meghatározott főcél, vagyis az illegálisakat az EU területén kívüli harmadik országba kell kiutasítani, megvalósul.

A következő előadó, az úgynevezett sérülékeny csoportok elhelyezésére szolgáló békéscsabai Ideiglenes Örzött Szállás vezetője, PIPIS István r. örgy. először az épületkomplexum múltját vázolta fel: 1989-ig a helyi ÁFÉSZ gazdasági épületeként üzemelt, majd a román forradalom hatására itt alakították ki az akkori Menekültügyi és Migrációs Hivatal Befogadó Állomását és 2000 elejétől, mint a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Békéscsabai Menekülteket Befogadó Állomása működött, az idén márciustól pedig az Országos Rendőr--

főkapitányság és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal megállapodásának eredményeképpen, Ideiglenes Örzött Szállásként. Az elmúlt év végéig fejezték be a szükséges át- és kialakításokat, a beindító logisztikai feladatokat. Kiválasztották a személyzetet, 104 fős fegyveres biztonsági őrseget szerveztek, az idei tavaszig kialakították az őrzés-biztonságtechnikát, elkészítették a rezsim szabályokat és felvették a kapcsolatot az együttműködő szervezetekkel. A Rendőrség feladata a befogadás, az elhelyezettek őrzetével összefüggő jogainak biztosítása és kötelezettségeinek érvényre juttatása, az egészségügyi ellátás, a letétkezelés, az őrzés-védelmi, valamint a kísérési és a szállítási feladatok ellátása és az idegenrendészeti hatósági képviseleti tevékenység. A Rendőrség feladat továbbá a gyermekekkel való – koruknak megfelelő – foglalkozás. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Békéscsabai befogadó Állomásának kell gondoskodnia az elhelyezettek étkeztetéséről, a szálláshely infrastruktúrájáról, az üzemeltetési és épület fenntartási feladatokról, illetve az őrzeteseik egészségügyi és tisztasági csomaggal történő ellátásáról. Segítséget kapnak a Menedék-migránsokat Segítő Egyesülettől, a Református Egyháztól, a megyei Tisztiorvosi Szolgálattól, a Magyar Vöröskeresztől – hogy csak néhány szervezetet említsünk.

A családokat önálló épületrészben helyezik el, akárcsak a gyermekenélküli házaspárokat, valamint az egyedülálló nőket és az egészségügyi problémásokat, illetve az egyéb okból sérült személyeket. Napi háromszori – a gyerekeknek ötszöri – étkezést biztosítanak, legalább 10.900 joul energiatartalommal, a várandós és a kisgyermekes anyák, a kiskorúak naponta egy liter tejet, illetve gyümölcsöt is kapnak. De az őrizetbe vett gyermekek és általában az őrzeteseik szabadidejének hasznos eltöltésére szervezett programok intenzitását azonban még fejleszteni kell.

A konferencia utolsó előadója RÁCZ István r. szds. volt, a nyírbátori őrzött szállás vezetője, aki az irányítása alatt álló, kétszintes, 169 fő elhelyezésére alkalmas intézményről szólt. A nyírbátori szállás sokban hasonlít a békéscsabaira – ez persze nem csoda, hiszen ugyanazoknak a jogi és egyéb elvárásoknak kell megfelelniük.

Nyírbátorban az ott lehelyezettek naponta egy órát tölthetnek szabadlevegőn, a zárkákban korlátlanul, de a közös zuhanyzóban naponta minimum 10 percre zuhanyozhatnak. Természetesen biztosítják a számukra az adott külképvisellel történő kapcsolattartást, levelezhetnek, csomagokat kaphatnak és küldhetnek, látogatókat fogadhatnak és élhetnek a telefonálási lehetőséggel is. A szállásvezető néhány statisztikai adattal is megismertette a hallgatóságot: 2009-ben 13 ország (611 fő), 2010-ben 34 ország (1256 fő) és 2011 augusztusáig 44 ország (464 fő) állampolgárait helyezték el a szálláson. Az idén augusztus végéig 77.708 kilométer szállítási feladatot láttak el, 1890 fő ideiglenes kísérését hajtották végre, 2344 esetben volt orvosi vizsgálat és 85 esetben történt szakorvosi beutalás. Az őrzeteseik érdekében 4240 beadványt, kérelmet és panaszt nyújtottak be.

A konferencia végén a részt vevők kérdéseire válaszoltak az előadók.

ZEIDLER Sándor
A Magyar Koronaőrök Egyesületének emlékünnepe.
2011. IX. 24. szombat

Az 2011. szeptember 24-én szombaton, az Országos Széchenyi Könyvtár dísztermében került sor a Magyar Koronaőrök Egyesülete megalakulásának 20. évfordulójára szervezett rendezvényre. A százötven meghívott között képviselték maguk az újonnan felállított Honvéd Koronaőrség, a keresztény egyházak, a Történelmi Vitézi Rend a Hadtörténeti Intézet és Múzeum, a Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és más szervezetek képviselői. A rendszerváltás után a még élő koronaőrök a fáradhatatlan VITÉZ József koronaőr törzsőrmester vezetésével megkísérelték a magyar államiséget jelképező – eltérően a többi királyi koronától – közjogi tartalommal is bíró Szent Korona őrzését visszaállítani.

Az akkori politikai helyzet ezt nem tette lehetővé, ezért került sor a Magyar Királyi Koronaőrség hagyományait ápoló egyesület alapítására.

Hosszú kitartó munkával, és sok anyagi ráfordítással lassanként megvalósult a koronaőrség 1909-ben rendszeresített festői egyenruháinak és felszerelési tárgyainak elkészítése. Ezt követően számos állami ünnepségen, köztük rendőrtiszt-helyettes és tiszt avatáson, augusztus 20-ai körmeneten, külföldi államfők látogatásakor és társadalmi rendezvényeken, megemlékezéseken, vitéz avatásokon került sor szereplésükre. Időnként a politikai rövidlátás háttérbe szorította az egyesületet. Hivatalosan és gyakorlatilag is a belügyminisztérium alá tartozó Köztársasági Őrezred biztosította a Szent Korona őrzését. Az időközben elhunyt koronaőrök helyét az általuk felnevelt fiatalabb generáció vette át vitéz WOTH Imrének az egyesület jelenlegi elnökének a vezetésével.

Az egyesület relikviái az ünnepség keretében is gyarapodtak, mivel a meghívottak egy része az egyesületnek adományozta a család által féltve őrzött koronaőrségi emléktárgyakat. A legnagyobb meglepetést dr. HAGITAY András úszó olimpiai bajnok okozta, aki egy lomtalanításakor előkerült vaskazettát ajánlódékozott az egyesületnek. Tartama 3 kulcs volt 3 pecséttel ellátva: gróf BETHLEN István miniszterelnök és a két koronaőr gróf KÁROLYI Gyula és gróf AMBROZY gyula aláírásával, 1929. november 21. dátummal. Ezek voltak a vár alagsorában lévő páncléterm kulcsai, ahol a Szent Koronát őrizték.

2011-ben az újra felállított Honvéd Koronaőrség vette át e nemzeti ereklyénk őrzését. Az új testület felkészítésében és a hagyományok átadásában tevékenyen részt vettek a hagyományörző koronaőrök, akiket a Történelmi Vitézi Rend főkapitánya „*Bátorság, Hűség, Kitartás*” elnevezésű Jubileumi emlékkerszettel tüntetett ki.

A Szent Korona páncéltermének kulcsai 1929-ből.

*Magyar Koronaőrök Egyesületének emlékünnepe
Országos Széchényi Könyvtár díszterme
2011. szeptember 24. szombat.*

SIMON F. Nándor
Terrorizmus és demokrácia a XXI. században
2011. IX. 29–30. csütörtök–péntek

Terrorizmus és demokrácia a XXI. században címmel rendeztek kétnapos nemzetközi tudományos és szakmai konferenciát a budapesti Duna Palotában, a Belügyi Tudományos Tanács és a Terrorelhárítási Központ szervezésével. A konferencia célja az állami szerepvállalás optimális mértékének a megtalálása, a biz-

tonság garantálása, a demokratikus eszmék valamint az alapjogok érvényesülése között volt, válaszként a napjainkban érzékelhető terrorfenyegetésre. A rendezvény fővédnöke dr. PINTÉR Sándor belügyminiszter, védnöke pedig dr. FELKAI László, a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára, a Belügyi Tudományos Tanács elnöke volt.

Dr. PINTÉR Sándor köszöntőjében rámutatott: a terrorizmus továbbra is komoly veszélyt jelent a demokráciára és az egész világra nézve, éppen ezért az a cél, hogy az emberi jogok tiszteletben tartása mellett erősödjön a demokrácia és a biztonság védelme. Ennek érdekében folyamatosan fejleszteni kell a terrorcselekmények megelőzéséhez szükséges képességeket, mert a terroristák módszerei is állandóan fejlődnek. A miniszter emlékeztette a konferencia résztvevőit, hogy a 2001. szeptember 11-i terrortámadások nemcsak az Egyesült Államokat, hanem az egész világot megrázták. Az idei, júliusi norvégiai támadások pedig azt bizonyítják, hogy a terrorizmus változatlanul komoly kihívást jelent. A terrorizmus elleni harcban fontos a tudományos és a gyakorlati életben tevékenykedők közötti tapasztalatcsere, hiszen így lehet időben felismerni a terrorcselekmények előkészületeit és megelőzni a támadásokat – az országoknak tehát, össze kell fogniuk a vonatkozó elvek kidolgozásában és a gyakorlatok összehangolásában.

Az Egyesült Államok Budapestre akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövete, Eleni TSAKOPOULOS KOUNALAKIS is köszöntötte a jelenlévőket, kijelentve, hogy az erőszak és gyűlölet ideológiája ellen a demokratikus értékek nevében kell harcolni, mert a demokrácia – amint azt az arab tavasz eseményei is bizonyították – a nép akaratának kifejezése, és nagyobb erőt képvisel, mint a terrorizmus.

A Terrorelhárítási Központ főigazgatója HAJDU János, rendőr dandártábornok is a terrorizmus elleni harc nemzetközi összefogását hangsúlyozta, hiszen a terrorizmus nem ismeri az államhatárokat – ugyan Magyarországon nem érzékelhető erősen a terrorfenyegetettség a mindennapokban, – de az ország geopolitikai okokból aktívan részt vesz a terrorizmus elleni küzdelemben. A terroristák elleni fellépés pedig akkor hatékony, ha az gyors és rugalmas. Ennek a követelménynek a Terrorelhárítási Központ – amelyben a titkosszolgálati és a rendőri képességek olvadnak össze – megfelel.

Richard LEBARON, az amerikai külügyminisztérium stratégiai terrorellenes kommunikációs koordinátora az online propaganda elleni harc fontosságáról beszélt: az internet a XXI. században egy olyan közzsféra, amelyet egyaránt lehet jóra és rosszra is használni, és amely mindenki számára – még a szélsőséges ideológiák hívei számára is – megkönnyíti a kapcsolatépítést. A közösségi weboldalak és a video-megosztók használata az elmúlt években ugrásszerűen nőtt az arab országokban, de a szélsőséges ideológiák hívei a Facebookon és a Twitteren is jelen vannak. Fontos ugyanakkor a szólásszabadság és a gyülekezési jog tiszteletben tartása, de a biztonság védelme elengedhetetlen, ezért meg kell találni az egyensúlyt a szabadság és a biztonság között. Bár a terrorellenes küzdelemben nehézséget okoz, hogy az internetes tevékenység földrajzilag gyakran

nehezen behatárolható, és nem mindig egyértelmű, hogy melyik ország kötelessége a fellépés, ám az online jelenlét és reagálás mindenképpen nagyon lényeges.

Ezt követően Dr. SZABÓ Máté professzor, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa a gyülekezési jog példáján vetette össze az alapvető jogok érvényesülését és a rendőrségi gyakorlatot, majd ezt követően az Európai Unió terrorellenes koordinátora, Gilles de KERCHOVE a szabadságjogi korlátozások összhangba hozásáról beszélt a demokratikus jogállamtól elvárt személyes szabadságjogok érvényesülése és az állam terrorellenes küzdelmével kapcsolatban. Az új amerikai terrorellenes politikát Shari VILLAROSA, az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériumának terrorellenes helyettes koordinátora mutatta be. Sue TAKSAU, az ENSZ Terrorizmusellenes Bizottság Végrehajtó Igazgatóságának vezető jogi szakértője a terrorellenes tevékenységhez kapcsolódó kapacitások fejlesztéséhez szükséges technikai segítségnyújtásról és a prioritásokról szólt. Őt az Információs Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat volt főigazgatója, dr. HETESY Zsolt, a magyar Külügyminisztérium terrorellhárítási koordinátora követte, aki arra a kérdésre kereste a választ, hogy vajon növelte-e hazánkban az alapjogok korlátozását a terrorizmus elleni harc.

Jogi kérdésekkel foglalkozott az előadásában Oliver LUYCKX, az Európai Bizottság Belügyi Főigazgatóságának terrorizmus elleni főigazgatója, majd HANKISS Ágnes, az Európai Parlament képviselője a stockholmi program négy pilléréről – a terrorellenes küzdelemben végbemenő folyamatok a lisszaboni szerződés utáni években, az Európai Unióban – beszélt. Dr. Peter GILL, az University of Liverpool tiszteletbeli munkatársa a hírszerző hálózatok irányításában jelentkező, a felügyeleti tevékenységet érintő új kihívásokról mondta el a tapasztalatait.

A konferencia második napjának első előadója, Alexander THEUS Europol Terrorizmus Elleni Osztályáról érkezett és a nemzeti hatóságok támogatásának europoli eredményeiről és a jövőképről beszélt. Radikalizáció, közösségi rendőrség, esettanulmányok az első élvonalbeli rendőrök felelőssége a radikalizáció első jeleinek felismerésében címmel tartotta meg az előadását Jean-Pierre DEVOS, a Belga Szövetségi Rendőrség nyomozója, a Községi rendészet és a radikáció megelőzése nevű projekt vezetője. A Nagy Britanniából érkező, szélsőjobboldali csoport tevékenységét elemző Matthew COLLINS, a „HOPE not hate” rasszizmus és fasizmus elleni kampány tagja, esettanulmányok segítségével mutatta be az extrémista szervezeteket. A világ vezető biztonsági szoftvergyártója, a Symantec szemszögekből elemezte a számítógépek biztonságát és a webes támadásokat PRÉCSÉNYI Zoltán Symantec európai kormányzati kapcsolatokért felelős vezetője. A konferencia zárásaként hangzott el dr. STAUBER Péter, Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztályának vezetőjének „Az EU terrorellenes politikájának jövője a magyar EU-elnökség tapasztalatainak fényében” című előadása, amelyet kérdések és válaszok követtek.

SIMON F. Nándor
Közbiztonság és társadalom.
2011. IX. 30. péntek

A kis jelentőségű, tulajdon elleni bűncselekmények kezelése, a települések közbiztonsága, valamint a konfliktuskezelés volt a főtémája a 2011. szeptember 30-án, a Magyar Kriminológiai Társaság és az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Kriminológiai Tanszékének közös rendezésében tartott, „*Közbiztonság és társadalom*” címet viselő konferenciának, amelyen a részt vevők plenáris és szekciósülésen vizsgálták meg a témát.

Dr. GÖNCZÖL Katalin, a Magyar Kriminológiai Társaság elnökének köszöntője után, dr. LÉVAY Miklós tanszékvezető egyetemi tanár, az Európai Kriminológia Társaság elnöke mondott megnyitó beszédet. „A kisjelentőségű kriminalitások a magyar kriminálpolitikában” című délelőtti plenáris ülésen – amelynek moderátora dr. GÖNCZÖL Katalin volt – először dr. NAGY Mariann, habilitált egyetemi docens tartott előadást, „Közigazgatás (és / vagy) büntetőjog?” címmel, elemezve a kisebb súlyú kriminalitásoknál alkalmazott logikákat, valamint a kriminológia és a büntetőjog összefüggéseit.

A fővárosi közterületek rendjének biztosításáról szólt a Budapest területének mintegy 30 százalékát ellenőrizni képes Fővárosi Közterület-felügyelet igazgatójának általános helyettese, dr. SZABÓ Mihály. Az előadásában külön kitért az úgynevezett grafiti-problémára és az aluljárók rendjének megőrzésére – mind a kettő igen nagy gondot jelent a fővárosnak, hiszen ezek vizuálisan is bosszúságot okoznak. A közterület felügyelők, akik igazoltatásra jogosult hivatalos személyek, munkájának jelentős részét az engedély nélkül árusítók és a közlekedésben hibázók – elsősorban a gépjárművezetők – bírságolása alkotják, kriminalitásokkal nem igen találkoznak a közterületen.

Igen szerencsés helyzetben van dr. FEKECS Beáta, csoportvezető bíró, aki a „*Szabálysértési joggyakorlat a bíróságon*” címmel tartott előadást, hiszen a munkahelyén, a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, a szabálysértésekkel külön bírák foglalkoznak, ellentétben más bíróságokkal, ahol a büntető bírák tárgyalják a szabálysértési ügyeket. Az előadó a mondandóját statisztikai adatokkal támasztotta alá, érthetővé téve, hogy azért az esti Központi Kerületi Bíróság sincs annyira irigyelhető helyzetben, ha azt nézzük, hogy az idén, a konferencia időpontjáig, mintegy 13 ezer szabálysértési ügyet tárgyaltak, a legtöbb esetben pénzbírságot kiszabva.

Magyarország első rendőr tábornoknője, dr. KINCSES Ildikó rendőr dandártábornok – akinek már az édesapja is még a rendszerváltást megelőzően a belügyi tárca gazdasági ügyeit igazgatta –, az Országos Rendőr-főkapitányság Igazgatásrendészeti Főosztályának vezetője a tulajdon elleni szabálysértések esetén lefolytatott előkészítő eljárások rendőrségi tapasztalatairól szólt – némi vitát kiváltva arról, hogy – úgymond – kinek is kell(ene) ügyesebbnek lenni a szabálysértési ügyekben: a rendőrségnek vagy a bíróságoknak? A vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatosan is akadt ellentét az előadó és különösen a követ-

kező felkért hozzászóló, dr. KÁNTÁS Péter, a nemzeti és etnikai jogok országgyűlési biztosa hivatalának parlamenti főreferense között, az utóbbi konkrétan rákérdezett: azok, akik most problémákat látnak a szabálysértési jogban, miért nem jelezték ezt a jogszabályok kidolgozásakor, hiszen ők is jelen voltak az akkori megbeszéléseken.

A délelőtti plenáris ülést a párhuzamosan zajló szekcióülések követték.

Az első szekcióban a valós helyi kérdésekkel foglalkoztak: a borsod megyei kistételek biztonságát vitatták meg.

Nagybarcsa polgármestere, VADNAI Zoltán a település közbiztonsági helyzete és szociális biztonsága között vont párhuzamot, kitérve a mindennapokban jelentkező problémákra is, hiszen tudvalevő, hogy Borsodban a munkanélküliség is számos problémát hoz a felszínre, nemcsak a munkanélkülieknek, hanem a településeknek is, különösen a kistételeknek. A vagyoni elleni erőszakos bűncselekmények krasznokvajdai tapasztalatait elemezte HANCZ Gábor rendőr százados őrsparancsnok, majd a bűnmegelőzés oldaláról közelítette meg a témát MOLNÁR Tibor a taktakenézi polgárőr egyesület vezetője. Egy sajátos dologról, az időskorúakról, mint potenciális áldozatokról szólt URBÁN József Göncruszka polgármestere, aki egyben polgárőr is. A kiskorúak sérelmére elkövetet családon belüli cselekmények – bűncselekmények – volt a témája FÜZINÉ ORAVECZ Ilona bodroghalmi védőnőnek. A nehéz gyermek évekről, pontosabban az erkölcsi veszélyzónában lévő gyermekkorúakról pedig PAPP Krisztina farkaslyuki iskolai szociális munkás beszélt. Végül a fiatalok bűnelkövetéséről mondotta el a tapasztalatait SZATHMÁRY-KIRÁLY Orsolya, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatának pártfogó felügyelője.

A településbiztonsági modellekkel foglalkozott a második szekció, amelyben dr. FINSZTER Géza egyetemi tanár tartott előadást „Befogadó és kirekesztő közösségi modellek” címmel. A Nemzeti Védelmi Szolgálat főosztályvezetője, dr. LÓCZI Zsolt rendőr ezredes a helyi közbiztonság megerősítésének rendőri tapasztalatait analizálta, míg az Országos Rendőr-főkapitány Közterületi és Őrszolgálati Osztályának kiemelt főreferens, KISS Róbert rendőr százados a multikulturális környezetben végrehajtott rendőri intézkedések során bevált gyakorlati módszereket ismertette.

A harmadik szekció témája a települési konfliktusok feloldásának európai gyakorlata volt. Elsőként az európai joggyakorlatokat vizsgálta meg dr. GYÖKÖS Melinda, a Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztályának jogi szakreferense, ezt követően a konfliktuskezelésről beszélt KUKITY Krisztina, a Partners Hungary Alapítvány projektvezető tréner, Dr. VERSITZ Éva, a Szolnok Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Egészség- és Családügyi Osztályának vezetője és BERECSKI Barbara, az Etnikai Főiskolai Társaság mediációs koordinátora. Egyedi megoldást ismertetett a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztályának vezetője, BOZORÁDI János rendőr alezredes.

Az ebédszünet után ismét plenáris ülést tartottak, ezúttal az új büntetőeljárási változásokról.

A büntető igazságszolgáltatás útjait elemezte a volt igazságügyi miniszter, dr. BARÁNDY Péter ügyvéd, illetve a büntetőjogászok helyzetét vázolta – „*Most szép lenni büntetőjogásznak!*” címmel – dr. TÓTH Mihály pécsi egyetemi tanár, végül a kriminalisztikáról, mint változó jogról FINSZTER Géza beszélt.

A program újból szekcióülésekkel folytatódott.

A fiatalok igazságszolgáltatásával foglalkozó szekcióban első előadóként dr. LŐRINCZ József egyetemi tanár néhány nemzetközi norma mércéjével analizálta a fiatalok büntetés-végrehajtását, azt követően pedig a Belügy-minisztérium Koordinációs és Statisztikai Főosztályának vezető-helyettese, dr. LIGETI Miklós a vonatkozó kriminális szabályok változásainak a következményeit vette górcső alá. Dr. GYURKÓ Szilvia, az Országos Kriminológiai Intézet tudományos munkatársa, a gyermekkori kriminalitások trendjeiről és azok kihívásairól beszélt. A miskolci egyetem docense, dr. VÁRADI Erika viszont a kétértelműségekről és megerősítő tényekről szólt a fiatalok büntető igazságszolgáltatásában érzékelhető új irányokkal kapcsolatban.

A másik szekcióban a hazai áldozatsegítés jelen és jövője volt a téma.

E szekció első előadója Tirunelveli-ből érkezett, az ottani Manonmaniam Sundaranar Egyetem Kriminológiai és Büntető Igazságszolgáltatási Tanszékének oktatója, dr. Beulah SHEKAR PhD volt, aki „*A civil szervezetek és az állam együttműködése a sebezhető csoportok részére nyújtandó áldozatsegítő szolgáltatások biztosítása terén Indiában*” címmel tartotta meg az előadását. Visszatérve a hazai vizekre, az állam feladatairól mondta el a gondolatait dr. VEISZ Gábor, a KIMISZ Áldozatsegítési osztályának vezetője, utána pedig az áldozatsegítő projekt koordinátora, dr. SZATMÁRY-ANTAL Tamás ismertette az áldozatsegítő szolgáltatások fejlesztését segítő TÁMOP-562 kiemelt projektet, végül NEGREA Vídea pszichológus elemezte a nógrád megyei áldozatok pszichológiai segítségnyújtásnak helyzetét.

Az előállításokkal, az előzetes letartóztatottak és a kisebb súlyú kriminális cselekmények miatt fogvatartottak helyzetéről szóló szekcióban Dr. SZABÓ Máté az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és Dr. PAJCSICSNÉ Dr. CSÓRÉ Erika, Országgyűlési Biztos Hivatala osztályvezető szakmai főtanácsadója az ombudsmani vizsgálatok tapasztalatait osztotta meg a jelenlévőkkel, a Magyar Helsinki Bizottság elnöke Dr. KÁDÁR András pedig az előállítottak helyzetének speciális problémáit vizsgálta az előadásában. SZÉLES Gábor büntetés-végrehajtási ezredes, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Fogvatartási Ügyek Főosztályának főtanácsadója a kényszerintézkedés és a büntetés letöltése miatt a büntetés-végrehajtási intézetbe befogadott személyek helyzetéről szólt.

A doktoranduszok fórumán Dr. KISS Bernadett: „*Közterületi rendteremtési kísérletek a fővárosban*” Dr. MOHÁCSI Barbara: „*A »megrogzött« bűnelkövetőkel szemben alkalmazott szankció, a közbiztonsági őrizet*” Dr. AMBRUS István: „*A bűnhalmazat látszólagosságát megalapozó egyes körülményekről*” Dr. GEDEON Valéria: „*Veszélyes fiatalság?*” Dr. PODOLETZ Léna: „*Zéró tolerancia és alternatívái a rendészetben*” Dr. RADULY Zsuzsa: „*A mediáció elmélete és gyakorlata Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében*” címmel tartott előadást.

A konferencia befejezéseként záró-értékelő ülésen számoltak be a szekciók vezetői a szekciókban elhangzottokról.

A rendezvény szervezői igyekeztek a választott témát sokoldalúan megvizsgálni különböző területeken és tudományágak segítségével. Mégis úgy érzem, mintha történelem nélküli ország gondjaival igyekeznének foglalkozni az előadók. Az volt a benyomásom, mintha a felvetett problémák nem rendelkeznének előzményekkel és a válaszok is előzmények nélküliek lennének.

Vajon lehet é a magyar nemzet közbiztonságával összefüggő kérdésekre hiteles válaszokat adni a szakterület történeke a mellőzésével? Aligha. Kinek lehet az érdeke az, hogy mellőzze e nemzeti szakterület történetének eseményit és tapasztalatait? Elfogadható é, hogy a magyar nemzet e szakterületen keletkezett tapasztalatait figyelmen kívül hagyja egy tudományos tanácskozás.

KÖMÜVES József
Történelmi konferencia Makón.
2011. X. 11. kedd

„A Déli Védelmi Rendszer” címmel tartottak történelmi konferenciát október 11-én Makón a József Attila Múzeumban. A találkozót a Hadtörténeti Intézet és Múzeum, a Csongrád Megyei Önkormányzat Móra Ferenc Megyei Múzeuma, az Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Új- és Legújabbkori Magyar Történeti Tanszéke, a debreceni székhelyű Tiszántúli Történetész Társaság és a Makói Múzeum közösen szervezték. A rendezvény védnöke Dr. ZAKAR Péter történész, a Csongrád Megyei Közgyűlés alelnöke volt. Az ülésen a következő előadások hangzottak el:

- JAKUS János: A magyar jugoszláv államközi kapcsolatok megromlása az 1950-es évek elején.
- SUBA János: A Déli Védelmi Rendszer katonaföldrajzi elhelyezkedése.
- KOVÁCS Vilmos: A Déli Védelmi Rendszerbe beállított tüzérségi eszközök.
- KÖMÜVES József: Az ÁVH Határőrség szerepe a Déli Védelmi Rendszerben.
- RAVASZ István: A magyar és jugoszláv erőrendszerek és európai párhuzamaik.
- NÉGYESI Lajos Az egykori erődvonal elemeinek turisztikai hasznosítása napjainkban.

A konferencia hat előadója közül hárman – KÖMÜVES József, dr. RAVASZ István és dr. SUBA János – a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság tagjai. Az előadók foglalkoztatása tekintetében – KÖMÜVES József nyá. hőr. alez-tól eltekintve – valamennyien a Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársai dr. JAKUS János alez. kivételével, aki ugyan jelenleg a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen dolgozik, azonban korábban szintén a Hadtörténeti Intézet és Múzeum személyi állományának kötelékében tevékenykedett. Az előadók közül tudományos társaságunk tagjai közé tartozó három fő közül dr. RAVASZ István alez. több tanulmányt is publikált ugyan a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodiká-

ban, de nem a konferencia témakörében. Dr. JAKUS János és dr. SUBA János alvezérek viszont ugyanebben a periodikában már a makói konferencia témaköréhez illeszkedő tanulmányokat is publikáltak. Nevezetesen:

- JAKUS János: Az államhatár biztosításának problémái az ötvenes évek elején. XVII.évf. (2009) 20. sz. 44-53. p.

- SUBA János: A szocialista határőrizet egyik eszköze: az aknazár. XI. évf. (2005) 13. sz. 139-143. p.

A konferencia lelkes és népes hallgatósága a Makói József Attila Múzeum Baráti Köre tagjaiból és az érdeklődőkből került ki.

PARÁDI József

Ismertető

a „*Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében*” című

XXVI. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciájáról (2011. XI. 11. péntek)

Jó hangulatú, tartalmas konferenciát szervezett a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Karának Magyar Jogtörténeti Tanszéke 2011. XI. 11-én pénteken, az ELTE-ÁJK kari tanácstermében. Az egésznapos rendezvény a terveknek megfelelően valósult meg. A programot, az előadás absztraktokat, illetve a konferencia helyét a magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatban, valamint a tudományos rendezvénysorozatban stb., jelen ismertető mellékleteként publikált „Tájékoztató” tartalmazza.

A „Tájékoztató”-ban foglaltakhoz képest csupán annyi változás történt a megvalósítás során, hogy a „Rendvédelem kontra rendészet” témakörben nem CSÓKA Ferenc, hanem dr. PARÁDI József tartott előadást. Dr. KOVÁCS Zoltán András pedig – halaszthatatlan és váratlan szolgálati teendői miatt – nem tudott a konferencián részt venni, így az előadása elmaradt. Dr. ESTOK József – aki bal esetet szenvedett és ebből fakadóan a lábát begipszelték, két mankóra támaszkodva Sátoraljaújhelyről, a fia által vezetett kocsiban – eljött a konferenciára és megtartotta a színvonalas és érdekes előadását. Helytállása példamutató.

A szervezők erre a rendezvényre külföldi kutatókat – a bevett gyakorlattól eltérően – nem hívtak. A magyar tudományos élet témakör által érintett szellemi műhelyeinek képviselői, illetve a témakör jeles kutatói azonban szinte kivétel nélkül megjelentek. A hallgatóság soraiban foglaltak helyet – a témakör iránt érdeklődő társaságok képviselői és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai mellett – azok is, akik valamilyen tevékenységük végzéséhez tartották kívánatosnak a konferencia előadásainak meghallgatását (pld.: szakdolgozat elkészítés). E-mail meghívót kaptak a magyar rendvédelmi tárca és testületek vezetői is, nevezetesen dr. PINTÉR Sándor belügyminiszter, dr. HATALA József r. altbgy. országos rendőr-főkapitány, BALAJTI

László r. altbgy. az Alkotmányvédelmi Hivatal főigazgatója, dr. BODA József r. ddtbk. a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatója, dr. KÖKÉNYESI Antall bv. altbgy. a Büntetés-végrehajtás országos parancsnoka és dr. BAKONDI György tü. altbgy. az Országos Katasztrófavédelem főigazgatója. A belügyminiszter úr, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és az Országos Katasztrófavédelem főigazgatói a meghívásra válaszoltak, képviselőiket pedig a konferenciára elküldték a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat vezetőjének a kivetelével, aki személyesen jelent meg és előadást is tartott. Mivel a magyar rendőrséget, a magyar Alkotmányvédelmi Hivatalt és a Magyar Büntetés-végrehajtást is nemzeti szervezetnek tartjuk, nem értjük e testületek vezetői által megnyilvánuló közönyt a szakmai múltjuk iránt. Álláspontunk szerint ugyanis nem lehet a nemzet érdekeivel összhangban álló vezetői tevékenységet kifejtetni a szakterület hazai történeti tapasztalatainak a mellőzésével. Aligha akad kedvezőbb helyzet ezen tapasztalatok legújabb kutatási eredményeinek a megismerésére, mint a magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat aktuális rendezvényén való részvétel. A rendezvénysorozatot szervező Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság ugyanis az egyetlen szervezet Magyarországon, amely fő hivatásának a nemzeti rendvédelem-történetünk művelését tekinti, egyben pedig soraiban találhatók meg a szakterület hazai kutatói szinte kivétel nélkül.

A tudományos konferencián elhangzott előadások tanulmánnyá fejlesztett változatai a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodikában fognak megjelenni. Az elektromos változat már 2012-ben fellelhető lesz a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapjának a „KIADVÁNYAINK” rovatában.

Honlapcím:

<http://www.szbmrtt.atw.hu>.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. XI. 11. Péntek

ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

TÁJÉKOZTATÓ

a XXVI.

Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciasorozat

Militarizmus és demilitarizmus

a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében

című konferenciájáról.

A magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat rendezvényei.

A konferenciasorozatot rendező szervezet a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.	61
A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 – amelyben a konferenciasorozaton bemutatott kutatási eredményeket tartalmazó előadások tanulmányra fejlesztett változatai is publikálásra kerültek – összesített tartalomjegyzéke.	63
A Magyar Tudomány Ünnepe 2011. évi rendezvénysorozatának belügyi fejezetében megvalósuló rendezvényei.	70
Program.	72
Előadók és konferenciaelőadás-absztraktok.	74

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében” című
XXVI. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia
(2011. XI. 11.)

A magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat rendezvényei

1.	A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848–1945.	1990. április 24.
2.	A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései.	1990. nov.
3.	Tradíció és korszerűség.	1991. nov. 19–21.
4.	A dualista Magyarország rendvédelme.	1992. szept. 29–30.
5.	Háború, Forradalom, Trianon.	1993. szeptember 21–23.
6.	A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.	1994. okt.
7.	Háborúból diktatúrába.	1995. okt. 25–28.
8.	A napóleoni közbiztonsági őrtestet útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig.	1996. okt. 29 – nov. 01.
9.	Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században.	1997. szept. 22–26.
10.	A nyugati rendvédelem hatása a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre.	1998. szept. 22–25.
11.	Szabad mozgás a Kárpát-medencében.	1999. ápr. 20–23.
12.	A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.	1999. okt. 06–07.
13.	A közbiztonság közös európai örökségünk.	2000. márc. 19–20.
14.	Az ezeréves magyar rendvédelem.	2000. nov. 08–10.
15.	Az európai és a magyar rendvédelem a XIX–XX. században.	2001. nov. 06–08.
16.	A rendvédelmi szakképzés története.	2002. nov. 12–13.
17.	A rendvédelem humán viszonyai.	2003. nov. 11–12.
18.	Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX–XX. században.	2004. okt. 13–14.
19.	Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában.	2005. okt. 06–07.
20.	A XIX–XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre.	2006. szept. 29.
21.	A magyar rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században.	2007. okt. 04–05.
22.	Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre.	2008. okt. 10–11.
23.	A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.	2009. okt. 09.
24.	Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849–2005.	2009. dec. 03.
25.	A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk.	2010. dec. 06–10.

A konferenciasorozatot rendező szervezet a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

A **rendvédelem fogalmát** e bemutatkozás keretében tüzetesen ugyan nem kívánjuk definiálni, a lényeg azonban néhány mondatban is összefoglalható. A rendvédelemhez tartozónak tekintjük valamennyi állami és önkormányzati, a rendfenntartásra specializálódott fegyveres szervezetet. E testületek struktúráját, díszlokációját, feladataikat, működésüket, jogi meghatározottságukat, felszereltségüket, személyi állományuk képzési, szociális, gazdasági és erkölcsi helyzetét is a fogalom részének tartjuk. A fogalomkör integráns részének tekintjük továbbá ezen testületek vezetését, irányítását, szolgálati metodikáját,

az együttműködést, valamint a szimbólumrendszeiket. Álláspontunk szerint a rendvédelem nem diszciplínát, hanem tevékenységet jelöl, amelynek elméleti alapjait számos tudományterület eredményei alkotják. A rendvédelem-történetét gyűjtőfogalomnak tekintjük, amelybe – tértől és időtől függetlenül – beletartozik az egyetemes történelem során megvalósult valamennyi rendvédelmi modell. A különböző korok rendvédelmi modelljei és azok változásai alkotják a rendvédelem-történetet.

A rendvédelem fogalma a Tudományos Társaság elnökétől származik. Melyet szervezetünk szisztematikusan használ. Így vált közzismertté a magyar közéletben. A rendszerváltás után keletkezett és a magyar rendvédelem egyes szakterületeit szabályozó valamennyi – ösz-szességében több száz – jogszabály tartalmazza a rendvédelem kifejezést. A törvényhozásban is polgárjogot nyert a rendvédelem fogalom.

Az 1989-ben alapított és 1990-ben a Fővárosi Bíróság által bejegyzett Társaságunk a magyar rendvédelem története iránt érdeklődő szakemberek társadalmi egyesülése. Tagjaink a magyar rendvédelem-története, illetve azzal rokon fegyveres testületek története kutatásával és oktatásával foglalkoznak. Tagságunk a magyar fegyveres testületek személyi állománya, közgyűjtemények munkatársai, felsőoktatási intézmények oktatói köréből kerül ki. Vannak közöttünk olyanok is akiknek a foglalkozása ugyan nem kapcsolódik a rendvédelem jelenéhez, vagy múltjához, azonban érdeklődnek a témakör iránt, illetve valamilyen formában művelik azt pld. gyűjtők. Mintegy negyven fő rendelkezik tudományos, illetve oktatói fokozattal, melynek skálája az akadémiai tagságtól a doktor univ., illetve a professzortól a tanársegéd fokozatig terjed. Többségük napjaink magyar tudományos életének és felsőoktatásunknak elismert szakembere. **Célunk**, hogy a szakterület művelésével, az írásos források és tárgyi emlékek feldolgozásával hozzájáruljunk a magyar és az egyetemes történelem gyarapításához, rendvédelem-történeti múltunk feltárásához és hasznosításához. Egyesületünk úgy véli, hogy nemzeti rendvédelem-történeti tradíciónk – elsősorban a XIX. és XX. századi hagyományaink – közkinccsé tételével elősegítheti a magyar rendvédelem fejlesztését, a személyi állomány identitástudatát, ezen keresztül pedig az etikai viszonyok fejlődését, valamint a lakosságnak a rendvédelmi testületekről kialakított elképzelésének a kedvezőbbé tételét.

Tudományos társaságunk szakosztályai szellemi alkotóműhely jelleggel tevékenykednek.

Kiadványaink.

- **A Rendvédelem-történeti Hírlevél** (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1785-3257 nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének eseményeiről nyújt tájékoztatást. Állandó rovatai: a *Társaság Élet* (közgyűlés, elnökségi ülés stb.), a *Figyelő* és a *Szemle* (recenziók, lapszemlék), a *Rendezvények* (tudományos konferenciák, emlékülések, műhelyviták), a *Személyi Hírek* (kitüntetések, tagfelvételek, kinevezések stb.), a *Műhely* (kisebb tanulmányok stb.), az *Edukáció* (habilitációk, oktatási tapasztalatok stb.), a *Scientia* rovat (disszertációk stb.), a *Dokumentumok* (jogszabályok, utasítások stb.), az *Emlékhelyek és Tárgyak* (egyenruhák, fegyverek, szobrok, emléktáblák stb.). Nem állandó rovatok a *Pályázatok* és a *Fórum*.

- **A Rendvédelem-történeti Füzetek** (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 periodikában olyan lektorált tanulmányok jelennek meg, amelyek a tudományos közlés igényeinek megfelelnek. A periodikát a Magyar Tudományos Akadémia szakbizottsága mérvadó folyóirattá minősítette. A 17. számmal kezdődően a periodikát a szerkesztőség ellátta citációs indexel (hivatkozott monográfiák és tanulmányok, hivatkozott közgyűjtemények, hivatkozott periodikák és hivatkozott jogszabályok jegyzéke), index

nominummal, index geographicussal, index chronológicussal és index organicussal. Elkezdődött a korábbi számok indexekkel történő kiegészítése is.

• Tudományos társaságunk dolgozta fel első ízben és publikálta 1994-ben nemzeti rendvédelmünk 1100 éves történetét **„A magyar rendvédelem története”** című – azóta két kiadást megélt – könyv formájában, ezzel megszüntette a magyar történelem e fehér foltját. E kiadvánnyal behoztuk a rendvédelem szakmatörténeti feldolgozása terén a II. világháború után keletkezett lemaradásunkat a nyugati országokhoz képest, ahol hasonló művek már az ötvenes, illetve a hatvanas években megjelentek. „A magyar rendvédelem története” című kiadvány volt az első kötete – a tudományos társaság gondozásában megjelenő – **„A magyar rendvédelmi szervezetek története”** című könyvsorozatnak. 2010-ig a könyvsorozatban kilenc kötet jelent meg. 2011-ben indítottuk útjára **„A magyar rendvédelem-történet öröksége”** című könyvsorozatunkat. A sorozat első kötete **„A magyar román határ és őrzése 1867–1918”** címmel honlapunkon megtalálható:

<http://www.szbmrtt.atw.hu>

Tudományos Társaságunk tagsága által létrehozott alkotások döntő többsége azonban – a társaság szerény finansziális helyzetéből fakadóan – nem társasági kiadványként kerül publikálásra. Az ezredforduló időszakában tagságunk – nem társasági kiadványként – mintegy 40 monográfiát publikált rendvédelem-történeti tartalommal.

Rendezvényeink.

- Évente egy-két alkalommal tartunk **konferenciát**, ahol kutatásaink eredményeit vitatjuk meg. Konferenciáink nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy kronológiai, illetve szakterületi témaköreit dolgozzák fel. A rendvédelem-történeti konferenciasorozat rendezvényei a szakterület magyar és külföldi művelői által látogatott események. A kutatók itt ismertetik kutatásaik eredményeiket.
- A tudományos alkotóműhely jelleggel működő szakosztályok váltakozó sűrűséggel, átlagosan kétévente tartanak tudományos **szimpózionokat**.
- Egyesületünk tagjainak munkáit és a hozzánk forduló alkotásait szakértői kollektíva körében **műhelyvitákon** véleményezzük.

„Cum historia pro securitate”

A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 – amelyben a konferenciasorozaton bemutatott kutatási eredményeket tartalmazó előadások tanulmányra fejlesztett változatai is publikálásra kerültek – összesített tartalomjegyzéke

A rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században

1. évf. (1991) 1. sz.

URBÁN Aladár: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei.	7. p.
ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományinak rendvédelmi testületei.	17. p.
PARÁDI József: A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata.	30. p.
SAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről.	38. p.
MOKÁNY József: Elméleti és tudományos igényű tevékenység a magyar rendvédelmi szerveknél 1867–1945.	45. p.

A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerei kérdései

1. évf. (1991) 2. sz.

KIRÁLY Béla: A hadtörténelmi oktatás bevezetése az Egyesült Államokban és az amerikai hadtörténelem néhány kiemelkedő eseménye.	7. p.
SAZÓ Miklós: A hadtörténelem oktatásának helyzete és feladatai a magyar honvédség katonai tanintézeteinél.	21. p.
KESERŰ István: A Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Társaság és a rendvédelem-történeti oktatás.	25. p.
PARÁDI József: A rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai.	29. p.

ÓRY Károly: A helyes magyarság- és nemzetudat kialakításának lehetőségei a rendőrtisztí képzésben.	37. p.
TÓTH Tihamér: A rendvédelem intézményrendszerének kialakulása és fejlődése.	41. p.

Tradíció és korszerűség

II. évf. (1992) 3. sz.

URBÁN Aladár: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására.	11. p.
PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai.	21. p.
SAKÁLY Sándor: A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője.	29. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek a második világháború idején és az azt követő években.	35. p.
BOBÁK Artúr: A rendőrség és a Határőrség testületi napjainak alternatívái.	43. p.
KORINEK László: A korszerűség kérdése rendvédelmi szerveink fejlesztésében.	49. p.
CSEREI Áttila: Gondolatok a rendvédelmi testületek etikai hagyományairól (1867–1945).	57. p.
ZACHAR József: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szerveknél.	65. p.
HEGEDŰ Antal: Dél-magyarországi falurendszet 1848 előtt.	75. p.
ÓRY Károly: Rendvédelem-történeti oktatás a Rendőrtisztí Főiskolán.	81. p.
SÁNDOR Vilmos: Történelmi szemlélet a jövőendő határőrtisztí nemzedék felsőfokú képzésében.	87. p.
MOCSÁRI Sándor: Hagyományok és tapasztalatok felhasználása a rendőrtisztíhelyettes képzésben.	91. p.

A dualista Magyarország rendvédelme

III. évf. (1993) 4. sz.

KESERŰ István: Történelmi hűséggel. Társaságunk hároméves útja.	3. p.
ZACHAR József: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában.	8. p.
PARÁDI József: A magyar királyi határrendőrség, a magyar határőrség szakmai vezető testülete.	21. p.
SAKÁLY Sándor: A magyar királyi csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület.	51. p.
BOTOS János: A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában.	59. p.
MEZEY Barna: A modern magyar polgári börtönügy alapjainak kialakítása a dualizmus első éveiben.	70. p.
SUBA János: A dualista Magyarország államhatárának változása 1868–1918 között.	87. p.
BENCZE László: Osztrák rendteremtés a forradalom leverése után.	102. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek tisztí utánpótlása és tisztképzése a dualizmus időszakában.	109. p.
BORSI József: „A közszolgálati ágak legerhesebbike...” Rendőrségkép a századforduló magyar sajtójában.	126. p.

FORRÓ János: A csendőrség története. A csendőrs.	132. p.
LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868–1918.	152. p.
SÁGVÁRI György: Csendőrség és rendőrség egyenruhák a dualizmus-kori Magyarországon.	161. p.
SALAMON Iván: A pénzügyi egyenruha történetéből 1868–1947.	170. p.
SZIKINGER István: A rendvédelem jogi szabályozása a dualizmus korában.	187. p.

Háború, forradalom, Trianon

IV. évf. (1994) 5. sz.

MEZEY Barna: A kivételes hatalom.	4. p.
ZACHAR József: Az osztrák-magyar haderő rendfenntartó szerepe az első világháború idején.	7. p.
PARÁDI József: Áttérés a háborús határőrségre az első világháború előtt.	13. p.
HESZTERA, Franz: Die Kommandostrukturen der Gendarmerie von 1850 bis 1993.	18. p.
HESZTERA, Franz: A csendőrség parancsnoklási rendszere 1850 és 1993 között.	28. p.
SUBA János: A trianoni országhatárok kitzésének politikai és technikai kérdései.	61. p.
BACSA Gábor: A magyar-jugoszláv (S.H.S.) határmegállapító bizottság működése 1921–1924.	65. p.
ZSIGA Tibor: A trianoni békeszerződés revíziója Nyugat-Magyarországon.	71. p.
ERNYES Mihály: A közrend és a közbiztonság helyzete Baranya megyében a szerb megszállás idején.	74. p.
HEGEDŰ Róbert: A magyar biztonságpolitika 1912–1925.	76. p.
BOTOS János: A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912 és 1926 között.	80. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek újjászervezése és tevékenysége az első világháború és a forradalmak után (1919–1924).	83. p.
KOMÁROMI Gábor: A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti változásai 1919 és 1925 között.	90. p.
SAKÁLY Sándor: Egy életút vázlata – OSVÁTH László.	92. p.

A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme

V. évf. (1995) 6. sz.

BACSA Gábor: Határrend és határforgalom Magyarországon déli határán (1921–1941).	5. p.
BONHARDT Áttila: Egy rendvédelmi szerv mögé rejtett honvédségi alakulat rövid története (A M. Kir. Államrendőrség központi újonciskolája).	12. p.
BOTOS János: A Magyar Királyi Belügyminisztérium és egy klasszikus belügyminiszter a két világháború között.	16. p.
FAZAKAS László: A Magyar Királyi Testőrség, a Magyar Királyi Kormányőrség és a Képviselőházi Őrség a két világháború között.	27. p.
JOÓ Gábor: A vámhivatalok és a pénzügyőrség a két világháború között.	39. p.
KEDVES Gyula: Paraszti fegyverből díszjelvény (a testőr- illetve koronaőr-alabárd kialakulásának története).	48. p.

KISS István Géza: A déli határőrizet kialakulása és sajátosságai Trianon után.	51. p.
LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868–1918.	56. p.
MEZEY Barna: Rendvédelmi jog a két világháború között.	61. p.
PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között.	64. p.
RACZ Lajos: A fővárosi rendőrség működése a két világháború között.	76. p.
RAVASZ István: A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi jogosultságai.	81. p.
SÁGVÁRI György: A rendvédelmi testületek egyenruházata a két világháború között Magyarországon.	89. p.
SOMORJAI Béla: A Magyar Királyi Koronőréség helyállása a korona és a koronázási ékszer megőrzésében (1944–1945).	94. p.
SUBA János: A terület-visszacsatolások határkijelölő munkálatai 1938 és 1941 között.	98. p.
SAKÁCS Gábor: A rendőrképzés helyzete a két világháború között.	104. p.
SAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941.	122. p.

Háborúból diktatúrába

VI. évf. (1996) 7. sz.

BACSA Gábor: Határőrizet a Dráva mentén a Mura-köz meg-szállása után.	6. p.
DETTNÉ LÉGRÁDY Ilona: A Vám- és Pénzügyőrség 1940 és 45 között.	12. p.
ERNYES Mihály: A rendőrség újjászervezése Pécs-Baranyában 1944–1946.	17. p.
FAZAKAS László: A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között.	24. p.
GÁSPÁR László: A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között.	29. p.
KESERŰ István: Rendőrség és csendőrség Magyarországon hadba lépésétől a hadműveletek befejezéséig.	35. p.
KISS István Géza: A magyar rendvédelem-történet hagyományai, muzeális emléktárgyainak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása egy leendő magyar rvt. Múzeumban.	46. p.
LŐRINCZ József: Büntetőpolitika és börtönügy a koalíciós korszakban (1945–1949).	52. p.
MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon (1945–1949).	63. p.
NAGY György: A határforgalom és ellenőrzése 1945–1950 között.	68. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után.	80. p.
RAVASZ István: A Kárpát-medence hadászati jelentősége a II. világháború végéig.	90. p.
SUBA János: Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi párizsi békeszerződés alapján.	108. p.

A napóleoni közbiztonsági őrtétel útja – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig

VII. évf. (1997) 8. sz.

BACSA Gábor: A csendőrség részvétele Zala megye határőri-zetében.	5. p.
---	-------

CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881–1914.	12. p.
CSÓKA Ferenc: Csendőrség és hírszerzés 1930–1945.	17. p.
DOMOKOS Sándor: A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség.	21. p.
ERNYES Mihály: Pandúrság helyett csendőrség Baranyában.	27. p.
FAZEKAS Csaba: A csendőrség és a történelmi egyházak kapcsolatai a HORTHY-korszakban az el nem ismert felekezetek kezelése tükrében.	34. p.
FORRÓ János: A csendőrküterlet rendvédelmi tevékenységének értékelése.	41. p.
KAISER Ferenc: Az őrs mindennapi élete.	46. p.
KISS Gábor: Csendőrök az emigrációban.	60. p.
KISS István Géza: A magyar királyi csendőrség hagyományai, muzeális emléktárgyainak őrzési helyei hazánkban és külföldön.	62. p.
KOVÁCS Jenő: Hadifogságom éveiről.	68. p.
LUGOSI József: A Wernld fegyverek.	73. p.
ÓRY Károly: Maréchaussée-től a Gendarmerie Nationale-ig (A francia csendőrség történeti előzményei).	75. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalkulása és működése 1881–1918.	78. p.
RAVASZ István: Csendőrpuccs vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítás.	84. p.
SALLAI János: A határszéli csendőrség fegyverhasználat.	88. p.
SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919–1923.	91. p.
SAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941.	95. p.
SZELEI József: Katonából csendőr, csendőrből járőrzet.	103. p.
ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből.	105. p.
ZEIDLER Sándor: A m. kir. Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei.	110. p.

Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században

VIII. évf. (1998) 9. sz.

JOÓ Gábor: Emlékezés gróf Lónyai Menyhért pénzügyi-miniszterre.	13. p.
KISS István Géza: A Magyar Királyi Pénzügyőrség feladatai a gazdasági rendvédelemben a két világháború közötti időszakban.	15. p.
KÖVESI László: Rendőri nyugdíjpénztárak tegnap és ma, szociális gondoskodás.	24. p.
PARÁDI József: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban.	26. p.
FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrküterlet teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében.	32. p.
KAISER Ferenc: A csendőrség gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között.	39. p.
SIMON Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében.	45. p.
SUBA János: A m. kir. Honvédség és az rv. szervek feladatai a Magyarországon átmenő német vasúti	

szállítmányok szabotázs elleni védelmében a II. vh. alatt.	49. p.
SZABÓ József János: Egy vádalku tanulságai a XIX. század magyar bűnűldözésében.	61. p.
SZIKINGER István: A gazdaság védelmének tapasztalatai Németországban.	64. p.
KISS István Géza: A Vámhivatalok a két világháború közötti Magyar Királyságban.	72. p.
ÓRY Károly: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai.	78. p.
PARÁDI József: A dualizmus kori Magyar Pénzügy-ország és Vámhivatalok.	82. p.
SALAMON Iván: Egyenruha, kényelem, demokrácia és gazdasági kihatásai 1868–1993.	86. p.
BACSA Gábor: Gazdaságvédelem az 1920-as években a déli határ mentén.	92. p.
KESERŰ István: A határország szerepe az ország gazdaságának védelmében.	100. p.
KOVÁCS Gyula: A magyar határország aktuális gazdaságvédelmi feladatai a határforgalom ellenőrzésében.	103. p.
NAGY György: A magyar határőrizet (kiemelten a hforg. ell.) szervek gazdasági rendvédelmi feladatainak jellemző sajátosságai a '40-es évek második felétől.	107. p.
SALLAI János: A Magyar Királyi Vámország gazdaságvédel-mi feladatainak tükröződése a korabeli szabályzatokban.	111. p.

A nyugati rendvédelem hatása a XIX–XX. század magyar rendvédelmére

IX. évf. (1999) 10. sz.

BACSA Gábor: A tájékoztató ("T") szervek és a Magyar Királyi Vámország.	5. p.
TAMÁSKA Endre: Egy csendőrsz országos tekintélye.	12. p.
BOBÁK Artúr: A magánnyomozás története.	19. p.
BOTOS János: Szemere Bertalan, az első felelős magyar kormány belügyminisztere.	33. p.
CSAPÓ Csaba: Gr. RÁDAY Gedeon és a szegedi királyi biztosság.	37. p.
DAVOLA József: A katonai rendőrség bemutatása.	40. p.
DOMOKOS Sándor: A polgári rendőrség korszerű alapelvei.	45. p.
FAZAKAS László: Szemere Bertalan ifjú évei.	48. p.
GEHARDT, Helmut: Die Österreichische Gendarmerie in der XX. Jahrhundert.	53. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek újjászervezése 1919 és 1924 között.	59. p.
KISS István Géza: Szociális kérdések és azok megoldásai a Magyar Királyi Pénzügyországban.	66. p.
KÓSA László: Rendőrség Budán, Pesten és Budapesten 1849 és 1882 között.	71. p.
KÓSA László: A közúti közlekedés rendjének szabályozása 1872-től napjainkig, különös tekintettel Budapestre.	77. p.
KÖVESI László: Szociálpolitikai érzékenység a rendőri és a BM szerveknél 1990-től napjainkig.	88. p.
LÓRINCZ József: SZEMERE Bertalan és a börtönügy.	95. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme (1867–1919)	98. p.

RAVASZ István: A nyilas rendvédelmi testületek.	148. p.
SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyver-használata a XIX. században.	154. p.
SIMON Ferenc: Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története.	160. p.
SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelme a XVIII–XIX. században.	164. p.
SUBA János: A határszéli forgalom szabályozása Magyarországon a XIX–XX. században.	167. p.
SZIKINGER István: Az angolszász rendvédelem fejlődésének tendenciái a XIX. századtól napjainkig.	174. p.
SZÜCS János: A francia csendőrség helye, feladatai napjainkban.	189. p.
VASS Ferenc: A magyar útlevelelrendészet történetének változási folyamatai és fejlődésének tendenciái 1903-tól napjainkig.	192. p.
ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei.	202. p.

Szabad mozgás a Kárpát-medencében

X. évf. (2000) 11. sz.

BACSA Gábor: Magyar és jugoszláv optások határátlépése.	10. p.
BENCsik Péter: Az útlevelelügyi jogi szabályozásának változásai és hatásuk a határforgalomra (1903–1941).	15. p.
CSAPÓ Csaba: Utazási okmányok az 1880-as években.	19. p.
DAVOLA József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben.	21. p.
KISS István Géza: A határszéli Magyar Királyi Pénzügyőr szakaszok áttelepítése a területi visszacsatolások után.	24. p.
NAGY György: A határforgalom változásai és az azt meghatározó főbb tényezők a nyolcvanas évektől napjainkig. A határforgalom.	35. p.
PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között.	42. p.
RAVASZ Dezső: A magyar-román határ hivatalos és nem hivatalos átjárhatósága.	54. p.
SUBA János: Utazási okmányok az I. és a II. világháborúban.	57. p.
SUBA János: A budapesti folyamat története.	68. p.
ZINNER Tibor: Az embertelen kollektivitás diadala: A ma-nyországi németek 1945 utáni kitelepítése.	72. p.

A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában

X. évf. (2000) 12. sz.

DÁNOS Valér: Rendőrség és szociológia avagy rendőrszociológia.	5. p.
FINSZTER Géza: Honvédelem – rendvédelem.	8. p.
NAGY György: Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között.	15. p.
PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.	23. p.
SUBA JÁNOS: A kartográfia és a rendvédelem.	26. p.
ZACHAR József: Rendvédelem és történelemtudomány.	34. p.

BACSA Gábor: A határőrizeti szervek együttműködése a la-kossággal, a rendvédelmi szervekkel és a hatóságokkal 1920–1940 között (Szemelvények Zalából).	38. p.
CSAPÓ Csaba: A Csendőrség és a városok (1881–1914).	43. p.
DAVOLA József: A tábori csendőrség, mint a Katonai Rendőrség elődje.	49. p.
ERNYES Mihály: A véderő alkalmazása rendvédelmi feladatokra a dualizmus időszakában Pécsen.	55. p.
FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrküldet kapcsolata a közigazgatással.	58. p.
GEHBHARDT, Helmut: Die militärische Organisation der österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918.	62. p.
KÁLMÁN Zsolt – KÓSA László: A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás utáni években.	65. p.
KESERŰ István: Együttműködés a Határőrség és egyéb szervek között (1945–1949).	68. p.
KISS István Géza: A magyar királyi pénzügyőrség helye és szerepe a kikötői rendszabályok betartásában valamint a csempészet megakadályozásában.	73. p.
PARÁDI József: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig.	79. p.
RAVASZ István: A német szövetségi rendszer a II. világháború időszakában.	88. p.
SIMON Sándor: Cegléd városában: a helyi közigazgatás és a rendvédelem kapcsolata a neoabszolútizmus és a dualizmus időszakában.	95. p.
STEIB György: Az 1956-os Nemzetőrség és a közhatalom kapcsolata Bonyhádon.	98. p.
SUBA János: A polgári Magyarország közigazgatási beosztásának alakulása, a határváltozások tükrében 1867 és 1941 között.	102. p.

A közbiztonság közös európai örökségünk

XI. évf. (2005) 13. sz.

BEBESI Zoltán: A kábítószer fogyasztás Magyarországon.	5. p.
BENCsik Péter: A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903–1941.	15. p.
BODA József: A magyar rendvédelmi erők szerepe a békefenntartásban.	27. p.
BOTOS János: A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában.	31. p.
FAZAKAS László: Testőrségek, koronaőrségek, képviselőházi őrség 1867–1945.	36. p.
GÁSPÁR László: A határőrség szervezeti változásai 1945–1956 között.	50. p.
KÓSA László – GOMBÁR Noémi: A bűnözés területi megoszlása a Kaposvári Rendőrkapitányság területén.	55. p.
NAGY György: A határrendőrség újjászervezése 1945–46-ban.	64. p.
NAGY József: A BM Határőrség helye, szerepe, szervezetének változásai a szocialista államhatárlomban 1957-től az 1980-as év végéig.	78. p.
PARÁDI József: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái.	84. p.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867–1919.	97. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyság rendőrségei 1920–1945.	105. p.
SUBA János: Felvidék határa 1938.	114. p.
SUBA János: Magyar-horvát határszéli forgalom 1941–1945 között.	127. p.
SUBA János: A szocialista határőrizet egyik eszköze, az aknazár.	139. p.
TEKE András: Őrzés mint tevékenység a rendszet, rendvédelem rendszerében.	144. p.

Az ezeréves magyar rendvédelem

XI. évf. (2005) 14. sz.

BODA József: Transformation-Coordination of Police In The Security Sector Reform Context. [A Rendőrség átalakításavezetése a biztonsági szektor reformjának tükrében].	5. p.
BOTOS János: Szemere Bertalan az első felelős magyar kormány belügyminisztere.	15. p.
CSAPÓ Csaba: RADAY Gedeon és a szegedi várbörtön foglaly.	19. p.
ERNYES Mihály: Ezer éves rendvédelem a rendőrségek államosítása tükrében.	23. p.
FORRÓ János: A KÁDÁR rendszer Belügyminisztériuma.	47. p.
GÁSPÁR László: A magyar határőrizet fejlődési tendenciái 1945–1949 között.	50. p.
Helmut GEHBHARDT: Die Sicherheitsorganisation von 1918 bis 1938.	54. p.
LŐRINCZ József: A hazai büntetés-végrehajtás fejlődése a kiegyezéstől napjainkig.	57. p.
Maximilian EDELBACHER – Harald SEYRL: Die Wiener Polizei von der Österreichisch-Ungarischen Monarchie zur Republik.	69. p.
NAGY György: Egy történelmi kuriózum, gróf SZÉCHENYI István 1834. évi egyik utazásának dokumentuma.	77. p.
NAGY József: A Magyar Határőrség tevékenysége a cseh-szlovákiai bevonulás időszakában.	79. p.
PARÁDI József: Az európai rendvédelem története.	85. p.
PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai.	91. p.
PARÁDI József: A Kárpát-medencét érintő Magyarországon kívüli határőrizeti formák a német-osztrák modell kivételével.	95. p.
SUBA János: A történelmi Magyarország államhatáráról szóló törvények.	102. p.
SUBA János: Az államhatár és határjelei.	120. p.
SUBA János: Államhatár elméletek a XIX–XX. századi szakirodalomban.	127. p.
SUBA János: A honvédelmi határsáv Magyarországon 1939–1945 között.	133. p.
SZABÓ József János: Határvadász alakulatok szerepe az Árpád-vonal védelmében.	140. p.
ZACHAR József: A Habsburg-hatalom és a magyar rendvédelem.	146. p.

REPERTÓRIUM

1990–2000, 1–12. szám

XI. évf. (2006) 1. különszám

Előszó.	5. p.
---------	-------

Bemutatkozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.....	8. p.
A periodika szerkesztői.....	13. p.
A repertórium felépítése.....	15. p.
Tanulmányok megjelenés szerint.....	18. p.
Tanulmányok szerzők szerint.....	27. p.
Tanulmányok cím szerint.....	41. p.
Tanulmányok kronológia szerint.....	50. p.
Tanulmányok téma szerint.....	60. p.
Recenziók.....	79. p.

Az európai és a magyar rendvédelem a XIX–XX. században

XII. évf. (2007) 15. sz.

BACSA Gábor: Rendőrség Nagykanizsán 1920-ig, az államosításig.....	6. p.
BENCSIK Péter: A kivándorlás jogi szabályozása 1903 és 1914 között.....	13. p.
ERNYES Mihály: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei.....	32. p.
FAZAKAS László: A magyar Szent Korona őrzésének története 1945-től 2000-ig.....	45. p.
HEGEDŰS Ernő: A koronaőrzés történetének egyházi és bi-zalmi korszaka (1000–1464).....	59. p.
HUDRA László: A budapesti Fiumei úti pénzügyőr laktanya. (Szemelvények az 1930-as és 1940-es évekből, különös tekintettel a Pénzügyőrségi Múzeum történetére).....	67. p.
LŐRINCZ József: Harmonizációs törekvések és problémák a magyar börtönügyben a rendszerváltozás időszakában.....	75. p.
NAGY György: A határrendészet, mint szervezet helyének keresése az államszervezet rendszerében.....	81. p.
NAGY József: Határőrizetünkkel szembeni kihívások az 1990-es években.....	104. p.
PARÁDI József: A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a II. vh-ig.....	125. p.
PARÁDI József: Magyar Királyi Határrendőrség.....	139. p.
PARÁDI József: Az útlevelek és útlevel ellenőrző szervek a két világháború közötti Magyar Királyságban.....	160. p.
SIMON F. Nándor: Villantás egy témára: séta egy útlevel körül.....	170. p.
SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelmi szerveinek dualizmuskori átalakítása és fejlesztése.....	176. p.
SUBA János: Határrendőr zászlóaljak 1919–1921. Áttérés a katonai határőrizetre.....	182. p.
SUBA János: A magyar-jugoszláv határszakasz re-demarkálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-jugoszláv határszakaszon 1931-ben).....	192. p.
SUBA János: A magyar-román határszakasz re-demarkálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-román határszakaszon 1937-ben).....	200. p.
SUBA János: Határvadászok és az „ezeréves határ” (A m. kir. határvadászok szerepe a magyar-román határromán Kárpátokban lévő szakaszának felülvizsgálatában 1941-ben).....	205. p.
VARRO István: Rádióközvetítés az ungvári csendőrkisikolából: „Székely fiúkból nevelik a fiatal magyar	

csendőröket” – közvetítés az ungvári csendőrkisikolából.....	212. p.
--	---------

A rendvédelmi szakképzés története

XIII. évf. (2007) 16. sz.

BACSA Gábor: A rendőrképzés 1945–1950.....	7. p.
BENCSIK Péter: A kisebb határszéli forgalom Magyarországon és a szomszédos államok közt, 1898–1941.....	15. p.
BERKI Imre: Az 1956-57 évi sortűzek rövid története.....	25. p.
BODA József: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szerveknél.....	33. p.
BOTOS János: A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912–1926 között.....	52. p.
ERNYES Mihály: A rendvédelmi szakkifejezések múltja.....	56. p.
GÁSPÁR László: A határőrség képzési rendszerének változásai 1945–1956.....	65. p.
KISS István Géza: A Magyar királyi Pénzügyőrség lökiképzése.....	71. p.
NAGY Ákos Péter: A budapesti Rendőrtiszt Főiskola.....	77. p.
NAGY György: A rendvédelem és a tudomány.....	85. p.
PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képzései rendszer 1867–1945.....	90. p.
PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867–1945.....	94. p.
PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere.....	100. p.
ifj. PERJESI György: A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938–1945.....	105. p.
SÁGI Zoltán: Egyenruha, mint tradíció a magyar rendőrségnél.....	107. p.
SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felemelése 1918-ban.....	113. p.
SUBA János: A magyar katonai vezetés elképzelése a határbiztosító csapatok megszervezésére 1918-ban.....	121. p.
SUBA János: Honvédelmi határszolgálat.....	128. p.
VARRO István Tamás: Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség.....	140. p.

A rendvédelem humán viszonyai

XIV. évf. (2008) 17. sz.

GÁSPÁR László: A kommunista párt káderpolitikájának érvényesítése a határőrségnél 1945–1956.....	13. p.
ILLESFALVI Péter: A németek által megszállt Bácság helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján.....	19. p.
KÁLMÁN Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig.....	26. p.
NAGY György: A Határrendőrség humán viszonyai 1945–1946.....	37. p.
PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem – Rendvédelem” válaszcikkére.....	51. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867–1945.....	57. p.

SÁGI Zoltán: A rendőrség egyenruházata a II. világháború befejezésétől a rendszerváltásig.	65. p.
SUBA János: A határkijelölés humán faktora a XIX–XX. században.	74. p.
SUBA János: A magyar katonai közigazgatás elvei és szervezete a visszatért területeken 1938–1941.	84. p.
TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történelmi előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban.	97. p.
VEDŐ Attila: Magyarország államhatárának jelölése 1867–1918.	105. p.
ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődés-története a kiegyezéstől az ezredfordulóig.	116. p.

Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX–XX. században XV. évf. (2008) 18. sz.

BALLA Tibor: A Magyar Királyi Honvéd Lovasság karhatalmi célú alkalmazása a dualizmusban.	13. p.
FAZAKAS László: Karhatalmi feladatok az Ország-ház épületében és közvetlen környezetében.	16. p.
HEGEDŰS Ernő: Azonos típusú repülőeszközök alkalmazása rendvédelmi és honvédelmi célokra.	20. p.
OLASZ György – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rend-fokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig.	29. p.
PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerve-ződései 1867–1945.	64. p.
PARÁDI József: Rendőrség a magyar határőrizetben.	88. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem fejlesztési reformjai a XIX. század második felétől a XX. szá-zad közepéig.	98. p.
PERÉNYI Roland: Az utca rendje. Rendőri térfigye-lés a századforduló Budapestén.	113. p.
SIMON F. Nándor: A Munkásőrség karhatalmi fela-datai.	125. p.
SUBA János: Karhatalmi formációk Magyarorszá-gon 1918–1920.	131. p.
SUBA János: A katonai rendőrség felállítás a há-tországban 1917-ben.	143. p.
VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak meg-jelölése 1918–1947.	156. p.

Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában

XVI. évf. (2009) 19. sz.	
BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi beveté-sei Magyarországon 1918-ban.	13. p.
ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921.	18. p.
FORRÓ János–HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a kar-hatalom történetéhez.	51. p.
KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési ta-pasztalatai a kiegyezéstől az I. vh-ig.	60. p.
PARÁDI József: A csendőrség magyarországi törté-nete.	64. p.
PARÁDI József. A rendvédelem védelmében.	89. p.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető-bélyegzői.	100. p.
SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920.	105. p.
SUBA János: Magyarország trianoni határainak tér-képei 1920–1925.	114. p.
TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok rendvédelmi szerepkörben.	123. p.
Károly TURCSÁNYI – Ernő HEGEDŰS: Airborne troops in the context of public security.	130. p.
VEDŐ Attila: Magyarország államhatárának megje-lölése 1947-től napjainkig.	137. p.

A XIX–XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre

XVII. évf. (2009) 20. sz.

BENCsik Péter: A határforgalom főbb statisztikai jellemzői Magyarországon 1901–1915.	13. p.
FORRÓ János. Csendőrségtörténeti kutatásaim ta-pasztalatai.	38. p.
JAKUS János: Az államhatár biztosításának problé-mái az öt-venes évek elején.	44. p.
KÓSA László: A rendőrség és a határőrség együtt-működése csapaterő alkalmazásával Somogy me-gyében.	54. p.
NAGY György: A magyar határforgalom ellenőr-zésének sajátosságai 1945–2005.	58. p.
NAGY László: A magyar Rendőrség-történeti Múze-um története.	79. p.
PARÁDI József: Tények és érzelmek egy hajdani ma-gyar rendvédelmi testület története kapcsán.	93. p.
PARÁDI József: A XIX–XX. századi magyar forra-dalmak rendvédelme.	100. p.
SUBA János: A magyar-román határ „pontosítása”.	108. p.
SUBA János: Magyarország határán létesített mű-szaki záruk felszámolása 1956-ban.	115. p.
TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: A magyar és a szovjet légideszant- és légiszállító csapatok te-vékenysége az 1956-os forradalomban.	120. p.
VEDŐ Attila: A '90-es évek politikai változásainak hatása határmegjelölésünkre és határjeleinkre.	129. p.

A rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században

XVIII. évf. (2010) 21. sz.

BODA József: A rendvédelmi békefenntartás humán története.	13. p.
FORRÓ JÁNOS: Cigányság és közbiztonság Székes-fehérvárott 1867–1945.	24. p.
GÁSPÁR László: A magyar határőrizet változásai 1945–1956.	27. p.
HEGEDŰS Ernő: Katonai erők rendvédelmi szerep-körben. Légideszant alakulatok a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban.	43. p.
KÖVESI LÁSZLÓ: Az Első Rendőri Kiegészítő Nyug-díjpénztár elődszervezetei.	54. p.
NAGY György: Határőrség 1957–2007.	57. p.
PARÁDI József : A dualizmus kori magyar rendvédelem.	66. p.
PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.	85. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyság határrendőrsé-ge.	101. p.

SIMON F. Nándor: A Munkásörség létrehozása.	117. p.
SUBA János: Az Országos Hadigondozó Hivatal.	123. p.
SUBA János: A Védhírszerzőszolgálat kiépítése.	140. p.

Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre

XIX. évf. (2010) 22. sz.	
BENCsik Péter: A határszéli gazdasági (kettős-birtokos) forgalom megszűnése 1945–1950.	13. p.
CHVOJKA Michael: Die Betrachtung – und Vergangensweise des Polizeipräsident SEDLNITZKY gegenmüller den Burschenschaften.	20. p.
CHVOJKA Michael (ford.: ARTNER Ramona): Ahogyan a HABSBURG-birodalom örökös tartományaiban gróf Joseph SEDLNITZKY rendőrfőnök irányításával az államrendőrség az egyetemi hallgatók egyleteivel foglalkozott.	25. p.
FORRÓ János: Milyen legyen a jövő rendőrsége?	30. p.
FORRÓ János: A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata.	46. p.
HEGEDŰS Ernő: Terrorrelhárító erők szervezése a rendvédelmi szervezeteknél és a légideszant csapatoknál.	53. p.
PARÁDI József: A polgári magyar rendvédelem a XIX–XX. században.	60. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata.	77. p.
PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867–1945.	92. p.
SUBA János: Határkijelölés, határkijelölés 1867–1945.	115. p.

SUBA János: A határkiigazítás feltételeinek megteremtése a dualista Magyarországon.	125. p.
TAKÁCS Gyula: Leszerelés és hadseregszervezés Magyarországon 1918 novemberében.	135. p.

A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek

XX. évf. (2011) 23. sz.	
CSIHAI Gábor: A szolgálatteljesítés viszonyait és a rendfegyelemről érintő mellékhatások Magyarországon a XIX–XXI. században.	13. p.
DAVOLA József: Magyar rendfenntartók a világban.	27. p.
FORRÓ János: A Kádár-rendszer rendvédelmi szervezetei a BM Karhatalom és a Készenléti Rendőrzés.	36. p.
FORRÓ János: A magyar rendvédelem 1867–1968.	60. p.
LÓRINCZ József: Börtönügyünk a hanyatló Kádár korszakban 1970–1989.	78. p.
LÓRINCZ József: Börtönügyünk a rendszerváltozás időszakában.	91. p.
PARÁDI József: Kontinuitás és újakezdés a XIX–XX. századi magyar rendvédelemben.	99. p.
PARÁDI József: Rendvédelem-karhatalom 1867–1945.	111. p.
PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867–1945.	124. p.
SUBA János: A trianoni határ északi határszakaszának határjellegétől való megfosztása 1938-ban.	144. p.
SUBA János: Magyarország északi határszakaszának rede-markációs munkálatai 1947–1953.	155. p.
SZABÓ József: Határhadász zászlóalj a Keleti-Kárpátok védelmi rendszerében 1940–1944.	165. p.

A Magyar Tudomány Ünnepe 2011. évi rendezvénysorozatának a belügyi fejezetében megvalósuló rendezvényei

2011. november 4. (péntek) Budapest. KONFERENCIA
Törvényesség, hatékonyság és helyi közbiztonság a rendészetben.
 Belügyi Tudományos Tanács – Rendőrtiszt Főiskola

2011. november 5. (szombat) Pécs. KÖNYVISMERTETŐ
„Rendészeti kutatások - a rendvédelem fejlesztése” című nemzetközi konferencia tudományos értékeit megörökítő Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XII. számának nyilvános ünnepi bemutatása.
 Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja

2011. november 8-9. (kedd-szerda) Budapest. KONFERENCIA
„A 2007. december 21-én a schengeni övezetbe belépett 9 ország csatlakozásának tapasztalatai”

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal – Nemzetközi Kábítószer- és Terrorrel-
lenes Tisztek Szövetsége – Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs
Tagozata és Határrendészeti Tagozata

2011. november 8. (kedd) Budapest. KONFERENCIA
„Tudomány a katasztrófavédelem szolgálatában”
BM Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács.

2011. november 9. (szerda) Adyliget. SZAKMAI MEGBESZÉLÉS
„Roma integrációs programok a közigazgatásban és azok eredményei az EU
csatlakozás óta”
BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet.

2011. november 10. (csütörtök) Zalaegerszeg. SZAKMAI MEGBESZÉLÉS
„Tudománynapi beszélgetések”
Magyar Rendészettudományi Társaság Zala Megyei Csoportja – Rendőrség Tu-
dományos Tanácsa – Zala Megyei Rendőr-főkapitányság

2011. november 11. (péntek) Budapest. KONFERENCIA
„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmé-
ben” XXVI. Magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia.
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság – EL-
TE ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék

2011. november 15. (kedd) Budapest. KONFERENCIA.
„A Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet fél évszázada Jubileumi konferencia.”
Rendőrség Tudományos Tanácsa – Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet.

2011. november 15. (kedd) Budapest, KONFERENCIA.
„Tömegrendezvények, sportesemények, utcai demonstrációk biztonsági kocká-
zatai, kutatási eredmények a lökiképzés területén, továbbá testpáncélok, pajzsok
anyagainak vizsgálata”
Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara.

2011. november 15-17. (kedd-szerda-csütörtök) Budapest. TDK.
„Intézményi Tudományos Diákköri Konferencia”
Rendőrtiszti Főiskola

2011. november 22. (kedd) Budapest SZAKMAI MEGBESZÉLÉS.
„A Polgárőrség lehetőségei és eredményei a rendvédelemben”
Országos Polgárőr Szövetség – Magyar Rendészettudományi Társaság.

2011. november 23. (szerda) Budapest. SZAKMAI MEGBESZÉLÉS.
„Rendészeti Ágazat Doktoranduszainak III. Országos Fóruma.”

Rendészeti Doktoranduszok Országos Egyesülete – Rendőrtiszti Főiskola

2011. november 24. (csütörtök) Budapest. SZAKMAI MEGBESZÉLÉS.

„Tudományos kutatások és eredmények a büntetés-végrehajtásban.”

Büntetés-végrehajtási Szervezet Tudományos Tanácsa – Magyar Börtönügyi Társaság

2011. november 30. (szerda) Budapest. ÜNNEPI ÜLÉS

„A Belügyi Tudományos Tanács ünnepi ülése – Az MTÜ 2011. belügyi fejezetének zárása.”

Belügyi Tudományos Tanács.

A rendezvénysorozat fővédnöke:

ORBÁN Viktor *Magyarország miniszterelnöke*

PÁLINKÁS József *a Magyar Tudományos Akadémia elnöke*

A belügyi fejezet védnöke

PINTÉR Sándor *Magyarország belügyminisztere*

Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Konferenciasorozat
XXVI.

„Militarizmus és demilitarizmus
a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”

című konferenciájának

PROGRAMJA

09.00 – 09.30 : Regisztráció

Délelőtti levezető elnök: Dr. PARÁDI József

09.30 – 09.50 : Megnyitó Dr. MEZEY Barna

09.50 – 10.00 : Elismerések átadása

10.00 – 10.35 : Dr. PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.

10.35 – 11.00 : CSÓKA Ferenc: Rendvédelem kontra rendészet.

11.00 – 11.10 SZÜNET

11.10 – 11.35 : Dr. BODA József: Militarizmus és demilitarizmus a polgári magyar állam rendvédelmében. Az egységes állami fizetési rendszer és a rendfokozati rendszerek.

11.35 – 12.00 : Dr. KOVÁCS Zoltán András: A rendőrség és a csendőrség katonai alkalmazása 1944-1945-ben.

12.00 – 13.00 EBÉDSZÜNET

Délutáni levezető elnök: Dr. SZAKÁLY Sándor

13.00 – 13.25 : Dr. CSIHA Gábor: Demilitarizációs mozzanatok a magyar katonai igazságszolgáltatás történetében.

13. 25 – 13.50 : ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Nemesi Testőrség, a Magyar Királyi Darabont Testőrség, a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség, a Magyar Királyi Koronaőrség és a Magyar Királyi Folyamőrség ragrendszerei.

13.50 – 14.00 SZÜNET

14.00 – 14.25 : Dr. SZAKÁLY Sándor: A csendőrtiszti karrier.

14.25 – 14.50 : Dr. FÓRIZS Sándor: A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében.

14.50 – 15.00 SZÜNET

15.00 – 15.25 : SIMON F. Nándor: Párt és belügy: Munkásőrség – a Munkásőrség rangrendszere és függelmi viszonyai.

15.25 – 15.50 : Dr. ESTOK József: A büntetés-végrehajtási függelmi viszonyrendszer története 1867–2005.

15.50 – 16.00 SZÜNET

16.00 – 16.25 : Dr. PERÉNYI Roland: A fővárosi rendőrség tagjainak II. világháború alatti tevékenysége az igazoló bizottsági iratok tükrében.

16.25-től VITA

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-1) 266-3119 MEZEY Barna @: rektor@elte.hu

„Megnyitó”

- Az MTA doktora
- Habilitált egyetemi tanár
- Az ELTE rektora

Kutatói területe:
A magyar büntetés-végrehajtási
jog története

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek:	10
- tanulmányok:	129
- összes tudományos közleményei:	325
- tudományos közleményei idézettsége:	376

Hirsch index: 8

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Magyar Börtönügyi Társaság alapító tagja, a Magyar Jogász Egylet, a Magyar Kriminológiai Társaság, a Magyar Történelmi Társulat és a Politikatudományi Társaság tagja.

A Magyar Börtönügyi Társaság elnöke 2008– ; a Magyar Jogász Egylet Jogtörténeti-, Római Jogi és Egyházjogi Szakosztály elnöke ; a Magyar Tudományos Akadémia nem akadémikus köztestületi tagok választott közgyűlési képviselője ; a Büntetés-végrehajtás Tudományos Tanácsának tagja 2011– ; a Magyar Jogász Egylet Tudományos Bizottságának tagja 2007– ; a Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdasági- és Jogtudományos Osztályának nem akadémikus köztestületi tagok közgyűlési társadalomtudományi képviselői által választott tagja 2007–.

A Wiener Dekanenkonferenz für Wissenschaftliche Forschungsarbeit in Mittel- und Osteuropa alapító tagja 2008– ; az International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions 2002– és a The European Society for History of Law tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774 periodikában publikált tanulmányai:

<p>1. A modern magyar polgári börtönügy alapjainak kialakulása a dualizmus első éveiben.
III. évf. (1993) 4. sz. 70–86. p.</p> <p>3. Rendvédelmi jog a két világháború között.
V. évf. (1995) 5. sz. 61–63. p.</p> | <p>2. A kivételes hatalom.
IV. évf. (1994) 5. sz. 4–6. p.</p> <p>4. Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945–1949.
VI. évf. (1996) 7. sz. 63–67. p.</p> |
|--|--|

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jогtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-30) 912-7651 PARÁDI József @: paradi.jozsef@gmail.com

„Militarizmus és demilitarizmus a polgári magyar állam rendvédelmében. Az egységes állami fizetési rendszer és a rendfokozati rendszerek.”

- Bölcsészdoktor
- A hadtudomány kandidátusa
- Nyugalmazott főiskolai tanár
- Az ELTE-ÁJK Magyar Jогtörténeti Tanszék külső munkatársa.
- A Hadtudományi Doktori Iskola tén-mavezető oktatója.

Kutatósi területe:
A magyar rendvédelem története
1867–1945

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek:.....	7
- tanulmányok:.....	95
- összes tudományos közleményei:.....	178
- tudományos közleményei idézettsége:.....	610

Hirsch index: 12

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 főszerkesztője, a Magyar Hadtudományi Társaság tagja, a Magyar Rendészeti-tudományi Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

1. A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata.
I. évf. (1991) 1. sz. 30-37. p.

3. A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai.
II. évf. (1992) 3. sz. 21-28. p.

5. Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt.
IV. évf. (1994) 5. sz. 13-17. p.

7. A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után.
VI. évf. (1996) 7. sz. 80-89. p.

9. A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban.
VIII. évf. (1998) 9. sz. 26-31. p.

11. A Magyar Királyság rendvédelme (1867-1919)
IX. évf. (1999) 10. sz. 98-147. p.

13. A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.
X. évf. (2000) 12. sz. 23-25. p.

2. A rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszt Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai
I. évf. (1991) II. sz. 29-36. p.

4. A magyar királyi határrendőrség, a magyar határőrizet szakmai vezetői testülete.
III. évf. (1993) 4. sz. 21-50. p.

6. A magyar állam határőrizete a két világháború között.
V. évf. (1995) 6. sz. 64-75. p.

8. A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918.
VII. évf. (1997) 8. sz. 78-83. p.

10. A dualizmus kori Magyar Pénzügyőrség és Vámhivatalok
VIII. évf. (1998) 9. sz. 81-85. p.

12. Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között.
X. évf. (2000) 11. sz. 42-53. p.

14. A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig.
X. évf. (2000) 12. sz. 79-87. p.

15. A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái.
XI. évf. (2005) 13. sz. 84-96. p.
17. A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945.
XI. évf. (2005) 13. sz. 105-113. p.
19. A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai.
XI. évf. (2005) 14. sz. 91-94. p.
21. A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a II. vh-ig.
XII. évf. (2007) 15. sz. 125-138. p.
23. Az útlevelek és útlevel ellenőrző szervek a két világháború közötti Magyar Királyságban.
XII. évf. (2007) 15. sz. 160-169. p.
25. A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945.
XIII. évf. (2007) 16. sz. 94-99. p.
27. Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére.
XIV. évf. (2008) 17. sz. 51-56. p.
29. Rendőrség a magyar határőrizetben.
XV. évf. (2008) 18. sz. 88-97. p.
31. A csendőrség magyarországi története.
XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p.
33. Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán.
XVII. évf. (2009) 20. sz. 93-99. p.
35. A dualizmus kori magyar rendvédelem.
XVIII. évf. (2010) 21. sz. 67-85. p.
37. A Magyar Királyság határrendőrsége.
XVIII. évf. (2010) 21. sz. 102-119. p.
39. A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata.
XIX. évf. (2010) 22. sz. 80-95. p.
41. Kontinuitás és újramezklés a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben.
XX. évf. (2011) 23. sz. 101-112. p.
43. A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945.
XX. évf. (2011) 23. sz. 127-147. p.
45. A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei.
XX. évf. (2011) 24. sz. 94-102. p.
16. Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyarország rendőrségei 1867-1919.
XI. évf. (2005) 13. sz. 97-104. p.
18. Az európai rendvédelem története.
XI. évf. (2005) 14. sz. 85-90. p.
20. A Kárpát-medencét érintő Magyarországon kívüli határőrizeti formák a német-osztrák modell kivételével.
XI. évf. (2005) 14. sz. 95-101. p.
22. Magyar Királyi Határrendőrség.
XII. évf. (2007) 15. sz. 139-159. p.
24. Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945.
XIII. évf. (2007) 16. sz. 90-93. p.
26. A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga-rendszere.
XIII. évf. (2007) 16. sz. 100-104. p.
28. A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945.
XIV. évf. (2008) 17. sz. 57-64. p.
30. A magyar rendvédelem fejlesztési reformjai a XIX. század második felétől a XX. század közepéig.
XV. évf. (2008) 18. sz. 98-112. p.
32. A rendvédelem védelmében.
XVI. évf. (2009) 19. sz. 89-99. p.
34. A XIX-XX. századi magyar forradalmak rendvédelme.
XVII. évf. (2009) 20. sz. 100-107. p.
36. A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.
XVIII. évf. (2010) 21. sz. 86-101. p.
38. A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században.
XIX. évf. (2010) 22. sz. 63-79. p.
40. A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945.
XIX. évf. (2010) 22. sz. 96-123. p.
42. Rendvédelem-karhatalom 1867-1945.
XX. évf. (2011) 23. sz. 113-126. p.
44. A Magyar Királyi Csendőrség szervezete.
XX. évf. (2011) 24. sz. 82-93. p.
46. A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrzésében.
XX. évf. (2011) 24. sz. 103-122. p.

PARÁDI József

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

Militarizmus és demilitarizmus a polgári magyar állam rendvédelmében. Az egységes állami fizetési rendszer és a rendfokozati rendszerek.

A polgári időszak nemzeti rendvédelmi testületeinek humán viszonyait, a magyar rendvédelem--történeti konferenciasorozat rendezvényein elhangzott előadásaiiban a szerző már több ízben érintette, nevezetesen:

- PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867–1945.

„A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapest, 2002. XI. 12.-én;

- PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói.

„A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapest, 2002. XI. 12-én;

- PARÁDI József: A rendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakszolgálatrendszere.

„A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapest, 2002. XI. 13-án;

- PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945.; „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapest, 2003. XI. 11-én;

- PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. „Másfél évszázad nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapest, 2005. X. 6-án;

A államfejlődés 1867 és 1945 közötti évek időszaka tartozik az előadás körébe az 1919. évi magyar tanácsköztársaság kivételével. Ezen 78 év alatt alkalmazott megoldások azonban nem a XIX. és a XX. században keletkeztek, hanem a HABSBURG-birodalom 300 éves tapasztalatainak az adaptációi. A birodalmi tapasztalatok hasznosítása kézenfekvő volt, hiszen annak a Magyar Királyság is a részét képezte, így a keletkezett tapasztalatok nem voltak idegenek.

A legfontosabb annak a megvizsgálása, hogy ez a tapasztalatanyag miért volt alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a történelmi Magyarország dualizmuskori felvirágoztatásához, illetve milyen hasznosíthatósági lehetőségeket kínál a magyar állam XXI. századi fejlesztéséhez a rendvédelem terén.

1. *Az egységesség elve.* Az állami alkalmazottak körébe tartozók ellátása azonos volt, amely a képzettségüktől és a gyakorlati tapasztalataiktól függött, nem pedig attól, hogy az állam mely alrendszerében tevékenykedtek. Mivel azonban azonos képzettségi szintet igénylő munkakörök esetében is különböző nehézségű és veszélyeztetettségű beosztási csoportok léteztek, ezért ezeket a különbségeket pótléki rendszerrel, illetve a szolgálati idő felszorozott figyelembevételével honorálták. A fegyveres szervezetek tagjai például testületi pótlékban részesültek. E mellett pedig az átlagostól eltérő speciális ismereteket igénylő és tevékenységet végzők is pótlékban részesültek. Például a rendőrök rendőrségi pótdíjat kaptak, a rendőrlovasok pedig ezen felül a lóartás költségeit és fáradalmait honoráló pótlékban is részesültek stb. Az egészségre káros munkakörben tevékenykedők esetében 8 hónapot tekintettek 1 éves szolgálati időnek.

2. *A képzettség elve és a szubjektívizmus mellőzése, a karrierív kiszámíthatósága.* Kizárólag az adott beosztáshoz előírt képesítési követelményeknek megfelelő képzettséggel rendelkezők tölthették be a beosztásokat. A vezetők nem választhatták meg munkatársaikat. Azok számára kellett felajánlani a megüresedett beosztásokat, akik a betöltéséhez szükséges képzettséggel a legrégebben rendelkeztek. (Rangfokozati névjegyzék) A karrierív átlátható és kiszámítható volt. Egyértelmű volt, hogy milyen képzettségek birtokába kell kerülni a szakmai előmenetel érdekében és a képzettség megszerzése nyomán milyen kötelezettségek és lehetőségek nyílnak meg az egyén előtt. A karrier döntően az egyén szorgalmától és tehetségétől függött. Az előmenetelt a végzettség és a végzett munka minősége határozta meg.

3. *A családoorientáltság elve.* Az állami alkalmazottak ellátását – a képzettség és a szolgálati idő mellett – a család nagysága is befolyásolta. A fizetések és a juttatások jellege, valamint mértéke a családok tisztas megélhetését biztosította. (Lakbér pótlék mértéke, családi pótlék nagysága stb.) A családfő halála, vagy munkaképtelenné válása után is gondoskodott az állam az állami alkalmazottak családjairól a társadalmi állásuknak megfelelő életvitelhez szükséges feltételek biztosításával mindaddig amíg az özvegyek újra férjhez nem mentek, illetve a gyermekek tanulmányaik befejezése nyomán keresőképesse váltak.

4. *A társadalmi álláshoz méltó életvitelhez szükséges feltételek biztosításának elve.* Az államnak, mint foglalkoztatónak kötelessége volt ezen feltételeket maradéktalanul biztosítani, amelybe nem csupán a fizetés tartozott. E feltételeket a nyugdíjasok számára, sőt az özvegyek részére is biztosítani kellett.

5. *A személyes és a jogszabályokban foglaltak szerinti felelősség elve.* Az állami alkalmazottak nem a főnöki intencióknak, hanem a jogszabályokban foglaltaknak kellett hogy eleget tegyenek. Tet-teikért teljes körű felelősséggel tartoztak, amelyet nem vagy csak nagyon nehezen lehetett az őket foglalkoztató intézményekre hárítani.

6. A védettség elve. Az államnak általában nem volt lehetősége – néhány különleges eset kivételével – alkalmazottai elbocsátására, ha azok a törvényekben foglaltakat betartották.

7. A szakmai és testületi hagyományok tiszteletének az elve. A hagyománytisztelőt sorolható a testületi rendfokozati rendszerek megőrzése. A különböző rangfokozati rendszerek egymás mellett élése (katonai, polgári fegyveres testületi tagoké, fegyveres testületek tisztviselői), a „szakmai dinasztiák” kialakulásának támogatása, a szakmai kultúrák létrehozásának és fejlesztésének az elősegítése.

8. A stabilitás elve. Az állami alkalmazottak biztosak lehettek egzisztenciájuk szilárdságában, azaz:

- a képzettséggel és a letöltött szolgálati idővel elért juttatások birtokolhatóságában;
- az előmenetelben ha az elvárásoknak megfelelő tevékenységet fejtett ki.

9. A nemzethűség és a fedhetetlenség elve. A magyar állam alkalmazottai közé a magyar nemzetet hátrányosan érintő cselekedeteket megvalósító, vagy ilyen nézeteket valló személyek nem kerülhettek be. Ugyancsak eltanácsolták a büntetett előéletű személyeket az állami alkalmazotti létből. Ez a szellemiség biztosította azt, hogy az állami alkalmazottak a jogszabályokat a nemzet érdekében érvényesítsék. Egyben pedig a bűnügyileg fertőzött közegből az állami beosztásokra pályázók lehetőségei is rendkívül csekélyek voltak még a feleségválasztás tekintetében is.

10. Az alkalmasság elve Az alkalmasság fizikai, pszichikai és egészséges életviteli részből állt. A fegyveres szolgálatot ellátóknál kiemelt fontossággal bírt az ép és egészséges testalkat is. Ettől eltérő állapotú személy egyenruhát nem viselhetett. Az egészséges életvitelbe tartozónak tekintették a káros szenvedélyektől való mentességet – a dohányzás nem képezte a vizsgálat tárgyát – továbbá a heteroszexualitást.

Ezen elvek mentén működtetett állami fizetési rendszerbe illeszkedtek a rendfokozati rendszerek, harmonizálva egymással és az állami fizetési rendszerrel egyaránt.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELME-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

BODA József

*„A katonai rang és függelmi rendszer használatának tapasztalatai
a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat tevékenységében.”*

- Hadtudomány Ph.D. doktor
- Hadtudományi Doktori Iskola témave-
zető oktatója

Kutatási területe:

- A rendvédelmi békefenntartás és polgári
válságkezelés, válságdiplomácia;
- A XIX–XX. századi magyar hadtörténe-
lem és rendvédelem-történet.

Az előadó szerzőségével publikált, a
tudományos közléssel szemben támasz-
tott igényeknek megfelelő:

- tanulmányok: **35**
- összes tudományos közleményei: **39**
- tudományos közleményei idézett-
sége: **14**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, a Magyar Krimi-
nológiai Társaság tagja, a Magyar Hadtudományi Társaság tagja, a Magyar Rendészeti-tudományi
Társaság tagja, a Magyar Repülés-történeti Társaság tagja, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Tuda-
ományos Tanács tagja, a Rendőri Jövőkutatók Nemzetközi Szövetsége tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

1. A magyar rendvédelmi erők szerepe a békefenntartásban.

XI. évf. (2005) 13. sz. 27–30. p.

3. A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szerveknél.

XIII. évf. (2007) 16. sz. 33–51. p.

5. A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története.

XVIII. évf. (2010) 21. sz. 13–24. p.

2. Transformation-coordination of Police in the Security Sector Reform Context. [A rendőrség átalakítása-vezetése a biztonsági szektor reformjának tükrében.]

XI. évf. (2005) 14. sz. 5–14. p.

4. A terrorizmus rövid története és az ellene való fellépés lehetőségei.

XIII. évf. (2007) 16. sz. 46–51. p.

6. Az Európai Csendőri Erő, avagy egy új békefenntartó alakulat születése.

XX. évf. (2011) 24. sz. 13–17. p.

BODA József

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

**A katonai rang és függelmi rendszer használatának tapasztalatai
a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat tevékenységében.**

A téma ismertetése érdekében először a fogalmak értelmezésére kerül sor a rendelkezésre álló források felhasználásával. Ezt követi a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és elődszervezetei rövid történeti áttekintése. Ennek keretében nyílik lehetőség a katonai rendfokozati rendszer és a függelmi viszonyrendszer bemutatására a szakterületen.

A hivatástörténeti rész az Osztrák- Magyar Monarchia, majd a két világháború közötti Magyar Királyság, továbbá az Államvédelmi Hatósággal és a BM III. Főcsoportfőnökséggel foglalkozik a tanulmány, egészen a rendszerváltás idejéig.

Ismeretésre kerülnek a szakterületre érvényes fontosabb jogszabályok és a témához kapcsolódó egyéb szabályozók.

A történelmi és a jogi alapelvek ismertetése nyomán kerül sor a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat céljának, feladatának és rendeltetésének a bemutatására. Ismeretésre kerül továbbá a jelenlegi kormányzati irányítási és törvényességi ellenőrzési rendszer és a szakszolgálat szervezeti felépítése. A jelenlegi helyzet ismertetése kitér az oktatási rendszerre és a létszámhelyzet alakulására is.

Bemutatásra kerül, hogy az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat kilenc megrendelőjével együttműködve milyen tapasztalatokat szerzett ezen a területen.

Külön rész foglalkozik azzal, hogy az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat szakértői területén milyen tapasztalatok állnak rendelkezésre.

A befejező rész a külföldön – elsősorban a környező országokban és az EU-ban – szerzett tapasztalatokat mutatja be.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogi történeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-30) 267-7528 CSIHA Gábor @: csiha.gabor@mku.hu

„Demilitarizációs mozzanatok a magyar katonai igazságszolgáltatás történetében.”

- Az állam- és jogtudományok egyetemi doktora.

Kutatási területe:

A magyar katonai igazságszolgáltatás jogtörténete, a katonai büntető, fegyelmi anyagi, eljárási és végrehajtási jog fejlődéstörténete.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- tanulmányok: 2
- összes tudományos közleményei: 5

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek
A Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

1. A szolgálati viszonyt és a rendfokozatot érintő mellékbüntetések Magyarországon a XIX–XXI. században.
XX. évf. (2011) 23. sz. 13–26. p.

CSIHA Gábor

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

Demilitarizációs mozzanatok a magyar katonai igazságszolgáltatás történetében.

Az előadás rövid betekintést nyújt a magyar katonai igazságszolgáltatás személyi továbbá tárgyi hatályának változásai. Részletesen megjelöli azon személyeket valamint állami fegyveres szervezeteket, amelyek felett hadbírói ítélőhatalom állt. Számot ad azon időszakokról – kiemelten a XX. századból – amelyekben a demilitarizáció jelensége tetten érhető a hatáskör szűkítése illetve a az igazságügyi szervezet továbbá a testületi rangrendszerek és katonai renfokozati rendszerek viszonylatainak változásai okán.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogi Történeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-20) 579-5139 CSÓKA Ferenc @: —

„Rendvédelem kontra rendészet.”

Az oklevél, a paleográfia és a kodikológia történelmi segédtudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változtatát műveli. Munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- tanulmányok: 1

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztályának a vezetője és a Magyar Hadtudományi Társaság Felderítő Szakosztályának vezetője.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

1. Csendőrség és hírszerzés 1930-1945.

VII.évf. (1997) 8.sz. 17-20.p.

CSÓKA Ferenc

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

Rendvédelem-kontra rendészet

CSÓKA Ferenc előadása elmaradt. A témakörben azonban dr. PARÁDI József tartott előadást.

A rendvédelem terminológia nem véletlenül került – az általam álliberálisnak tartott – neoliberális politikai irányultságot követők célkeresztjébe.

A rendvédelem terminológia ugyanis a rendszerváltás nyomán jött létre, a kiüresedett pártállami terminológia helyett. Mintegy 10 éve azonban a magyar rendvédelem terén tevékenykedő elméleti szakemberek egy részét olyan impulzusok érték, amelyek arra ösztökélték őket, hogy a neoliberális szemléletet követő irányzatot alakítsanak ki a magyar rendvédelem terén is. Ekkor a – korábban mindenki által egységesen használt – rendvédelmi terminológia helyett áttértek a rendészeti terminus technicus-ra. Tulajdonképpen mindegy volna, hogy egy fogalmat milyen szakkifejezéssel illetünk. Gondot jelent azonban, hogy a rendészet kifejezést a liberális értékrend szerinti tartalommal töltötték fel, amelyet mindenkre rá kívánnak erőltetni, azt egyedüli lehetséges állami elvárás-ként feltüntetve.

Úgy gondolom, hogy egy olyan kitüntetett világnézetet favorizáló terminológiát, amely nem a magyar nemzetet tekinti elsődlegesnek, hanem egy ideológia doktréner kinyilatkoztatásain nyugszik, azt nem lehet magyar terminus technicusnak tekinteni. Más gondok is akadnak azonban a rendészet terminológia kapcsán.

1. A rendészet terminológiát létrehozók azt hirdetik, hogy az úgynevezett modernításban – ez alatt lényegében a polgári típusú berendezkedést értik – jött csupán létre.

Ezzel szemben a rendvédelem terminológiát használók úgy gondolják, hogy az emberi társadalom létrejötte óta a rendet valamilyen formában mindig fenntartották. Ennek a története pedig nem más, mint a rendvédelem-történet. A rendvédelem tehát nem kirekesztő jellegű. Ellenkezőleg – tértől és időtől függetlenül – a rendvédelem valamennyi megvalósult modelljét a rendvédelem-történet részének tekintti, függetlenül attól, hogy egy adott modell mely világnézeti elvárásokkal egyeztethető össze.

2. A rendészet terminológia hirdetői a kifejezés eredetét az 1700-as évekre vezetik vissza.

A rendészet kifejezést azonban évszázadokon keresztül egészen más tartalommal használták, mint amit jelenleg tulajdonítanak annak a rendészet terminus technicus használói. A rendészet kifejezés ugyanis a jogágiság kialakulásával jött létre a jogtudomány részeként. A rendvédelem fogalom használói nem csupán jogi tartalmúnak tekintik a rend védelmét, hanem annál összetettebb tartalmú témakörnek tartják a rendvédelmet, bár annak a jogi részét is fontosnak tekintik.

3. A rendészet terminológia hirdetői a rendészetet önálló tudománynak vélik, amely az újkorban fejlődött ki.

Ezzel szemben a rendvédelem terminus technicust használók a rendészetet a jogtudomány részének tartják. Álláspontjuk szerint rendvédelem nem tudomány, hanem tevékenység, amely mögött nem egy tudomány, hanem több tudományterület áll, mint például a kriminálpedagógia, kriminálpszichológia, kriminálpszociológia stb. Az érintett tudományágak nem művelhetők egy közös metódikával, hanem kizárólag az anyatudomány módszereivel gondolhatják. A rendvédelemnek, illetve a mások által rendészetnek nevezett szakterületnek tehát nincsen önálló tudományterülete mivel a szakterület érdekében művelt valamennyi résztudomány egy meglévő tudományterülethez tartozik. Ezért tehát az önálló rendészettudomány gondolata nem más mint fikció, mivel nem rendelkezik sem önálló tudományterülettel, sem pedig olyan metódikával amely kizárólag e „tudomány” művelésére alkalmas.

Véleményem szerint tehát nyilvánvaló, hogy a rendészet fogalmának neoliberais értelmezése nem hozott létre új tudományt, hanem olyan trójai faló szerepét tölti be, amely a tudomány álcája mögé bújva kívánja a neoliberais eszmevilág rendvédelmi vetületét általánossá tenni.

Ebből a helyzetből fakadóan a rendészet kontra rendvédelem ellentétet nem tudományos, illetve szakmai kérdésnek tekintem, hanem olyan neoliberais politikai offenzívának, amelynek semmi köze a tudományhoz, illetve a szakterület műveléséhez.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-30) 914-4334 ESTOK József @: estok@mail.datanet.hu

„A büntetés-végrehajtási függelmi viszonyrendszer története 1867–2005.”

- Az állam- és jogtudományok egyetemi doktora.

Kutatási területe:
A börtönügy története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek: **2**
- tanulmányok: **21**
- összes tudományos közleményei: **29**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Magyar Börtönügyi Társaság tagja. Az Eötvös József Klub tagja. A Zsolyomkai Egyesület elnöke.

ESTOK József

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

A büntetés-végrehajtási függelmi viszonyrendszer története 1867–2005.

Az első magyar központi fegyintézetek – Szempe, Tallós, Szeged – létrehozását követő és a kiegyezést megelőző néhány évtizedben alaposan felgyorsultak az események a magyar börtönügy palettáján. A szabadságot és az emberi méltóságot zászlójukra tűző szabadelvűek és reform politikusok egyebek mellett – sajnos kevés kézzel fogható eredménnyel – sürgető lépésként tüzték zászlójukra a honi börtönviszonyaink javítását.

A szabadságharcot követően az osztrák kormányzat 1852-től Magyarországon is hatályba léptette az osztrák büntető törvénykönyvet. Ennek eredményeként jelentősen megnőtt a szabadságvesztésre ítélték száma. A megnövekedett létszám befogadására a meglévő hazai „tömlöc” férőhelyek nem voltak elegendőek. A HABSBURG-kormányzat ekkor döbbsen rá, hogy az e téren meglévő sok éves lemaradás sürgős orvoslása elkerülhetetlen. A hiányt 1854–1858 között – néhány eltérő funkciójú – objektum átalakításával igyekeztek pótolni.

A kiegyezést követő igazságügyi kormányzat és vezetői – köztük DEÁK Ferenc, HORVÁT Boldizsár, PAULER Tivadar - folyamatosan szívügyének tekintette egyebek mellett a büntető igazságszolgáltatás és a börtönügyi viszonyok javítását is. Ehhez a körhöz tartozik – a későbbiek során a börtönök feletti felügyeletet is ellátó ügyészi szervezet létrehozója – KOZMA Sándor az első magyar királyi főügyész is.

A magyar börtönügy területén 1878. évi V. tc. Csemegi kódex hatálybalépését követően, addig soha nem látott fejlődés indult meg, amely az intézethálózat kiépítésében és a börtönügyet támogató tudományos fellendülésben mutatkozott.

A századforduló és a II. világháború közötti időszakban az előző évtizedek lendülete megtorpant, a trianoni békediktátummal a terület feltételrendszere jelentős mértékben romlott, megindul a személyi állomány militarizálódása.

A világháborút követően 1949-től a szovjetek által diktált sztálini büntetőpolitika elvárásainak megfelelően alakult a magyar börtönügy személyi- és szervezeti feltétel rendszere. Az internáló- és

kényszerszermunka táborok létrehozása mellett a büntetés-végrehajtási szervezetről folytatódott és tovább mélyült a militarizálódási folyamat. Több intézet az ÁVH rányitása alá került, a szervezetet az igazságügyi kormányzattól a Belügyminisztérium felügyelete alá helyezték és létrehozták a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságát.

Az 50-es évek második fele a forradalom utáni Kádári megtorlás időszaka.

A 60-as évek elejétől az őrzés – mint fő feladat – mellett a nevelés is hasonló szerepet kap. 1963-tól a szervezet ismét az igazságügy miniszter rányitása és felügyelete alá került, 1966-tól – a büntetés-végrehajtás történetében először – törvényi szintű jogszabály határozza meg a szervezet feladatait.

A 70-es 80-as években gazdasági és politikai berendezkedésben elmélyülő válság a növekvő bűnözés komoly erőfeszítést igényelt a szervezettől is, előbb a Btk. novella, majd az új Büntető Törvénykönyv és az 1979. évi Bv. tvr. állítja komoly próbatétel elé a szervezetet, amely a rendszerváltásig elnyúló válságkezelésre volt kénytelen berendezkedni.

A rendszerváltás utáni fél évtized a jogszabályi alapoknak az európai normákhoz való harmonizálásával, továbbá a szervezet és a személyzet helyzetét rendező új jogszabályok készítésével telt el. Az európai mintára tervezett szervezeti reformot, amelynek lényege a demilitarizáció és az intézeti decentralizáció végigvitele lett volna, az erőteljesen biztonságcentrikus végrehajtási rendszer és az alulfinanszírozottságból fakadó takarékosági szempontok miatt a bv. szervezet mindmáig nem tudta végrehajtani.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti

Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar rendvédelemben”

☎ : (+36/06-30) 932-5508 FÓRIZS Sándor @: drforizsdandor@invitel.hu

„A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében.”

- Hadtudomány kandidátusa
- Habilitált egyetemi tanár,
- Hadtudományi Doktori Iskola
témavezető oktatója

Kutatási területe:
Rendvédelmi tisztképzés.
A német rendészeti szaknyelv

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelően:

- könyvek: **22**
- tanulmányok **14**
- összes tudományos közleményei: **75**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A MH Vezérkar Főnök Hadtudományért Alapítvány kuratórium tagja. A Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság tagja.

FÓRIZS Sándor

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében.

Az előadás célja vizsgálni, léteznek-e közös, a rendvédelmi specifikumokra jellemző sajátosságok az egyes országok rendőrtiszt felkészítésében. A választás azért esett az alábbi négy tanintézményre mert ezeket személy szerint is jól ismerem, a magyar Rendőrtiszt Főiskolának intézményesen is jó kapcsolatai vannak velük, rendelkezünk az összehasonlításhoz szükséges képzési okmányokkal, illetve az iskolák működési feltételei és képzési filozófiái viszonylag azonosak.

Felkészülésem során az alábbi hipotézisek merültek fel:

- A rendvédelmi gyakorlati munka és ennek alapján a képzés területén az Európai Unióban egységesülési folyamat zajlik. Ez kihat a képzés bachelor szintjére és megjelent az igény az önálló egyetemi szintű rendvédelmi felkészítésre;

- A rendőrtisztképzés a vizsgált országokban elveszítette militáns jellegét, tananyagában és felkészítési módszereiben jelentősen megváltozott, meghatározó mértékben közeledett a polgári felsőoktatáshoz;

- A rendvédelmi képzés intézményi szinten az akkreditációkon keresztül, többek között a Bolognai Folyamat révén, a szakok akkreditációjával, stb. az adott országok felsőoktatásáért felelős minisztériumához kapcsolódott;

- Léteznek és hatnak a rendvédelmi tiszt felkészítésre jellemző sajátos tantárgyszerkezetek és képzési módszerek.

Az előadás az alábbi intézmények helyzetét elemzi:

- Magyar Köztársaság, Rendőrtiszt Főiskola;
- Cseh Köztársaság, Prágai Rendőr Akadémia;
- Szlovák Köztársaság, Rendőr Testületi Akadémia, Pozsony;
- Németországi Szövetségi Köztársaság, Berlin Tartomány, Gazdasági és Jogi Főiskola.

A képzés vizsgálatánál alapvetően a bachelor /főiskolai/ szintű oktatással foglalkozom, utalva a kapcsolódó tiszthelyettes-középfokú felkészítésre és a felsőoktatás második szintjére, a rendvédelmi master /egyetemi/ tanulmányokra. Röviden bemutatom az adott intézményeket, alapításuk rendjét, működésük szervezeti formáit, alárendeltségüket, kapcsolódásukat az adott ország felsőoktatási rendszeréhez. Az iskolákon alapított, akkreditált szakok közül a tisztán rendőri felkészítések összehasonlító elemzését végzem el. Ezen belül foglalkozom az alábbi témákkal:

- A felkészítés célja;
- A tanintézetekbe történő bekerülés feltételei;
- A képzés szemeszterekre bontott felkészítési keretei;
- Tantárgy, kredit és modulrendszerek; a rendvédelmi jellegből adódó speciális tantárgyak megjelenése, arányaik;
- A felkészítés sajátos módszerei, kapcsolat a rendvédelmi szervekkel;
- Az egyetemi szintű önálló rendvédelmi felkészítés lehetőségei.

Előadásomban megkísérlem bizonyítani, hogy az Európai Unióban a rendvédelem területén, kiemelten a rendőrség esetében, egységesülési folyamat zajlik, mely kihat a szervezetek működésének jogszabályi hátterén kívül a tisztai felkészítésre. Értékelem a „Bolognai Folyamat” és az „Európai Felsőoktatási Térség”, valamint az „Erasmus Program” hatásait, megjelenésüket a rendőrtisztek főiskolai szintű képzésében. Bemutatom a felkészítésben résztvevő hallgatók jogi helyzetét.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELMEI-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar rendvédelemben”

KOVÁCS Zoltán András

„A csendőrség és a rendőrség katonai alkalmazása 1944–1945”.

- Történelemtudomány Ph.D. doktora.

Kutatóterülete:

A magyar állambiztonsági és belügyi szervek története 1920–1945 között, a SZÁLASI Ferenc vezette kormány története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek: **1**
- tanulmányok: **12**
- összes tudományos
közleményei: **16**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Belügyi Tudományos Tanács Tagja.

KOVÁCS Zoltán András

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

A csendőrség és a rendőrség katonai alkalmazása 1944–1945

Összegezni kívánom a magyar rendvédelmi testületek katonai alkalmazásának folyamatát a II. világháború időszakában, amelynek gyökerei – a közvélekedéssel ellentétben – nem a SZÁLASI Ferenc, hanem a SZTÓJAY Döme vezette kormányig nyúlnak vissza. „Október 16” a Magyar Királyi Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség – ahogy akkoriban hívták – „katonásítását” csak felgyorsította. Deklaráltan ugyan nem az volt a cél, hogy a már felállított, illetve formálódó csendőri és rendőri egységeket a front első vonalaiban alkalmazzák (ellenkezőleg), azonban mégis számos csapat a harcok során – elsősorban a fővárosban – elvérzett.

Lényeges foglalkozni azoknak a személyeknek a pályájával, akik az új hatalomban vezető, sőt meghatározó szerephez jutottak. Mi alapján választhatta ki a nyílas vezetés a rendvédelmi szervezetek új vezetőit, kellett-e hozzá párttolajítás, előző beosztásukban vajon segítséget nyújtottak-e ezek az emberek SZÁLASI Ferenc pártjának.

A csendőr és rendőr (karhatalmi) alakulatok vezetése, vezetőik sorsának rövid ismertetése mellett fontos kitérni arra is, hogy az eredetileg nem katonai pályát befutó, katonailag képzetlen rendőrök hogyan integrálódtak a Magyar Királyi Fegyveres erő szervezetébe, a kormányzat és a hadvezetés milyen szabályokat adott ki a testületek közötti szakmai különbségek mielőbbi áthidalása érdekében.

Bár nem maradt fenn arra utaló dokumentum, hogy a honvédség és a csendőrség, illetve rendőrség között a katonai események kapcsán diszharmónia, konfliktus alakult volna ki, számos dokumentum szabályozni igyekezett a rendőrök és a csendőrök honvédekkel szembeni magatartását. (Ma már talán közsímet, hogy konfliktus inkább a német szövetséggel fordult elő, amelynek kezelésére számos utasítás napvilágot látott.)

Hangsúlyosan kívánok foglalkozni azzal a témával, hogy egy fegyvermezt – katonásan szervezett – szélsőjobboldali párt belső hierarchiája miképpen alakult a hatalomra kerülés után. Mely

szervezetei voltak azok, amelyek változatlan formában, vagy csak új néven, de közhatalmi keretek között folytatták működésüket? Mi történt a párt belső biztonsági szerveivel 1944. október 16-a után, volt-e az események menetére érdemi befolyásuk?

Sajnos kevés információ maradt fenn a párt személyzeti ügyeiről mégis néhány esetben többé-kevésbé ismert, hogy kísérlet történt a hungarista „rendfokozatok”, beosztások közigazgatási gyakorlatba ültetésére. A pártszolgálat rendfokozatai például csaknem egészében érvényesültek a már állami keretek között, a BM égisze alatt formálódó új karhatalmi szerv, a Fegyveres Nemzetbiztonsági Erők esetében. Külön utasítás határozta meg, hogy a rendszeresített csendőr, rendőr és honvéd rendfokozatok hogyan feleltethetők meg az Fegyveres Nemzetbiztonsági Erőkben használt, ideológiai gyökerekkel rendelkező rendfokozatoknak.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-30) 398-7704 PERÉNYI Roland @: perenyir@gmail.com

*„A fővárosi rendőrség tagjainak II. világháború alatti tevékenysége
az igazoló bizottsági iratok tükrében”*

- Történelemtudomány Ph.D. doktora.

Kutatási területe:

Fővárosi rendőrség XIX–XX. századi
története, bűnözés és társadalomtörténet

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- tanulmányok: 17
- összes tudományos
közleményei: 17
- tudományos közleményei
idézettsége: 5

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Magyar Múzeumi Történetész Társulat tagja. Az ELTE BTK Történeti Kollégium tagja.

PERÉNYI Roland

KONFERENCIA-ABSZTRAKT

**A fővárosi rendőrség tagjainak II. világháború alatti tevékenysége
az igazoló bizottsági iratok tükrében.**

A szövetséges nagyhatalmak már 1943-ban határoztak arról, hogy a győzelmet követően a háborús bűnöket bíróságilag büntetni fogják. Az 1945. augusztus 8-i londoni egyezmény döntött a Nemzetközi Katonai Bíróság létrehozásáról, amely többek között a nürnbergi perek során végezte a háborús bűnök kivizsgálását. Magyarországon a világháborút lezáró fegyverszüneti egyezmény, valamint a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programja is megfogalmazta a háborús bűnök megtorlásának igényét. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1945. január 4-én kiadott 15/1945. ME. számú rendelete intézkedett az Igazoló Bizottságok létrehozásáról.

Az Igazoló Bizottságok célja a közalkalmazottak és tisztviselők 1939. szeptember 1. utáni tevékenységének felülvizsgálata volt. A Bizottságok 7–7 tagból álltak, ebből öten a kormányt alkotó pártok képviselői voltak, egyikük szükségszerűen egy jogilag képzett személy volt, a hetedik tagot viszont az a hivatal vagy szerv adta, amelynek tagjait vizsgálta az aktuális bizottság.

Előadásomban a Budapesti 376/b. számú Igazoló Bizottság 1945–1946-ban keletkezett iratai, valamint a Magyar Államrendőrséghez – köztük a kerületi kapitányságokhoz – kiküldött töredékes levéltári iratok alapján vizsgálom a fővárosi rendőrség háborús tevékenységét. A rendelkezésre álló adatok segítségével kimutatás készíthető arról, hogy milyen arányban végződtek az igazoló eljárások fegyelmi büntetéssel – pl. megfeddés, áthelyezés, előléptetésből való kizárás –, felmentéssel, vagy súlyosabb esetekben népbíróság elé utalással.

Ezen felül a források segítségével kísérletet teszek annak bemutatására, hogy a fővárosi rendőrség mint testület hogyan jelenik meg az iratokban. Egyúttal arra is kitérek, hogy az egyes igazolt személyek hogyan látták saját háborús tevékenységüket, illetve milyen kommunikációs stratégiákat alkalmaztak a bizottság előtt.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogi Történeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-20) 347-4602 SIMON F. Nándor @: simon.f.nandor@gmail.com

„Párt és belügy: Munkásőrség – a Munkásőrség rangrendszere és függelmi viszonyai.”

A diplomatica, paleografia, pa-piro-lógia, szfragisztika történelmi se-géd tudományoknak a XIX–XX. szá-zadi magyar rendvédelemre alkal-mazott változatát műveli, munkássá-gában az általa gondozott szakterü-let szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben tá-masztott igényeknek megfelelő:

- tanulmányok:.....	4
- összes tudományos közleményei:.....	4
- tudományos közleményei idézettsége:.....	3

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 és a Rendvédelem-történeti Hírlévél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 szerkesztőségi tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)
HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

1. Villantás egy témára: séta egy útlelél körül.
XII. évf. (2007) 15. sz. 170–175. p.
3. A Munkásőrség létrehozása.
XVIII. évf. (2010) 21. sz. 120–125. p.

2. A Munkásőrség karhatalmi feladatai.
XV. évf. (2008) 18. sz. 125–130. p.

SIMON F. Nándor

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

Párt és belügy: Munkásőrség – a Munkásőrség rangrendszere és függelmi viszonyai.

A Munkásőrséget 1957 telén–tavaszán szervezték meg a vonatkozó párt- és állami határozatok, jogszabályok alapján: előbb az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottsága hozott egy határozatot a testület megszervezéséről, egy héttel később a Népköztársaság Elnöki Tanácsa alkotott a testületről egy törvényerejű rendelete, majd pedig a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány fogalmazott meg egy rendeletet. A pártnak szüksége volt egy megbízható, milícia-szerű, lényegében karhatalmi feladatokat ellátó fegyveres testületre, a sietség oka pedig a közelgő MŰK – Márciusban Újra Kez-djük – volt.

A Munkásőrség mindvégig kettős alárendeltségben működött, későbbi hivatalos megfogalma-zásban: „A Magyar Népköztársaságban a Munkásőrség társadalmilag szervezett, önkéntes fegyveres testület, a munkásosztály, a dolgozó nép fegyveres szervezete. A Munkásőrséget a Magyar Szocia-

lista Munkáspárt közvetlenül irányítja és ellenőrzi a párt központi és területi szervei útján, állami felügyeletét és ellenőrzését a Minisztertanács látja el.”¹

A testület hivatásos és társadalmi – tényleges és tartalékos – állományból állt, a testületben polgári állományúak is dolgoztak, ám ők jobbra társadalmi állományú munkásörök voltak. Az 1990-es államfordulat előtt a Munkásörök volt az egyetlen fegyveres szerv, amelynek a hivatásos állományára számára kötelezően írták elő az MSZMP-tagságot. De a társadalmi állományú munkásörök felvételéről sem az adott városi, kerületi vagy járási egység parancsnoka, hanem a területi pártbizottság végrehajtó bizottsága döntött. A Munkásörök Országos Parancsnoksága a hetvenes évek elejéig lényegében nem önálló szervezatként, hanem a Belügyminisztérium alárendeltségében tevékenykedett, a hivatásos munkásőrtisztek pedig a BM központi állományába tartoztak: a MOP 1971-ben kapott „önállóságot” és ettől kezdve az állami – minisztertanács – felügyeletét nem a belügyminiszter, hanem a Minisztertanács adminisztratív és közigazgatási ügyeket felügyelő elnökhelyettese látta el.

A Munkásörök hivatásos állománya részére katonai rendfokozatot – tiszthelyettes, zászlós, tiszti és tábornok – rendszeresítették, de az egyenruhájukon nem a rendfokozatot, hanem a beosztásuknak megfelelő jelzést viselték. Igaz, lényegében – legalábbis a vezetői állománynál – kimutatható a rangjelzés és a beosztási jelzés közötti összefüggés.

Természetesen, a dicséretet és a fenytést illetően is különbség volt a hivatásos és a társadalmi állomány között. A hivatásos munkásörök minden tekintetben a katonai büntető jogszabályok és a katonai büntető bíróságok hatálya alá tartoztak, a testületben becsületbíróság működött. A vonatkozó 1971-es törvényerejű rendelet szerint azonban, nem lehetett fenytést kiszabni, ha a fegyelemsértés felfedezése óta eltelt három hónap, vagy a fegyelemsértés óta egy év telt el. A társadalmi állományúakat viszont csak a szolgálatuk alatt elkövetett szabálysértésért vonhatták felelősségre az előjárók, illetve a katonai igazságügyi szervek.

A Munkásöröket az akkori ellenzék felszólítására, de facto katonai akció során, 1989 októberében oszlatták fel.

¹ A *Munkásörök Szolgálati Szabályzata*. Budapest, 1982, Munkásörök Országos Parancsnoksága.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogtörténeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-20) 910-5291 SZAKÁLY Sándor @: sakat@mail.datanet.hu

„A csendőrtiszt karrier”

- A Károli Gáspár Református Egyetem BTK Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszék, tanszékvezető egyetemi tanára.
- Az MTA doktora.

Kutatási területe:

A XIX–XX. századi magyar had- és sporttörténete, különös tekintettel a magyar királyi honvédség és csendőrség, a tisztképzés történetére

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek:	11
- tanulmányok:	60
- összes tudományos közleményei:	250
- tudományos közleményei idézettsége:	573

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Bizottságának tagja. A Magyar Történelmi Társulat alelnöke. Az Osztrák-Magyar Tudományos és Oktatási Kooperációs Akció Alapítvány kuratóriumának elnöke. A Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság választmányának tagja. A Habsburg-kori Kutatások Közalapítvány kurátora. Az egri Eszterházy Károly Főiskola Intézményi Doktori Tanácsának tagja. A Hadtörténelmi Közlemények, a Bécsi Napló, a Magyar Napló szerkesztőbizottsági tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

1. Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről
I. évf. (1991) 1. sz. 38–44. p.
3. A Magyar Királyi Csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület.
III. évf. (1993) 4. sz. 51–58. p.
5. Egy életút vázlata O'sváth László.
IV. évf. (1994) 5. sz. 92–95. p.
7. A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941.
VII. évf. (1997) 8. sz. 95–102. p.

2. A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője.
II. évf. (1992) 3. sz. 29–34. p.
4. Az Osztrák-Magyar Monarchia Csendőrségének tábori csendőrsége.
IV. évf. (1994) 5. sz. 55–58. p.
6. A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941.
V. évf. (1995) 6. sz. 122–129. p.
8. Akik a Magyar Királyi Csendőrséget – 1938 és 1945 között – vezették.
XX. évf. (2011) 23. sz. 141–158. p.

SZAKÁLY Sándor

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

A csendőrtiszt karrier

A XIX–XX. századi Magyarország történetében a magyar királyi csendőrség 65 éven keresztül szolgálat a közbiztonság ügyét. Ezen szervezet létszámának, alig 5–8 százalékát tette ki a hivatásos tiszt állomány.

Honnét és milyen úton kerülhettek ők a csendőrség állományába? Milyen követelményeket állítottak szembe velük? Milyen tanulmányok után meddig juthattak a „ranglétrán”? Mit jelentett esetükben a kettős – belügyminiszteri és honvédelmi miniszteri – alárendeltség?

Mi jelentette a csendőrtiszti karrier csúcsát? Mennyi lemondással járt csendőrtisztnak lenni?

Megannyi kérdés melyekre még ma is csak részleges válaszokat ismerünk. S miért kellene többet tudni minderről? Mert a múlt ismerete és annak tapasztalatai a jelenben és a jövőben is felhasználhatóak s sok esetben megkímélnék bennünket attól, hogy ugyanolyan dolgokat ismét „felfedezzünk”.

A karrierek bemutatására jó példaként szolgálhat PINCZÉS Zoltán és vitéz POLTÁRY Vilmos csendőr vezérőrnagyok életútjának a felvázolása, akik példaadó szakmai és magánéleti életutat tudhattak maguk mögött.

ELTE-ÁJK 1053. Budapest, Egyetem tér 1–3.
2011. november 11. péntek

ELTE-ÁJK Magyar Állam és Jogi Történeti Tanszék
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság

XXVI. MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„Militarizmus és demilitarizmus a XIX–XX. századi magyar állam rendvédelmében”

☎ : (+36/06-30) 961-9148 ZEIDLER Sándor @: zeidler@upcmail.hu

„A Magyar Királyi Nemesi Testőrség, a Magyar Királyi Darabont Testőrség,
a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség, a Magyar Királyi Koronaőrség
és a Magyar Királyi Folyamőrség rangrendszerei.”

Az archontológia, falleriszтика, heraldika, insigniológia, vexillológia, numizmatika, ikonográfia történelmi segédtudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változtatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek:	1
- tanulmányok:	6
- összes tudományos közleményei:	13

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tag. A Magyar Numizmatikai Társaság tagja. Az Európai Hagyományörző Egyesületek Szövetségének a tagja.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Praesidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányai:

1. A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei.
VII.évf. (1997) 8.sz. 110-112.p.

2. A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig.
XIV.évf. (2008) 17.sz. 116-137.p.

3. OLASZ György és PARÁDI József társszerzőségével: A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig.
XV.évf. (2008) 18.sz. 29-63.p.

ZEIDLER Sándor

KONFERENCIAELŐADÁS-ABSZTRAKT

**A Magyar Királyi Nemesi Testőrség, a Magyar Királyi Darabont Testőrség,
a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség, a Magyar Királyi Koronaőrség és a
Magyar Királyi Folyamőrség rangrendszerei.**

Az előadás a magyar polgári állam rendvédelmi testületei rangrendszereinek bemutatására irányuló sorozat részeként valósul meg. A magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatban e témakörben már több előadás hangzott el. Nevezetesen:

- ZEIDLER Sándor: *A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei.*

„A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 1996. október 29-én;

- ZEIDLER Sándor: *A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől a rendszerváltásig.* „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2003. november 11.-én;

- OLASZ György – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig.*

„Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában a XIX-XX. században” című XVIII. rendvédelem-történeti tudományos konferencián, Budapesten 2004. október 13-án;

Az előadása a polgári magyar állam 1867-1945-ig terjedő időszakában a Magyar Királyság rendvédelmi testületeinél használatos rendfokozati rendszerek bemutatását tűzte ki célul. Ez a rendfokozati rendszer csoport katonai és úgynevezett testületi rendfokozati rendszerekből állt. A katonai rangrendszer az Osztrák-Magyar Monarchia véderejéből fakadó, amely eredetileg a szárazföldi és a vízi haderőnem rangrendszereiből állt, amelyhez később csatlakozott a légi haderőnem rangrendszere. A vizsgálódás nem terjed ki az önkormányzati rendvédelmi testületekre, „csupán” a központi államhatalomnak közvetlenül alárendelt rendvédelmi szervezetekre. A katonai típusú rendfokozati rendszerek közül azokkal foglalkozik az előadás, amelyek a korábbi ismertetőkből – periférikus jellegűből fakadóan – kimaradtak. Az előadás természetesen nem egy statikus állapotot ismertet, hanem – a vizsgált időszakban – az érintett rangrendszerek módosulásait is bemutatja. A jelenlegi és a korábbi három előadást is figyelembe véve a polgári magyar állam rendvédelmi testületei rangrendszereinek bemutatása megvalósul a pénzügyőri rangrendszer kivételével, amely egy későbbi előadás tárgyát fogja alkotni.

A polgári magyar állam rendvédelmi testületeiben alkalmazott rangrendszerek vizsgálatából kitűnik, hogy a katonai és az úgynevezett testületi rangrendszerek jól megfértek, egymást kiegészítve működtek. Eleink nem doktréner szempontok szerint foglaltak állást a rangfokozati rendszerek alkalmazása témájában, hanem a praktikum és a hagyományok voltak a fő rendező elv. A polgári magyar állam regnálásának időszakában fel sem merülhetett annak a gondolata, hogy egy keleti hatalom (a teljes rendvédelmi testületrendszerre kiterjedő katonai rangfokozati rendszer), vagy pedig egy tengerentúli nagyhatalom (a rendvédelmi szervezeteiben a katonai rangokat nélkülöző rangrendszerek) szisztémáját vegye át Magyarország. Természetes volt, hogy a Kárpát-medencei hagyományokat követték, amely azonban kiegészülhetett a nemzetközi tapasztalatok átvételével. Ez az adaptáció azonban nem jelenthette a nemzeti hagyományok kiiktatását.

Dr. PARÁDI József
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
által 2012-ben előreláthatóan megrendezésre kerülő rendvédelem-történeti
tudományos rendezvények

2012. II. 17-én pénteken 09.30. kezdettel fogjuk megtartani – az ELTE-ÁJK tanács-termében – „*A magyar vidék rendvédelme 1867–1945.*” címmel megrendezésre kerülő szimpozionunkat.

2012. őszére tervezzük a szokásos éves tudományos konferenciánkat, Budapesten „*A XIX–XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági testületei*” címmel.

Szinte minden évben a beütemezettnél több rendezvényt valósítunk meg, amelyekről – a tervezett rendezvényekkel megegyező módon – e-mail-en értesítjük a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjait, a regisztrált szimpatizánsokat és akiről úgy gondoljuk, hogy érdeklődnek a rendezvény témája iránt.

Tudományos rendezvényeink nyitottak. Azokon bárki részt vehet. Részvételi díjat nem kérünk. Az ülőhely biztosíthatósága érdekében azonban célszerű mindenkinek a részvételi szándékát a rendezvény szervezőinél bejelenteni.

A rendezvényekről bővebb információ kérhető, illetve előadási témával is lehet jelentkezni:

Mag. Simon F. Nándornál (☎ ✎ ✉ 📧)

☎ : (+36/06-20) 347-4602

@: simon.f.nandor@gmail.com

SZEMÉLYI HÍREK

PARÁDI József

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti**Tudományos Társaság tagságának változásai***„Homo non sibi soli natus, sed patriae.” (Cicero)**Az ember nem önmaga számára él, hanem a haza számára is.*

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság két év-tizedes fennállása során a tagság jelentős változáson esett át:

- 42 tagtársunk *meghalt*;
- 47 tagtársunk különböző okok miatt *kilépett*;
- 76 tagtársunk tagsági viszonyát az elnökség *megszüntette*, döntően a szakte-
rületet nem művelő, csupán érdeklődő személyek köréből kerültek ki azok, akik-
nek a tagsági viszonyát az elnökség megszüntette, mivel társaságunkkal a kap-
csolatuk huzamos időn keresztül megszűnt.

Tagságunk közül 5 fő pozíciója – függetlenül a körülmények alakulásától –
lényegében megváltoztathatatlan. Nevezetesen:

- *tiszteletbeli tagjaink* dr. O'SVÁTH György, mag. SEYRL Harald és dr. SZABÓ
Dénes prof.;

- *örökös tagunk* dr. ZACHAR József prof. ✠ 2009;

- *örökös tiszteletbeli elnökünk* dr. KESERŰ István ✠ 2004.

2011-ben a tagság összetételében újabb változások jöttek létre.

2011-ben a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos
Társaság tagjainak sorából *kilépett*: dr. ARTNER István, ARTNER Ramona, dr.
CSAPÓ Csaba, dr. TEKE András.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
elnöksége dr. HORPÁCSI Ferenc tagsági viszonyát *megszüntette*.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
tagjai sorába *felvételt nyert* 2011-ben 2 fő. Nevezetesen:

ssz.	név	szül. év	foglalkozás	kutatási terület
1.	Dr. ESTÓK József	1948	nyug. bv. ddtbk.	A magyar börtönügy történe- te.
2.	NÁNAI Ferenc	1960	karate edző	Rendvédelmi testületek sze- mélyi állománya fizikai fel- készítésének a története.

SZAKÁLY Sándor
Nekrológ
Búcsú vitéz nemes DOMOKOS Sándortól

(1921, Szabadka – 2011, Winnipeg)

Elment az utolsók egyike. 2011. július 22-én 90. születésnapját követően alig több mint egy héttel elhunyt vitéz DOMOKOS Sándor, volt magyar királyi csendőr főhadnagy, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, annak mindenkori önzetlen támogatója és pártolója.

Van már vagy huszonöt esztendeje annak, hogy megismertem. Bécsben, egy néhai csendőr ezredes, vitéz ZIRCZY József, azóta már szintén elhunyt lányánál, STROHSCHNEIDER (ZIRCZY) Enikőnél. Azóta tartott a kapcsolatunk és barátságunk. Magyarországi látogatásai során számos alkalommal találkoztunk és lett a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Rendezvényeinken – amikor csak tehetett -- megjelent és fel is szólalt. Fontosnak tartotta a volt Magyar Királyi Csendőrség múltjának feltárását, a tisztelet becsületének helyreállítását, pedig ahogy ő mondta alig teljesített csendőri szolgálatot. 1942. júniusi hadnagyi – csendőr – avatása után a szegedi magyar királyi „Hunyadi János” 9. honvéd gyalogezred állományába osztották be. 1943-ban végezte el a csendőrtiszti tanfolyamot. Azt követően is azonban gyakorlatilag csapattiszti beosztásokban szolgált, nem kevés ideig a frontokon.

Budapest ostroma során a védők soraiban küzdött. 1945. február 13-án esett szovjet hadifogságba és tért onnét vissza 1951 decemberében – megjárva többek között Uzmany, Voronyezs hadifogolytáborait – Magyarországra. Két hónap az ÁVH kihallgatóinak a „körében”, de mivel kiderült, hogy az ostrom ideje alatt Budapesten üldözötteket mentett, szabadlábra került. Rövid idő után kitelepítés Mezőberényben, ahol mezőgazdasági munkás, majd kőműves lett.

1956-ban feleségével és lányával elhagyta Magyarországot és Kanadában telepedett le. A winniepegi egyetem – „University of Manitoba” – lett a munka-

adója. A fogorvosi karon a tansegédeszközöket készítő csoportban dolgozott. Ehhez jól jött a szobrászat, a festészet és a fotózás iránti érdeklődése és érzékenysége, melyek mellett az irodalom szeretete is jellemezte őt.

„Amatőr” szobrászként nem kevés domborművet, portrét alkotott, melyek számos kanadai magyar intézményt díszítenek. Számos könyve közül komoly elismerést érdemelt ki „A szabadság ára” és a „Tisztítóűz”. 1966-ban a clevelandi Árpád Akadémia aranyérmét nyerte el.

Elkötelezett, hívó katolikusként feleségével együtt önkéntes munkát végzett hosszabb ideig Chilében, amely élete nagy élményei közé került be.

Ahol tehette segített. A közösség iránti elkötelezettsége közismert volt. Az 1980-as években hosszú ideig szerkesztette az emigráns csendőrök szervezetének – Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség – kiadványát, a „Bajtársi Levelet”. Sokat tett azért, hogy a Kanadában összegyűjtött honvéd és csendőr emlékek Magyarországra, a Hadtörténeti Múzeumba kerülhessenek.

S honnét jöhetett mindez? Talán a nehézségekkel, küzdelmekkel teli élet hozta magával a hozzáállást és a vállalást

1921. július 14-én született Szabadkán, ahonnan a család – édesapja jogász végzettségű rendőrtiszt volt – Magyarországra települt át. Több várost is közel érezhetett magához, de leginkább Sátoraljaújhely állt közel a szívéhez. Ott végezte a piaristáknál a gimnáziumot és az 1939-ben tett sikeres érettségi vizsgálat után a Magyar Királyi Bolyai János Honvéd Műszakai Akadémiára nyert felvételt. Hadnagygyá már a társintézményből, a Ludovika Akadémiáról avatták. Az ott hangosan kiáltott esküt – A Hazáért mindhalálig! – ugyanúgy megtartotta, mint a csendőrség tagjainak hitvallását „Híven, becsülettel, vitézül!”. Magyarinak született és magyar maradt a kényszerű emigrációban is. Hitét, nyelvét, hazája iránti hűségét megtartva távozott a Hadak Útjára, mi pedig, akik ismertük, tisztelettel emlékezünk rá és őrizzük emlékét.

LÓRÁNT Csaba

Nekrológ

Búcsú FARBAKY Ákostól

(Budapest, 1924 – Budapest, 2011) ☘ ✱

Tudományos társaságunknak a Magyar Királyi Csendőrség történetével foglalkozó olyan tagja távozott el, aki még látott csendőrt hóban-fagyban szolgálatban intézkedni, őrizni a magyar vidék nyugalalmát, békéjét.

FARBAKY Ákos tagtársunk, barátom, 1924-ben született Budapesten. Édesapja hivatásos katonatiszt, aki keresztény nemzeti szellemben, példamutatásra nevelte fiát.

Középiskolai tanulmányai befejezése után a Keleti Akadémián tanult tovább. Mint egyetemista részt vett az Úz-völgyi harcokban.

A vesztes háborút követő változások neki is kettétörték pályáját.

Idős szülei eltartása végett segédmunkásként kereste kenyerét, tanulásról tanulmányai folytatásáról nem is álmodhatott.

A magyar pártállami diktatúra enyhülésének éveiben módja nyílt az építőipari technikum elvégzésére, s az építőiparban dolgozott nyugdíjazásáig. Nagy energiával, lelkesen kapcsolódott bele a rendszerváltozási valamint az azt követő folyamatokba.

Lakhelyén önkormányzati képviselő, a Horthy Miklós Társaság, valamint a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság aktív tagja. Odaadó munkáját társaságunk Rendvédelem-történetért Érdemérem és Rendvédelem-történetért Érdemkereszt támogató fokozat kitüntetésben részesítette.

Önzetlenül, fáradságot nem ismerve vett részt abban a munkában, melynek eredményeként a Hadtörténeti Intézet és Múzeumban 2011.02.14-én megnyílt a Magyar Királyi Csendőrséget torzításmentes bemutató kiállítás. E kiállítás jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy az utókor hű képet kapjon e kiváló testület munkájáról.

Halálával nem csak kiemelkedő tagtársunkat, hanem példamutató, hűséges barátunkat veszítettük el.

Örülök, hogy mentoromnak tekinthettem, de főképpen annak, hogy barátjának fogadott.

Isten veled Ákos drága barátom!

NÉV: NÁNAI Ferenc
SZÜL. IDŐ: 1960.
☎ : (+36/06-30) 977-7440
@: nanaisensi@freemail.hu
TAGSÁGI SZÁM: 111-255

Tanulmányok:

- Testnevelési Egyetem.

Végzettségek:

- Edző.

Szakmai tevékenység:

- Karate edző.

Ismeretek, tapasztalatok:

- A magyar karate edzők nemzeti instruktora.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

- A Budai XI. Sportegyesület klubvezetője.

Kutatási Terület:

- A rendvédelmi testületek személyi állománya fizikai felkészítésének a története.

Nyelvismeret:

- Angol, német.

NÉV: Dr. ESTÓK József
SZÜL. IDŐ: 1948.
☎ : (+36/06-30) 914-4334
@: estok@mail.datanet.hu
TAGSÁGI SZÁM: 111-254

Tanulmányok:

- Rendőrtiszti Főiskola 1976;
- Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar 1983.

Végzettségek:

- Hivatásos tiszt;
- Jogász.

Szakmai tevékenység:

- Több büntetés-végrehajtási intézetben parancsnoki munkakör ellátása;
- A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának általános helyettese;
- A Börtönmúzeum létrehozása, a múzeum forgatókönyvének és az írott anyagának elkészítése.

Ismeretek, tapasztalatok:

- Büntetés-végrehajtási intézetvezetési gyakorlat;
- A magyar büntetés-végrehajtás országos szervezetének irányításában szerzett tapasztalatok.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

- A Magyar Börtönügyi Társaság történeti szekciójának a vezetője;
- A Zsolyomkai Egyesület elnöke;
- Az Eötvös József Klub tagja.

Kutatási Terület:

- A magyar börtönügy története.

**Dr. ESTÓK József
publikációs jegyzéke**

A jegyzék nem tartalmazza a szerző által készített szerkesztéseket, a szöveggondozásokat és válogatásokat, e-learning tananyagokat, az ismeretterjesztő műveket, az előszavakat, a beszédeket, a recenziókat, valamint az előadásokat, a kiadatlan műhelytanulmányokat, az interjúkat, a lexikonok szócikkeit, a lectori sa-lutemeket stb.

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK:

¹ A Királyi Törvényháztól a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönig 1905-2005. Vác, 2005, Duna-Mix Ipari Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön. HU-ISBN 963 219 039 4.

TANULMÁNYOK:

- ² A cigány bűnelkövetők sajátosságai Szabolcs – Szatmár megyében.
Módszertani Füzetek, IV. évf. (1985) 1. sz. 27–31. p. HU-ISSN 1585-2539.
- ³ Korrekciós kongresszuson Texasban.
Börtönügyi Szemle, XI. évf. (1992) 3. sz. 71–74. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ⁴ Rezsimek és fokozatok.
Börtönügyi Szemle, XII. évf. (1993) 3. sz. 14–15. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ⁵ Izraelben jártunk.
Börtönügyi Szemle, XIII. évf. (1994) 4. sz. 72–76. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ⁶ Közbiztonságunk. A büntetés-végrehajtás szerepe közbiztonság fenntartásában.
Börtönügyi Szemle, XIV. évf. (1995) 2. sz. 37–45. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ⁷ Kettősség. A fogvatartottak alkotmányos jogi helyzete.
Börtönügyi Szemle, XV. évf. (1996) 4. sz. 33–35. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ⁸ A börtönpasztoráció és a börtönlelkészi szolgálat helyzete.
Sárospataki Füzetek, CXLVIII. évf. (2002) 1. sz. 5–9. p. HU-ISSN 1416-9878.
- ¹⁰ A progresszív végrehajtás elvi és gyakorlati kérdései.
Börtönügyi Szemle, XXIII. évf. (2004) 3. sz. 27–40. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹¹ 100 éves a sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön.
Börtönügyi Szemle, XXV. évf. (2006) 1. sz. 47–52. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹² Horvát Boldizsár (1822–1898).
Börtönügyi Szemle, XXVIII. évf. (2009) 1. sz. 95–98. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹³ Balogh Jenő (1864–1953).
Börtönügyi Szemle, XXVIII. évf. (2009) 3. sz. 123–126. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹⁴ Pauler Tivadar (1816–1886).
Börtönügyi Szemle, XXVIII. évf. (2009) 4. sz. 69–74. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹⁵ Kozma Sándor (1825–1897).
Börtönügyi Szemle, XXIX. évf. (2010) 1. sz. 71–78. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹⁶ Bölöni Farkas Sándor (1795–1842).
Börtönügyi Szemle, XXIX. évf. (2010) 2. sz. 79–84. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹⁷ Balla Károly (1792–1873).
Börtönügyi Szemle, XXIX. évf. (2010) 3. sz. 63–72. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹⁸ Szöllősy Oszkár (1874–1936).
Börtönügyi Szemle, XXIX. évf. (2010) 4. sz. 87–92. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ¹⁹ Pulszky Ágost (1846–1901).
Börtönügyi Szemle, XXX. évf. (2011) 1. sz. 79–84. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ²⁰ Semere Bertalan (1812–1869).
Börtönügyi Szemle, XXX. évf. (2011) 2. sz. 79–86. p. HU-ISSN 1417-4758.
- ²¹ Csemegi Károly (1826–1899).
Börtönügyi Szemle, XXX. évf. (2011) 3. sz. 85–90. p. HU-ISSN 1417-4758.

PARÁDI József

A rendvédelem-történetért elismerési rendszer

A rendvédelem-történetért elismerési rendszert az 1990-ben létrehozott Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alapította és adományozza annak elemeit.

A rendszerváltás előtt nemzeti rendvédelmünk történelmének feltárása érdekében végzett szellemi alkotó munkát nem díjazták, mivel – a Tanácsköztársaság és az 1945 utáni időszakot kivéve – a hatalom nem tartotta támogathatónak a magyar rendvédelem-történeti kutatásokat. A rendszerváltással ezek a korlátok leomlottak ugyan, azonban azt tapasztaltuk, hogy az állami elismerések erőteljesen politikailag motiváltak maradtak.

A nemzeti rendvédelmünket kutatók döntő többsége nem kívánt valamely politikai világnézet számára „kozmetikázott” alkotásokat létrehozni. Álláspontunk szerint a történelmi tényeket, eseményeket, összefüggéseket fel kell tárni és a lehető legszélesebb rétegek számára hozzáférhetővé kell tenni. Mindenki maga alakítsa ki véleményét a tények megismerése nyomán. Úgy gondoltuk, hogy a szellemi alkotómunkát, illetve annak elősegítését kell elismerni. Ebből a célból hoztuk létre a rendvédelem-történetért elismerési rendszert.

A rendvédelem-történetért elismerések tehát nem állami, hanem társadalmi elismerések, azokhoz pénzbeli kifizetések nem társulnak. Elviekben helytelenítjük a kitüntetésekkel, díjakkal járó pénzbeli juttatásokat. Úgy gondoljuk, hogy az erkölcsi elismerés és a pénzbeli juttatás összekeverése helytelen és erkölcsileg káros. A magyar és az európai kitüntetések azon hagyományait kívánjuk követni, amely nem társít a kitüntetésekhez pénzbeli adományt. A „kalmár szellemet” szeretnénk minél távolabb tartani az erkölcsi elismerést kifejező kitüntetésektől.

A rendvédelem-történetért elismeréseket a nemzeti rendvédelmünk történetét kutatók társadalmi szervezetének választott vezetése adományozza kizárólag a témakört művelők és a szakterület gondozását elősegítők számára. Ez adja meg ennek az elismerési rendszernek a tekintélyét is. Napjainkban már számos igény, illetve javaslat érkezik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társasághoz az elismerési rendszer egyes elemeinek az adományozására. Arra azonban különösen vigyáztunk, hogy rendvédelem-történetért elismerésben kizárólag a rendvédelem-történet kiváló művelői, illetve a művelési feltételek önzetlen segítői részesüljenek. Álláspontunk szerint más szakterületeken jeleskedőket másutt kell elismerésben részesíteni.

Az elismerések adományozási elve tekintetében meg kellett küzdeni azzal a téveszmével is, hogy szinte számolatlanul minden boldog boldogtalannak jutassunk ebből az elismerésből. Ezt a megközelítést helytelennek tartjuk, mert a kitüntetés lényegét, az erkölcsi elismerést sújtaná porba. Véleményünk szerint azoknak adható ezen elismerés, akik már bizonyítottak. A szellemi produktumoknak, illetve a szakterület művelési feltételei támogatásának természetesen

többféle elismerési szintje lehet, melyet a többlépcsősen kialakított kitüntetési rendszer lehetővé is tesz.

A rendvédelem-történetért elismeréseket a nemzeti rendvédelmünk történetének feltárása érdekében tevékenykedők kapták. Az alapító okiratban ugyan nem szerepel a külföld rendvédelem-történetét kutatók kizárása, azonban eddig csupán néhány fő kapott ilyen jellegű tevékenységért rendvédelem-történetért elismerést. Az ő esetükben is volt a tevékenységüknek magyar vonatkozása is. Álláspontunk szerint a külföld rendvédelem-történetét kutatókat az adott nemzeti állami vagy társadalmi elismeréseiben kell részesíteni, mivel a helyiek képesek a leghelytállóbban megítélni ezen tevékenységeket. Más a helyzet a külföldön élő, ám a magyar rendvédelem történetét gondozók esetében. Az ő tevékenységük elismerését ugyanolyan feladatnak tekintjük, mint a témakörrel a trianoni határok között foglalkozókat.

A rendvédelem-történetért elismerési rendszer a kilencvenes évek végén keletkezett. Az első elismerések adományozására 1998-ban került sor. A XXI. Század első évtizedének a közepére fokozatosan alakult ki a véglegesnek tekinthető rendszer. E szerint a rendvédelem-történetért elismerési rendszer a ruhán viselhető három szintű – öt fokozatú – kitüntetésből áll, melyhez kapcsolódik a rendvédelem-történetért díj, valamint a rendvédelem-történet magistere kitüntető cím.

<i>Rendvédelem-történetért ÉRDEMÉREM</i> Az elismerési rendszer kezdő szintje. Ebben a szintben nincs több fokozat.		
--	---	--

<i>Rendvédelem-történetért ÉRDEMKERESZT a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának</i> Az elismerési rendszer második szintjének kezdő fokozata		
<i>Rendvédelem-történetért ÉRDEMKERESZT a rendvédelem-történet kiváló művelőjének</i> Az elismerési rendszer második szintjének felső fokozata		
<i>Rendvédelem-történetért ÉRDEMREND a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának</i> Az elismerési rendszer harmadik szintjének kezdő fokozata		

<i>Rendvédelem-történetért ÉRDEMREND a rendvédelem-történet kiváló művelőjének</i> Az elismerési rendszer harmadik szintjének felső fokozata		
<i>Rendvédelem-történetért DÍJ</i>		
<i>Rendvédelem-történetért MAGISTERE kitüntető cím</i>		Rendvédelem-történet magistere = rt. mag.

A kitüntetések mellé – az egyenruhák köznapi öltözékein való viselhetőség elősegítése érdekében – szalagsávot és a civil köznapi viselhetőség miatt jelvényt is adományozunk.

Az elismerésekhez okleveleket mellékelünk, amelyek a kitüntetések jogosultságát bizonyítják.

Ez a kitüntetési rendszer már alkalmas arra, hogy különböző típusú és színvonalú tevékenységek elismerhetők legyenek általa. A rendvédelem-történet téma körében megvédett tudományos fokozatszerző disszertációkat például „*Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének*”

kitüntetéssel ismerjük el. Ezt a kitüntetést adományozzuk tovább azoknak is, akik – ugyan nem tudományos fokozat védésének formájában – a szakterület érdemben gyarapító monográfiát hoznak létre a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő tartalommal. Arra azonban gondosan ügyelünk, hogy az „álmonográfiák” ne kerülhessenek be ebbe a körbe. „Álmonográfiának” tartjuk azokat a kiadványokat, amelyekben a szerző nem publikál a tevékenysége által létrehozott kutatási eredményeket. E helyett azonban a mások által publikáltakat közli átszerkesztett formában, azt a látszatot keltve mintha ő volna a közölt eredmények feltárója. Az ilyen szerzőket nem elismerni, inkább büntetni szeretnénk.

A „Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének” kitüntetéssel például a rendvédelem-történet körébe tartozó témával megvédett akadémiai doktorátusokat ismerjük el, illetve azokat a munkásságokat, amelyek alkalmasak volnának az akadémiai doktori védésre bocsátásra is.

Az önzetlen támogató fokozatokat – mint ahogyan az a nevükben is szerepel – nem a szakterület kiváló műveléséért adományozzuk, hanem a művelés feltételeinek az elősegítését ismerjük el ezen kitüntetésekkel.

A magyar rendvédelem történetét – a tudományos alkotó munka színvonalán – csupán néhány százan művelik. Ez az arány azonban nemzetközi összehasonlításban sem rossz. A magyarországi probléma nem az, hogy a lakosság számához viszonyítva kevesen gondolják ezt a témakört. A gondok forrása az, hogy az állam – folytatva a káros pártállami gyakorlatot – nem tart fenn államilag dotált intézményt a szakterület gondozására, mint ahogyan az a nyugat-európai országokban elterjedt. Márpedig egy társadalmi szervezet sem képes egy állami intézményt pótolni, legalább is a magyarországi viszonyok közt. Ennek a helyzetnek a következménye, hogy még az a nevetségesen kevés összeg is szétaprózódik, amit az állam erre a témára fordít. Néhány fős intézménycsokevények őrizgetik a vélt kompetenciájukat olyan személyi állománnyal, amely a szakterületén kifejtett munkásságának a hiányával küzd. Lényegében nincsen gyűjteményfejlesztés, a köteles példány elve sem érvényesül stb. Ez a rendszer alkalmatlan a nemzeti rendvédelem-történetünk gondozására. Mivel a nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy apró szeletét úgy-ahogy gondozó intézménycsokevények munkatársainak a tevékenysége szinte elenyésző a témakört társadalmi munkában művelők munkássága mellett, ezért a kitüntetettjeink döntő többsége nem a szervezetek munkatársainak, hanem a szakterületet társadalmi munkával művelők köréből került ki.

Az 1990 után megvédett rendvédelem-történeti tartalmú tudományos fokozatszerző disszertációk szerzői – néhány kivételtől eltekintve – szinte mindegyike részesült a rendvédelem-történetért elismerési rendszer valamelyik kitüntetésében. Néhányan – elsősorban a hosszabb és jelentősebb munkássággal rendelkezők – több kitüntetésben is részesültek.

2010. XII. 31-ig 163 Magyarországon (a kitüntetettek 86,70 %-a) és 25 külföldön élő (a kitüntetettek 13,30 %-a), összesen 180 fő részesült a rendvédelem-történetért elismerési rendszer valamely kitüntetésében. Közülük 97 fő volt

a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, akik 256 elismerést kaptak. Összességében 188 fő 373 elismerésben részesült. Nevezetesen adományozásra került:

- *Rendvédelem-történetért Érdemérem*

a Magyarországon élők számára 141 (a kitüntetések 37,80 %-a), a külföldiek részére pedig 16 (a kitüntetések 4,29 %-a),

- *Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának*

a Magyarországon élők számára 72 (a kitüntetések 19,30 %-a), a külföldiek részére pedig 14 (a kitüntetések 3,75 %-a),

- *Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének*

a Magyarországon élők számára 36 (a kitüntetések 9,65 %-a), a külföldiek részére pedig 2 (a kitüntetések 0,54 %-a),

- *Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának*

a Magyarországon élők számára 33 (a kitüntetések 8,85 %-a), a külföldiek részére pedig 3 (a kitüntetések 0,80 %-a),

- *Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének*

a Magyarországon élők számára 5 (a kitüntetések 1,34 %-a), ebben az elismerésben külföldi még nem részesült;

- *Rendvédelem-történetért Díj*

a Magyarországon élők számára 32 (a kitüntetések 8,60 %-a), a külföldiek részére pedig 1 (a kitüntetések 0,26 %-a),

- *Rendvédelem-történet Magistere kitüntető cím*

a Magyarországon élők számára 18 (a kitüntetések 4,82 %-a), ebben az elismerésben külföldi még nem részesült.

(A százalékos értékek kerekítettek.)

Összességében megállapítható, hogy – csaknem másfél évtized alatt – jól működő és elismert kitüntetési rendszer jött létre, amelyből az arra érdemet szerettek döntő többsége részesült valamilyen formában.

PARÁDI József
Kitüntetettjeink 2011-ben

„Honos honestum decoret inhonestum notat”
 (A méltó embert a kitüntetés díszíti, a méltatlant pedig megbélyegzi.)
 Publius Syrus kr.e. I.sz.

2011

FARBAKY Ákos	✱ (🏆 2006, ✱ 2008)
Dr. HOLLÓ József Ferenc nyá.altbgy.	🏆 (🏆 2002, ✱ 2005, ✱ 2008)
v. KÖRÖSSY Zoltán	✱ (🏆 1999, ✱ 2002)
KÖRÖSSY dr. SOLTÉSZ Katalin	✱ (🏆 2008)
KÖRÖSSY Zoltán István	🏆
KÖRÖSSY Árpád Péter	🏆
KÖRÖSSY László Endre	🏆
Dr. MEZEY Barna prof.	✱ (🏆 1998, ✱ 2001, 🏆 2004, ✱ 2006, 🏆 2010)
Dr. PERÉNYI Roland	🏆
Dr. LÓRÁNT Csaba	🏆 (🏆 2001, ✱ 2004, 2005 ✱ 2006)
Dr. ZÉTÉNYI Zsolt	🏆 (2006)

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
🏆	Rendvédelem-történetért Díj
✱	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
✱	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
🏆	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
✱	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
🏆	Rendvédelem-történetért Érdemérem
mag.	Rendvédelem-történet magisztere

FARBAKY Ákos

☎ : (+36/06-70)299-2149

@: —

TAGSÁGI SZÁM: 101-188

Rendvédelem-történetért Érdemrend (támogató)

Sz.i.: 1924. X. 5.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Német

Tf.: —

Of.: —

M.: —

T.: —

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

Tkf.: —

K.: ☞ 2006, ✱ 2008

Ho.: Természetjárás

W.: —

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. HOLLÓ József Ferenc
nyá. altbgy.

☎: (+36/06-30) 687-7471

@: hollojozsef@mail.militaria.hu

TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért
Díj

Sz.i.: 1949. III. 31.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Orosz, német, angol.

Tf.: Kandidátus

Of.: Címzetes egyetemi tanár

M.: —

T.: Külön jegyzékben

Tsz.: A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottság tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság tagja. A Szent László Lovagrend tagja. A Haditechnikai és Hadtörténeti Park kurátora.

Tkf.: Nemzeti Kegyeleti Bizottság tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság Csata és Hadszintérkutató Szakosztályának elnöke. MTFF felügyelő-bizottsági tag. Kormányközi Vegyesbizottság elnöke.

K.: ☞ 2002, ✱ 2005, ✱ 2008, Magyar Köztársaság Érdemrend Tiszti Kereszt (1993.) Szolgálati Érdemrend arany fokozata (1989.) Szolgálati Érdemrend ezüst fokozata (1984.) Losztályú Szolgálati Jel (1996.) Szolgálati Érdemrend 10, 15, 25 év után Díszszablya 50.szül.nap (1999.) Hunyadi János díj (1999.) NATO „Szolgálati Emlékjel” Katonai tagozata (1999.) Cseh Közt. HM tiszti Érdemkereszt 3.fok. (1999.)

Ho.: Hadtörténelmi és hadszintéri kutatások.

W.: —

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

v. KÖRÖSSY Zoltán
☎: (00-1-301) 946-2414
@: zoltan@korossy.org
TAGSÁGI SZÁM: 198-156

Rendvédelem-történetért
Érdemrend (támogató)

Sz.i.: 1946. II. 16.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Angol

Tf.: —

Of.: —

M.: —

T.: —

Tsz.: Magyar Királyi Csendőrs Bajtársi Közösség (MKCsBK), Magyar Harcosok Bajtársi Közössége (MHBK), Vitézi Rend.

Tkf.: Magyar Királyi Csendőrs Bajtársi Közösség (MKCsBK) elnöke.

K.: ☞ 1999, ✕ 2002, Vitézi Rend: Érdemkereszt, MKCsBK: Emlékérem és Érdemkereszt, MHBK: Ezüst Érdemérem és a Forradalom Emlékére Érdemérem.

Ho.: —

W.: —

Jelmaqvarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KÖRÖSSYNÉ dr. SOLTÉSZ Katalin

☎: (00-1-301) 946-2414

@: katalin@korossy.org

TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt (támogató)

Sz.i.: 1946. VII. 27.

Iv.: Orvostudományi Egyetem

Nyt.: Angol

Tf.: —

Of.: —

M.: —

T.: —

Tsz.: Magyar Királyi Csendőri Bajtársi Közösség (MKCsBK)

Tkf.: —

K.: ☞ 2008

Ho.: —

W.: —

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KÖRÖSSY Zoltán István

@: zk@korossy.org

TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért Érdemérem

Sz.i.: 1978. III. 21.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Angol

Tf.: —

Of.: —

M.: —

T.: —

Tsz.: Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség (MKCsBK)

Tkf.: —

K.: Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség (MKCsBK): Emlékérem és Érdemkereszt.

Ho.: —

W.: —

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KÖRÖSSY Árpád Péter

@: korossy.arpad@gmail.com

TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért
Érdemérem**Sz.i.:** 1982. IX. 8.**Iv.:** Tengerészti Akadémia**Nyt.:** Angol**Tf.:** —**Of.:** —**M.:** —**T.:** —**Tsz.:** Magyar Királyi Csendőri Bajtársi Közösség (MKCsBK)**Tkf.:** —**K.:** —**Ho.:** —**W.:** —

Jelmagyarozat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KÖRÖSSY László Endre

@: korossyl@gmail.com

TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1986. I. 27.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Angol

Tf.: —

Of.: —

M.: —

T.: —

Tsz.: Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség (MKCsBK)

Tkf.: —

K.: Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség (MKCsBK): Emlékérem és Érdemkereszt.

Ho.: —

W.: —

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kiténtetési; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. LÓRÁNT Csaba
☎ : (+36/06-30) 914-2049
@: lorant_01@citromail.hu
TAGSÁGI SZÁM: 199-166

Rendvédelem-történetért Díj

Sz.i.: 1940. X. 7.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Német

Tf.: —

Of.: —

M.:

T.:

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

Tkf.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban szakosztályvezető

K.: (☞ 2001, ✱ 2004, 2005 ✱ 2006)

Ho.: Magyar rendvédelem-történeti relikvia-gyűjtő.

W.: —

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. MEZEY Barna prof.

@: rektor@elte.hu

TAGSÁGI SZÁM: 191-030

Rendvédelem-történetért
Érdemrend (művelő)

Sz.i.: 1953.V. 27.

Iv.: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar

Nyt.: Német, latin.

Tf.: Kandidátus

Of.: Egyetemi tanár

Publikációs jegyzék (M, T): Lásd a Rendvédelem-történeti Hírlevél XIX. évf. (2010) 33–34. számában, az azóta keletkezett publikációs jegyzéke külön listán.

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Magyar Börtönügyi Társaság alapító tagja, a Magyar Jogász Egylet, a Magyar Kriminológiai Társaság, a Magyar Történelmi Társulat és a Politikatudományi Társaság tagja. A Wiener Dekanenkonferenz für Wissenschaftliche Forschungsarbeit in Mittel- und Osteuropa alapító tagja 2008– ; az International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions 2002– és a The European Society for History of Law tagja.

Tkf.: A Magyar Börtönügyi Társaság elnöke 2008– ; a Magyar Jogász Egylet Jogtörténeti-, Római Jogi és Egyházjogi Szakosztály elnöke ; a Magyar Tudományos Akadémia nem akadémikus köztestületi tagok választott közgyűlési képviselője ; a Büntetés-végrehajtás Tudományos Tanácsának tagja 2011– ; a Magyar Jogász Egylet Tudományos Bizottságának tagja 2007– ; a Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdasági- és Jogtudományos Osztályának nem akadémikus köztestületi tagok közgyűlési társadalomtudományi képviselői által választott tagja 2007–.

K.: (1998 , 2001 , 2003 , 2006 , 2010)

Ho.: Természetjárás.

W.: —

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. PERÉNYI Roland

@: perenyir@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 106-221

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt (művelő)

Sz.i.: 1976. XII. 22.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Angol, holland, német

Tf.: Ph.D.

Of.: —

M.: —

T.: Külön listán

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Magyar Múzeumi Történész Társulat tagja. Az ELTE BTK Történeti Kollégium tagja.

Tkf.: —

K.: —

Ho.: Természetjárás

W.: —

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. ZÉTÉNYI Zsolt

@: zezso@t-online.hu

TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1941.VIII.9.

Iv.: Tudományegyetem Jogtudományi Kar, bírói és ügyészi szakvizsga.

Nyt.: német, orosz.

Tf.: —

Of.: —

M.: *Magyar nemzetstratégia.* I–II. köt. Budapest, I. köt. 2008, II. köt. 2009, Magyar Kulturális Alapítvány; *Mi a teendő a múlttal?* Budapest, 1994, Batthyány- Lakitelek Alapítványok – MDF 4. ker. szerv. – Bajcsy-Zsilinszky Társaság ; *A Szentkorona-eszme mai értelme.* Budapest, 1997, Püski. ; *Magyarország Szent Koronája.* Budapest, 2001, Kairos. ; *A Szentkorona-eszme időszerűsége.* Budapest, 2004, Szent István Társulat. ; *Milyen emlékmű álljon a Szabadság téren?* Budapest, 2006, Masszi Kiadó. ; *Több fényt.* Budapest, 2007, TIMP Kiadó. ; *A történeti alkotmány-Magyarország ősi alkotmánya.* Budapest, 2009, 2010², Magyarországért Kulturális Egyesület.

T.: —

Tsz.: Bajcsy-Zsilinszky Társaság

Tkf.: Bajcsy-Zsilinszky Társaság főtítkára, Nemzeti Jogvédő Alapítvány kuratóriumának Elnöke, Magyar Konzervatív Alapítvány kuratóriumának elnöke. 1990–1994 országgyűlési képviselő.

K.: (◊ 2006)

Ho.: —

W.: —

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kötötetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Rendvédelem-történetért munkássággal rendelkező kitüntetettek publikációs jegyzékei

Dr. MEZEY Barna prof. publikációs jegyzékének kiegészítése

A jegyzék nem tartalmazza a szerző által készített szerkesztéseket, a szöveggondozásokat és válogatásokat, e-learning tananyagokat, az ismeretterjesztő műveket, az előszavakat, a beszédeket, a recenziókat, valamint az előadásokat, a kiadatlan műhelytanulmányokat, az interjúkat, a lexikonok szócikkeit, a lectori sa-lutemekeket stb.

[A szerző publikációs jegyzéke a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 XIX. évf. (2010) 33–34. számában megjelent. Mivel a jegyzék több száz alkotást tartalmaz, ezért a szerkesztőség azt a megoldást választotta, hogy a szerzőnek a jegyzék publikálása óta kiadott alkotásait közli.]

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK:

¹ *Régi idők tömlőcei. Büntetések, börtönök, bakók.* Budapest, 2010, Rubicon Bt. 175 p. HU-ISBN 978 963 9839 06 9. /Rubicon Könyvek./

TANULMÁNYOK:

² Munkáltatási modellek a reformkor büntetés-végrehajtásában. In BALOGH Elemér – HOMOKI NAGY Mária (szerk.): *Emlékkönyv dr. Ruzsoly József egyetemi tanár 70. születésnapjára.* Szeged, 2010, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 1018 p. HU-ISBN 978 963 9927 20 9. /Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica et Politica Tomus, LXXIII. Fasciculus./ 547–563. p. HU-ISSN 0563-0606. ; /Acta Iur. Szeged./ 1–64. p. HU-ISSN 0324-6523.

³ MÁTHÉ Gábor társszerzőségével: *Das Wesen der Rechtsgeschichte. Werner Ogris zum 75. Geburtstag.* [A jogtörténet lényege. Werner OGRIS 75. születésnapjára.] Budapest, 2010, Gondolat. 75–88. p. HU-ISBN 978 963 693 121 6.

⁴ Különleges államalakulat a magyar alkotmánytörténetben. In KÓNYA Péter (szerk.): *Gróf Imrich Thököly a jeho postanie.* [Gróf THÖKÖLY Imre és a hozzászólásai.] Eprejes (Presov), 2009, Wdavatelstvo Prešovskej Univerzity 49–65. p. SK-ISBN 978 80 55 0078 2.

⁵ Modelle der Häftlingsabeit im Strafvollzug der Reformzeit. [Foglalkoztatási modellek a reformkor börtöneiben.] In BÉLI Gábor – HERGER Csabáné – PERES Zsuzsanna (szerk.): *Rechtshistorische Beiträge 10.* [Jogtörténeti Tanulmányok, 10.] Pécs, 2010, Publikon kiadó. 113–134. p. HU-ISSN 0139-2042.

⁶ Reformerek és börtönreformok a 18-19. században. In MÁTHÉ Gábor társszerkesztésével: *Ünnepi tanulmányok Révész T. Mihály 65. születésnapja tiszteletére.* Budapest, 2010, Gondolat. 291–311. p. HU-ISBN 978 963 693 303 6. /Biblioteka Iuridica./ HU-ISSN 1586-8267 ; /Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának tudományos kiadványai Libri Amicorum, 38./ HU-ISSN 1587-1509.

⁷ Szimbólumok, hatalmi jelképek, igazságügyi épületek In KENGyel Miklós (szerk.): *Perkultúra. A bíróságok világa – a világ bíróságai*. Budapest-Pécs, 2010, Dialóg-Campus. 7–13. p. HU-ISBN 978 963 9950 33 7. /Dialóg Campus Szakkönyvek./ HU-ISSN 1417-7986.

⁸ A magyar felsőoktatás és az Európai Unió. *Európai Tükör*, XV. évf. (2010) 11–12. sz. 99–104. p. HU-ISSN 1416-6151.

⁹ A jogászképzés és a rendszerváltás. *Jogtörténeti Szemle*, XII. évf. (2010) 2. sz. 37–41. p. HU-ISSN 0237-7284.

¹⁰ Egy büntetőjogi tankönyv a reformkorból. (Vuchetich Mátyás: A magyar büntetőjog rendszere. I. könyv. Elméleti büntetőjog. Fordította Király Tibor. Budapest, 2010.) *Jogtörténeti Szemle*, XII. évf. (2010) 3. sz. 62–65. p. HU-ISBN 0237-7284.

¹¹ „Élni úgy kell, mintha minden cselekedetünk utolsó lenne az életben” (Tóth Bélára emlékezve). *Jogtörténeti Szemle*, XII. évf. (2010) 3. sz. 80–81. p. HU-ISSN 0237-7284.

Dr. PERÉNYI Roland publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a szerző által készített szerkesztéseket, a szöveggondozásokat és válogatásokat, e-learning tananyagokat, az ismeretterjesztő műveket, az előszavakat, a beszédeket, a recenziókat, valamint az előadásokat, a kiadatlan műhelytanulmányokat, az interjúkat, a lexikonok szócikkeit, a lectori salutemeket stb.

(A kézirat lezárva 2010-ben)

TANULMÁNYOK:

¹ „H.... Lajosnak a siralomházban sajátkezüleg irt önéletírása.” Egy 19. századi rablógyilkos visszaemlékezése. *AETAS*, XVII. évf. (2002) 2–3. sz. 114–129. p. HU-ISSN 1785-9943.

² LÉTAY Miklós társszerzőségével: Céhek. In ROSTÁS Péter – ERDEI Gyöngyi (szerk.): *A Főváros régisége. Közterek és Magánterek. A Kiscelli Múzeum állandó kiállításának vezetője*. Budapest, 2004, Budapesti Történeti Múzeum, 26–29. p. HU-ISBN 963 9340 40 5.

³ Színházak. In ROSTÁS Péter – ERDEI Gyöngyi (szerk.): *A Főváros régisége. Közterek és Magánterek. A Kiscelli Múzeum állandó kiállításának vezetője*. Budapest, 2004, Budapesti Történeti Múzeum, 65. p. HU-ISBN 963 9340 40 5.

⁴ Vendéglők, szállodák. In ROSTÁS Péter – ERDEI Gyöngyi (szerk.): *A Főváros régisége. Közterek és Magánterek. A Kiscelli Múzeum állandó kiállításának vezetője*. Budapest, 2004, Budapesti Történeti Múzeum, 66–67. p. HU-ISBN 963 9340 40 5.

⁵ Reformkor és városegysítés között. In ROSTÁS Péter – ERDEI Gyöngyi (szerk.): *A Főváros régisége. Közterek és Magánterek. A Kiscelli Múzeum állandó kiállításának vezetője*. Budapest, 2004, Budapesti Történeti Múzeum, 76–78. p. HU-ISBN 963 9340 40 5.

⁶ A „figyelő, megelőző és felfedező” rendőrség és az ezredéves ünnepek. Egy bűnözői névjegyzék tanulságai. *Budapesti Negyed*, XIII. évf. (2005) 3–4. sz. 63–92. p. HU-ISSN 1217-5846.

⁷ Városi tér és hatalom: „utcapolitika” a századfordulós Budapesten. *Századvég*, XXII. évf. (2006) 1. sz. 29–55. p. HU-ISSN 0237-5206.

⁸ A jogtörténetől az „új kultúrtörténetig”. A bűnözés társadalomtörténete. *Sic Itur ad Astra*, XX. évf. (2006) 1–2. sz. 85–108. p. HU-ISSN 0238-4779.

⁹ A bűnügyi statisztika Magyarországon a „hosszú” XIX. században. *Statisztikai Szemle*, LXXXV. évf. (2007) 6. sz. 524–541. p. HU-ISSN 0039-0690.

¹⁰ Egy nem létező kultusz kellékei. Az Újépülethez és a kivégzéshez kapcsolódó „Batthyány-ereklyék”. In BASICS Beatrix – B. VARGA Judit (szerk.): *Történelmünk korszakalkotója – Batthyány Lajos miniszterelnök. Batthyány Lajos a hadseregszervező*. Kiállítási katalógus. Budapest, 2007, Budapesti Történeti Múzeum, 28–32. p. HU-ISBN 978 963 9340 64 0.

¹¹ Céhemlékek az Újkori Várostarténeti Osztály gyűjteményeiben. *Magyar Múzeumok*, XIII. évf. (2007) 3. sz. 26–29. p. HU-ISSN 1219-4662.

¹² Mit olvas a pesti polgár? Kísérlet a Janny-család könyvtárának rekonstrukciójára. In B. VARGA Judit (szerk.): *Tanulmányok Budapest Múltjából*. XXXIII. köt. Budapest, 2007, Budapesti Történeti Múzeum, 59–70. p. HU-ISSN 0238-5597.

¹³ Egy város keresi történetét. Gondolatok egy állandó kiállítás tervéhez. *Magyar Múzeumok*, XIV. évf. (2008) 4. sz., 22–23. p. HU-ISSN 1219-4662.

¹⁴ „A jótékonyág palotája”. A Budapesti Első Gyermekmenhely Egylet és a XIX. század végi budapesti szegénypolitika. In HALMOS Károly et al. (szerk.): *A felhalmozás míve. Történeti tanulmányok Kövér György tiszteletére*. Budapest, 2009, Századvég. 216–227. p. HU-ISBN 978 963 7340 73 4.

¹⁵ A bűn és nyomor tanyái. A szegénység és bűnözés tere Budapesten a 19-20. század fordulóján. In Á. VARGA László (szerk.): *Urbs. Magyar Várostarténeti Évkönyv IV*. Budapest, 2009, Budapest Főváros Levéltára, 205–226. p. HU-ISSN 1787-6753.

¹⁶ Béla bátyámtól Böhm Tiborig, avagy egy Karinthy-rokon bűnözői karrierje. *Budapesti Negyed*, XVII. évf. (2009) 3. sz. 271–296. p. HU-ISSN 1217-5846.

¹⁷ FreeCikli – nyeregben, szabadon. *Budapest. A városlakók folyóirata*. XXXIII. évf. (2010) 9. sz. 36–37. p. HU-ISSN 1785-590X.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK:

¹⁸ *A nagyvárosi bűnözés társadalomtörténete. Hétköznapi bűnözés Budapesten a XIX-XX. század fordulóján*. Ph.D. disszertáció (ELTE-BTK). Budapest, 2010.

MŰHELY

PARÁDI József

**Határőrizet-történeti kutatások
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaságnál**

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 szerkesztőségének szándékában áll a nemzeti rendvédelem-történet témakörében keletkezett publikációkról tájékoztatni olvasóit. E célból mintegy 20 folyóiratot kísérünk figyelemmel. **(I. sz. melléklet)** Közülük kiemelt figyelmet fordítunk a Rendvédelem-történeti Füzetekre (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674, amely az egyetlen tisztán rendvédelem-történeti profillal rendelkező magyar periodika.

A *Rendvédelem-történeti Hírlevél* (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis), XVIII.évf. (2009) 31-32.sz. és XIX.évf. (2010) 33–34. sz.-ban már megjelentek „PARÁDI József: Csendőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál.” 156–168. p., „PARÁDI József: Rendőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál.” 169–181. p. és PARÁDI József: Pénzügyőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál.” című írások, amelyek 1990-től 2007-ig vették számba a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 periodikának e témakörben megjelenő írásait. Ehhez a folyamathoz csatlakozva hívom fel ezúton a figyelmet a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban folyó határőrizet-történeti feltáró munkára az eredményeket ismertető tanulmányok bemutatásával az 1990-től 2007-ig terjedő időszakra vonatkozóan.

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság szakosztályai ugyan nem adminisztratív egységek, hanem tudományos műhely jelleggel működnek, azonban mégis – vagy talán éppen azért – jól körülhatárolható az e témakörben alkotók személyi köre és tevékenységük keretei. A határőrizet-történeti szekció a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság első szakosztálya volt. E témakört kutatók alapították a társaságot. A többi szekció fokozatosan fejlődött ki. A határőrizet-történeti szakosztály sokáig a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság legjelentősebb szekciójaként működött.

A határőrség felszámolásával azonban a téma iránti érdeklődés mérséklődött. A fiatal kutatók pedig szívesebben választanak maguknak olyan témakört, amely mögött ma is működő szervezet áll. Csak remélni lehet, hogy a magyar határőrizet történetének művelése nem sínyni meg túlságosan ezen helyzetet és nem kerül, ma már szinte a feledés homályába merülő más rendvédelmi testületek története gondozásának a sanyarú helyzetébe.

A magyar rendvédelem-történet művelése tekintetében a határőrség volt az egyetlen szervezet, amely a XX. század második felében is igyekezett gondot fordítani történelme ápolására, még a pártállami körülmények szűkös lehetőségei között is. Ennek a húzóerőnek a mérséklődése negatív hatást gyakorol a magyar rendvédelem-történet többi ágának a gondozására is. Sajnálatos módon ugyanis a magyar rendőrség a rendszerváltás utáni időben semmivel sem tett többet története ápolása érdekében, mint 1990 előtt, illetve a helyzet a két évtized alatt romlott.

Az ezredforduló mintegy két évtizednyi időszaka minden bizonnyal a magyar határ- és határőrizet-történeti kutatások fénykorának tekinthető, hiszen e témakörben 18 tudományos fokozatszerző alkotást 12 szerző védett meg eredményesen. Korábban még sohasem készült ilyen rövid idő alatt ilyen sok tudományos fokozatszerző alkotás sem a magyar határőrizet-történet, sem pedig a magyar rendvédelem-történet más szakterületéről. A magyar határőrizet-történet témakörében tudományos fokozatot szerzők – három fő kivételével – valamilyen a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai. Közülük öt fő magyar határőrizet-történeti témakörben több tudományos fokozatot is szerzett **(II. sz. melléklet)**.

A vizsgált időszakban a Rendvédelem-történeti Füzetek számaiban 88 szerzőtől 259 tanulmány jelent meg, közülük 18 szerző (a szerzők 20,45 %-a) 69 alkotása (az alkotások 23,16 %-a) magyar határőrizet-történeti témakörben készült **(III. sz. melléklet)**. Hozzávetőlegesen tehát a magyar rendvédelem-történeti publikációk – amelyek többé-kevésbé tükrözik a kutatói aktivitást – egynegyede készült határőrizet-történeti témakörben. Bizton állítható, hogy a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság egyik legaktívabb szellemi műhelye a határőrizet-történeti szakosztály volt. A magyar határőrizet-történeti kutatások és publikációk magasabb arányt mutatnak, mint amilyen súllyal a testület a magyar rendvédelemben részt vett. E helyzet egyértelműen a testület szellemiségének, a személyi állomány hivatás- és hazaszereztetének volt köszönhető, amely megmutatkozott a testület vezetőinek a hivatástörténetiséget érintő tetteiben is. A szervezet likvidálásával e szellemiség – amely nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének az egyik motorja volt – jelentős mértékben elenyésző volt. Minden bizonnyal idő kell ahhoz, hogy – kedvező kormányzati magatartás esetén – a társ rendvédelmi testületek szellemisége is hasonlóvá alakuljon. Szerény személyem és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagsága nevében is köszönetet fejezem ki és fejet hajtok mindazok előtt, akik időt, energiát valamint szűköss anyagi lehetőségeiket sem kímélve fáradoztak a magyar határőrizet-történet feltárásán és közkinccsé tételén. **(IV. sz. melléklet)**.

Arra kérem a fiatal – szakterület választás előtt álló – kutatótársaim, hogy ne riadjanak vissza a magyar határőrizet-történeti téma választásától. A témakör szép, a kutató elődök nemes szellemi tevékenységét folytathatják. Talán egyszer a magyar állam ismét eljut oda – ahová 100 évvel korábban már elért – nevezé-

tesen, hogy segítse és ne nézze tétlenül a magyar állam rendvédelem-történetét művelők tevékenységét.

Mellékletek jegyzéke:

I. sz. melléklet

Magyar határőrizet-történeti tartalmú tanulmányok megjelenése tekintetében figyelemmel kísért folyóiratok. 131

II. sz. melléklet

Magyar határőrizet-történeti témakörben megvésett tudományos fokozatok 1980–2011. 132

III. sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 publikált határőrizet-történeti tanulmányok. 134

II. sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 publikált határőrizet-történeti tanulmányok szerzői ismertetői. 142

I. sz. melléklet

**Magyar határőrizet-történeti tartalmú tanulmányok megjelenése
tekintetében figyelemmel kísért folyóiratok.**

¹ AETAS HU-ISSN 0237-7934 (1973-) A szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Tudományos Diákköri Tanácsának 1975-ig félévente, majd 1985-től negyedévente megjelenő tudományos történeti folyóirata. A kiadás 1975-1985-ig szünetelt. A periodika kiadója 1990-től az Aetas Könyv- és Lapkiadó Egyesület.

² Ad Acta (évkönyv) HU-ISSN 1417-9598 (1998-) A Hadtörténelmi Levéltár szakmai tudományos kiadványa.

³ Börtönügyi Szemle HU-ISSN 1417-4758 (1990-) Az Igazságügyi Minisztérium Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

⁴ Felderítő Szemle HU-ISSN 1588-242X (2002-) A Magyar Köztársaság Katonai Felderítő Hivatalának negyedévente megjelenő tudományos szaklapja. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

⁵ Haditudósító HU-ISSN 1789-5006 (2007-) Kéthavonta megjelenő történelmi képes magazin.

⁶ Hadtörténelmi Közlemények HU-ISSN 0017-6540 (1887–) a Hadtörténeti Intézet és Múzeum negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

⁷ Határrendészeti Tanulmányok HU-ISSN 1786-2345 (2004-2008) A Határőrség szakmai tudományos folyóirata. Változó sűrűséggel jelent meg. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

⁸ História HU-ISSN 0139-2409 (1979-) A Magyar Történelmi Társulat évente 10 alkalommal megjelenő képes történelmi magazinja.

⁹ Jogtörténeti Szemle HU-ISSN 0237-7284 (1986-) 1986-1992-ig az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszékének, majd 2003-tól a Széchenyi István Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Kar Jogtörténeti Tanszékének, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszékének és a MTA-ELTE Jogtörténeti Kutatócsoportjának rendszertelenül évente többször megjelenő jogtörténeti tudományos kiadványa. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

¹⁰ *Levéltári Közlemények* HU-ISSN 0024-1512 (1923-) Magyar Királyi Országos Levéltár, a Magyar Országos Levéltár, a Levéltárak Országos Központja, majd Magyar Országos Levéltár kiadványa. A periodika 1923-tól 1936-ig negyedévente, 1936-tól 1961-ig évente, végül 1961-től kétfévente jelenik meg.

¹¹ *Levéltári Szemle* HU-ISSN 0457-6047 (1961-) A Magyar Levéltárosok Egyesülete, a Magyar Országos Levéltár és az Önkormányzati Levéltárak Tanácsa negyedéves folyóirata.

¹² *Limes* HU-ISSN 0238-9266 Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat levéltárának kiadványa. 1988-tól 2003-ig rendszertelenül, évente többször, 2004-től negyedévente megjelenő képes történelmi folyóirat.

¹³ *Magyar Rendészet* HU-ISSN 1586-2895 (2000-) A Rendőrtiszti Főiskola és a Rendészeti Vezetőképző, Továbbképző és Kutatóintézet kéthavonta megjelenő, jegyzetapparátussal ellátott de szakmailag nem lektorált folyóirata

¹⁴ *Rendészeti Szemle* HU-ISSN 1218-8956 (2006-) A belügyminisztérium havonta megjelenő szakmai, tudományos folyóirata. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán

¹⁵ *Rendvédelem-történeti Füzetek* (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 (1991 —) Megjelenik évente 1-2 alkalommal. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán. A periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság publikálja.

¹⁶ *Rubicon* HU-ISSN 0865-6347 (1990-) Évente tízszer megjelenő képes történelmi magazin.

¹⁷ *Századok* HU-ISSN 0039-8098 (1867 —) A Magyar Történelmi Társulat negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

¹⁸ *Történeti Múzeológiai Szemle* (évkönyv) HU-ISSN 1588-8207 (2002-) A Magyar Múzeumi Történetész Társulat évente kétszer megjelenő kiadványa.

¹⁹ *Történelmi Szemle* HU-ISSN 0040-9634 (1958–) az MTA Történettudományi Intézetének, negyedévenként, esetenként összevont számmal megjelenő tudományos folyóirata. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán.

²⁰ *Új Honvédségi Szemle* HU-ISSN 1216-7436 HU-ISSN 1216-7436 (1946–) A Magyar Honvédség 1946-ban *Honvédségi Szemle* címmel indított központi folyóirata, amely 2008-tól *Új Honvédségi Szemle* néven jelent meg. Havonta megjelenő folyóirat. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán.

II. sz. melléklet

Magyar határőrizet-történeti témakörben megvédett tudományos fokozatok 1980–2011.

¹ BACSA Gábor , SZBMRTT tag 2003 : *A Magyar–Jugoszláv (S. H. S.) határ megállapítása és kitűzése. Kandidátusi értekezés* (MTA-TMB). Budapest, 1995.

² BALÁZS Károly: *Felső Árva és a Szepesség Magurán túli részének Lengyelországhoz való csatolása 1918-1920. Kandidátusi értekezés* (MTA-TMB). Budapest, 1987.

³ BENCsik Péter , SZBMRTT tag: *Az útlevelek kérdés története Magyarországon a törvényi szabályozástól a második világháborúig. Ph.D. disszertáció* Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar. Pécs, 1999.

⁴ CSUKA Gyula: *A belügyminisztérium határőrség és a határmenti lakosság kapcsolata 1945-1987 között, különös tekintettel az önkéntes határőr mozgalom helyére, szerepére a határőrség és a belügyi szervek munkájának segítségével. Kandidátusi értekezés* (MTA-TMB). Budapest, 1988.

⁵ GÁSPÁR László , , , SZBMRTT tag: *A határőrség fejlődése 1950-1956. Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció* (ZMNE). Budapest, 1989.

⁶ Idem: *A magyar határőrség szolgálati tevékenységeiben ható elvek érvényesülése és változásai 1949-1980. Kandidátusi értekezés* (MTA-TMB). Budapest, 1996.

⁷ KESERŐ István , , , , SZBMRTT tag 2004 : A felszabadult Magyarország rendőri és határőrizeti szerveinek megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában 1944-1948. Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE-BTK). Budapest, 1977.

⁸ Idem: A határőrség megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában. Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Budapest, 1985.

⁹ NAGY György , , , , SZBMRTT tag: A határforgalom és a határforgalom ellenőrzés története 1945-1980. Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció (ZMNE). Budapest, 1987.

¹⁰ Idem: Magyarország határforgalmat ellenőrző szervezetének, a szervezet feladatrendszerének, alkalmazott módszereinek változása 1945-1991. Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Budapest, 1993.

¹¹ NAGY József , , , SZBMRTT tag 2004 : A BM. Határőrség szervezetének, létszámának területi elhelyezkedésének és tevékenységének fejlődése 1958-1988. Hadtudományi egyetemi doktori értekezés (ZMNE). Budapest, 1993.

¹² Idem: A határőrség területi elhelyezkedésének, tevékenységének, szervezetének és létszámának fejlődése 1958-1998. Ph.D. disszertáció (ZMNE). Budapest, 2000.

¹³ ORODÁN Sándor: A Határőrség művelődési tevékenységének története 1945-től 1990-ig. Elgondolások az új szervezettű Határőrség közművelődési feladataira. Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Budapest, 1994.

¹⁴ PARÁDI József , , , , SZBMRTT tag: A magyar állam határőrizete. Kandidátusi értekezés (MTA-TMB). Budapest, 1990.

¹⁵ Idem: A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914. Egyetemi doktori disszertáció (ELTE-BTK). Budapest, 1985.

¹⁶ SALLAI János SZBMRTT tag: Magyarország határai a térképeken a honfoglalástól 1947-ig. Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció (ZMNE). Budapest, 1994.

¹⁷ SUBA János , , , , SZBMRTT tag: Magyarország határainak kitűzése és felmérése 1921-1925. Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE-BTK). Budapest, 1996.

¹⁸ Idem: Magyarország államhatárainak változásai 1867-1945. A határmegállapító bizottságok működése Magyarországon a XIX-XX. században. Ph.D. disszertáció (ELTE-BTK). Budapest, 2002.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 publikált határőrizet-történeti tanulmányok.

Szerzők \ Számok		I. évf. (1991) 1. sz.	I. évf. (1991) 2. sz.	II. évf. (1992) 3. sz.	III. évf. (1993) 4. sz.	IV. évf. (1994) 5. sz.	V. évf. (1995) 6. sz.	VI. évf. (1996) 7. sz.	VII. évf. (1997) 8. sz.	VIII. évf. (1998) 9. sz.	IX. évf. (1999) 10. sz.	X. évf. (2000) 11. sz.	X. évf. (2000) 12. sz.	XI. évf. (2005) 13. sz.	XI. évf. (2005) 14. sz.	XII. évf. (2007) 15. sz.	XIII. évf. (2007) 16. sz.	Össze- sen
1.	BACSA Gábor dr.					1	2	3	4	5	6	7	8					8
2.	BENCsik Péter dr.											9		10		11	12	4
3.	BOBÁK Artúr			13														1
4.	CsAPÓ Csaba dr.											14						1
5.	DAVOLA József dr.											15						1
6.	GÁSPÁR László dr.													16	17		18	3
7.	KESERŐ István dr.									19			20					2
8.	KISS István Géza						21			22		23						3
9.	KOVÁCS Gyula dr.									24								1
10.	NAGY György dr.							25		26		27	28	29	30	31		7
11.	NAGY József dr.													32	33	34		3
12.	PARÁDI József dr.				35	36	37			38		39			40,41	42,43 44		10
13.	RAVASZ Dezső											45						1
14.	SALLAI János dr.								46									1
15.	SÁNDOR Vilmos dr.			47														1
16.	SUBA János dr.				48	49	50	51	52		53	54		55,56 57	58,59 60,61	62,63 64,65	66,67	20
17.	SZABÓ József János dr.														68			1
18.	VASS Ferenc										69							1
Összesen				2	2	3	4	3	3	6	3	9	3	7	10	10	4	69

¹ BACSA Gábor: A Magyar–Jugoszláv (S. H. S.) határ megállapító bizottság működése 1921–1924. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 65–70. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

² Idem: Határrend és határforgalom Magyarország déli határán 1921–1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 5–11. p. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³ Idem: Határőrizet a Dráva mentén a Muraköz megszállása után. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 1–10. p. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴ Idem: A csendőrség részvétele Zala megye határőrizetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 5–11. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A Napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig.” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵ Idem: Gazdaságvédelem az 1920-as években a déli határ mentén. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 92–99. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶ Idem: Tájékoztató („T”) szervek és a Magyar Királyi Vámőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 5–11. p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A nyugati rendvédelem hatása a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁷ Idem: A magyar–jugoszláv optánsok határátlépése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 10–14. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁸ Idem: A határőrizeti szervek együttműködése a lakossággal, a rendvédelmi szervekkel és a hatóságokkal 1920–1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 38–42. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁹ BENCSIK Péter: Az útlevelügyi jogi szabályozásának változásai és hatásuk a határforgalomra 1903–1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 15–18. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-törté-

neti tudományos konferenciasorozatnak a „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁰ Idem: A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903–1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 15–26. p. A tanulmány korábbi változata 1998 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett első szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹¹ Idem: Kivándorlás jogi szabályozása 1903–1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 13–31. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX–XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹² Idem: A kisebb határszéli forgalom Magyarországon és a szomszédos államok közt 1898–1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 15–24. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹³ BOBÁK Artúr: A rendőrség és a határőrség testületi napjainak alternatívái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3. sz. 43–48. p. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Tradíció és korszerűség” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁴ CSAPÓ Csaba: Utazási okmányok az 1880-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 19–20. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁵ DAVOLA József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 21–23. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁶ GÁSPÁR László: A határőrség szervezeti változásai 1945–1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 50–54. p. A tanulmány korábbi változata 1998. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat I. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁷ Idem: A magyar határőrizet fejlődési tendenciái 1945–1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 50–53. p. A tanulmány korábbi változata 1999. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat II. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁸ Idem: A határőrség képzési rendszerének változásai 1945–1956. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 65–70. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁹ KESERŰ István: A határőrség szerepe az ország gazdaságának védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 100–102. p. A tanulmány

korábbi változata 1997. szeptember 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁰ Idem: Együttműködés a határőrség és egyéb szervek között 1945–1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 68–72. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A közigazgatás a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²¹ KISS István Géza: A déli határőrizet kialakulása és sajátosságai trianon után. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 51–55. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²² Idem: A vámhivatalok a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 72–77. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²³ Idem: A határszéli Magyar Királyi Pénzügyőr szakaszok áttelepítése a területi visszacsatolások után. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 24–34. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁴ KOVÁCS Gyula: A magyar határőrség aktuális gazdaságvédelmi feladatai a határforgalom ellenőrzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 103–106. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁵ NAGY György: A határforgalom és ellenőrzése 1945–1950. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 68–79. p. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁶ Idem: A magyar határőrizeti szervek gazdasági rendvédelmi feladatainak jellemző sajátosságai a 40-es évek második felétől. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 107–110. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században.” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁷ Idem: A határforgalom változásai és az azt meghatározó főbb tényezők a nyolcvanas évektől napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 35–41. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁸ Idem: Kapcsolatkeresés a rendészet a rendvédelem és a határrendészet között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 15–22. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁹ Idem: A határrendőrség újjászervezése 1945–1946. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 64–77. p. A tanulmány korábbi változata 1998. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos konferenciasorozat I. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³⁰ Idem: Egy történelmi kuriózum, gróf Széchenyi István 1834. évi egyik utazásának dokumentuma. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 77–78. p. A tanulmány korábbi változata 1999. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos konferenciasorozat II. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³¹ Idem: A határrendészet, mint szervezet helyének keresése az államszervezet rendszerében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 81–103. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³² NAGY József: A BM. Határőrség helye, szerepe, szervezetének változásai a szocialista államhatalomban 1957–1980. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 78–83. p. A tanulmány korábbi változata 1998 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos konferenciasorozat I. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³³ Idem: A magyar határőrség tevékenysége a csehszlovákiai bevonulás időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 79–84. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az 1000 éves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³⁴ Idem: Határőrizetünkkel szembeni kihívások az 1990-es években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 104–124. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³⁵ PARÁDI József: A Magyar Királyi Határrendőrség, a magyar határőrizet szakmai vezető testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 21–50. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A dualista Magyarország rendvédelme” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³⁶ Idem: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³⁷ Idem: A magyar állam határőrizete a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 5. sz. 64–75. p. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³⁸ Idem: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 26–31. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

³⁹ Idem: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 42–53. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴⁰ Idem: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 91–94. p. A tanulmány korábbi változata 1999. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos konferenciasorozat II. szimpoziumján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴¹ Idem: A Kárpát-medencét érintő Magyarországon kívüli határőrizeti formák a német-osztrák modell kivételével. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 95–101. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az 1000 éves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴² Idem: A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 125–138. p. A tanulmány korábbi változata 2005. augusztus 27-én a szlovéniai Lendván hangzott el a Hajnal István kör által szervezett tudományos konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴³ Idem: A Magyar Királyi Határrendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 139–159. p. A tanulmány korábbi változata 2004. áprilisában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Rendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett „Szemere beszélgetések” szimpozion sorozat rendezvényén a rendőrség tudományos tanácsának közreműködésével. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴⁴ Idem: Az útlevelek és útleveellenőrző szervek a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 160–169. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX–XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴⁵ RAVASZ Dezső: A magyar-román határ hivatalos és nem hivatalos átjárhatósága. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 76–80. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴⁶ SALLAI János: A határszéli csendőrség fegyverhasználata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 88–90. p. A tanulmány korábbi változata 1996.

október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A Napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴⁷ SÁNDOR Vilmos: Történelmi szemlélet a jövőendő határőrszti nemzedék felsőfokú képzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3. sz. 87–91. p. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Tradíció és korszerűség” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴⁸ SUBA János: A dualista Magyarország államhatárának változása 1868–1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 87–101. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A dualista Magyarország rendvédelme” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁴⁹ Idem: A trianoni országhatárok kitűzésének politikai és technikai kérdései. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 61–64. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵⁰ Idem: A területviszacsatolások határkijelölő munkálatai 1938–1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 98–103. p. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵¹ Idem: Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi párizsi békeszerződés alapján. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 98–108. p. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háborúból díktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵² Idem: A Magyar Királyi Csندőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919–1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 91–94. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A Napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵³ Idem: A határszéli fogalom szabályozása Magyarországon a XIX–XX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 167–173. p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A nyugati rendvédelem hatása a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵⁴ Idem: Utazási okmányok az első és második világháborúban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 57–67. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Szabad mozgása Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵⁵ Idem: A Felvidék határa 1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 114–126. p. A tanulmány korábbi változata 1998 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat I. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵⁶ Idem: Magyar-horvát határszéli forgalom 1941–1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 127–138. p. A tanulmány korábbi változata 1998 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat I. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵⁷ Idem: A szocialista határőrizet egyik eszköze, az aknazár. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 139–143. p. A tanulmány korábbi változata 1998 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat I. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵⁸ Idem: A történelmi Magyarország államhatáráról szóló törvények. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 102–119. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az 1000 éves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁵⁹ Idem: Az államhatár és határjelei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 120–126. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az 1000 éves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶⁰ Idem: Az államhatár elméletek a XIX–XX. századi szakirodalomban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 127–132. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az 1000 éves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶¹ Idem: A honvédelmi határsáv Magyarországon 1939–1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 133–139. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az 1000 éves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶² Idem: Határcsendőr zászlóalj 1919–1921. Áttérés a katonai határőrizetre. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 182–191. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX–XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶³ Idem: A magyar-jugoszláv határszakasz redemarkálása. A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-jugoszláv határszakaszon 1931-ben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 192–199. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX–XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶⁴ Idem: A magyar-román határszakasz redemarkálása. A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-román határszakaszon 1937-ben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 200–204. p. A tanulmány korábbi változata 2004 áprilisában

Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Rendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett „Szemere beszélgetések” szimpozionsorozat rendezvényén a rendőrség tudományos tanácsának a közreműködésével. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶⁵ Idem: Határvadászok és az „1000 éves határ”. A m. kir. határvadászok szerepe a magyar-román határvonal Kárpátokban lévő szakaszának felülvizsgálatában 1941-ben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 205–211. p. A tanulmány korábbi változata 2004 áprilisában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Rendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett „Szemere beszélgetések” szimpozionsorozat rendezvényén a rendőrség tudományos tanácsának a közreműködésével. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶⁶ Idem: A magyar katonai vezetés elképzelése a határbiztosító csapatok megszervezésére 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 121–127. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶⁷ Idem: Honvédelmi határszolgálat. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 128–139. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶⁸ SZABÓ József János: Határvadász alakulatok szerepe az Árpád-vonal védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 140–145. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Az 1000 éves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶⁹ VASS Ferenc: A magyar útelvrendészet történetének változási folyamatai és fejlődésének tendenciái 1903-tól napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 192–201. p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A nyugati rendvédelem hatása a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

IV. sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 publikált határőrizet-történeti tanulmányok szerzői ismertetői.

¹ Dr. BACSA Gábor , 2003 : A hadtudomány kandidátusa. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe magyar határőrizet történet a XIX–XX. században.

² Dr. BENCsik Péter , A történelemtudomány Ph.D. doktora. Az MTA Bolyai-díjas munkatársa, meghívott egyetemi oktató. A szegedi Aetas című lap szerkesztőségének tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A rendvédelem-történet magisztere. Kutatási területe a magyar határforgalmi utiokmányok a XIX–XX. században, és az 1945 utáni magyar politikátörténetben.

³ BOBÁK Artúr: A rendőrség kötelékében teljesített fegyveres szolgálatot hivatásos tisztként. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak nem tagja. Pályájának döntő többségét a kiképzés terén töltötte el, mint oktató. Rendvédelem-történeti munkásságáról nincs tudomásom.

⁴ Dr. CSAPÓ Csaba egyetemi adjunktus   , A történelem-tudomány kandidátusa. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a XIX. századi magyar történelem.

⁵ Dr. DAVOLA József ny. egyetemi docens. A hadtudomány kandidátusa. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a katonai rendészet története, a tábori csendőrség.

⁶ Dr. GÁSPÁR László ny. egyetemi docens   , A hadtudomány egyetemi doktora és kandidátusa. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Határőrizeti szekció vezetője. A rendvédelem-történet magisztere. Határőrizet-történeti szakértő. Kutatási területe a magyar pártállam határőrizetének története.

⁷ Dr. KESERŐ István főiskolai tanár, 2004   , Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, a rendvédelem-történet magistere, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság örökös tiszteletbeli elnöke. Kutatási területe a magyar határőrizet 1945-1956.

⁸ KISS István Géza A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, nyugdíjba vonulása után azonban aktivitása mérséklődött. Aktív korában a honvédség körében teljesített fegyveres szolgálatot, mint hivatásos tiszt. Pályája utolsó állomása a Hadtörténeti Intézet és Múzeum volt, ahol múzeológusként tevékenykedett. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban pénzügyőrség-történeti kutatásokat végzett. A magyar rendvédelem-történet gondozása érdekében kifejtett fő tevékenysége a Pénzügyőrség-történeti Múzeum létrehozása közreműködésében öltött testet.

⁹ Dr. KOVÁCS Gyula A határőrség kötelékében teljesített fegyveres szolgálatot hivatásos tisztként. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak nem volt tagja. Nyugdíjba vonulásig azonban élénk kapcsolatot tartott a társasággal, a tagság által létrehozott kutatási eredményeknek az oktatásban megvalósuló hasznosítása céljából. Katonatiszti pályája utolsó állomása a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem volt, ahol határőrizeti szakmai ismereteket oktatott. Rendvédelem-történeti tudományos munkásságáról nincsen tudomásunk.

¹⁰ Dr. NAGY György egyetemi tanár   , A hadtudomány egyetemi doktora és kandidátusa. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Magyar Hadtudományi Társaság felügyelőbizottsági tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Határforgalom ellenőrzés történeti szakértő. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar határforgalom ellenőrzése.

¹¹ Dr. NAGY József egyetemi docens 2004   , A hadtudomány egyetemi doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A rendvédelem-történet magistere. Kutatási területe a XX. század második felének magyar határőrizet története.

¹² Dr. PARÁDI József   , Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyugalmazott főiskolai tanár, a rendvédelem-történet magistere, a Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-7674 és a Rendvédelem-történeti Hírlével (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 főszerkesztője, határőrizet-történeti szakértő, a magyar rendvédelem-történet dualizmuskori és két világháború közötti időszakának kutatója.

¹³ RAVASZ Dezső A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak nem tagja. Rendvédelem-történeti munkásságáról nincsen tudomásunk.

¹⁴ SALLAI János A hadtudomány egyetemi, a néprajz Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja volt, nyugdíjba vonulása után azonban a kapcsolat megszakadt. Aktív korában a határőrség kötelékében teljesített fegyveres szolgálatot mint hivatásos tiszt. A magyar rendvédelem-történet körében a határvonalak története témájának gondozása terén igyekezett tevékenységét kifejteni.

¹⁵ Dr. SÁNDOR Vilmos   , A hadtudomány egyetemi doktora és kandidátusa, ny. egyetemi tanár. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A határőrség kötelékében hivatásos tisztként teljesített szolgálatot nyugdíjba vonulásáig. Aktív pályájának utolsó állomása a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem rektorhelyettesi beosztása volt. Rendvédelem-történeti munkásságáról nincsen tudomásunk.

¹⁶ Dr. SUBA János   , A geodézia egyetemi és Ph.D. doktora, a rendvédelem-történet magistere. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 szerkesztője, magyar államhatár-történeti szakértő. A magyar állam geodéziai elhelyezkedése és jelölése történetének kutatója.

¹⁷ Dr. SZABÓ József János , A hadtudomány egyetemi doktora és kandidátusa, ny. egyetemi docens. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területei közé tartozik az erdélyi határvédelem a második világháború időszakában. Aktív korában a honvédség kötelékében teljesített fegyveres szolgálatot mint hivatásos tiszt. Aktív pályájának utolsó állomása a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem volt. Rendvédelem-történeti munkásságáról nincsen tudomásom.

¹⁹ VASS Ferenc , A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja volt, nyugdíjba vonulásával azonban a kapcsolat megszakadt. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tevékenységébe határőrizet-történeti kutatásokkal igyekezett bekapcsolódni. Aktív korában a határőrség kötelékében teljesített fegyveres szolgálatot mint hivatásos tiszt. Aktív pályájának utolsó állomása a Rendőrtiszt Főiskola volt, ahol a határőrizet-történeti tanszéken tanított.

SOM Krisztián

Az afrikai német védnökségek rendőri erői

Talán kevésbé közzismert tény, hogy a császári Németország az 1880-as évek elején kezdődő gyarmatosítási „harcból” kivette részét. Természetesen a Német Császárság a jelentős gyarmati hagyományokkal – és így területtel – rendelkező európai országok mellett, már csak a fennmaradt „szabad” területekért folytatott küzdelemben érhetett el eredményeket. A Német Birodalom 1884-ben kezdte a gyarmatosítási terveinek megvalósítását, Afrika egyes partvidékein mind több törzsi vezetővel igyekezett kereskedelmi és védelmi szerződéseket aláírni. Így a XX. század első éveire lényegében kialakult a német gyarmatbirodalmat alkotó afrikai, kelet-ázsiai és óceániai területek úgynevezett védnökségei. Afrikai német védnökségek voltak 1890-ben Togó, Kamerun, Német Délnyugat-Afrika, Német Kelet-Afrika. A védnökségeket a császárt képviselő kormányzó irányította, aki a gyarmat fegyveres erőinek főparancsnoka is egyben. A rendvédelmi szervezetek hatékonyságát a német gyarmati közigazgatás is erősítette.¹

A gyarmatok ősلاكosságá számos esetben lázadt fel az európai uralom ellen. Ezek leverésére döntően katonai erőket vetettek be, mely a német gyarmatokon a Schutztruppe (véderő) nevet viselte. A Schutztruppe feladata a terület katonai védelme és egyfajta csendőri tevékenység volt. A német gyarmatokon felállított Polizeitruppe (rendőri csapat), vagy Landespolizei (tartományi rendőrség) elnevezéssel működő rendvédelmi erők békeidőben tartották fenn a rendet. A gyarmatokon jelentős számmal működött a vámőrség is, amely a kereskedelmi útvonalakon, kikötőkben, főként a tengerpartokon volt jelen.

A német „mintagyarmatként” aposztrofált Togóban, 1914 elején egy rendfenntartóra 1841 lakos jutott. Kamerunban, 1910-ben egy rendfenntartóra 1222 lakos jutott (a Schutztruppe létszámával együtt), Német Délnyugat-Afrikában, 1908-ban egy rendfenntartóra 28 lakos jutott (a Schutztruppe létszámával együtt),

ezt elsősorban a gyarmat akkori belső feszültsége, az arra történt reagálás és a gazdasági jelentősége indokolta,² valamint Német Kelet-Afrikában 1914-ben egy rendőrrre 3701 lakos jutott, a Schutztruppe létszámával is számítva egy rendfenntartóra 1574 lakos jutott

A Polizeitruppe tagjai akárcsak a Schutztruppe katonái egyenruhát viseltek. A német délnyugat-afrikai rendőrök és katonák szegélycsíkja kék, a német kelet-afrikaiaké fehér, a kameruniaké és togoiaké pedig vörös volt. A testület európai tagjai fehér egyenruhát viseltek barna bőrcipővel és koronás sárgarézt gombokkal ellátott felöltővel. A kézelőn a gyarmatra jellemző színű szegély volt található, akárcsak a galléron és az egysoros gombolás melletti sávon.

A tábori (úgynevezett khaki) öltözetet az európaiak számára rendszeresítették, amely barna bőrcizmából sárgásbarna zubbonyból s nadrágból állt, amelyhez vállszíjas derékszíj tartozott a szegélyek pedig azonosak voltak a fehér egyenruháéval. A tábori öltözethez parafakalap vagy tányérsapka járt. A nem tisztí beosztásúak a rendfokozati jelzéseket a bal felkaron viselték.

A német kelet-afrikai rendőrség afrikai állományának egyenruhája kék vászon lábszárvédőből, sárgásbarna térdnadrágból és zubbonyból, valamint ellenző nélküli sapkából állt, melyhez vállszíjas bőr derékszíj járt. Szegélyek csak a kameruni és a togoi egyenruhákon voltak. Rendfokozati jelzéseket a bal felkaron viselték. A togoi rendőrök és katonák fejfedője úgynevezett „fez” volt fekete rojttal és lábszárvédőt sem hordtak, ellenben széles vörös övet viseltek a bőr derékszíj alatt.

Jegyzetek

¹1907-től a gyarmati közigazgatás reformjával megindult az ítélkezési rendszer korszerűsítése is. Eltörölték a korbácsolást. Az ítélkezési jogot elvették a falvak bíróságaitól az európaiak által elkövetett bűnügyek tárgyalásait a gyarmati felsőbbbíróságokon tartották.

²1902-ben a gyarmat összlakossága 207 000 fő volt, 1908-ra az eredetileg 80 000 fős herero népességből a felkelést követően 15 130-an maradtak német területen, a namák (hottentották) 20 000 lélekszámából 10 000 fő maradt helyben; sok ezerre tehető a harcokban és menekülésben elesettek száma.

BODOKI Gábor Bálint **A Magyar Királyi Vámórség**

Magyarország az első világháború vesztesei közé tartozott. A trianoni békediktátummal elvesztette területének 67,3 %-át, lakosságának pedig 58,4 %-át.¹ A trianoni békediktátum 5. fejezetében foglaltak tartalmazzák a katonai rendelkezéseket.²

A trianoni békediktátum Magyarországot teljes mértékben kiszolgáltatottá tette. A hadsereg engedélyezett létszáma és felszereltsége nem csak azt tette lehetetlenné, hogy egy támadás esetén meg tudja magát védeni hanem még a belső feladatok ellátására is kevés volt. A békeszerződés szankcióinak életbe léptetése előtt is jelentős eltolódás volt tapasztalható a kisantant javára, amely a békediktátum nyomán jelentősen felerősödött. A kisantant katonai ereje 500 000

tett ki, Magyarországé pedig 35 000 főre csökkent, azaz a békediktátum nyomán 1 magyar katonára 16 kisantant katona jutott. A Magyarországnak engedélyezett 185 ágyúval szemben a kisantant államainak 3 750 ágyúja volt. A magyar géppuskák és lövegszórók száma 525, a kisantant országoké 6 400; a magyar tarackoké 70, a kisantant országoké pedig 570 volt.

Különösen érzékenyen érintette a magyar védelmi képességet, hogy a békediktátum a hadijárművek tartását, gyártását és behozatalát is megtiltotta. A békediktátum következményeként magyarok milliói kerültek más országok határai mögé és az ország elvesztette nyersanyagbázisának és ipari centrumainak döntő részét. Mindezek a körülmények lehetetlenné tették a trianoni békediktátum elfogadását. A béke csupán a felszínen létezett.³

A békediktátum következtében a Magyar Királyi Honvédségnek 1922 májusáig át kellett alakítania a hadrendjét. Ennek keretében a korábbi katonai körleteket vegyesdandár parancsnokságok működési területévé nevezték át. A dandárok két gyalogezredből, kerékpáros zászlóaljból, lovasszázadból, tüzérszázályból, híradószázadból és autósosztagból állt. A 34 650 fős hadrendben szereplő 42 gyalogsági zászlóalj csekély tüzérővel rendelkezett. A vegyesdandárok mindegyike ugyanis 3 053 puskával, 420 géppuskával, 12 löveggel és 10 aknavetővel rendelkeztek.⁴ Az elégtelen haderő megerősítése érdekében a magyar vezetés egy „felriasztott” („FR”) hadrend kiépítését is elkezdte. A „felriasztott” hadrend gyorsan mozgósíthat erők mielőbbi létrehozását irányozta elő. Ennek kapcsán került sor a Magyar Királyi Vámőrség bevonására, mint a rejtett hadsereg szervezés egyik fő intézményére. Megjelent – a hadrend kiegészítéseként, bújtatottan – a Magyar Királyi Vámőrség szervezetében elhelyezett 54 zászlóalj. Ide tartozott még a csendőrség 4 rejtett zászlóalja, a rendőrtartalék és a folyamőrség egy-egy rejtett zászlóalja is. Az így létrehozott „FR” hadrend létszáma az engedélyezett létszám több mint háromszorosát 116 000 főt tett ki. Külön apparátust kellett létrehozni arra a célra, hogy a katonai ellenőrző bizottság több száz rajtaütésszerű vizsgálata ne hozhasson eredményt. Mivel az ellenőrzések 1927-ig tartottak, ezért a hadsereg rejtett fejlesztése is komolyabb mértékben ezután valósulhatott meg.⁵

A magyar vezetés nem nyugodott bele az ország védekezésképtelenné tételebe. Minden eszközt megragadtak a haderő rejtett szervezése érdekében. A magyar kormányzati szervek 1921-ben láttak hozzá a Magyar Királyi Vámőrség megszervezéséhez. A testület létrehozása nem csupán a katonai igények rejtett teljesítését kívánta szolgálni, hanem az ország gazdasági, pénzügyi helyzetének a védelmét is ellátta. A bújtatott katonai célok szolgálatát azonban elősegítette, hogy a Magyar Királyi Vámőrség feladatrendszerébe a határok fegyveres őrzése is beletartozott.⁶

A testület létrehozását elrendelő miniszterelnöki rendeletben foglaltak megvalósítása érdekében a pénzügyminiszter külön végrehajtási rendeletet bocsátott ki, melyben a testület működésével kapcsolatos lényeges témákat szabályozta.⁷

A pénzügyminiszteri rendelet mellékletét alkotta az új testület szolgálati szabályzata.⁸

A magyar állam vezetése számára kézenfekvő lehetőség volt a vámőrség felhasználása a bújtatott hadseregszervezés céljainak érdekében. Természetes volt a katonai vezetés azon igénye, hogy ezen rejtett tevékenységek során a katonai igények kielégítésénél számba vehető személyi állományt olyan körülmények közé helyezze, amely szervezete, kiképzési rendszere és egyéb lehetőségei folytán a haderőhöz közel álló képzettséget tud nyújtani. Ennek az igénynek a vámőrség eleget tudott tenni. A vámőrség egységeinek elhelyezése laktanyai rendszerben valósult meg. A testület képzési rendszere is a haderőéhez hasonlított. Fegyverzete a véderőnél rendszeresített fegyverekével volt azonos.⁹

Kezdetben természetesen a vámőrséget is sújtotta a hadseregre jellemző fegyver és lőszerhiány, amely a testület személyi állományának a kiképzését is hátráltatta. A Magyar Királyi Vámőrség tagjainak jelentős részét azonban olyan emberek alkották, akik már rendelkeztek katonai képesítéssel, sőt még harctéri tapasztalatokra is szert tettek. A vámőrség megalakulása után jelentős számban vett át tiszteket, altiszteket a honvédség állományából, hiszen a katonai vezetés célja az volt, hogy a tisztí állománynak azt a részét, amelyet a trianoni békediktátum értelmében le kellett szerelni, valamilyen módon átmentse a lehetséges revízió érdekében. A vámőrség megalakulásakor 900 fő tiszt és 5 000 fő altiszt személyi állománnyal rendelkezett. Ez a létszámkeret lényegesen meghaladta a békediktátum 107. cikkének azon előírását, melynek értelmében „a csendőrök, pénzügyőrök, erdőőrök, községi és városi rendőrök vagy egyéb hasonló közegek száma nem haladhatja meg azoknak a számát, akik 1913-ban hasonló szolgálatot teljesítettek és akik most Magyarországnak a jelen szerződésben megállapított határain belül szolgálnak.”¹⁰

Nyilvánvaló, hogy a vámőrségnek, amennyiben nem lett volna szerepe az „FR” hadrendben, nem lett volna szüksége ilyen magas létszámkeretre. Lényegében a vámőrség 1921–1922-ben 4 210 főnyi olyan létszámkerettel rendelkezett, amely a hadsereg kiegészítő részét képezte. A testület területi szervezeti rendszere is megegyezett a honvédség területi szervezeti rendszerével, ugyanis a 7 vámőr kerület beosztása megegyezett a 7 katonai körletparancsnokság, majd honvéd vegyesdandár parancsnokság területi beosztásával.¹¹

A vámőrség gyakorlati kiképzési rendszere a katonai vezetés minden igényt kielégítette, sőt a vámőrség személyi állománya bizonyos tekintetben képzetebbnek bizonyult, mint a hadsereg gyalogsága. Ez abból eredt, hogy a vámőrök határőrizeti, határvédelmi és objektumvédelmi kiképzést is kaptak. A későbbiek során be is bizonyosodott, hogy a honvédség legképzettebb alakulatai a vámőrségből kerültek ki.¹²

1922. májusában – az akkora már kialakult új hadrendbe – a vámőrség 54 zászlóalja tartozott, mint rejtett „FR” alakulat. 1927. december 26-án a koronatanács határozatot hozott a hadsereg fejlesztéséről és átszervezéséről, amit 1928 és 1930 októbere között három ütemben kellett végrehajtani. Ezen időszak alatt a vámőrség létszámát 4 210 főről 7 512 főre emelték. A cél az volt, hogy a vámőr alakulatokat gyalogezredekké fejlesztve, azok „felriasztásakor” a dandárok 3. rejtett ezredét képezzék, mivel 1927-ben a katonai ellenőrzés már megszűnt

Magyarországon. A hadsereg három éves fejlesztési programjával párhuzamosan a vámórség is továbbfejlesztette szervezeti és szolgálati rendszerét. Tovább növelték a vámőr alakulatok kiképzési szintjét és lehetőség nyílt a felszerelés fejlesztésére is. A vámőr alakulatok új kézfegyvereket kaptak és javult a lőszerellátás is ami lehetővé tette az éleslövészettel történő gyakorlatozást. A vámőr alakulatok automata fegyverigényét ugyan még nem sikerült teljes egészében kielégíteni, de az alakulatoknál már emelkedett a géppuskák száma. A vámórség személyi állományának a leterheltsége jelentős volt. Ezt többször észrevétellezte az irányító parancsnokság. Ezen az ellátás javításával igyekezett a vezetés segíteni. A Magyar Királyi Vámórség személyi állományának az ellátottsága valamivel kedvezőbb volt, mint a Magyar Királyi Honvédségnél szolgálatot teljesítőké.¹³

Az 1932. év a hadseregfejlesztés szempontjából az újabb változások kezdetének az időpontja volt. Ebben az évben alakította ki a katonai vezetés a politikai és gazdasági vezetéssel egyetértésben a hadsereg perspektívikus fejlesztési tervét. Ettől az évtől kezdődően a vámórségnél is szervezeti változtatásokra került sor.¹⁴

A vámórség tervezett átszervezésének végrehajtását 1932-ben kezdték meg és 1933. június 1-éig megvalósították. A vámórséget két részre osztották határ-szolgálatot teljesítő őrsőkre (156 őrs) melyek mozgósítás esetén századokká fejlődtek, határőr ezredekre, amelyeket a 7 határőr kerületben állítottak fel mint a 7 vegyesdandár gyalogezredeit. A vámórség összelétszámát 10 767 főben állapították meg, amiből 7 365 fő az ezredek személyi állományát alkotta. A hadrendfejlesztés 1932-től 1937-ig terjedő időszakában a vegyes dandárok hadrendjében a legfontosabb változás az volt, hogy kiegészültek a harmadik, vámőr, illetve határőr ezreddel, amely már a későbbi 21 hadosztályból álló hadrend alapját képezte. A vámőr alakulatok ezen időszakban nem csak mennyiségi, hanem minőségi fejlődésen is keresztül mentek. Megnővekedett az alakulatok tűzereje. Az alakulatok motorizációja viszonyt továbbra is elmaradt a kor által megkövetelt szinttől.¹⁵

A Magyar Királyi Vámórség lehetőségeihez mérten jelentős hadsereg szervezési feladatokat oldott meg. 1938-ban elérkezett ezen szerepvállalásának utolsó állomásához.

RÖDER Vilmos honvédelmi miniszter 1938. február 3.-án ismertette a „Huba” elnevezésű hadseregfejlesztési tervet. Az új hadrend – az 1932. évi tervekhez hasonlóan – az ország egyszeri maximális erőkiéjtését vette alapul. Ennek felelt meg a tervezett egyvonalú felriasztás, azaz a hadsereg összes alakulatának egyidejű mozgósítása. Fejlesztési végcélként egy 107 00 fős békelétszámú haderő kialakítása volt amely 3 hadsereg és hadtestre tagozódott amely 21 hadosztályból, 2 gyors és két lovas dandárból, egy repülőhadosztályból, 3 hadosztály erősségű határbiztosító erőből, valamint hadsereg és hadtest közvetlen alakulatokból állt.¹⁶

Az 1938. augusztusában a magyar fegyverkezési egyenjogúságot elismerő Bled-i egyezmény után már a nyílt fegyverkezési program jegyében hozták létre

a 3 hadtestparancsnokságot és a 7 vegyesdandárból fejlesztették ki a 7 hadtestet. Ezzel egyidőben megszüntették a vámórség helyébe lépő határórség rejtésében működő katonai szervezeteket. A határőr alakulatokból 8, jelentőseőt képviselő határvadász dandárt alakítottak ki. Ezek összességükben 34 zászlóaljjal rendelkeztek, amelyek azonban elhelyezkedésüktől függően különböző erősségűek voltak. A román határ mentén elhelyezkedő 7 határvadász dandár 6 teljes állományú zászlóaljjal rendelkezett amíg a többi dandár úgynevezett alacsony állományú zászlóaljainak csak egy-egy puskás és géppuskás százada volt. A határvadász zászlóaljakat még zászalóaljanként egy-egy hegyiágyús üteggel is megerősítették.¹⁷

Ezzel véget ért a Magyar Királyi Vámórség és utódszervezete a Magyar Királyi Határórség története, amely egyben a két világháború közötti Magyar Királyság hadseregfejlesztésének egyik legérdekesebb területe.

Jegyzetek

¹ RAFFAY Ernő: *Trianon titkai*. Budapest, 1990, Tornádó.

² „I. FEJEZET

Általános rendelkezések

102. Cikk. A jelen Szerződés életbelépését követő három hónapon belül Magyarország katonai erőit az alább megszabott mértékig le kell szerelni.

103. Cikk. Az általános hadkötelezettséget Magyarországon meg kell szüntetni. A magyar hadsereget a jövőben csak önkéntes belépés alapján lehet felállítani és kiegészíteni.

II. FEJEZET

A magyar hadsereg létszáma és tagozása

104. Cikk. A magyar hadsereg katonai erőinek összessége nem haladhatja meg a 35.000 főt, beleértve a tiszteket és a pótkeretek csapatait is.

A magyar hadsereget kizárólag a rendnek Magyarország területén való fenntartására és határrendőr-szolgálatra szabad alkalmazni.

105. Cikk. A Magyarország által felállítható törzsek és összes alakulatok legnagyobb létszámát a jelen címhez csatolt Táblázatok tüntetik fel. Ezeket a számokat nem kell pontosan betartani, de túllépni nem szabad.

Csapatvezetésre vagy a háború előkészítésére vonatkozó minden más szervezet tilos.

106. Cikk. Mozgósítást elrendelő vagy mozgósításra vonatkozó minden intézkedés tilos.

Az alakulatokhoz, igazgatási szervekhez és törzsekhez kiegészítő keretek semmi esetre sem tarthatnak.

Állatok vagy egyéb katonai szállító eszközök igénybevételének előkészítését célzó mindennemű intézkedés tilos.

107. Cikk. A csendőrök, pénzügyőrök, erdőőrök, községi és városi rendőrök vagy egyéb hasonló közegek száma nem haladhatja meg azoknak számát, akik 1913-ban hasonló szolgálatot teljesítettek és akik most Magyarországnak a jelen Szerződésben megállapított határain belül szolgálnak. Mindazonáltal a Szövetséges és Társult Főhatalmak felemelhetik ezt a számot abban az esetben, ha azt a 137. Cikkben említett Ellenőrző Bizottság helyszíni szemle alapján elégtelennek ítélné.

Ezeknek a közegeknek számát a jövőben csak az őket alkalmazó községek vagy városok népességének szaporodása arányában szabad emelni.

Ezeket az alkalmazottakat és közegeket, valamint a vasúti személyzetet, bármilyen katonai gyakorlaton való részvétel céljából összevonni nem szabad.

108. Cikk. Tilos minden olyan csapatalakulat, amely a jelen címhez csatolt Táblázatokban említve nincs. Az engedélyezett 35,000 főnyi létszámon felül netalán fennálló alakulatokat a 102. Cikkben meghatározott határidőn belül fel kell oszlatni.

109. Cikk. Minden tisztnek hivatásos tisztnek kell lennie. Azoknak a jelenleg szolgáló tiszteknek, akik a hadseregben megmaradnak, kötelezniök kell magukat arra, hogy legalább 40 éves korukig

szolgálnak. Azok a jelenleg szolgáló tisztek, akik az új hadseregben szolgálatot nem vállalnak, minden katonai szolgálati kötelezettség alól mentesek; ezeknek semminemű elméleti vagy gyakorlati továbbképzésben résztvenniök nem szabad.

Az újonnan kinevezett tiszteknek kötelezniök kell magukat arra, hogy legalább húsz egymást követő éven át tényleges szolgálatot teljesítsenek.

A szolgálatból szolgálati kötelezettségük lejárta előtt bármi okból kilépő tisztek száma a 104. Cikkben meghatározott tiszti állományának huszadrészét egy évben nem haladhatja meg. Ha ezt az arányt erőhatalom következtében túllépték, a keretekben előállott hiányt nem szabad új kinevezésekkel pótolni.

110. Cikk. Az altisztek és legénységi egyének szolgálati kötelezettségének teljes tartama legalább hatévi szolgálatot magába foglaló tizenkét egymást követő évnél nem lehet kevesebb.

A szolgálatból egészségi, fegyelmi vagy bármi más okból a szolgálati kötelezettség lejárta előtt elbocsátott legénység száma a 104. Cikkben meghatározott állományának huszadrészét egy évben nem haladhatja meg. Ha ezt az arányt erőhatalom következtében túllépték, az ebből eredő hiányt új felvételekkel pótolni nem szabad.

117. Cikk. A jelen Szerződés életbelépését követő három hónapon belül Magyarországon található és a megengedett mennyiséget meghaladó minden fegyvert, lőszert és hadianyagot, ideértve a repülő-elhárítás mindenemű eszközét, tekintet nélkül származására, ki kell szolgáltatni a Szövetséges és Társult Főhatalmakkal.

Az átadást a magyar államterületnek az említett Hatalmak által meghatározandó pontjain kell fogatosítani; ezek a Hatalmak düntenek ennek az anyagnak hova fordításáról is.

118. Cikk. Mindennemű fegyvernek, lőszernek és hadianyagnak behozata Magyarországra kifejezetten tilos. Hasonlóképpen tilos bárminő fegyvernek, lőszernek és hadianyagnak külföld részére való gyártása és kivitele.

134. Cikk. A Szövetségek közti Ellenőrző Bizottságok hivatalaikat Budapesten állíthatják fel, a jogukban áll, hogy valahányszor csak célszerűnek tartják, a magyar államterület bármely pontjára kiszállhassanak, oda albizottságokat küldhessenek, vagy az odautazással egy vagy több tagjukat megbízhatassák.

140. Cikk. A jelen Szerződés életbelépésétől számítható háromhónapi határidőn belül a Magyar Kormány az idevágó magyar törvényeket a jelen Szerződésnek ezzel a részével összhangban meg kell változtatnia, s így kell fenntartania.

Ugyanezen határidőn belül a Magyar Kormány a jelen rész végrehajtására vonatkozó összes közigazgatási és más intézkedéseket meg kell tennie.”

1921/XXXIII. tc. az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.

³ GERGELY Jenő: *Magyarország története 1919 őszétől a második világháború végéig*. Budapest, 1990. Ikva.

⁴ DOMBRÁDY Lóránd: *A legfelsőbb hadúr és hadserege*. Budapest, 1990, Zrínyi.

⁵ DOMBRÁDY Lóránd – TÓTH Sándor: *A Magyar Királyi Honvédség 1919-1945*. Budapest, 1987, Zrínyi.

⁶ „1.§: A magyar állam területe önálló és egységes vámterület, amelynek határát a vámhatár alkotja, amely rendszerint az állam határa.

2.§: A vámhatár mentén végighúzódo területöv, melynek belső határát a pénzügyminiszter határozza meg, a határkerület. A határkerület belső határa a belső vámvonal, amelyen innen fekvő terület a belső vámterület.

8.§: A vámhatár őrzésére, valamint a vámhatárt érintő hajózható vizeken átmenő személy- és áruforgalom felett a vámjövédéki szempontból való felügyeletre, a vámjövédéki szempontból történő kihágások megakadályozására és felfedezésére és a vámhivatali segédszolgálat ellátására a pénzügyi tárca keretében vámőrség állíthatik fel...

9.§: A vámőrség további feladata a határőrizet, valamint a határon átmenő személy és áruforgalom feletti felügyelet más kormányzati ágazatok ügykörébe tartozó ellenőrzés szempontjából átruházott hatáskörben, az ezidő szerint hatályban lévő, vagy a jövőben hozandó törvények és rende-

tek értelmében és az illető szakminiszternek a pénzügyminiszter útján kiadott utasításai szerint ellátni. Ehhez képest a jelenlegi határőrizeti szerveket ezen rendelet hatálybalépése után a határőrizeti szolgálattól az illetékes miniszterek felmentik és belterületi vagy egyéb szolgálatra osztják be.

10.§: A vámórség a vámigazgatás szerve, egyenruhás fegyveres őrtestület. Szolgálatát a részére kiadott utasítások és saját előljárói parancsa szerint teljesíti. Az utasítás tartalmáért a kibocsátó hatóság, vagy egyén annak foganatosításáért pedig az eljáró vámóri közeg felelős.

Vámügyekben a kormányzat joga a pénzügyminisztert illetvén meg, a vámórség feletti legfőbb felügyeletet és ellenőrzést a pénzügyminiszter gyakorolja, aki más minisztériumok intézkedési jogkörét érintő határőrizeti szolgálatnak irányítása tekintetében az illető miniszterekkel egyetértőleg jár el. Vámhivatali segédszolgálatra beosztott vámóri közegekkel ennek a szolgálatnak az ellátása tekintetében a vámhivatal rendelkezik....

11.§: a vámóri szolgálatot a vámórség önálló megalakulásáig egyenlőre a pénzügyi tárca terhére a nemzeti hadsereg keretéből kivezényelt katonai egységek látják el, kik a kivezénylés tartalma alatt személyi, fegyelmi és büntetőjogi szempontból a katonai szabályok alatt állnak. Megkülönböztetés céljából a zubbony, illetve a köpeny bal karján HVŐ (határvámör) betűkből álló jelvénnel látandók el....

A vámórség önálló megalakulásától fogva a vámórség tagjaira nézve személyi fegyelmi és büntetőjogi tekintetben a Magyar Királyi Csendőrségre nézve fennálló szabályok nyernek értelemszerű alkalmazást....

A katonai kivezénylés tartalma alatt felmerülő és a honvédelmi tárca által fedezett tényleg igazolt költségek a pénzügyi tárca részéről kölcsönös elszámolás útján térítetnek meg. A pénzügyminiszter feljogosított arra, hogy az átmeneti idő alatt amíg a vámóri szolgálatot kivezényelt katonai egységek látják el, az általa meghatározandó teendők végzésére az egyes vámóri alakulatokhoz saját szakközeget rendelhessen ki. Az ekként kirendelt szakközegek személyi, fegyelmi és szolgálati szempontból közvetlenül az illetékes pénzügyi hatóságoknak maradnak alárendelve, önálló működési körben foglalkoztatnak és a vámórség részéről a legmesszemenőbb támogatásban részesítendők.

12.§: A Magyar Királyi Vámórség élén a vámfőparancsnok áll, aki a pénzügyminiszternek közvetlenül alárendelt segédeszköze. A vámfőparancsnok hivatása, hatásköre és szolgálata tekintetében a vámórség önálló megalakulásától fogva a csendőrség felügyelőjének hivatását, hatáskörét és szolgálatát szabályozó rendelkezések nyernek értelemszerű alkalmazást. A vámfőparancsnokot, valamint a vámórség tisztí karát a pénzügyminiszter javaslatára az államfő nevezi ki. A Magyar Királyi Vámórség szervei tagozódás szempontjából vámörkerületekbe, vámórszakaszokba és vámör őrsőkbe osztandók be.

Az ország vámterülete 7 vámörkerületre tagozódik, amely kerületek székhelyei: Budapest, Debrecen, Győr, Kaposvár, Miskolc, Szeged, Szombathely.

Egy-egy vámörkerület több vámórszakaszra oszlik, egy-egy vámórszakaszhoz pedig több vámör tartozik.

A vámóri személyzet felett a vámörkerület székhelyén működő vámóri középfokú hatóság a vámör kerületparancsnokság áll.

A vámör kerületparancsnokságok területi hatáskörét, az alájuk rendelt vámör szakaszparancsnokságok székhelyeit, állomáshelyeit és működési területét, valamint a vámöröknek a határkerületben, illetve a vámterületen való elosztását a pénzügyminiszter rendelettel állapítja meg.

15.§: A vámórség fegyverhasználati joga tekintetében azon idő alatt, amíg szolgálatát mint kivezényelt katonaság látja el, az ide vonatkozó katonai jogszabályok az irányadók. A vámórség önálló megalakulásától fogva a vámórség tagjainak ugyanaz a fegyverhasználati joga van mint a Magyar Királyi Csendőrségnek.

20.§: A polgári és a büntetőbíráskodást szabályozó törvényeknek rendelkezései szempontjából a vámórség egyénei a katonai kivezénylés tartalma alatt a katonaság, azon túl pedig a csendőrség tagjaival esnek egy megítélés alá.”

6200/1921. ME. r. a Magyar Királyi Vámórség felállításáról.

7., „A kormányrendelet 8.§-ához: A vámórség szolgálata a vámhivatali segédszolgálattól eltekintve a vámhatarőrzésére terjedvén ki, önként következik, hogy a vámórség ezt a szolgálatot a határvonalon teljesíti a határkerületben pedig csakis annyiban végez szolgálatot, amennyiben a kormányrendelet 15.§-ában foglaltak ezt szükségessé teszik.

A kormányrendelet 9.§-ához: A vámórség szolgálatát 1921. év szeptember hó 1-ején kezdi meg, mely időpontban a jelenlegi határőrizeti szervek (csendőrség, rendőrség, katonaság, pénzügyőrség) szolgálata a vámórség működési körébe megy át. A szolgálat átadása az illetékes miniszterek rendelkezéseikhez képest történik, annak átvétele érdekében a vámórkerületi parancsnokságok jelenlegi határőrizeti szervei helyi hatóságaival (katonai körletparancsnokságok, csendőr kerületparancsnokságok, államrendőrség kerületi kapitányságai, pénzügyigazgatóságok) legott érintkezésbe lépni kötelesek.

A kormányrendelet 12.§-ához: A vámórség személyzete vámóri tisztkekből és altisztkekből áll, kik maguk között külön-külön létszámot képeznek.

Alapelvül szolgál, hogy úgy a vámóri tisztke, mint az altisztke azonos jogállásúak és törzsilletményeikre nézve egyenlő díjazásúak a Magyar Királyi Csendőrség tisztjeivel, illetve altisztjeivel.

A vámór tisztke 7-7 fizetési osztály, az altisztke 5-5 rendfokozat szerint különböztetendők meg. Tisztke: vámóri felügyelő, vámóri főfelügyelő, vámóri felügyelő I. osztály, vámóri felügyelő II. osztály, vámóri főtiszt, vámóri tiszt, vámóri segéd tiszt. Altisztke: fővámór I. osztály, fővámór II. osztály, vámór I. osztály, vámór II. osztály, segédvámór.

A kormányrendelet 21-22. §-aihoz: A vámórség létszámát a minisztertanács 1921. február hó 16.-án tartott ülésén hozott határozatához képest egyenlőre 900 vámóri tisztben és 5 000 főnyi vámóri altisztben állapítom meg mely létszámban az összes vámóri szervek benne foglaltatnak.” 114 440/1921. PM. r. a Magyar Királyi Vámórség létesítéséről szóló 6200/1921. ME. r. végrehajtása tárgyában.

⁸ 1.§: A vám órs a vámhatárokon a határőrizetet, a vámhivataloknál pedig a vámügyi segéd szolgálatot teljesíti.

2.§: A vám órsnek a pénzügyminiszter által meghatározott állomásokon való elhelyezését a részére kiutalt terület hosszúsága, áttekinthetősége, leportyázási lehetősége és útviszonyai tekintetbe vételével, a vámór szakaszparancsnokság határozza meg ...

3.§: A vám órs élén az őrsparancsnok áll, kinek az órs minden egyes tagja feltétlen engedelmességel tartozik....

4.§: A vámóri szolgálatot, illetve határőrizetet álló őrségek (megfigyelő, sorompó őrségek, stb.) és mozgó járőrök kivезénylése útján kell ellátni. Annyi járőrt kell kiküldeni, hogy a határt sem nappal, sem éjjel sem üresen sem rakottan tilalom ellenesen senki át ne léphesse.

6.§: A határőrizeti szolgálatnál, különös tekintettel az utazás ellenőrzésére is, alapelvül szolgáljon, hogy minden olyan helyet, amely akár a helyi forgalom, akár más okból a határ tilalomellenes átlépésére kiválóan alkalmas, állandó felügyelt alatt kell tartani. Ilyenek különösen a hidak, országutak, kocsutak, szorosok, alagutak, határátszelő folyók stb... Egyébként a vám órs örvonalának hosszát és személyzeti létszámát tekintetbe véve, a vámór feladatát legsikeresebben a gondosan szervezett és lelkiismeretesen végrehajtott járőrszolgálattal oldhatja meg. A mozgójárőrök feladata, hogy a vám őrsre bízott határvonalat cirkálásokkal és lesállításokkal állandó őrizet alatt tartsák és ezáltal a határ tilalomellenes átlépését megakadályozzák.

15.§: A vámór szakasz élén a szakaszparancsnok áll, akinek kötelessége az alárendelt vámórsök szolgálatának irányítása és ellenőrzése, aki egyben személyesen felelős a kerületébe eső határvonal pontos őrzéséért, illetve a határvonal szolgálatnak és a vámhivatali segéd szolgálatnak pontos és célszerű fogantatásáért. ...

26.§: A vámór kerületparancsnokság középfokú pénzügyi hatósági jogkörrel igazgatja a körébe eső vámórséget. Általánosságban és elvileg is ugyanazon jogok, valamint kötelességek illetik meg mint amelyek a középfokú pénzügyi hatóságokra illetve a csendőr kerületparancsnokságokra vonatkoznak ...

31.§: A vámfőparancsnokság szolgálata, hivatása és hatásköre tekintetében a csendőrség felügyelőjének hivatását hatáskörét és szolgálatát szabályozó rendelkezések nyernek értelemszerű alkalmazást mégis azzal az eltéréssel, hogy a katonai kivезénylés alatt átmenetileg a vámórségre vonatkozó közigazgatási teendők ellátásában is segédkezni köteles.”

A vámórség ezen szolgálati szabályzata és szervezeti rendszere alapvetően változatlan maradt. Loc. cit.

⁹ PARÁDI József: *A magyar állam határőrzete 1920-1941*. Kandidátusi értekezés. (MTA-TMB). Kézirat. Budapest, 1990.

¹⁰ 1921/XXXIII.tc. az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.

¹¹ PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. A magyar határőrizeti struktúra változásai a két világháború között. *Főiskolai figyelő plusz*, V. évf. (1994) 4. sz. 391–404. p.

¹² PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945. *Határőrségi tanulmányok*, (1997) 1. sz. 11–35. p.

¹³ PARÁDI József: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig. *Határőrségi tanulmányok*, (1999) 5. sz. 27–48. p.

¹⁴ DOMBRÁDY op. cit.

¹⁵ PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941*. op. cit.

¹⁶ DOMBRÁDY – TÓTH: op. cit.

¹⁷ PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941*. op. cit.

Mellékletek jegyzéke:

I. sz. melléklet

A magyar haderő egységeinek a trianoni békediktátum által engedélyezett létszáma tekintet nélkül a haderő szervezetére. 153

II. sz. melléklet

A trianoni békediktátum által engedélyezett fegyverzet és lőszer mennyisége. 154

I. sz. melléklet

A magyar haderő egységeinek a trianoni békediktátum által engedélyezett létszáma tekintet nélkül a haderő szervezetére.

Egységek	Legnagyobb létszám		Legkisebb létszám	
	Tisztek	Legénység	Tisztek	Legénység
Gyaloghadosztály	414	10 780	300	8 000
Lovashadosztály	259	5 380	180	3 650
Vegyesdandár	198	5 350	140	4 250
Gyalogezred	65	2 000	52	1 600
Gyalogzászlóalj	16	650	12	500
Gyalog- vagy géppuskás század	3	160	2	120
Kerékpárosztig	18	450	12	300
Lovasezred	30	720	20	450
Lovasszázad	6	160	3	100
Tüzérezred	80	1 200	60	1 000
Tábori tüzerűteg	4	150	2	120
Aknavető-század	3	150	2	100
Utászászlóalj	14	500	8	300
Hegyi tüzerűteg	5	230	3	200

Forrás: 1921/XXXIII.tc. az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.

II. sz. melléklet

A trianoni békediktátum által engedélyezett fegyverzet és lőszer mennyisége.

Anyag	1 000 főre eső mennyiség	Egy fegyverre (puskák, ágyúk, stb.) eső lőszermennyi- ség
Puska vagy karabély (1)	1 150	500 lövés
Nehéz vagy könnyű géppuska	15	10 000 lövés
Könnyű aknavető	2	1 000 lövés
Középnagyságú aknavető	2	500 lövés
Tábori vagy hegyi ágyú, vagy tarack	3	1 000 lövés

Forrás: 1921/XXXIII.tc. az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Szíámmal és Cseh-Szlovákiával 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.

BIMBÓ Zsolt**A Magyar Királyi Csendőrség képzése és oktatása**

A csendőrség francia eredetű testület. VII. Károly állandó hadseregének gerincét alkotta az a nehézlovasság, amelynek tagjait „nemes fegyvereseknek” (den d’armes) hívtak. A testület – számos fejlesztés nyomán – a mai szervezetének az alapjait a XVIII. század végén érte el, amikor Napóleon 1798-ban átalakította és békeidőben kizárólag az országon belüli közbiztonsági feladatokra alkalmazta. A zsandár testület kiképzési, fegyelmi és tábori rendészti ügyekben a hadügy, közbiztonsági téren pedig a belügy alá tartozott. Európában francia hatásra terjedt el a zsandárság a napóleoni császárság idején. A XIX. század végén már a kontinens valamennyi országában működött csendőrség. Európán kívül a csendőrség Dél-Amerikában, Afrikában és Ázsiában terjedt el. A testülettípust gondosan válogatott és szakmailag jól képzett legénység, valamint katonás fegyelem jellemezte. A csendőrség Magyarországon Napóleon koráig vezethető vissza, az elnevezés az 1870-es években terjedt el. Korábban a zsandár terminológiát használták a francia gendarmerie szó adaptálásával. A testület békeidőben rendfenntartó feladatokat, háború idején pedig tábori rendészeti feladatokat is ellátott. Magyarországon a nemesség hevesen ellenzett bármilyen központosító hatalmi törekvést, mereven ragaszkodott a vármegyei autonómiához és ellen-szenvvel viseltetett minden centralizációs törekvessel szemben. 1849-ig a közbiztonság fenntartása a vármegyékben az alispán alárendelt pandúrok feladata maradt. Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc leverése után a magyar államot felszámoló neoabszolutizmus a Kárpát-medencében zsandárságot hozott létre. A testület személyi állományát a hadseregtől leszerelt tisztekből és legénységből töltötték fel. A szolgálati idő 8 év volt. 1850-re 16 ezredet hoztak létre a birodalomban, közülük 6-ot a történelmi Magyarország területén.

A zsandárság elit alakulatnak számított, az ott szolgálatot teljesítők magasabb zsoldot kaptak és több kiváltságot élveztek, mint a haderő tagjai. A csendőrség felállításával párhuzamosan kiépült a rendőrség intézménye is. A császári csendőrség létszáma 1857-ben volt a legnagyobb, ekkor 18 985 fő teljesített szolgálatot ezen testületnél a HABSBURG-birodalomban. 1867-ben a politikai helyzet megváltozása miatt Magyarországon feloszlatták a zsandárságot. 1881-ben azonban újra létrehozták a csendőrséget a Magyar Királyságban, azonban most már nem a császári elnyomás eszközeként, hanem a legitim magyar kormány rendvédelmi testületeként. Magyarország területét 6 csendőr kerületre osztották. A tisztí kart főleg a honvédség adta, a legénységet pedig az 1881/II.-es törvény-cikk alapján válogatták. Kötelező volt a magyar állampolgárság, a 20–40 év közötti életkor, elvárás volt továbbá a jó fizikai kondíció, valamint ismerni kellett a magyar nyelv mellett azon nyelvet is, amelyet a lakosság anyanyelvként beszélt a csendőr szolgálati helyén. A csendőrséghez felvételi követelményt képzett az írni és olvasni tudás is. A legjelentősebb vonzerő, amit a testület a személyi állomány anyagi ellátása terén nyújtani tudott az a nyugdíj volt, mivel ebben az időben a nyugdíjjogosultság még kuriózumnak számított. A csendőrséghez felvétel csak közcsendőri minőségben történhetett, függetlenül attól, hogy az illető a hadseregben altiszt volt e vagy sem. A próbaidő a hadsereg állományából átlépőknek 3, a közlegényeknek 6 hónap volt, minden más esetben pedig egy év. A kiképzés katonai gyakorlatot, testgyakorlatot, céllövészetet, szolgálati szabályzatismeretet, írás–olvasás gyakorlást, valamint rövid jelentések fogalmazását tartalmazta.

Egyes parancsnokságok nem rendelkeztek oktató tiszttel, aki az oktatást irányíthatta volna. A szolgálatra jelentkező legénységet 1881. július végétől három részletbe hívták be kiképzésre. A behívottak 2 hónapi elméleti kiképzés után gyakorló szolgálat ellátása céljából az őrsőkre kerültek. Az elméleti kiképzés során megismerkedtek a csendőrségi utasításokkal, szabályokkal, valamint a közbiztonság fenntartására vonatkozó polgári törvényekkel, miniszteri rendeletekkel és a törvényhatósági jogú közigazgatási egységek szabályrendeleteivel. A parancsnokságokon szigorúan meghatározott rend szerint került sor az órák megtartására, illetve az egyéni képzésre, amelynek a legfontosabb részét a törvényt magyarázatok alkották, valamint a szolgálatellátás során előforduló helyzetekben a célszerű magatartásra készítették fel a leendő testületi tagokat. Előadások formájában hívták fel a leendő csendőrök figyelmét az erkölcsös életmódra és a szesz italok káros hatására. E mellett a csendőrök ápolástant, fertőtlenítést szabadvívást és gyorscélzást is tanultak. A feladatok megoldása során tudás és képesség szerint három csoportba osztották őket. Gyakorolták a másolást, tollbamondást, értelmezték a büntető-, erdő és vadásztörvényeket, továbbá jelentéseket szerkesztettek. A legjobb előmenetelt nyújtók felterjesztéseket, beadványokat, élelmezési okmányokat kezeltek illetve készítettek már a kiképzés során is. Viszonylag kevesen voltak azonban alkalmasak a bonyolultabb írásbeli feladatok ellátására mivel a legtöbben csupán az elemi iskola 4 osztályát végezték el. Az őrsparancsnok ellenőrizte a feladatokat és azokat „helyes”, „közép-

szérű” vagy „gyenge” minősítéssel látta el. A lovas legénység kiképzése más elvek szerint valósult meg. Irányadónak a „*Gyakorlati szabályzat a honvéd lovaság számára*” című szolgálati könyvet tekintették. A tervezetek pontosan meghatározták azt is, hogy a napirend alapján az őrsparancsnok melyik napon milyen tárgyat ad elő. Nehézséget jelentett, hogy az őrsök legénysége 3 év alatt szinte teljesen kicserélődött, továbbá a második, illetve harmadik éves szolgálok számára nem volt célszerű ugyanazt a tematikát biztosítani mint az első éveseknek.

TÖRÖK Ferenc 1897-ben javasolta felterjesztésében a szolgálati idő 4 évre a próbaszolgálati időt 9 hónapra az első elméleti képzés időtartamát 3 hónapra emelni. 1903-ban kiadott utasítás szerint ellenőrizni kellett a legénység képzettségének fokát és a nyomozó szolgálat tanítását. 1904-től a honvédelmi miniszter rendelete szerint az elméleti képzésben résztvevőket két csoportra osztották, az első osztályban a kezdők 2 hónapi kiképzés után vizsgát tettek és ez után kerülhettek be a haladók csoportjába, amely után újabb vizsga következett. Az oktatás 8 különböző helyen, 8 önálló parancsnok vezetése alatt zajlott. A pedagógiai módszer és a leadott anyag sokszor lényegesen eltérő volt, ami áthelyezés esetén zavarokat okozott. Megoldást jelentett az 1909-ben Nagyváradon létrehozott csendőrtovábbképző és altiszti iskola, melynek járőrvezetők képzése volt. Kerületenként 15–15 hallgatót választottak ki a csendőrökből, akik legalább 2–3 éve a testületben szolgáltak. A négy és fél hónapos tanfolyam 120 hallgatója az általános ismertekhez szükséges földrajz, történelem, számtan, mértan, fizika, alkotmánytan, nyelvtan és egészségtan valamint katonai és polgári büntető törvényekkel ismerkedtek. Megtanulták a daktiloszkópia, a fényképezés, a lábnyombiztosítás alapjait. Naponta sor került fegyvergyakorlatokra és céllövészetekre is. 1913-tól Nagyváradon folyt a próbacsendőrképzés is. 1914-ben az iskola tiszti létszáma egy ezredes, mint iskolaparancsnok, egy százados, mint segédtsiszt, négy százados oktatótiszt, nyolc főhadnagy oktatótiszt és egy hadnagy számvivő. Az altisztek esetében más volt a kiképzés, mint a közcsendőröknél. 1876 után a képzésük a szárnyparancsnokságoknál az altiszti iskolákban történt. A szervezés befejezése után az altiszti létszámban beálló esetleges hiányokról a kerületi parancsnokságnak kellett gondoskodniuk, ennek következtében az évente általában egyszer, kerületenként szervezett tanfolyamokon résztvevők létszámát is esetenként határozták meg. Ide olyan csendőröket vezényeltek, akik járőrvezetőként már tapasztalatokat szereztek, rendkívül jó minősítésűek voltak és képesek a szabatos fogalmazásra. A hat hónapos tanfolyam alatt több mint 30 tantárgyat kellett tanulniuk. Majd 12 tárgyból vizsgázniuk, magyar nyelvből, fogalmazási képességből, számtanból, a csendőrség szervezeti és szolgálati utasítása és a határozatok végrehajtásának módjából, törvények, rendeletek és oktatási parancsokból, az őrsiroda vezetése, a lőfegyverek szerkezetéről, kezeléséről, karbantartásáról, a csendőrség közigazgatás elveiből, szolgálati szabályzat, gazdaságkezelésből, gyakorlati szabályokból. Az 1890-es évektől gyakorlattá vált, hogy nem csak akkor képeztek altiszteket, ha különféle őrsökon üresedés következett be, hanem előre tervezve tartalékot képeztek. A

tanfolyamot elvégzőket címzetes őrsvezetőkké léptették elő és az esetleges üresedésig az őrsparancsnokok helyetteseiként alkalmazták őket. Ezek a kerületenként szervezett tanfolyamok 40–50 fővel szinte állandóan működtek. A létszám és az őrsök számának az 1890-es évek elejétől szinte folyamatos felemelése magával hozta az altiszti létszám képzésének kiterjesztését is. 1912-ben kiadott honvédelmi miniszteri rendelet egy régóta aktuális problémán kívánt segíteni, rendszeresítette a járásőrmesteri vizsgát. Csak azok az őrmesterek nevezhetők ki, akik a járásparancsnoki teendők kifogástalan elvégzése után a kerületke székelyén járásőrmesteri vizsgát tettek. A vizsga tárgyai voltak: szolgálati szabályzat; katonai törvények; csendőrségi szervezeti és szolgálati szabályzat; járásőrmesteri utasítás; szemleutasítás; fegyver és lövés; illetékszabályzat; laktanyaszabályzat; büntetőtörvények stb. A vizsgabizottság szavazattöbbséggel határozott arról, hogy a jelölt alkalmas vagy nem alkalmas feladatának ellátására. A sikertelen vizsgát egy esetben meg lehetett ismételni. A csendőrség felállítását elrendelő 1881. évi III. tc. 6. paragrafusa arról intézkedett, hogy a csendőrség első szervezésénél a jelenlegi közbiztonsági közegeket alkalmazzák. A törvény végrehajtása a megyék vezető közbiztonsági közegeire is vonatkozott, akik nem fogadták el, hogy korábbi vezető, irányító pozíciójukat egy közcsendőr helyzetével cseréljék fel. Ezért a belügy- és honvédelmi miniszter között megegyezés született arról, hogy a megyei csendőrségek egy rövid tanfolyamon vehessenek részt, ahol előkészítik őket a honvédtiszti vizsga letételére. A jelöltek a megyéknek kellett kiválasztani származási és minősítvényi leírások csatolásával a neveket a honvédelmi minisztériumba terjesztették fel. A hat hét alatt a következő tantárgyakat tanulták: Katonai tárgyak: honvédségi szabályzat; fegyvertan; tereptan; utász szolgálat általában; honvédségi gyakorlati szabályzat. Közművelődési tárgyak: földrajz; történelem; mennyiségtan; természettan és erőműtan. A leendő tiszteknek német és magyar esetleg horvát nyelvből is vizsgáznuk kellett.

A honvédelmi miniszter 1883-ban kiadott rendelete értelmében: az előkészítő tanfolyamba olyan nőtlen altisztek jelölése lehetséges, akik a gimnázium vagy reáliskola négy osztályát „jó” eredménnyel végezte el vagy pedig négy tárgyból (magyar, mennyiségtan, földrajz, történelem) sikeres felvételi vizsgát tettek. Azok a személyek akik az előkészítő tanfolyam vizsgáján megfelelték, vagy a gimnázium 8 osztályát „jó” eredménnyel végezték és különbözeti vizsgát tettek az előkészítő tanfolyam anyagából felvételt nyertek a Ludovika Akadémiára. A honvédtiszti vizsgával rendelkezőknek lehetőségük volt arra, hogy felkészülhessenek a csendőrtiszti vizsgára, munkájuk mellett. Ezt a tervet át kellett dolgozni mivel a Ludovika Akadémia szervezetét lényegesen megváltoztatta. Az előkészítő tanfolyam megszűnt és új felvételi tárgyként megjelent a természettan, a kerületi parancsnokok évente 1–1 főt jelölhettek. Külön kategóriát képviseltek a már katonatiszti ranggal csendőrséghez belépők. Az első elméleti kiképzésre a kerületi parancsnokságok helyszínén került sor, ahol az oktatótiszttel vezetésével, a kerületi parancsnok ellenőrzése mellett megismertek a legénység és az altiszti kar részére szükséges ismeretekkel, majd gyakorlati

szolgálatra az őrsőkre osztották be őket. Hat hónapos próbaszolgálat letelte után csendőrtiszti szakvizsgára bocsátották őket. A vizsga tárgyai a következők voltak: a politikai és közigazgatási hatóságok szervezete, a bíróságok és törvényszékek hatásköre; csendőrségi szervezeti és szolgálati utasítás; a csendőrkerületi parancsnokság által kijelölt törvények, rendeletek és a szolgálatra vonatkozó oktatóparancsok; a szakasz és szárnyiroda vezetése; a magyar büntetőtörvények általános ismerete; a katonai büntető-törvénykönyvekből a bűntények és vétségekről, továbbá a hadsereg ellen elkövetett esetekről szóló rész; élelmezési-, tömeg- és elszámolási rendszer, valamint az anyakönyvi ügy a szárnyparancsnokok részére szükséges terjedelemben; egy idegen nyelv.

A belügy és honvédelmi miniszter 1902-ben egy budapesti hadapródiskola létrehozataláról döntött. Az iskolát évente egy alkalommal, 10–14 hallgatóval és 4–5 hónapos időtartammal szervezték, a túljelentkezés ötszörös volt. Több mint 40 tantárgyat hallgattak, a szolgálat minden ágával meg kellett ismerkedniük.

A csendőrségi szolgálat speciális ágát képezte a számvivők munkája, akik a szervezet pénzügyi-számviteli teendőit végezték. A 6 hónapos számvivő altiszti tanfolyamokat egy-egy kerületi parancsnokságnál indították, ahol a pénztári és egyéb gazdasági teendőkre képezték ki őket. 1883-ig számvivő altisztek 8 gimnáziumi osztály vagy felső reáliskola elvégzése után érettségi vizsgával rendelkeztek, valamint az államszámviteli tudományokból az előírt államvizsgát jó eredménnyel letették. 1883-tól ezt a rendszert megváltoztatták és csak azok jelentkezhetek vizsgára, akik a honvéd kezelőtiszti tanfolyamot elvégezték és a vizsgát letették. A szakvizsga tárgyai a következők voltak a csendőrség szervezete; pénztárkezelés; élelmezési és elszállásolási számvitel és annak ellenőrzése; leltári számlák vezetése; egyéni és loanyakönyvi ügy; illetményszabályok. 1900-ban rendszeresítették a törzsőrmesteri fokozatot, azokat lehetett kinevezni akik megfelelő társadalmi műveltséggel, szellemi képességgel és feddhetetlen előélettel rendelkeztek és a vizsgát „jó” eredménnyel letették. 1904-ben rendszeresítették a csendőr számtanácsosokat, akik az élelmezés, ruházat és elhelyezés tekintetében az eddigi szakszolgálat ellenőrzéseivel és irányításával bíztak meg. A vizsgán be kellett számolni a közös hadsereg, honvédség és Magyar Királyi Csendőrség szervezetéről; a csendőrség állománykiegészítése és annak változásai; elbocsátásnál és nyugdíjazásnál, kártérítési tárgyalásnál, bírói és közigazgatási előjegyzéseknél követendő eljárásról; kerületi törzsek, szárnyak; tanosztályok, pótlókeret és őrsők ellenőrzéséről; a kerületi parancsnokságok számvivősegeinek és a belügyminisztériumi számvivőség csendőri osztályának számviteli ellenőrzési szolgálatáról. Az 1918-as események a rendvédelmi szervek széthullását is jelentették. Az őszirózsás forradalom után vidéken gyakoriak voltak a csendőrség tagjai ellen elkövetett atrocitások a belső rendfenntartásra létrehozták a Vörös Őrséget. A Tanácsköztársaságot követő PEIDL-kormány tervbe veszi a csendőrség újjászervezését, a csendőrség a vidék közbiztonsági szerve lett. Az első világháborút követően és a forradalom hatására megszigorították a csendőrség felvételi feltételeit. Közcsendőr csak falusi, a városi eszmék által „meg nem fertőzött” ember lehetett. Trianonban megtiltották a sorozást. 1921-től al-

kalmazták a kényszertoborzást egy ideig de visszaállt a tekintélye és ismét vonzó pályának bizonyult a juttatások következtében. 1941-től csupán alapvető felteteleket támasztottak: magyar állampolgárság, politikai megbízhatóság, 19–40 év közötti életkor, minimum 163 cm-es magasság, jó fizikum, nőtlen vagy gyermektelen elvált illetve özvegyi állapot, magyar nyelv, az írás és olvasás ismerete. Az első 18 hónap próbaszolgálat volt, ekkor történt az újoncok kiképzése. Ezt követően került sor a katonai kiképzésre, ami három hónap volt, majd a kéthavi őrsön töltött szolgálat következett. Ezt követően került sor a hét hónapos elméleti kiképzésre, amelyet további hat hónap szolgálat követett az őrsön. Alapfokon elsajátították a Büntető Törvénykönyvet, a tereptant, az elsősegélynyújtást, a kriminológiát, a csendőrségre vonatkozó szabályokat. A hat elemi végzetek itt tanultak nyelvtant, földrajz, számtan, rajz és illemtant. A lovascsendőrök kiképzése a kiskunhalasi lovas tanosztály alárendeltségébe tartozott. Az első év után vizsgát tettek, a tizennyolcadik hónap elteltével pedig újból vizsgáztak. A véglegesített csendőrnél legalább 6 évet kötelezően le kellett szolgálnia a testületnél, utána évente lehetett meghosszabbítani a szolgálati idejét. Két három év után járőrvezetői iskolába került, aminek elvégzése után őrmesterre léptették elő. Újabb 4–5 év múlva a csendőr az őrparancsnoki tanfolyamra került amelynek elvégzése után főtörzsőrmesteri rang illette meg. A húszas években amikor a testület létszámgondokkal küzdött, ha egy csendőr nem tudta elvégezni ezeket a tanfolyamokat, 6 év után akkor is megkapta az őrmesteri rangot, 8 év után törzsőrmesterré és 10 év után főtörzsőrmesterré lépett elő. A következő rang a III., II. és I. o. tiszthelyetteség illetve az alhadnagyi kinevezés azonban ekkor is csak vizsgával volt megszerezhető. Ezekre magánúton kellett felkészülni, Szombathelyen lehetett letenni a vizsgát. Itt nagy előnyt jelentett a 4 polgári, vagy a gimnáziumi érettségi, s a csendőrség tiszthelyetteseinek számvitelből is vizsgát kellett tenniük. A csendőrségtől való távozás többféle módon történt. Szolgálati ideje leteltével leszereléssel, vagy pedig ha súlyos vétséget követett el akkor eltávolítással. A csendőrség tiszti karát elsősorban a kispolgári értelmiség, kis és középbirtokosi és hivatalnoki családok adták. A két háború között fontossá vált a csendőrség, vámőrség, folyamőrség tisztikarának képzése mivel itt ki lehetett játszani a trianoni korlátokat. A tisztikar utánpótlása a Monarchia volt. 1928-ban Pécsen a Magyar Királyi Zrínyi Miklós Akadémia nyílt meg amelynek célja a közrendészeti szervezetek tisztjeinek képzése volt. 1931-ben összevonták a Ludovika Akadémiával. Az Akadémián eltöltött négy év alatt lényegében gyalogsági tisztképzés zajlott. Az ötödik évben került sor a csendőrtiszti tanfolyam elvégzésére. 1935-től kezdve egyre több egyetemet, elsősorban jogot végzett tisztet találunk a csendőrségnél, akik társaiknál gyorsabban haladtak felfelé a ranglétrán. A jogot végzetteknek csak egy évet kellett a Ludovikán tölteniük, majd nekik is el kellett végezni az egy éves csendőrtiszti tanfolyamot. A testületnél voltak gazdasági tisztak is, az ő képzésükre külön gazdasági tiszti tanfolyamon került sor. 1943-ban a tisztjelöltekkel szemben komoly feltétel volt meghatározva: magyar állampolgárság; büntetlen és feddhetetlen előélet; erkölcsi és hazafias szempontból kifogástalan magatartás.

tás; nagyszülőkig bezárólag keresztény származás; testi alkalmasság; nőtlenség. Az évfolyamok élén honvéd alezredek, illetve őrnagyok álltak, a szakaszpapancsnokok pedig századosok voltak. Az elméleti tárgyak: harcászati szabályzat; gyalogsági szabályzat; fegyverismeret; műszaki ismeret; híradó szolgálat; lőutasítás; tüzérségi ismeretek; katonai írástan, szolgálati szabályzat; katonai tereptan; térképismeret; erődítéstan; német nyelv; vívás; torna; tereptan és térképismeret; lovaglás; lóismeret; egészségtan; mennyiségtan; nemzetgazdaságtan; társadalmi ismeretek; ábrázoló geometria; hadtörténelem; földrajz, büntető törvénykönyv; szolgálati utasítás; nyomozástan; törvényszéki bonctan; vegytan; közigazgatás.

Már a középkori zsoldos katonaságnál kimutatható, hogy a seregnél, illetve annak körletében a rend fenntartásáról külön közegek, a kulcsárok és az éjjeliőrök gondoskodtak. A XIX. századtól szolgálataikat már csak háború idején vették igénybe és a korábbi törzstisztnak megfelelő beosztást egy hadnagy vette át. A Napóleon által meg szervezett csendőrséget a hadseregnél is alkalmazták. A gárda-csendőrség (gens d'armes elite) a császárt minden hadjáratára elkísérte. Ausztriában 1817-ben kiadott szabályzat szerint feladatuk volt a kémek elfogása, a fosztogatók elfogása, állandó portyázás, a csendőrök a nekik ellenszegülő katonákat vagy altiszteket azonnal kivégezhették, a tisztek pedig elvesztették rangjukat. 1848-ig a rendszer változatlan maradt, míg RADETZKY tábornagy az olaszországi osztrák hadsereg parancsnoka meg nem változtatta. Létrehozott egy küldönc vadász testületet. 1855-ben a tábori csendőrség egy külön szervezetet, úgynevezett hadiszárnyat alkotott, személyi és gazdasági ügyekben a csendőrséghez, szolgálat tekintetében a hadsereghez tartozott. Az új szabályzat 1884-ig volt érvényes. A kiképzés az évente megtartott nagyobb hadgyakorlatok alkalmával történt. 1889-ben megkezdték a gyalogos csendőrök kiképzését és a következő évben egy hadgyakorlat során bevetették őket. A legénység kiválasztásánál fontos szempont volt a német nyelv ismerete. A tanfolyamokon az elméleti oktatás minimális volt a gyakorlati kiképzés elsősorban terepismeretre, térképolvasásra, vázlatok rajzolására, küldönc, futár és jelentőszolgálatra terjedt ki. 1892-ben a képzési időt négy hétre emelték. A trianoni szerződés után a hadsereg nem tartott fenn ilyen fegyvernemet. 1942-ben állították fel a tábori rendészeti szolgálatot, amelynek első parancsnoka OLCHVÁRY-MILVIUS Attila csendőr alezredes lett. Analfabéták, vagy büntetett előéletűek nem lehettek tagok. A létszám soha nem érte el az 1500 főt. 1944. december 9. és 1946. augusztus 23. között a Nemzeti Bank vagyonát őrizték, ők alkották az aranyvonat kíséretét is, amellyel az előrenyomuló szovjet csapatok elől nyugatra menekítettek a kincseket. 1945. május 8-án fegyverrel védtek azt meg egy fosztogató SS csoporttól.

A csendőrség szellemiségét jellemzi az az anekdotikus történet, mely szerint az őrség egyik tagja még PATTON tábornokot sem volt hajlandó addig beengedni a pánccélterembe, amíg meg nem érkezett a bankigazgató írásos engedélye.

Felhasznált irodalom:

CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914*. Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. /Pannon Könyvek./

EMYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből*. Budapest, 1994, Betűcenter Lapkiadó BT.

EMYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből 1952-ig*. Pécs, 1996, Police Press Kiadó.

KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között*. Pécs, 2000, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. /Pannon Könyvek./

KRÉMER Ferenc: *A rendőri hatalom természete*. Budapest, 2003, Napvilág Kiadó.

PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris.

PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1918*. Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat Kiadó.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945*. Budapest, 2000², Ister Kiadó.

SZIKINGER István: *Rendőrség a demokratikus jogállamban*. Budapest, 1998, Sík Kiadó.

TÓTH József: *Rendészefogalom a nemzetsocialista államban*. Eger, 1938, Szent János Nyomda.

VÁG András: *Közvélemény kutatás a rendőrségről*. Budapest, 1997, COLPI Kiadó.

KÖMÜVES József**Az ÁVH Határőrség szerepe a Déli Védelmi Rendszerben**

A Magyarország és Jugoszlávia között kialakult feszültség a Határőrség tevékenységét 5 területen érintette:

- Mozgást korlátozó műszaki rendszer kiépítése és a lakosság mozgását korlátozó rendeletek. (Határövezet, határsáv)

- Hatása a Határőrség szervezetére, felszerelésére. (aknavető szakaszok, vonatellenőrző század)

- Hatása a határőrizet megszervezésére és a határrendre (mélységi határőrizet, járőrsoportok, razziák) Hatása a felderítő munkára, határmegbízotti tevékenységre és a ths-ek visszaadására.

- Hatása a határforgalomra (vízumkötelezettség, kis forgalom, a kishatárforgalom késői bevezetése)

- Hatása a személyi állomány felkészítésére (pl.: céltáblák TITO arcmásával.)

Mozgást korlátozó műszaki rendszer kiépítése és a lakosság mozgását korlátozó rendeletek.

A Jugoszláviával megromlott politikai kapcsolatok és a szembenállás erősödése miatt a külső műszaki zár és az aknamező kiépítése már 1949-ben megkezdődött és 1950-ben készült el. A külső műszaki zár egy-két méter magas, négy-szögűhálószerűen kiépített drótkerítés volt, amely a határvonal mellett a határnyiladék belső oldalán húzódott és ezzel kombinálták össze az aknamezőt. Elkészítése után az osztrák határszakasszal együtt összesen 989 km hosszú volt, ebből a jugoszláv határra 627 km esett.

A műszaki aknazár gerincét ez a faoszlopokon álló 2 m magas egy, vagy kétsoros drótkerítés alkotta. A kerítés honi oldalán 1m távolságra levő sorokban sakkábtáblaszerűen fadobozos aknákat telepítettek, összesen 4 sorban. A taposóaknasor honi oldalán 2–3 sorban telepített érintő aknák voltak. Az érintő aknák

mellett keskeny üres sáv után 60 cm-es cövekekre szögesdrótszálat húztak ki, ezt követte az 5–6 m széles nyomsáv és a járőrcsapás. Ezt az aknamezőt 1956-ban felszedték.

A felszedésről a **Honvédelmi Tanácshoz 1956. április 7-én készült előterjesztés** a következőt javasolta: „A műszaki zár felszedését a Magyar Néphadsereg műszaki alakulataival (megerősítve 800 fő tartalékkal), valamint a BM Határőrség műszaki alegységeivel javasoljuk végrehajtani.

A műszaki zár felszedése során előreláthatólag a honvédség részéről 8 700 000 Ft, a Határőrség részéről 2 500 000 Ft költségkihatás biztosítása válik szükségessé. Ezen költségek a veszélyességi jutalomdíj, a gépjárművek fokozottabb üzemeltetése és a felemelt élelmezési pótlékban mutatkoznak. Javasoljuk, hogy a költségeket a Honvédelmi Tanács mindkét miniszteri tárca részére külön költségvetésben biztosítsa.” A munkálatok befejezésére a kitűzött határidő 1956. augusztus 15. volt. Az augusztusból végül szeptember vége lett és az osztrák határon egy kis darabon az aknamező megmaradt, a külső drótkerítést pedig ott nem bontották le és mivel a fegyveres erők minisztere 1957 februárban újra elrendelte a nyugati aknamező telepítését ez meg is maradt, csak az új követelményekhez igazították.

A műszaki létesítmények kiépítésével a határőr őrsőknek is volt dolguk. Minden őrsnek ki kellett építeni a védelmi körletét lövészárokkal, tüzelőállásokkal. Ez a román határszakaszt csak annyiban érintette, hogy a hármashatárhoz közelebb eső őrsőknek (Nedelkatanya, Aladármajor, Nacsatanya) még ki kellett építeni a külső védelmi körletet, de a Maros túloldalán Magyarcsanádnak már nem. A három őrs épülete is a jugoszláv határon lévő őrsökhöz hasonlóan rendelkezett a tetőre épített, jó kilátást és kilövést biztosító figyelőtoronnyal. (Ma már a nacsatanyai őrsön, csak ez látszik ki a bozótból.)

A déli határon a 15 km mélységű határövezet létrehozását **1950. június 20-án a BM IV. Főosztály 16/1950. számú rendelete** rendelte el. A határövezeten belül volt még egy 2 km-es szigorított sáv (ez már a határőr őrsök működési területére esett, amely a határvonaltól számított 5 km) és ezen belül volt az 500 és 50 m-es határsáv. Az 50 m-es határsávban csak a határőrök mozoghattak. Ezzel egyidőben sor került a kitelepítésekre. Az 50 m-es határsávból mindenkit, az 500 m-es határsávból a politikailag, vagy határőrizeti szempontból megbízhatatlan személyeket telepítették ki. Részükre a lakóhelyül kijelölt faluban a községi előljáróság biztosított lakhatási lehetőséget. Egy-egy üres házba, főleg ha cigányokról volt szó 15–20 embert is bezsúfoltak. A határsávban maradt házakat a Határőrség lebontotta. Néhány épületet pedig szolgálati célból igénybe vett. Az elkobzott és lebontott házakért, mivel megbízhatatlan személyekről volt szó, nem járt semmiféle kártérítés. Jellemző a nagykanizsai határőrkerület parancsnokának a kitelepítésről 1950. február 13-án kelt jelentése, amely a következő mondja: „**Az ÁVH Főparancsnokság f. hó 4-én kelt 928/T Kat.-1949.számú rendeletére:**

Jelentem, hogy határsávomból – a határvonal közelsége miatt – a következő személyek lettek kilakoltatva:

1./ 58 személy

2./ Zákánytelepnél (Felsorolás 1-14-ig, mind Bogdán vezetéknévű, valamennyien cigányok)

15./ Jaksics József

16./ Jaksics Józsefné:

(A 14 fő cigányt a Zákány 307. számú, a két fő magyart a Zákánytelep 434/a számú házban helyezték el.)

4./ Jelentésem nemleges. (Valószínű, hogy előre meghatározott pontokra kellett válaszolni.)

5./ Határmenti házaikat elhagyták: 1949. okt. 28.-án.

6./ A lakó és melléképületek lebontása még nem történt meg.

7./Kártérítést nem kaptak. Arra igényük nincs, mivel a községi elöljáróságtól más lakást kaptak.

(A vízvári őr sávjában 8 fő, megint Bogdán vezetéknévű cigányok.)

...Az ügyiratban feltüntetett épületek közül az ÁVH Határőrségnek csak a Latinovics féle kastélyra van szüksége. (Tulajdonosa Latinovics Oszkár volt, a neves színész édesapja.) jelenleg is őr van elhelyezve.” (A Latinovics kastélyok közül valószínűleg a dormándi kastélyról van szó, mert a család másik két kastélya az Alföldön volt.)

A kitelepítésekről szóló jelentéseket a főparancsnokság jogügyi osztályára kellett felterjeszteni.

A határővezet és a határsáv bevezetése jelentősen megnehezítette nemcsak az ott élők, de az ország távolabbi területein élők életét is, ha valaki látogatóba vagy ügyintézés céljából szeretett volna erre a területre bejutni.

A polgári személyek állandó, vagy ideiglenes határővezeti engedélyt kaphattak. Állandó engedélyt az kaphatott, aki a határővezetben lakott, vagy munkavégzés céljából rendszeresen bejárt oda és elég megbízhatónak bizonyult. (Pl.: vonatvezető, kalauz, vagy buszsofőr, stb.) Ideiglenes engedély az kaphatott, aki igazolta, hogy rokona lakik ott és látogatóba megy, pl. esküvő, temetés, vagy valamilyen hivatalos célt tudott igazolni. Az engedélyeket a budapesti kerületi, vagy a városi kapitányságok adták ki. Ha viszont az illetőt tiltott határátlépés kísérlete közben elfogták (ehhez elég volt, ha letért a kijelölt útvonalról), vagy tiltott határátlépést követett el, akkor az ÁVH nyomozói azt is megvizsgálták, hogy az ügyintéző jogosan adta e ki az igazolást, vagy nem játszott e össze az illetővel. Mivel az ÁVH nyomozói sajátos munkastílussal rendelkeztek, az ügyintézők alaposan megnézték, indokolt e az engedély kiadása. Könnyebb ma mondjuk Madridba eljutni, mint akkoriban Sopronba, vagy Mohácsra. Az engedélyben szereplő helységet a legrövidebb úton kellett megközelíteni és az illető köteles volt megérkezés után és elindulás előtt a rendőrségnél jelentkezni.

A határővezetben a határőrök sem mozoghattak szabadon. Akinek a szolgálati igazolványában nem volt benne az 1-es, vagy 2-es bélyegző, az csak nyílt paranccsal és menetlevéllel, vagy szabadságolási igazolvánnyal léphetett be a határővezetbe és ugyanazok a szabályok vonatkoztak rá mint az engedélyes

személyre. (A legrövidebb úton, csak a kijelölt helyre, jelentkezés megérkezés után, elindulás előtt, stb.) Ez vonatkozott más fegyveres szervek tagjaira is. 1-es, vagy 2-es bélyegzővel csak a határővezetettel rendelkező kerületek beosztottai és a főparancsnokság tisztjei rendelkeztek. (Voltak kivételek, pl. Adyligeti híradó zászlóaljnál néhány technikussal.)

Az 500 m-es határsávba való belépéshez külön engedély kellett, amelyet a kerület parancsnokság, vagy a határőr őrs adhatott ki, de az őrs csak a saját területére.

A szembenállás hatása a Határőrség szervezetére, felszerelésére.

A politikai és a biztonsági helyzet következtében a 4. déli határőrkerület és maga a határterület is prioritást élvezett. A déli határőrkerületeket létszám tekintetében is megerősítették.

A déli határőrkerületek szervezetében megjelentek az aknavető szakaszok. Amelyek 1954-ig megtalálhatók voltak, akkor a létszámcsökkentés keretében ezeket leszerelték. Az aknamező karbantartásához megjelentek a műszaki al egységek, de minden őrsön volt olyan kiképzett tiszt, aki tudott átjártot nyitni az aknamezőn.

A mélységi határőrizet megerősítéséhez a nagykanizsai határőrkerület állományában egy vonatellenőrző század volt, amely a Dél-Dunántúlnak ezen a szakaszán az államhatár felé tartó vonatokon és autóbuszokon végzett okmányellenőrzést. A többi déli kerület állományában is voltak vonatellenőrző szakaszok. A határővezetbe vezető utakon a kerület erőiből vezényelt okmányellenőrző járőrök ellenőrizték a forgalmat. Az őrsök működési területén így a szigorított 2 km-es sávban ezt a feladatot az őrs erőivel oldották meg.

A felszerelés és a technikai eszközök tekintetében is elsőbbséget élveztek a déli kerületek. Először itt kezdték meg a puskák lecserélését az ismert dobtáras géppisztolyokra. Először a járőrparancsnokokat látták el, de 1955-re már az egész állomány rendelkezett ezzel a fegyverzettel. Az őrsök fegyverzetében megtalálható volt a géppuska és a golyószóró, kézi páncéltörő.

A déli határon kezdték meg 1950-ben az 1949 M vas magasfigyelők építését. A déli és a nyugati határon 1950 februárban kezdték meg az állandó vezetékes távbeszélő hálózat kiépítését és az év végére be is fejezték. A magasfigyelőkön kívül a jobb összeköttetés érdekében sok rejtett csatlakozót is telepítettek.

A szembenállás hatása a határőrizet megszervezésére és a határrendre, a felderítő munkára, a határmegbizotti tevékenységre és a határsértők visszavetésére.

A határőrizet megszervezésére a feszült határhelyzeten kívül hatással voltak az államhatár közelében folyó műszaki munkálatok. A kitelepítések miatt a helyi lakosság köréből a gyakori határsértési kísérletek és a mélységi határőrizet követelményei. Az államhatár őrzésére 2 fős járőröket alkalmaztak, de a veszélyesebb irányokban, ahol gyakoribb volt a határprovokációk veszélye, 3–4 fős járőr csoportokat szerveztek, amelyeket esetenként golyószóróval is megerősítet-

tek. Előírás volt, hogy a nyomsávot sötétedés előtt és reggel világosodás után külön járőrrel összefüggően is ellenőrizni kellett. Napközben a ki és bevonuló járőrök kaptak ilyen feladatot, amely egy-egy szakaszt érintett. A határsávban folyó munkálatokat minden esetben járőrrel kellett biztosítani a tiltott határátlépések megakadályozására. A mélységi határőrizet tekintetében az őrsök a járműveken általában nem folytattak okmányellenőrzést, az őrs mélységében az utakon, vasútállomáson, stb. viszont igen.

Gyakori volt a helyzeti adatra bevezetett megerősített szolgálat. Ha valaki például nem jelentkezett be azon a településen ahová a határővezeti engedélye szólt és a felkutatása (család, rokonok, szomszédok, kocsmá, vasútállomás) nem járt eredménnyel, a közelbe eső őrsön, vagy őrsöknön már elrendelték a megerősített szolgálatot. Ugyanez volt a helyzet, ha információ érkezett arról, hogy valaki tiltott határátlépésre készül. Megerősített szolgálat esetén a szolgálati megterhelés 12 óra és a csökkentett óraszámra kötelezetteknek (szakács, lovas, rocsóvezető, tisztesek) 8 óra volt.

Nem volt ritka a razzia bevezetése sem. Ezek a razziák időnként több napig is tartottak és akár két határőrkerület működési területét is érintették. Razziát általában befelé tiltott határsértést elkövetők – abban az időben jellemzően ügynökök – elfogására, vagy a járőrtől elszökött személyek felkutatására vezettek be. A razziákban a kerület erői is részt vettek, de a határőr erők mellett előfordult, hogy a mélységi zárás vonalához honvédségi erőket is igénybe vettek. Erre különösen olyankor kerület sor, ha a zárás vonalát többször kellett áttelepíteni, vagy a terület nagysága, vagy lefedettsége miatt sok kutatócsoportot kellett indítani ami a határőr erők jelentős részét vette igénybe.

Az ÁVH Határőrség is nagy figyelmet fordított a helyi lakossággal a jó kapcsolatok fenntartására és ezen keresztül minél több információ megszerzésére. A határőrizet segítése érdekében megszervezték a Hazafias Együttműködő Csoportokat. Ezekbe főleg olyan személyeket szerveztek be, akik helyzetüknél fogva többet tudtak segíteni. (vadász, mezőőr, határfolyóknál halászok, kalauzok, autóbuszsofőrök, stb.) Razziák alkalmával általában a HECS tagokat is kiértesítették és gyakran a tőlük kapott adatok segítettek a keresett személy elfogásában.

A két ország közötti propagandaháború része volt hogy jugoszláv területről röplapokat jutattak át magyar területre léggömbbel, a határon való átdobással, vagy a csempészet keretében a határátkelőhelyeken. A határőr őrsök feladatai közé tartozott a területükön talált, vagy szétszóródó röplapok begyűjtése is.

A túloldali terület irányában a határőrség is intenzív felderítő munkát folytatott. Ez elsősorban a túloldali terület megfigyeléséből állt. A járőröket felkészítették arra, hogy mire fordítsanak figyelmet és ahol az új vas magasfigyelőket már felépítették ott felszerelték az állványra helyezett szögtávcsöveket is. A biztonsági szolgálatok részéről rendszeres volt ügynökök felkészítése és átdobása, illetve fogadása. Ebből az őrsök feladata csak annyi volt, biztosítsák a határon való átjutást. (A terület biztosítása, figyelem elterelés, átjáró nyitása az aknamezőn)

Ebben az időszakban a jugoszláv határszakaszon a határrend fenntartásáról nem beszélhetünk. Mindennaposak voltak a határincidensek – átkiabálás, tárgyak átdobása – és a határprovokációk – átlövések, a járőrök közötti tűzharc –, illetve a járőrök behatolása a másik ország területére. Ezeknek az összetűzéseknek sok sebesültje és több halottja volt a magyar határőrök között is. Ebben az időszakban ezen a határszakaszon a harcokban és az aknamezőn 10 határőr halt hősi halált. A határmegbízotti rendszer működött (a határmegbízott a kerületparancsnok) a határvonalon a kiértesítő pontoknál sor került találkozókra is. Ezek azonban nem vezettek sehova, mert kimerültek a kölcsönös vádaskodásban. A tiltott határátlépést elkövetett személyeket egyik ország sem adta vissza egymásnak. Ebben gyakorlati változás csak a '70-es évektől következett be. Tudomásom szerint ebben az időszakban főhatármegbízotti találkozóra nem került sor.

Ez a határőrizeti tevékenység a végsőkéig kimerítette az állományt. A sorállomány szolgálati megterhelése nagy volt, a pihenését gyakran zavarták meg az őrs erőivel bevezetett akciók, razziariadó, zárás, üldöző, kutató csoport indítása, illetve a nagyobb határőrizeti akciókban való részvétel. Ezek erősen igénybe vették a hivatásos állományt is, mert az őrs akcióit is hivatásosnak kellett irányítani így nem sok éjszakát tölthettek el nyugodtan, a nagyobb akciókban való részvétel pedig napokra elszakította őket a családjuktól. Növelte a feszültséget, hogy a büntetlen határsértést minden esetben vizsgálat követte a kerület határügyi osztálya részéről amely rendszerint fegyelmi felelősségre vonással végződött. Ezért fordult elő esetenként egy-egy büntetlen határsértés elhallgatása.

A határőrizet hatékonyságát jelentősen csökkentette, hogy az 1950-es évek elején a politikai bizalmatlanság légkörében a felkészült, nagy határőrizeti tapasztalattal és helyismerettel rendelkező határvadász tiszti és tiszthelyettesi állományt majdnem teljesen lecserélték. A kerület törzsekben maradtak néhányan. Az új munkás és paraszt káderek az egyéves gyorsalpaló iskolák (Voroslov tiszti iskola, Kossuth akadémia, Főti tiszthelyettes képző) elvégzése után kerültek ki az őrsökre, bármiféle gyakorlati tapasztalat nélkül és sokszor elemi ismeretek hiányával. A jó szándék és az akarás sajnos gyakran kevés volt a hatékonyabb szolgálatszervezéshez, vagy a bekövetkezett eseménynél a szükséges intézkedések megtételéhez. Ugyanakkor a gyakori közös életveszély és az egymásra utaltság összekovácsolta az őrsök állományát és közelebb hozta egymáshoz a hivatásos és a sorállományt. Ebben közrejátszott a hagyomány is, mert ezek a viszonyok már az 1945–1947-es időszakban a határvadász őrsökön is kialakultak és mindenféle személyi kultusz és leszerelések ellenére az állomány körében átadódtak. Ezek a viszonyok a határőr szervezeteknél, ha talán nem is annyira erősen, de egészen a Határőrség 2007-ben történt felszámolásáig megmaradtak, sőt pozitívan hatottak a terület egész tevékenységére is.

A szembenállás hatása a határforgalomra.

A Jugoszláviával kialakult ellentéték a határforgalomban is negatívan éreztették hatásukat. A határforgalom mindvégig alacsony maradt és inkább csak a helyi

forgalom volt a jellemző. A két ország között vízumkötelezettség volt, amelyben enyhülés először 1964-ben következett be, amikor július 24-től a szegedi szabadtéri játékokra 400 dinár ellenében vízummentesen lehetett beutazni. Ekkor a röszei átkelő forgalma 400 %-al nőtt. A vízumkötelezettség csak 1965-ben szűnt meg, és 1966-ban született meg az első kishatárforgalmi egyezmény, először csak a 15 km-es sávra vonatkozóan.

Ezen a határszakaszon ekkor (1950 februári adat) 4 határátkelőhely működött, Murakeresztúr 30 fővel, Mohács 30 fővel, Kelebia 50 fővel és Röszeke 80 fővel. Fejlesztésekre sokáig nem is került sor, az első fejlesztés csak 1966-ban történt, amikor júniusban megnyílt az Udvar–Knyezsevo, majd július 1-jén a Rédics–Lendava határátkelőhely. 1953-ban jelent meg az új útlevélszalag, már a sarló és kalapácsos címeres borítóval, ebből jugoszláv viszonylatban főleg a piros magánútlevelet, a dunai hajós és a tengerész útlevelet használták.

A kis forgalom mellett is virágzott a csempészet, a slágercikkek a kávé, a bors, ruhaneműk és szőnyeg, illetve műtárgyak voltak. Az elrejtéshez akkor is a legkülönbözőbb módszereket alkalmazták. (a képeken látható volt néhány) A tiltott propagandaanyagokat főleg vonatokban rejtették el, úgy, hogy lebukás esetén ne legyen gazdája, mert az súlyos felelősségre vonást vont maga után.

A szembenállás hatása a személyi állomány felkészítésére.

1950-ben a Határőrségnél bevezették a nevelőtiszti rendszert. A nevelőtisztek is 1 éves nevelőtiszti tanfolyamot végzett munkás káderek voltak, általában mindenféle előképzettség nélkül. Nagy energiákat fordítottak a jugoszláv vezetés elleni propagandára, ehhez az ÁVH Főparancsnokság Politikai Osztálya rendszeresen bocsátott ki brosúrákat, de jó alapot adtak a napi Szabad Nép félórak is. A szembenállást olyan szélsőséges módszerek is növelték, mint pl. hogy a határmenti lövészetben TITO arcását ragasztották a céltáblára, vagy a szolgálati kutyák körében gyakori volt a TITO név. Mindemelllett a személyi kultusz kilengései, különösen a RAJK-perrel kapcsolatos letartóztatások a hivatásos állomány, és ezen keresztül a sorállomány körében is zavarokat váltottak ki. Az előadásomat DOMOS Sándor nyá. hőr. alez. visszaemlékezéséből vett néhány sorral szeretném befejezni:

„... jövők haza a jugoszláv határról – egyik őrsről, ahol még a kutyát is Tito-nak hívták – megálltam egy faluban, ünnep volt de nyitva volt a fodrászüzlet. Így bementem. Ott az üzletben megdöbbenve olvasom, hogy RAJK elvtársat letartóztatták, s talán még SZÖNYI elvtárs neve is benne volt az újságban... Közli velem LISZT elvtárs, hogy FARKAS Mihály honvédelmi miniszter leállította a határőri tisztek előléptetését, mivel RAJK és RANKOVICS a két belügyminiszter a határon találkozott... híradó századi irodámban megjelenik egy vezető főtiszt az országos parancsnokságról, s mielőtt a munkára térnék, a fejem fölül leakasztja PÁLFFY elvtárs fényképét és az ágyam alá dugja, s mondja, mit keres itt ez a nagyfejű, tegnap este a HM-ben a taggyűlés után letartóztatták.”

Kémnő

Kémnő

Elismerem, hogy az előttem felmutatott fotóképmintát a tárgyakat ábrázolja, mellyel engem az ÜRS. átküldött Magyarországra kémfeladatuk elvégzésére. Budapest, 1951. okt. 31.

Imre Yasa

Léggömbbel érkezett rölapok az 1950-es években

EDUKÁCIÓ

PARÁDI József

Nemzeti rendvédelem-történet a magyar rendvédelmi szakemberek képzésében

A téma látszólag egyszerűen értelmezhető, hiszen a rendet az emberi társadalom létrejötte óta valamilyen formában mindig fenntartották. Következésképpen a különböző korszakokban és térségekben megvalósított rendvédelmek alkotják az egyetemes, egy nép történetében kivitelezett rendvédelmi modellek pedig az adott nemzet rendvédelem-történetét. Ez így igaz. A rendvédelmi szakemberképzés azonban már jóval szerényebb múltra tekinthet vissza.

A rend fenntartásának szakemberei nemzeti történelmünk során, döntően kétféle életutat jártak be. E két életút típus kétféle tudományterülethez kapcsolódott, nevezetesen a hadtudományhoz, valamint az állam- és jogtudományhoz. Alapvetően tehát e kétféle tudományterület értékeinek gyakorlati kivitelezési területén tevékenykedők egy része specializálta magát a rend fenntartására. Ebből fakadóan a szakmai műveltségük hivatástörténeti része is kétféle volt, a hadtudományi, valamint az állam- és jogtudományi.

Már a polgári magyar állam kezdeti időszakában azonban megkezdődött annak a folyamata, hogy a magyar rendvédelmi vezetők, azaz a mai fogalmaink szerinti tiszti kar – mindkét tudományterület ismereteinek a birtokában – alkalmassá váljék mindkét tudományág eredményeinek a hazai körülmények közé adaptálására. Ekkor azonban még csupán a rendvédelmi testületek tiszti karainak néhány tagja rendelkezett a Ludovica Akadémia és valamelyik tudományegyetem jogtudományi karának jogtudori oklevelével. Ebben az időben az alapvető cél az volt, hogy a tisztek azzal a diplomával rendelkezzenek, amelyre a legnagyobb szükségük volt a szakterületükön.

A két világháború között fokozatosan gyarapodott ugyan a had- és a jogtudományi diplomával is rendelkező rendvédelmi vezetők száma, azonban még mindig törpe kisebbséget alkottak az egydiplomásokhoz viszonyítva.

A magyar pártállam kiépülésével a helyzet gyökeresen megváltozott. A rendvédelmi testületek tiszti karaival szemben támasztott tudásigény helyébe a megbízhatóság lépett, egy kitüntetett eszmevilághoz való hűség helyettesítette a tudást. Hosszú szünet után, lassan ért meg a pártállami viszonyok között a helyzet arra, hogy a rendvédelmi testületek tiszti karainak tagjaival szemben ismét követelménnyé váljék a diploma. Ezzel elérték a dualizmuskori kiindulási szintet.

A szakmai műveltségnek azonban már nem kívánták a részévé tenni a hivatástörténetet az illetékesek. A hivatástörténet szükségességének elismerésével, annak az oktatásba integrálásával ugyanis a rendszer létalapját képező egyik elvi tétellel kerültek volna szembe. Nevezetesen a pártállam létezésének egyik elvi pillérét alkotta azon tétel, mely szerint a pártállamot megelőző államalakulatok a nemzet többsége feletti elnyomásnak az eszközei voltak. Az elnyomás korábbi formáival pedig nem tartották szükségesnek a foglalkozást, legfeljebb a

propaganda szintjén. Az állampárt kultusztevékenységét meghatározó úgynevezett három T közül – tiltani, tűrni, támogatni – a nemzeti rendvédelem-történet döntően a tiltás kategóriájába tartozott.

Ezt a tiltást azonban értelemszerűen nem lehetett kiterjeszteni a magyarországi proletárdiktatúra időszakára. E mellett pedig nagyon kilógott volna a hazai és a külföldi felsőoktatásból, ha – a szakterület történelmi tapasztalatainak bemutatására irányuló tendenciától eltérően – teljesen kirekesztették volna a hivatástörténetiséget az oktatásból. Ezért tehát a magyar rendvédelem története tapasztalatainak a feltárását és az oktatásba történő bevezetését a hazai proletárdiktatúra meglehetősen szűkös időszakaira mérsékeltek.

Ez a képzés meglehetősen fura, „tudathasadásos” helyzetet idézett elő. A magyar rendvédelem testületeinek a tisztjei ugyanis olyan képzésben részesültek, amelyből kimaradt a jogtörténet és a hadtörténelem egyaránt, helyette pedig a magyar pártállam rendvédelmének sajátos megnyilvánulásait sajtíthatták el, azonban ezt is „kozmetikázott” formában. Elmaradt tehát a rendvédelem két legfontosabb tudományterülete a hadtudomány, valamint az állam- és jogtudomány eredményei hazai alkalmazásának történeti tapasztalatait interpretáló képzés. Ez a helyzet lényegében befelé forduló tartalmú oktatást eredményezett, melynek a következménye egyfajta szakbarbár képzés lett.

Az államok fejlődésével mindinkább megvalósult az állam egyes részterületeinek a specializációja. E folyamat a XVIII. századtól felgyorsult. A rendfenntartás egyre inkább a központi államhatalomnak közvetlenül alárendelt önálló szakterületté vált. Ebből fakadóan már a XIX. században is, a XX. században pedig már különösen sok tapasztalat keletkezett arra vonatkozóan, hogy miként lehet a had- illetve az állam- és jogtudomány eredményeit alkalmazni e szakterületen. Nyilvánvalóan minden államnak voltak tapasztalatai. Magyarországon azonban a nemzeti tapasztalatok egy része nem volt feltárható és oktatható. Ebből fakadóan óhatatlanul a külföldi tapasztalatok dominanciája valósult meg a képzésben, majd a szakemberek tevékenységében is. Ezek a tanulságok azonban nem mindig álltak összhangban a magyarországi körülményekkel. A hazai rendvédelmi szakemberek szemében ez a fura helyzet óhatatlanul a történelmi tapasztalatok devalvációjához vezetett.

Úgy tűnt, hogy a rendszerváltozással ez az anomália helyrebillen. A korábban ellehetetlenített rendvédelem-történeti kutatók immár szabadon folytathatták tevékenységüket, melynek részeként eredményesen védtek meg a magyar rendvédelem-történet körébe tartozó témájú tudományos fokozataikat. Ezekre az eredményekre építve hozták létre a kutatók „*A magyar rendvédelem története*” című több kiadást megélt művet. Ez az alkotás vált a rendvédelmi tisztképzésben teret kapó rendvédelem-történeti oktatás tananyagává. A rendvédelem-történeti munkássága elismeréseként jelen sorok íróját (dr. PARÁDI József) főiskolai tanárrá nevezték ki és a Rendőrtiszti Főiskolán magyar rendvédelem-történeti tanszéket hoztak létre a vezetésével. A hallgatók nagy érdeklődéssel fordultak a nemzeti rendvédelem-történetünket interpretáló tantárgycsoport iránt. Hosszú ideig a magyar rendvédelem történetét feldolgozó alapozó tantárgy volt

az egyetlen olyan tárgy, amelyet a Rendőrtiszti Főiskolától más felsőoktatási intézmények is átvettek. Ezeknek a tantárgyaknak a száma a Rendőrtiszti Főiskola fennállása alatt mindvégig csupán néhány maradt.

A nemzeti rendvédelmünk történetét bemutató könyv a felsőoktatási tankönyv és szakkönyv pályázaton támogatásban részesült. A Rendőrtiszti Főiskola hallgatói hozzávetőlegesen mintegy 150-200 szakdolgozatot készítettek ebben a témakörben. Rendvédelem-történeti tudományos diákkör is működött a Rendőrtiszti Főiskolán, melynek tudományos diákköri dolgozatai az országos tudományos diákköri mozgalom két évente megrendezésre kerülő rendezvényein számos országos helyezést értek el.

Az ezredforduló tájékán azonban egy fokozatos visszarendeződési folyamat indult el. E folyamat valódi okáról a rendvédelem-történet oktatói és kutatói csupán informális úton értesülhettek. Nevezetesen a hivatalos álláspont az volt, hogy a Rendőrtiszti Főiskola a tisztképzését a rendvédelem-történet kiiktatásával kívánja gyakorlativá tenni. Ez még látszatindoknak sem elég, hiszen éppen a szakterület művelése során keletkezett gyakorlati tapasztalatokat interpretáló tárgyat száműzték az oktatásból. Nem hivatalosan azonban a nemzeti rendvédelem-történetünk kutatói és oktatói arról értesültek, hogy kiiktatásuk valódi oka más volt. A főiskola fura-urait azt nehezményezték, hogy nemzeti rendvédelem-történetünk bemutatása során olyan témával is foglalkoztak az oktatók, amellyel nem szimpatizáltak, illetve a történelmi tényeket nem az ő szájuk ízének megfelelően értelmezték a képzésben. Való igaz, a magyar rendvédelem-történet oktatói a valós eseményeket tárták fel és mutatták be, tekintet nélkül az érdekcsoportok elvárásaira. Ez azonban az intézmény vezetésének a szemében olyan bűnnek számított, ami az oktatási szervezeti egység és a tantárgycsoport eltorzításához vezetett.

A rendvédelem-történeti képzésnek még az emlékét is fel szerették volna számolni. Hasonlóképpen jártak el, mint a győztes Róma a legyőzött Karthágóval szemben, amelynek még a romjait is felszámolták, majd sóval hintették be. Jelen esetben a Rendőrtiszti Főiskola történetét bemutató könyv 2004–2007 között készülő kéziratában sem tették lehetővé a hajdani magyar rendvédelem-történeti oktatási szervezeti egység megemléését. A tantárgy és a tanszék felszámolása annak idején ugyan nem maradt tiltakozás nélkül, hiszen az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Magyar Jogtörténeti Tanszékének a vezetője – jelenleg Ő az ELTE rektora – levélben tiltakozott a Rendőrtiszti Főiskola főigazgatójánál a nemzeti rendvédelem-történetünk oktatására hivatott szervezeti egység felszámolása ellen, azonban siker nélkül.

Mivel azonban a Rendőrtiszti Főiskola az egyetlen magyar felsőoktatási intézmény volt, melynek oktatási programjából hiányzott a szakterület múltjának ismertetése, ezért a nemzeti rendvédelmünk története iránt ellenséges érzületeket táplálók olyan megoldást alkalmaztak, hogy látszólag legyen ilyen tartalmú képzés ugyan, a valóságban azonban az mégsem valósulhasson meg. Feltrancsírozták a nemzeti rendvédelmünk történetét magába foglaló tárgyat nyomozás története, közrend védelmének története stb. tartalmú tárgyakra. Olyan helyzetet

teremtettek ezzel, mintha a hadtörténelem oktatása helyett a lokátor-történeti, híradó-történeti stb. tárgyakat vezették volna be. Ezeket az áltantárgyakat pedig nem oktathatták azok, akik a szakterületet kutatták, hiszen azokat már többségükben eltanácsolták a tanintézettől a hivatástörténetiség oktatására hivatott szervezeti egység felszámolásakor. Olyan személyeket kértek fel tehát e témakör oktatására, akiknek fogalmuk sem volt a magyar rendvédelem történetéről. Nem csupán a szakterület terén kifejtett kutatómunkáknak voltak híján, hanem még azokat az alkotásokat sem ismerték, amelyeket az oktatástól eltanácsolt elődeik már publikáltak. Így módon a hallgatósággal a pártállami élményeiket osztották meg, amelyeket néhány évtizeddel korábban még ifjú korukban szereztek a pártállami rendvédelmi testületeknél.

A helyzet a tiszthelyettes képzésben sem volt jobb, hiszen ott még a látszattal sem törődtek, a rendvédelem történetét teljes egészében kiszorították az oktatásból. Ez a helyzet sajnálatos módon a legutóbbi kormányváltás után sem javult.

A magyar rendvédelem-történet kutatói – akiknek egy része tetemesebb rendvédelmi és oktatási tapasztalattal rendelkezik, mint a rendvédelmi szakemberképzés kulcspozícióiban tevékenykedők – nagy reményeket fűznek a 2010 utáni kormányzathoz annak ellenére, hogy a kormányzat részéről a nemzeti rendvédelem-történet oktatása terén eddig még nem sok biztatót tapasztaltak.

Azt nem tartjuk biztató jelenségnek, hogy ugyanazok közül a személyek közül kerültek ki a közszolgálati egyetem „rendészet-tudományi karának” a kulcspozícióit betöltő munkatársai, akik készséggel asszisztáltak nemzeti rendvédelem-történeti oktatásunk likvidálásához. Számos bevált módszer van a tarsolyukban, amivel ennek a szakterületnek az oktatását el lehet lehetetleníteni. Ezeket az elmúlt 20 év alatt eredményesen használták is. A teljesség igénye nélkül:

- nem biztosítanak megfelelő óraszámot ahhoz, hogy a témakör érdemben bemutatható legyen (ehhez – BE, MA szinteket figyelembe véve – legkevesebb 60 óra szükséges, két tantárgy formájában, ahol az egyik tárgy több alternatív tárgyból választható);

- úgy alakítják ki a kötelező, alternatív és a fakultatív tárgyak arányát azon belül pedig a rendvédelem-történeti stúdiumok helyzetét és kreditpont értéküket, hogy a hallgatóknak ne legyen érdeke a hivatástörténeti tantárgyak felvétele;

- a szakterület oktatásának nem biztosítanak szervezeti egységet, így módon más szakterületek szervezeti egységeinek a múlandó jóindulatától válik függővé a hivatástörténeti képzés stb.

Az teljesen nyilvánvaló, hogy a magyar nemzet, illetve a rendvédelmi testületek személyi állománya tagjainak nem lehet érdeke elődeik tapasztalatainak a mellőzése. A kérdés „csupán” az hogy hány évtizednek és erőforrásnak az elpocsékolása szükséges még a nemzeti rendvédelem-történeti tapasztalatok oktatásának a rendszerbe állításához? Vajon meddig képesek a nemzet érdekeivel ellentétes álláspontjuk kivitelezésére, azaz a nemzeti rendvédelem-történeti tapasztalatok oktatásának a kiszorítására az egyes érdekcsoportok? Vajon hogyan

alakult volna a 2006. évi rendőr fellépés tartalma, ha olyan személyi állomány teljesített volna szolgálatot a magyar rendvédelmi testületeknél, amelynek a tagjai büszkéek hivatásukra, egyenruhájukra, elődeik tetteire, a testületre, ahol tevékenykednek? Becsületüket, elődeik tiszteletét, testületük jó hírnevét pedig előbbre valónak tekintették volna annál, hogy hivatásukhoz méltatlan tettekre ragadtassák magukat? Vajon a vétkes tettek felelőseinek a megállapítása megállíthat-e a vétkesek tetteinek a felderítésénél? Vagy esetleg annak az útnak, azoknak a körülményeknek a feltárása is érdekes, amelyek ezen tettek elkövetéséhez vezettek? Márpedig ezen rossz út egyik kockakövet nyilvánvalóan a képzésben fellelhető hiányosságok képezik. Egy ember sem születik azonban rossznak. A körülmények tehetik azzá. A körülményekért pedig mindnyájan felelősek vagyunk. Témánk tekintetében pedig elsősorban azok, akik ki szeretnék írtani a nemzeti tapasztalataink hasznosítását a rendvédelmi képzésből, a rendvédelmi tevékenységből. A szakmai döntéshozóknál is nagyobb felelősség terheli azonban a mindenkori hatalom birtokosai közül azokat, akik megengedték ilyen – lobby érdekeket követő, a nemzet érdekeit figyelmen kívül hagyó – döntések létrehozását és kivitelezését. Bízom abban, hogy előbb–utóbb eljön azon idő, amikor a magyar nemzet hazájában a magyar nép érdekei megelőznek más érdekeket.

Addig is azonban, ezúton is meg szeretném osztani a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak a nemzeti rendvédelem-történetünk művelésére és közkinccsá tételére vonatkozó véleményét az érdeklődőkkel. Álláspontunk szerint:

- véget kell vetni annak a tarthatatlan állapotnak, hogy különféle ürügyekre hivatkozva (pénzhiány, képzési idő hiány stb.) lényegében elszabotálják nemzeti rendvédelem-történetünk tapasztalatainak a feltárását, a feltárt eredmények közkinccsá tételét;

- létre kell hozni a nemzeti rendvédelem-történetünk művelésére hivatott intézetet, amely ellátja a múzeum, szakkönyvtár és oktatási szervezeti egység feladatát, egyben pedig kiváltja a pártállam által ránk hagyott azon haszontalan struktúrát, amely alkalmatlan nemzeti rendvédelem-történetünk gondozására;

- ebben az újonnan felállított intézményben – amely a teljes magyar rendvédelem-történet művelésére hivatott – a szakterületet társadalmi munkában gondozó, a művelés során tudományos fokozatot szerzett személyekkel indokolt feltölteni azok helyett, akiket jelenleg foglalkoztatnak, mivel a jelenlegi személyzet tagjai, néhány kivételtől eltekintve a rájuk bízott területet nem kutatták, e témában nem publikáltak, tudományos fokozatot nem szereztek;

- a rendvédelmi szakember képzésben be kell vezetni a hivatástörténeti oktatást a képzési szinttől függő módon;

- a rendvédelmi vezetők kiválasztásának váljon egyik szempontjává az is, hogy a leendő vezető ismeri-e a magyar rendvédelem-történet tapasztalatait és cselekvési programjában igyekszik-e a nemzeti rendvédelem-történeti hagyományainkat, tapasztalatainkat hasznosítani;

- a rendvédelmi tisztképzés terén három, egymásra épülő hivatástörténeti tartalmú lépcső kialakítása szükséges, ahol lépcsőnként (alap, mester és Ph.D. képzés) minimum kétszer 30 órás időtartammal valósulhat meg a választott hivatás nemzeti története során keletkezett tapasztalatanyag elsajátítása;

- a rendvédelmi tisztképzésben a hivatástörténeti oktatást a vizsgarendszerben és a szakdolgozat készítésben, valamint egyéb sarkalatos kérdésekben is az őt megillető helyre indokolt helyezni.

Álláspontom szerint a magyar állam rendvédelmi testületeinek nemzeti szervezeteknek kell lenniük, amelynek a képzési rendszerben is kifejezésre kell jutnia. Elfogadhatatlan gyakorlatnak tartjuk, hogy a magyar nemzet adójából fenntartott rendvédelmi testületek személyi állománya tagjainak képzésében ne jusson hely a nemzeti hivatástörténetnek. Napjainkban mintegy 65 000 fő teljesít fegyveres szolgálatot a magyar rendvédelmi testületeknél, szemben a hozzávetőlegesen alig 30 000 főnyi honvédséggel. Bizton állítható tehát, hogy a nemzeti fegyveres szervezetekben tevékenykedők döntő többsége a rendvédelmi testületek személyi állománya körében található.

Nem bűnös cselekedet é a magyar állam működésében nélkülözhetetlen funkcióit betöltő rendvédelmi testületek személyi állományának tagjai elől elzárni a szakmai múltjuk tapasztalatait? Egyáltalában lehet-e azt a rendvédelmi testületet nemzetinek tekinteni, amelynek a képzéséből – bizonyos mértékig a működéséből is – „kispórolták” a nemzeti tartalmat? Megítélésem szerint valószínűleg olyan mértékig lehet ezen testületeket nemzetinek tekinteni, mint a pártállam hasonló szervezeteit. A magyar pártállam – a KGB emlőjén nevelkedett – állambiztonsági vezetői fennen hangoztatták azon meggyőződésüket, hogy a nemzeti jelleg túlhaladott és káros következképpen szükségtelen, amelyet ki kell gyomlálni. Ők elégségesnek tartották azt, hogy e szervezetek a Magyar Népköztársaság területén és többé-kevésbé a Magyar Népköztársaság törvényei szerint működtek. Ezen álláspontjukat azonban a gyakorlatban nem sikerült kivitelezni, hiszen a magyarországi proletárdiktatúra rendvédelem-történetét az oktatásból nem merték száműzni. Sajátos módon azonban az ezredfordulótól újra szembe találkozhattunk ezzel a nemzetellenes szemlélettel. Ekkor már elérte azt, amit a pártállami viszonyok között csak csökevényesen sikerült megvalósítania. A magyar rendvédelmi képzésből lényegében kiirtotta a nemzeti tapasztalatokat interpretáló tananyagot. A testületi identitástudatot vagy mellőzték, vagy pedig a nemzeti jellegétől megfosztva engedték érvényesülni, de csak ott, ahol spontán módon a mesterségesen létrehozott kedvezőtlen körülmények ellenére mégis kialakult.

A nemzeti rendvédelem-történet gondozásának, a szakterület művelésének végső soron az a célja, hogy a magyar nemzet olyan erős magyar állammal rendelkezzen, amelynek a rendvédelmi testületeiben szolgálatot teljesítő személyi állomány működésének az etikai és minőségi mércéit nem valamilyen nemzetek feletti dogmákhoz való hűségben, hanem a humánus, a haza és a nemzet érdekeinek megfelelő cselekmények kivitelezésében látja.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagsága türelmetlenül várja azon reményeink szerint közeli időt, amikor már nem lehet egyetlen magyar rendvédelmi testületnél sem – a különböző oktatási témák szembeállításával és egyéb állandókkal – kiszorítani nemzeti rendvédelmi tapasztalataink kutatását és oktatását megvalósító szervezetet és tananyagot a képzésből.

SCIENTIA

PARÁDI József

Nemzeti rendvédelmünk XIX–XX. századi története a magyarországi tudományos fokozatszerző disszertációkban

A magyar rendvédelem történetét művelők körében visszatérő gondként jelentkezik, hogy a 10 000 000 főnyi magyar populáció miatt nem jut e témakör művelésére olyan létszámú kutató, mint a nagyobb nemzeteknél, illetve a magyar ajkú populáció összlétszámából fakadóan jóval kevesebb a szakterület után érdeklődők száma, még akkor is, ha a lakosságon belüli százalékos arányuk erőteljesebb mint más országokban. A csekélyebb létszámú érdeklődő pedig nem elégséges egy piaci alapokon nyugvó tudományos szaklap életben tartásához. Mindez igaz, azonban nyilvánvaló, hogy ezen a szituáción a demográfiai helyzet kedvező alakulása tud változtatni.

Nemzeti rendvédelem-történetünk gondozóinak azonban van még egy panasza, amely már kevésbé objektív okokra vezethető vissza. Nevezetesen a magyar rendvédelem vezetői nem fordítanak kellő gondot a hivatásuk történetének gondozására, illetve csupán látszatintézkedések születtek e téren. Mindez sajnos igaz, hiszen a szűkös költségvetési keretek is szétforgácsolódnak a pártállami múltból örökölt intézménycsokevények szellemi kvalitásokat nélkülöző munkatársainak kezei között. Nem célom, hogy ostorozzam e lehetetlen helyzetet, mivel minden józan gondolkodású ember számára nyilvánvaló a jelenlegi szituáció tarthatatlansága. A szétaprózott intézménycsokevények nem csupán a költségvetést forgácsolják szét, hanem egyben lehetetlenné teszik a teljes magyar rendvédelem-történet művelését is. Tudatmódosító szervezatként működnek, hiszen csupán a jelenlegi testületek történetével foglalkoznak, pedig a kiegészítől mintegy 20 – a központi államhatalomnak közvetlenül alárendelt – rendvédelmi testület működött az országban, igaz nem egy időben. A magyar rendvédelem története művelésének hiányos helyzete nem lehet a magyar nemzet és a magyar rendvédelmi testületek személyi állományának az érdeke. Tudományos társaságunk már több mint 10 éve hangoztatja ezen állapot káros hatásait.

A magyar rendvédelem-történet művelői azonban a szakterület sanyarú körülményei ellenére is megszervezték magukat. Létrehozták a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságot és a hasonló nevű alapítványt. E szervezeti keretek között társadalmi munkában valósítják meg a szakterület történetének feltárását, miközben az adófizetők pénzén olyan struktúrát tart fenn a magyar állam, amely alkalmatlan hivatása betöltésére, továbbá az ott foglalkoztatottak tevékenységének az alapját óhatatlanul azok a kutatási eredmények alkotják, amelyeket a szakterület történetét társadalmi munkában művelők érték el, hiszen az intézménycsokevényekben foglalkoztatottak néhány kivételtől eltekintve nem végeznek szellemi alkotó munkát, nincsenek kutatási eredményeik és publikációik, valamint tudományos fokozataik stb.

Ilyen körülmények között bizton állítható, hogy fokozott jelentősége van a témakörben keletkezett tudományos fokozatszerző alkotásoknak.

Nem állítom, hogy – egy cikk megírása érdekében – a helyzetet teljes pontossággal sikerült felmérnem az egész országban, valamennyi felsőfokú tanintézetre kiterjedően. Úgy gondolom azonban, hogy a tendenciát sikerült megragadnom. Elnézést kérek mindazoktól, akik valamilyen oknál fogva nem kerültek be a felmérésembe. Várom az érdemi észrevételeket, a kiegészítéseket.

A hatvanas évektől kezdődően a XIX–XX. századi magyar rendvédelem-történet körében mintegy 50 fokozatszerző alkotás született. A XIX–XX. század magyar rendvédelem történetének témakörével jóformán több fokozatszerző művet védtek meg, mint az előző korszakok tekintetében. A tudományos fokozat értelmezését illetően a hatályos jogszabályban foglaltaktól – amely véleményem szerint preconcepciótól terhelt – eltekintettem. A tudományos fokozatszerző alkotásnak tekintettem – függetlenül az éppen hatályos jogi szabályozástól – minden művet, amely nem a diplomaszerezési eljárás keretében, hanem azt követően önálló eljárás formájában védtek meg egyetemen, vagy a Magyar Tudományos Akadémián.

Egyértelműen tisztázni kívánom továbbá, hogy – mivel rendvédelem-történeti besorolás nem jött létre a disszertációk nyilvántartásba vétele során – az alkotások tartalmuk alapján kerülhettek a rendvédelem-történeti csoportosításba. Ily módon e csoportból kikerülhetett olyan alkotás, amelyet a címe alapján oda lehetett volna sorolni, illetve bekerülhetett olyan mű is, amelynek a címe alapján ugyan nincsen köze a magyar rendvédelem történetéhez, a tartalma alapján azonban oda tartozik. A magyar rendvédelem-történeti tartalmú disszertációk közé tehát bekerülhettek olyan alkotások is, amelyek nem teljes egészében e témakörrel szólnak ugyan, azonban a bennük foglaltak egy része olyan tartalommal bír, amely lényeges és meghatározó lehet nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy időszaka, illetve szakterülete tekintetében.

Alapvetően négyféle dolgozat született a vizsgált időszakban és témakörben, nevezetesen egyetemi doktori disszertáció, Ph.D. disszertáció, kandidátusi értekezés és akadémiai doktori értekezés. Az egyetemi doktori disszertációkat és a Ph.D. disszertációkat a szerzők az egyetemeken, a kandidátusi értekezéseket és az akadémiai doktori értekezéseket pedig a Magyar Tudományos Akadémia keretei között védtek meg. Egy-egy alkotás tekintetében az sem mindegy, hogy mikor került sor a védésre, hiszen a tudományos fokozatok elnevezése és a védési eljárás is módosult az idők folyamán.

Természetesen figyelmen kívül hagytam a különböző kapcsolatok következményeként létrejött tiszteletbeli, címzetes és egyéb tudományos fokozatnak látszó, ám a konkrét tartalmat nélkülöző címeket viselő személyeket. Ők már csak azért is kimaradtak a vizsgálódásból, mivel a címükhöz tudományos eredményt hordozó alkotást nem lehet társítani. Vizsgálódásomon kívül estek az oktatói fokozatszerzés érdekében készített tudományos dolgozatok is. Nem tekintettem külön dolgozatnak, az ekvivalenciával magasabb tudományos fokozatok közé sorolt alkotásokat sem, hiszen esetükben nem két dolgozatról, hanem csupán egy műről van szó. **(I. sz. melléklet)**

A megvédett fokozatszerző írásművek mellett figyelembe vettem azon doktoranduszokat is, akiknek a témája részben, vagy egészében a magyar rendvédelem-történet egy-egy részterületének a feltárására irányul. Ennek keretében 4 doktorandusz került előtérbe, akiknek a disszertációi eltérő készültségű szintet ért el ugyan, azonban kétség kívül valamennyien a magyar rendvédelem-történet egy-egy szeletét fogják feltárni.

Csaknem fél évszázad alatt – a doktoranduszok elkészítés alatt álló munkáit is ide számítva – közel félszáz (54) tudományos fokozatszerző alkotás létrejött nem rossz eredmény, különösen, ha figyelembe vesszük egyes körök részéről a témakörrel szemben megnyilvánuló ostoba rosszindulatot és annak a művelési feltételek hiányában testet öltő következményeit. Az elért eredmények természetesen nem csupán a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság érdemei, hiszen az 50 megvédett alkotás közül 24 mű 1991 előtt jött létre. Kétségtelen tény azonban, hogy a felmért öt évtizeden belül az utóbbi évtizedekben született a legtöbb alkotás. A legtermékenyebbnek a rendszerváltást közvetlenül megelőző, illetve követő évtized bizonyult, hiszen ezen 20 év alatt 32 tudományos fokozatszerző mű született a vizsgált témakörben.

Biztató azonban, hogy a 2000 és 2010 közötti évtizedben sem esett vissza az 1980 előtti szintre a témakörben megvédett tudományos fokozatszerző alkotások száma. További biztató jelenség, hogy mindkét akadémiai doktori értékezés a 2000 utáni időszakra esett.

A 2011-ig megvédett 50 fokozatszerző írásművet 39 szerző hozta létre. Volt aki 2, de olyan szerző is akadt aki 3 – egymás feletti tudományos fokozat eléréséhez szükséges – alkotást is megvédett a vizsgált időszakban és témakörben. A 39 fő közül 13 fő tartozik(ott) a magyar fegyveres testületek tagjai közé. A 13 fő közül már többen nyugdíjasok, illetve néhányan elhaláloztak. **(II. sz. melléklet)** A doktoranduszok körében pedig a szerzők fele tartozik a rendvédelmi testületek tagjai közé.

Amennyiben a rendvédelem-történeti témakörben készített tudományos fokozatszerző alkotások szerzőinek a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társasághoz fűződő viszonyát is figyelembe veszem, egyértelműen megállapítható, hogy:

- azok a szerzők, akik életkorukból fakadóan már nem aktivizálják magukat a tudományos alkotómunka terén, illetve azért mert a magyar rendvédelem történetének a művelését csupán munkásságuk egyik epizódjának tekintették, döntő többségükben nem tagjai tudományos társaságunknak;

- a tudományos alkotó munkában a magyar rendvédelem-történet művelése terén jelenleg is aktívan tevékenykedők döntő többsége tagja a Szemre Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak;

- ez a mintegy 20 főnyi szerző alkotja a magyar rendvédelem-történet aktív művelőinek, illetve egyben a Szemre Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság szellemi elitjének jelentős részét, közülük kerülnek ki azok, akik nemzeti rendvédelem-történetünk művelése során több tudományos

fokozatszerző alkotást is létrehozta, illetve a tudományos társaság irányításában is vezető szerepet töltenek be;

- a Szemre Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által alapított és a magyar rendvédelem-történet kiváló művelése, illetve önzetlen támogatása elismeréseként adományozható kitüntetéssel 2010 végéig 189 főt ismert el a társaság 374 kitüntetéssel, a 20 főnyi szellemi elit pedig 80 elismerésben részesült.

Természetesen hiba volna a Szemre Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság vagy a magyar rendvédelem történetét művelők szellemi elitjét csupán a tudományos fokozatosokra leszűkíteni, hiszen vannak, akik nem kívántak tudományos fokozatot szerezni, azonban munkásságukkal jelentősen hozzájárultak nemzeti rendvédelem-történetünk feltárásának gyarapításához. Közülük néhányan több önálló monográfit publikáltak. Ezzel együtt azonban a szakterület szellemi elitjének meghatározó részét alkotják a tudományos fokozatosok.

A Ph.D. tudományos fokozat bevezetése óta nemzeti rendvédelem-történetünk körében létrehozott 14 disszertáció – amelybe a doktoranduszok leendő alkotásait is beletartozónak tekintem – valójában nem sok, ha a magyarországi Ph.D. disszertációk összlétszámát veszem figyelembe. Abban az esetben azonban, ha a mostoha körülményeket és a bizonyos körök részéről tapasztalható ellenséges magatartást is figyelembe veszem, ez a szám dicséretes.

Felületes eljárás volna azonban csupán az elkészült disszertációk száma alapján következtetéseket levonni. Annál szerintem sokkal fontosabb a tartalom. A disszertációk közül csupán néhány tekinthető – némi rosszindulattal – prekonceptuális alkotásnak. Szubjektív megítélésem szerint ide sorolható „*a belügyminisztérium határőrség és a határmenti lakosság kapcsolata 1945-1987 között, különös tekintettel az önkéntes határőr mozgalom helyére, szerepére a határőrség és a belügyi szervek munkájának segítségével.*”, „*A Határőrség művelődési tevékenységének története 1945-1990. Elgondolások az új szervezettű Határőrség közművelődési feladataira*” és „*A magyar honvéd karhatalom részvétele az 1956-os ellenforradalom katonai nevelésében.*” című disszertációk. Ezen művek általam önkényesen végrehajtott besorolása is vitatható azonban. Viszont nyilvánvaló tény, hogy a magyar rendvédelem-történeti tartalmú tudományos fokozatszerző dolgozatok döntő többsége az objektív történelemszemlélet talaján áll. A szerzők nem egy kitüntetett világnézet, hanem legfeljebb a vizsgált témájuk tekintetében elfogultak. A 39 szerző által megvédett 50 disszertáció közül a rendszerváltás után készített alkotások döntő része olyan témakörrel foglalkozott, amelyek korábban tiltólistán voltak. A fennmaradó disszertációk pedig kisebb-nagyobb mértékben a polgári magyar állam rendvédelmének témaköreit tárták fel. Ily módon ezek a művek egyszerre pótolták be a korábbi tiltások miatti elmaradások egy részét és váltották ki a témák objektív feldolgozását prekonceptiókból fakadóan ellenzők rosszallását, bár e rosszallások napjainkban már bújtatott formában öltenek testet.

Természetesen nyilvánvaló, hogy a magyar rendvédelem történetének témakörében megvédett tudományos fokozatszerző alkotások csupán a jéghegy csúcsát képezik, amely alatt masszív és széles talpazat nyugszik. Ennek a talpazatnak a jellegére azonban nyugodtan lehet következtetni a jéghegy csúcsából.

Álláspontom szerint a gáncsoskodások ellenére a magyar rendvédelem történetének a kutatása az elmúlt évtizedekben jócskán megerősödött. Kétségtelen tény azonban, hogy a rendvédelmi szakterület kellő gondoskodásának a hiányában a magyar rendvédelem történetének a kutatása nem érte, nem is érhetne el azokat az eredményeket, mint amit a művelés kellő feltételeinek a biztosításával létrehozhatott volna. Ehhez a helyzethez viszonyítva azonban a létrejött eredmények tiszteletre méltóak, hiszen ezek nem hatalmi és politikai elvárások nyomán, hanem a társadalom érdeklődése következtében jöttek létre.

Megítélésem szerint az érdeklődést nem a Szemre Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság gerjesztette. Ellenkezőleg a tudományos társaság léte is az érdeklődésnek köszönhető. Az érdeklődők munkájának szakmai segítése, a szellemi alkotómunka, a kutatási tevékenység színvonalának fejlesztése, a szakmai viták kibontakoztatása azonban már kétség kívül a tudományos társaság tevékenységének következményei közé sorolható.

Véleményem szerint – rendkívül szerény körülmények között és a témakör művelését akadályozni kívánók rosszindulatú figyelmétől kísérve ugyan, azonban – sikerült kitörni a témakört száműzni kívánók, illetve csupán preconcepcionális közlésre kárhóztató „elvárásrendszer” rácsai közül. Kutatótársaimmal létrehoztuk azt az alapot, amelyet kívánatos tovább fejleszteni a művelési feltételek javítása és a kutatási eredmények közkinccsá tétele által.

A Szemre Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság eddig sem adott helyet a szakterület feltárása, illetve a feltárt eredmények világnézeti preconcepció szerinti értékelésére törekvők számára. Úgy gondoljuk, hogy a magyar rendvédelem-történet a magyar nemzet történetének a része. A feltárási eredmények pedig nem befolyásolhatók egyik kitüntetett világnézet szempontjainak megfelelően sem. Sajnálatos körülmény, hogy nemzeti történelmünk rendvédelem-történeti része feltárásának a kötelezettségét jelenleg egy társadalmi szervezet igyekszik megvalósítani. Addig is azonban amíg nem javulnak a témakör gondozásának az intézményi feltételei, tudományos társaságunk mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy a szakterület művelése tovább folytatódjon. Egy dolog teljes bizonyossággal állítható, az 50 tudományos fokozatszerző írásmű önmagában lehetetlenné teszi a magyar rendvédelem-történettel való foglalkozás figyelmen kívül hagyását. Ezen tudományos alkotások tükrében értelmetlenné válnak a nemzeti rendvédelem-történetünket lekicsinylő, illetve tartalmát – a negatívumok túlhangsúlyozásával – kiforgató nézetek hangoztatása.

Ezúton is köszönetemet fejezem ki a magyar rendvédelem-történetet társadalmi munkában gondozó tudományos kutatótársaim számára, hiszen az ő önzetlen támogatásuknak köszönhető, hogy a magyar rendvédelmi testületek tagjai, az érdeklődők egyáltalán megismerkedhetnek nemzeti rendvédelem-történe-

tünk tapasztalataival. A kutatók áldozatos tevékenysége nélkül azok az eredmények nem jöhettek volna létre, amelyek nemzeti rendvédelem-történetünk egzaktt információbázisát alkotják.

Tisztelt kutatótársaim, leendő rendvédelem-történeti kutatók csak így tovább!

Mellékletek jegyzéke:

I. sz. melléklet

A XIX–XX. századi magyar rendvédelem-történeti témájú tudományos fokozatszerző disszertációk a hetvenes évektől napjainkig. 181

II. sz. melléklet

A XIX–XX. századi magyar rendvédelem-történeti tartalmú disszertációk. 181

I. sz. melléklet

**A XIX–XX. századi magyar rendvédelem-történeti témájú
tudományos fokozatszerző disszertációk a hetvenes évektől napjainkig**

Disszertáció időszak	Egyetemi doktori	Ph.D.	Kandidátus	Akadémiai doktori	Összesen
1961–1970	2	—	4	—	6
1971–1980	1	—	1	—	2
1981–1990	5	—	11	—	16
1991–2000	6	3	7	—	16
2001–2010	—	7	1	1	9
2011	—	—	—	1	1
Összesen	14	10	24	2	50
Doktorandusz	—	4	—	—	4
Mindösszesen	14	14	24	2	54

II. sz. melléklet

A XIX–XX. századi magyar rendvédelem-történeti tartalmú disszertációk

1.	ANDRÁSSY Antal: <i>Noszlopy Gáspár 1820-1853.</i> <u>Egyetemi doktori disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 1982.
2.	ARADY Péter: <i>A Dráva vidék védelmének szervezése 1948 tavaszán és nyarán.</i> <u>Egyetemi doktori disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 1967.
3.	BACSA Gábor: <i>A Magyar–Jugoszláv (S. H. S.) határ megállapítása és kitűzése.</i> <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1995.
4.	BALÁZS Károly: <i>Felső Árva és a Szepesség Magurán túli részének Lengyelországhoz való csatolása 1918-1920.</i> <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1987.
5.	BALOGHNÉ Sereke Anikó: <i>A magyar idegenforgalom története a kiegyezéstől a második világháború végéig.</i> <u>Egyetemi doktori disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 1994.
6.	BENCsik Péter dr.: <i>Az útlevelek története Magyarországon a törvényi szabályozástól a második világháborúig.</i> <u>Ph.D. disszertáció</u> Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar. Pécs, 1999.
7.	BERTA István: <i>A kivándorlás problematikája Magyarországon a századfordulón 1903/IV.tc.</i> <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1997.

8.	BODA József dr: A rendvédelmi békefenntartás kialakulása, fejlődése, helye és szerepe a XXI. században. <u>Ph.D. disszertáció</u> . (ELTE-BTK). Budapest, 2006. Idem: A mélységi felderítés fejlődése, helye és szerepe az új védelmi alapelvekben. <u>Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció</u> (ZMNE). Budapest, 1995.
9.	BONHARDT Attila: A magyar hadifoglyok hazaszállítása az első világháború után. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1983.
10.	BÖKÖNYI István: A rendőr tiszthelyettes- és zászlósképzés felszabadulás utáni története, helyzete, fejlesztésének lehetőségei. <u>Kandidátusi értekezés</u> (ZMNE). Budapest, 1988.
11.	BUR Márta: A magyar határőrvidék felszámolása. A házközösség (zadruga) válsága. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1962.
12.	CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség 1881-1918. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1998.
13.	CSUKA Gyula: A belügyminisztérium határőrség és a határmenti lakosság kapcsolata 1945-1987 között, különös tekintettel az önkéntes határőr mozgalom helyére, szerepére a határőrség és a belügyi szervek munkájának segítségével. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1988.
14.	GÁSPÁR László: A határőrség fejlődése 1950-1956. <u>Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció</u> (ZMNE). Budapest, 1989. Idem: A magyar határőrség szolgálati tevékenységeiben ható elvek érvényesülése és változásai 1949-1980. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1996.
15.	HEGEDŰS Ernő: A légideszantok fejlődése a második világháborúban és hatása napjaink légi gépesítési törekvései. <u>Ph.D. disszertáció</u> (ZMNE). Budapest, 2009.
16.	HUNYADI Károly: A Szovjetunióban élő magyar hadifoglyok hazatelepítése 1919-1922. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1969.
17.	KAISER Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között. <u>Ph.D. disszertáció</u> Debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar. Debrecen, 2000.
18.	KÁLMÁN Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség működése Somogy vármegyében 1884-1914. <u>Ph.D. disszertáció</u> . (ZMNE). Budapest, 2008.
19.	KÁVÁSSY Sándor: Somogy vármegye direktóriuma 1919-ben. Megyevezetés Somogyban 1919. március 10-től 1919. június 08-ig. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1969.
20.	KESERŰ István: A felszabadult Magyarország rendőri és határőrizeti szerveinek megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában 1944-1948. <u>Bölcsészdoktori disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 1977. Idem: A határőrség megalakulása és tevékenysége a népi demokratikus forradalom időszakában. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1985.
21.	KOVÁCS Zoltán András: A Szálasi-kormány belügyminisztériuma. Rendvédelem, állambiztonság, közigazgatás a nyilas korszakban. <u>Ph.D. disszertáció</u> (PTE-BTK). Pécs, 2008.
22.	LAGZI István: Lengyel menekültek Magyarországon a II. világháború alatt. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1981.
23.	LŐRINCZ József: Fiatalkorúak szabadságelvonnással járó büntetőjogi szankcióinak végrehajtása. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1993.
24.	MEZEY Barna: A magyar polgári börtönügy kialakulása. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1990. Idem: A munkáltatás szerepe a büntetés-végrehajtás történetében. A fenyítőház modellről a rabdolgoztató házakig. <u>Akadémiai doktori értekezés</u> (MTA). Budapest, 2011.
25.	NAGY György: A határforgalom és a határforgalom ellenőrzés története 1945-1980. <u>Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció</u> (ZMNE). Budapest, 1987.

	Idem: Magyarország határforgalmat ellenőrző szervezetének, a szervezet feladatrendszerének, alkalmazott módszereinek változása 1945-1991. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1993.
26.	NAGY József: A BM. Határőrség szervezetének, létszámának területi elhelyezkedésének és tevékenységének fejlődése 1958-1988. <u>Hadtudományi egyetemi doktori értekezés</u> (ZMNE). Budapest, 1993. Idem: A határőrség területi elhelyezkedésének, tevékenységének, szervezetének és létszámának fejlődése 1958-1998. <u>Ph.D. disszertáció</u> (ZMNE). Budapest, 2000.
27.	ORBÁN József: A munkásőrség történet 1957-1963. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1988.
28.	ORODÁN Sándor: A Határőrség művelődési tevékenységének története 1945-től 1990-ig. Elgondolások az új szervezettű Határőrség közművelődési feladataira. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1994.
29.	ÖRY Károly: Katonapolitika és a hadsereg főbb kérdései az októberi polgári demokratikus forradalom időszakában. <u>Bölcsészdoktori disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 1970.
30.	PARÁDI József: A magyar állam határőrizete. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1990. Idem: A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914. <u>Egyetemi doktori disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 1985.
31.	PERÉNYI Roland: A nagyvárosi bűnözés társadalomtörténete. Hétköznapi bűnözés Budapesten a XIX-XX. század fordulóján. <u>Ph.D. disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 2010.
32.	SALLAI János: Magyarország határai a térképeken a honfoglalástól 1947-ig. <u>Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció</u> (ZMNE). Budapest, 1994.
33.	SUBA János: Magyarország határainak kitűzése és felmérése 1921-1925. <u>Bölcsészdoktori disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 1996. Idem: Magyarország államhatárainak változásai 1867-1945. A határmegállapító bizottságok működése Magyarországon a XIX-XX. században. <u>Ph.D. disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 2002.
34.	SZABÓ Árpád: A magyar honvéd karhatalom részvétele az 1956-os ellenforradalom katonai leverésében. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1967.
35.	SZABÓ Gyula: A rendőrtisztképzés 1945-1948 között és a ráható tényezők. <u>Hadtudományi egyetemi doktori disszertáció</u> (ZMNE). Budapest, 1996. ekvivalenciával <u>Ph.D. disszertáció</u> (ZMNE). Budapest, 1997.
36.	SZAKÁLY Sándor: Magyar tábori csendőrség 1938-1944. <u>Bölcsészdoktori disszertáció</u> (ELTE-BTK). Budapest, 1988. Idem: A magyar katonai elit 1938-1945. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1990. Idem: A magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár. <u>Akadémiai doktori értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 2006.
37.	TELEKI Éva: A nyilas uralmi rendszer Magyarországon 1944. október 15-1945. április 4. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1971.
38.	URBÁN Aladár: A nemzetőrség és a honvédség szervezése 1848 nyarán. I., II. köt. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1988.
39.	VELKEI Ferenc: Orosz hadifoglyok Magyarországon az első világháború és a Magyar Tanácsköztársaság idején. <u>Kandidátusi értekezés</u> (MTA-TMB). Budapest, 1988.

A XIX-XX. századi magyar rendvédelem-történeti tartalmú témát kutató doktoranduszok

40.	BERKI Imre: Adyligeti határőr ezred története. <u>Doktori iskola</u> (ELTE-BTK)
-----	--

41.	KOVÁCS Tamás: <i>Megfigyelés, internálás, deportálás. Belső elhárítás a II. világháborúban.</i> <u>Doktori iskola</u> (PTE-BTK).
42.	NAGY Ákos Péter: <i>A Nemzeti Védelmi Szolgálat.</i> <u>Doktori iskola</u> (ZMNE).
43.	VARRÓ István Tamás: <i>A magyar pénzügyőrség története megalakulásától 1944-ig.</i> <u>Doktori iskola</u> (ZMNE).

SIMON F. Nándor

Dr. MEZEY Barna rendvédelem-történeti témájú doktori védése a Magyar Tudományos Akadémián

A Magyar Tudományos Akadémia székházának nagytermében került sor dr. MEZEY Barna tanszékvezető egyetemi tanár, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem rektora, társaságunk tagja 2011. május 30-án „*A munkáltatás szerepe a büntetés-végrehajtás történetében. (A fenyítőházi modelltől a rabdolgoztató házakig)*.” című nagydoktori értekezésének nyilvános védésére. Opponensek voltak: dr. KORINEK László az MTA levelező tagja, dr. KAJTÁR István az MTA doktora és dr. VOKÓ György az állam- és jogtudomány kandidátusa. A bíráló bizottság elnöke dr. KILÉNYI Géza, az MTA doktora, titkára dr. Jakab Éva, az MTA doktora volt, tagjai pedig: dr. RUSZOLY József, az MTA doktora, dr. VAVRÓ István, az MTA doktora, VEREBÉLYI Imre, az MTA doktora, STIPTA István, az állam- és jogtudomány kandidátusa és dr. BALOGH Elemér, PhD.

A védés elején ismertették MEZEY Barna életrajzát: Debrecenben született 1953-ban, az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen szerzett jogi doktorátust, majd az MTA munkatársa lett, 1983-tól pedig az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti tanszékén adjunktus, 8 évvel később docens és 2000-től egyetemi tanár. A tanszéket 1993-tól vezette, 2000-től nyolc évig a jogi kar dékánjaként tevékenykedett, az elmúlt esztendőben pedig az ELTE rektorává választották. A kandidátusi disszertációját 1991-ben védte meg, 1999-ben habilitált. A Magyar Börtönügyi Társaság és a Magyar Jogászegylet Jogtörténeti Osztályának elnöke, az MTA nem akadémikus köztestületi tagok választott közgyűlési képviselője. Kutatási területe a magyar alkotmány- és jogtörténet: a többi között a RÁKÓCZI-szabadságharc jogalkotási kérdéseivel, a magyarországi cigányság múltjának jogtörténeti problémáival, valamint a magyar büntetés-végrehajtási jog történetével, a polgári börtönügy kialakulásával, és az európai parlamentarizmus kérdéseivel foglalkozik. Több díj és elismerés tulajdonosa. Nemzeti Rendvédelem-történetünk művelése érdekében kifejtett tevékenységét a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság: Rendvédelem-történetért Érdemérem (☞ 1999), Rendvédelem-történetért Érdemkereszt önzetlen támogató fokozat (✱ 2001), továbbá Rendvédelem-történetért Érdemkereszt kiváló művelő fokozat (◆ 2004), Rendvédelem-történetért Érdemrend önzetlen támogató fokozat (✱ 2006), kitüntetések, továbbá Rendvédelem-történetért Díj (🏆 2010) elismerést, valamint a rendvédelem-történet magistere (2008) kitüntető címet adományozta.

A téma kifejtésékor MEZEY professzor figyelembe vette, hogy a fenytőház egy, a XVI–XVII. század fordulóján megszületett intézmény, amely fogvatartó intézményként működött: többnyire kihágásokat, kisebb bűncselekményeket elkövetőket őriztek, nevelési, reszocializációs céllal – javító, rendészeti és büntetőcélok keveredtek az intézményben.

A védő kihangsúlyozta, hogy a büntetés nem csupán önmagában vett jogi jelenség, hanem mint a jog maga is, a korabeli kultúra része. A büntetés axiómája a jellegében kifejeződő „malum”, a személyre szabott rossz, melynek határait a társadalom életkeretei által megszabott lehetőségek határozzák meg: miután az embert fizikai és lelki mivoltában érintő hátrány, biológiai lényegéből eredően, csak korlátozott lehet, a kriminális szankció pedig kénytelen ehhez igazodni. Az életet, a testet, a szabadságot, az egzisztenciát, és bizonyos feltételek mellett a becsületet csorbító büntetések erősen függenek a lehetőségektől és a társadalom értékítéletétől, felfogásától. De nemcsak a büntetés, hanem a büntetés végrehajtása is a hétköznapi kultúra függvénye.

Dr. KORINEK László bírálataiban kiemelte: A történelemtudomány – bármennyire is a látszatra az – nem objektív tudomány. Ha ugyanazt a forrásanyagot több kutatónak egyidejűleg adnánk oda, annyiféle mű keletkezne, ahány szerzőnk van. Néha még épp ellentétes következtetések is levonhatók ugyanaból a nyersanyagból. A disszertációban többször is idézett Michael FOUCAULT írta valahol: a történetírás végeredményét tekintve szellemi archeológia. Ez dr. MEZEY Barna művére is messzemenően igaz. A szerző ugyanis olyan forrásvidékekig ment vissza, melyek sem a magyar jogtörténeti irodalomban, sem a magyar általános értelemben vett bűnügyi irodalomban nem voltak feltárva. Hihetetlen mennyiségű materiát dolgozott fel, s az olvasónak előbb-utóbb az tűnik fel, hogy ez miért nem volt eddig témája a magyar bűnügyi közgondolkodásnak. KORINEK professzor már előjáróban megállapította, hogy jelen esetben a hézgapótló jelző nem udvarias epitheton ornans, hanem kemény munkával kiérdemelt dicséret. Ez a disszertáció voltaképpen nem egy, hanem két disszertáció, amely a magyar jogtörténeti hagyományoknak megfelelően az egyetemes és a magyar jogtörténet vonatkozásait nagyjából 50–50 százalékban viszi tovább, mégpedig sikerrel. Dr. KORINEK véleménye szerint, a munka első felében a szerző végigveszi a címben írott jogintézmény legkorábbi előzményeit, és meglepő összefüggésekben mutatja ki annak társadalmi és ideológiai előtörténetét. A szerző a disszertáció címéül választott témát jó pedagógiai érzékkel úgy hozza közelebb az olvasóhoz, hogy a cezúrának választott XVI. század előtti kezdeteknél korábbi történéseket is összefoglalja: a korai újkor tömlőce – mint megtudhatjuk – szintén nem a semmiből alakult ki, előzményei beláthatatlan ókori vagy még korábbi kezdetekre mentek vissza. Kitűnően bemutatja továbbá azt, hogy a dologház és végső soron a fenytőház bizonyos értelemben a protestantizmus terméke, és nem egyszerűen véletlen időbeli egybeesés, hanem az adott kor társadalmi problémáira az ideológia talaján adott adekvát válasz.

A szerző igényes analízis után – szerényen terminológiának nevezve – strukturálisan is összefoglalta a mondanivalóját a fenytőház részfeladatairól –

állapította meg dr. KORINEK László –, ezek pedig: a büntetés-végrehajtási, a rendészeti, a szegénygondozási, a dolgoztatási (munkára szoktatási) és a pedagógiai funkciók. Nem nehéz ezen felosztásban felismerni a protestáns munka ethoszt, a későbbi kriminálpolitikai reszocializálását, vagy a kriminálpedagógia kezdeteit sem.

Végül dr. KORINEK László bírálatát összefoglalandóan állapította meg: dr. MEZEY Barna az elkészült disszertációjában nagyon hasznos munkát végzett, feltárta a büntetés-végrehajtás eddig jórészt ismeretlen kezdeteit, de a társtudományok számára is – mint például a kriminológia – meggyőzően bizonyította, hogy a bűnről való gondolkodás eszmerendszere már jóval a felvilágosodás előtt megindult. További érdeme, hogy feltárta és magyar nyelven is hozzáférhetővé tette az európai büntetés-végrehajtás korai megoldásait, annak legrégebbi forrásvidékét.

Dr. KAJTÁR István véleménye szerint dr. MEZEY Barna MTA doktori értekezése önálló tudományos eredményeket tartalmaz, jogtörténeti irodalmi és levéltári forrásokra épül, a megállapításai hitelesek. Következtetéseit kimagasló színvonalon mutatja be, részletes, átfogó kutatás eredményeként. A büntetés-végrehajtáshoz kapcsolódó munkáltatás történeti változásainak feltárása terén a megelőző tudományos fokozat (CSc) óta igen jelentős tudományos eredményeket képes felmutatni: új eredményekkel gazdagítja a vizsgált jogterület történetének egyetemes és a hazai terrénumát, é továbbfejleszti a szakmai közvélemény ismereteit.

Dr. VOKÓ György álláspontja szerint dr. MEZEY Barna a rendkívül alapos kutatómunkán nyugvó értekezése kiválóan mutatja be azt a soha véget nem érő folyamatot, amely a társadalomból valamely deviáns cselekedet miatt kirekesztett személyek pozitív irányba terelését és a társadalomba történő visszavezetését próbálják elérni. A szerző olyan intézményeket vizsgál, amelyek bár régiek, de hatásuk mai napig tartó. A célok és az eszközök változnak ugyan, de az alapvető motívumok változatlanok maradnak Várható az értekezés tudományfejlesztő hatása is, hiszen a jövőben a büntetésekkel, börtönüggyel foglalkozók számára jó kiindulási alapot nyújt.

A bíráló bizottság dr. MEZEY Barnának – az opponensek javaslatait is figyelembe véve – a 35 pontszámból adható maximálist pontot, 35-öt adott és javasolta az MTA-nak a doktori cím adományozását.

DOKUMENTUMOK ÉS MUNKÁSSÁGOK

PARÁDI József

Az internet hasznosítása a magyar rendvédelem történetét kutatók munkásságai eredményeinek közkinccsá tétele érdekében

Tudományos társaságunk <http://www.szbmrtt.atw.hu> honlapjára 2011. júliusában 11 tagtársunk publikációs jegyzéke került fel. Azon – tudományos fokozattal rendelkező – tagtársaink közül került ki e 11 fő, akik szerkeszthető tartalmú jegyzéket juttattak el szerkesztőségünkhöz. Aki citációs jegyzéket is küldött, kívánság szerint azt is megjelentettük honlapunkon. Igyekeztünk teret biztosítani a fiatalabb korosztály számra, azok részére, akik előtt áll még a tudományos munkásságuk nagy része. A beérkező jegyzékeket egységes szempontok szerint csoportosítottuk és egységes elvárásoknak megfelelő tartalommal, illetve formátummal jelentettük meg. A jegyzékek bármikor és bárki által elérhetőek. A publikációs jegyzékek honlapra kerülésének a folyamata nem zárult le. Azon tudományos fokozatos tagtársainktól – akik vállalják a jegyzék elkészítésével járó fáradságokat – a továbbiakban is várjuk a publikációs, illetve citációs jegyzékeiket.

A publikációs jegyzékek nem a szerzők teljes munkásságainak a bemutatásával kerültek kialakításra. A szerzők alkotásai a közlési elvárásokban foglaltak szerint, amely – tudományos társaságunk honlapján – a publikációs és citációs jegyzékek mellett található szempontokban foglaltaknak megfelelően kerültek fel a listákra. Ezek a listák – néhány, még kiegészítésre szoruló kivételtől eltekintve – tartalmazzák a szükséges bibliográfiai adatokat. Az adatok pontosítására, a listák kiegészítésére évente fog lehetőség nyílni, legkorábban 2012 tavaszán.

A publikációs és citációs listák mellett külön jegyzékbe gyűjtöttük azon sorozatokat, amelyekben a publikációs listák szerzőinek írásait kiadták, illetve amelyekben e művek citációi és recenziói megjelentek. Biztatóan széles körben publikálnak tudományos társaságunk tagjai, hiszen a 11 publikációs listán megjelent alkotások és citációk, valamint recenziók 228 sorozatban láttak napvilágot.

Bízom abban, hogy a jegyzékek interneten történő elérhetővé tétele hozzá fog járulni ahhoz, hogy:

- tagságunk alaposabban megismerhesse egymás szellemi alkotó tevékenységét;
- a fiatal kutatók az idősebb korosztály eredményeit hasznosíthassák;
- az érdeklődők pedig lehetőséget kaphassanak a szakterület megismerésére.

A jegyzékek szerzői számára ezúton szeretnék köszönetet mondani azért a nem csekély munkáért, amellyel egy ilyen lista elkészítése jár.

Bízom abban, hogy a – reményeim szerint gyarapodó – jegyzékek interneten való elhelyezésének biztosításával újabb lépést tett tudományos társaságunk az általunk művelt szakterület eredményeinek közkinccsá tétele érdekében.

PARÁDI József**Tájékoztató tudományos társaságunk honlapjának gyarapodásáról.****Honlapcímünk: <http://www.szbmrtt.atw.hu>**

Honlapunk Internet Explorer programmal érhető el és használható. Lényeges, hogy ezen program segítségével használható a honlap, mivel akadtak olyan tag-társaink is, akik valamilyen „fűl” segítségével – Internet Explorer program igénybe vétele nélkül – eljutottak ugyan a honlapra, azonban azt már nem tudták használni a segédprogram hiányában. Ők hibásnak vélték a honlapot, holott nem a honlap hibás, csupán alkalmazni kell a segédprogramot.

Honlapunk a „bemutakozás”, „Rendezvények”, „Kiadványaink”, Publikációs jegyzékek”, „Ürlapok”, „Pályázatok” és „Linkek” rovatot is tartalmaz.

A „**KIADVÁNYAINK**” című rovatban a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 számjegyzékei találhatók, valamint a Rendvédelem-történeti Füzetek honlapunkon található számai:

- XIII. évf. (2007) 16. sz. *A rendvédelmi szakképzés története.*
- XIV. évf. (2008) 17. sz. *A rendvédelem humán viszonyainak a története.*
- XV. évf. (2008) 18. sz. *Karhatalmi feladatok a békefenntartás szolgálatában.*
- XVI. évf. (2009) 19. sz. *Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának a szolgálatában.*
- XVII. évf. (2009) 20. sz. *A XIX–XX. századi forradalmak hatása nemzeti rendvédelmi rendszerünkre.*
- XVIII. évf. (2010) 21. sz. *A rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században.*
- XIX. évf. (2010) 22. sz. *Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre.*
- XX. évf. (2011) 23. sz. *A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.*
- XXI. évf. (2011) 24. sz. *Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849–2000.*

A 18. számmal kezdődően a periodika számait indexekkel is ellátjuk. Az indexek:

- citációs index publikációk és kéziratok;
- citációs index levél-, irat- és dokumentumtárak;
- citációs index periodikák;
- citációs index jogszabályok;
- index nominum;
- index geographicus;
- index chronologicus;
- index organicus.

Tekintettel a Rendvédelem-történeti Füzeteket kiadó szervezet a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság sanyarú anyagi

helyzetére azt a gyakorlatot követjük, hogy a számokat először a honlapon jelentetjük meg az indexek nélkül. Amint pedig lehetőség nyílik a hagyományos papír alapú kiadásra, azt már az indexekkel együtt publikáljuk és ezzel egy időben honlapon is kiegészítjük az érintett számot az indexekkel. A honlapon jelenleg már elérhető indexekkel 18., 19. és 20. számok, valamint indexek nélkül a 21., 22., 23., és 24. számok.

E mellett – amint lehetőségünk nyílik rá – a periodika korábbi számait is igyekszünk ellátni indexekkel és azokat is felhelyezni a honlapra. Mivel tudományos társaságunknál mindenki társadalmi munkában végzi feladatait ez a folyamat nem gyors.

A Rendvédelem-történeti Füzetek első 12 számának a repertórium a megtalálható a rovatban.

Ugyancsak honlapunk „kiadványaink” című rovatában jelenik meg a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 periodika, amely a magyar rendvédelem-történet művelésének operatív eseményeiről (könyvbemutató, konferencia, tudományos fokozat, illetve oktatói fokozat védeke stb.) nyújt tájékoztatást és kisebb szakkikket is közöl, valamint ismerteti a legfrissebb szakirodalmat.

A periodika honlapon elérhető számai:

- XIII–XV. évf. (2006) 22–26. sz.;
- XVI. évf. (2006) 27. sz.;
- XVII. évf. (2007) 28. sz.;
- XVII. évf. (2008) 29–30. sz.;
- XVIII. évf. (2009) 31–32. sz.;
- XIX. évf. (2010) 33–34. sz.;

2012. év elején várható a:

- XX. évf. (2011) 35–36. sz. felkerülése a honlapra.

Periodikáink szerzői tiszteletpéldányra akkor számíthatnak, amikor a papír alapú publikálások is megvalósultak.

Tudományos társaságunk „*A magyar rendvédelem-történet öröksége*” címmel 2011-ben könyvsorozatát indított. A sorozat részeként publikált első kötet megtalálható a rovatban. PARÁDI József – SUBA János – VEDŐ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867-1918*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. HU-ISBN 978 963 08 1708 0 /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8447. A sorozat témakörébe tartozó monográfia és kismonográfia jellegű írásműveket szívesen felvesszünk a könyvsorozatba. E művek számára helyet biztosítunk a honlapon. A papír alapú kiadás költségeihez azonban tudományos társaságunknak nem áll módjában hozzájárulni.

Honlapunkon 2011-ben nyitottuk meg a „PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKEK” című rovatunkat. Az első évben 11 tagtársunk bocsátotta Rendelkezésünkre a publikációs jegyzékét. Nevezetesen dr. BENCsik Péter, dr. BODA József, dr. CSAPÓ Csaba, dr. HEGEDŰS Ernő, dr. KOVÁCS Zoltán András, dr. LÖRINC József, dr. MEZEY Barna, dr. PARÁDI József, dr. PERÉNYI Roland, dr. SUBA János

és dr. SZAKÁLY Sándor. Közülük két fő a Magyar Tudományos Akadémia doktora, három fő kandidátus, hat fő pedig Ph.D.

A rovatban való megjelenés feltételének tekintjük:

Azoknak a kutatóknak a – döntően rendvédelem-történeti tartalmú, illetve e témakörhöz illeszkedő alkotásait magába foglaló – publikációs jegyzékei kerülhetnek fel a honlapra, akik a tudományos művekkel szemben támasztott elvárásoknak megfelelő, legalább:

- 1 kötet monográfiát, illetve úgynevezett kisonográfia jellegű kiadványt, amellyel egyenértékűnek tekintjük a rendvédelem-történeti tartalommal megvédtet tudományos fokozatszerző alkotásokat;

- 30 szakmai lektorálásban részesült tanulmányt publikáltak.

A honlapon szerepeltetett publikációs jegyzékek közé a szerzők kérésére, illetve beleegyezésével – szerkesztés nyomán – kerülhetnek fel az alkotások listái.

A publikációs jegyzékek részének tekintjük a tudományos fokozatszerző eljárásban, illetve az oktatói fokozatszerző habilitációk, illetve az országos tudományos versenyek keretében regisztrált kéziratokat is.

Az úgynevezett citációs index – azaz a publikációs jegyzékben foglalt alkotásokra más tudományos művekben megvalósított hivatkozások jegyzéke – nem képezi ugyan feltétlenül a publikációs jegyzék elválaszthatatlan részét, azonban a citációs indexet is feltüntetjük, ha azt a hivatkozott művek szerzője a szerkesztőségünk számára biztosítja.

A publikációs jegyzékek tartalma nem terjed ki a szerzők teljes munkásságára. Nem foglalja magába a szerkesztéseket, szöveggondozásokat és válogatásokat, e-learning tananyagokat, az ismeretterjesztő műveket, az előszavakat, a beszédeket, a recenziókat, valamint az előadásokat és a kiadatlan tanulmányokat, az interjúkat, a lexikonok szócikkeit, a lectori salutemeket stb.

A szerzők által a szerkesztőség számára eljuttatott publikációs jegyzékek tartalmi valóságát nem vizsgáljuk, azonban a tudományos társaságunk gondozásával megjelent kiadványokban publikált alkotások tekintetében, kontrolláljuk a hozzánk eljuttatott jegyzékeket. A Rendvédelem-Történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), HU-ISSN 1216-7674 periodikában publikált közlési feltételekben rögzített bibliográfiai leírástól eltérő tartalmú bibliográfiai tételt általában nem közlünk.

A kutatási múltjuk időtartamából fakadóan még csupán mérsékelt számú publikációval rendelkező, azon fiatal kutatótársaink számára is teret kívánunk nyitni honlapunk ezen rovatában, akik nemzeti rendvédelmünk történetében ígéretes munkássággal rendelkeznek.

A „publikációs jegyzékek” című rovat nyitásával azon elgondolás vezérelt bennünket, hogy így módon – nem csupán a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai ismerkedhetnek meg egymás munkásságával, hanem – a téma iránt érdeklődők is könnyebben hozzáférhetnek a legfrissebb kutatási eredményeket tartalmazó publikációk bibliográfiai adatai-

hoz, mivel a témakör kutatói szinte kivétel nélkül tudományos társaságunk tagjai.

Mint ahogyan az a megjelenési feltételekből is kitűnik a rovatban található jegyzékek tartalma szűkebb, mint a szerzőknek a Magyar Tudományos Művek Tárában szereplő jegyzékei, ebből fakadóan pedig a rendvédelem-történeti témakörben a keresés könnyebb. A szerzők munkásságainak azon részeit, amelyek kevésbé reprezentálják az új kutatási eredményeiket – mint például szerkesztések, előszavak, beszédek stb. – mellőztük honlapunk jegyzékeiben. Nem teljesen egyezik meg a publikációs jegyzék és a Magyar Tudományos Művek Tárának a besorolási szisztémája sem. A publikációs jegyzékek rovatban szereplő művek esetében például nem tekintjük könyvrésznek a gyűjteményes kötetben megjelent tanulmányokat stb.

Tervezzük, hogy 2012-ben „RÓLUNK SZÓL” rovatot is nyitunk a honlapunkon. Ide azokat a publikált anyagokat várjuk, amelyek a magyar rendvédelem-történet művelésével, illetve a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társasággal továbbá tagságunknak a rendvédelem-történet gondozásával kapcsolatosan készültek, például interjúk, tájékoztatók, ismertetők, recenziók stb.

Ugyancsak 2012-ben a „KÉPTÁR” rovattal is gyarapodni fog honlapunk. A „Képtár” rovat szerkesztését ZEIDLER Sándor tagtársunk vállalta. E rovatban a magyar rendvédelem történetével kapcsolatos képi megjelenítések számára kívánunk rendszeresített formában helyet biztosítani.

Szintén 2012-ben várható a „MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETÉRT ELISMERÉSEK” című rovat létesítése, amely a magyar rendvédelem-történet kiváló művelőit és támogatóit, illetve a számukra adományozott elismeréseket fogja ismertetni. E rovatban kívánjuk bemutatni a nemzeti rendvédelem-történetünk gondozók és a tevékenységet elősegítők elismerése érdekében alapított kitüntetéseket, díjakat.

A honlapunkkal kapcsolatos észrevételeket, javaslatokat az szbmrtt@gmail.com illetve a honlap.szbmrtt@gmail.com e-mail címre várjuk.

EMLÉKHELYEK ÉS TÁRGYAK

PARÁDI József – ZEIDLER Sándor

A magyar tábori csendőrség szolgálati jelvényei

A haderő kötelékében megvalósított rendfenntartói tevékenység a csendőrség legrégebb szolgálati feladatai közé tartozik. A csendőrségnek – mint rendvédelmi szervezettípusnak – a hadsereg soraiban megvalósított rendfenntartás volt a legelső szolgálati tevékenysége.

A csendőrség Európa egyik legrégebb rendvédelmi szervezettípusa. Az első csendőrséget – akkor még maréchaussée néven a francia királyok hozták létre a XIII. században abból a célból, hogy rendet tartsanak a hadra kelt sereg csapatai körében. Mivel a szervezet jól működött, tevékenységi körét évszázadok alatt fokozatosan kiterjesztették. Ezek a hatáskörbővítések döntően a lakosság kérelmei nyomán valósultak meg. Kezdetben a haderőn belül a hadra kelt csapatokra vonatkozóan kapott felhatalmazást a testület, majd a háborún túl békeidőben is igénybe vették a testületet. Később a hadművelleti területek polgári lakosságának a körében is lehetővé tették a tevékenységét, végül pedig a hatáskörét kiterjesztették a Francia Királyság teljes területére.¹

A gendarmerie elnevezés adományozására, királyi rendelettel 1778-ban került sor.²

A csendőrség, mint szervezettípus Napóleon császársága idején terjedt el. A Francia Császárság vonzáskörébe tartozó államok ugyanis átvették a francia közigazgatási mintát, ennek részeként pedig a csendőrséget is. Így került a csendőrség Lombardiába. Napóleon bukását követően a Lombardiai visszakerült a HABSBURG-birodalomhoz. A HABSBURGok a jó hatásfokkal működő rendvédelmi testületet nem oszlatták fel, hanem átvették. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc leverése nyomán az egész birodalomra kiterjedően felszabták a testületet, melyet a köznyelv zsandárságnak nevezett el.³

A kiegyezéssel a Magyar Királyságban ugyan felszámolták a zsandárságot, azonban 1881-ben – most már a magyar kormány alárendeltségében – létrehozták a Magyar Királyi Csendőrséget, amely viszonylag rövid idő alatt rendet teremtett a működési területén. Ezzel megnyugtató megoldás jött létre a vidék közbiztonsága terén kialakult több évtizedes akkut probléma megoldására.⁴ A kiegyezés utáni azon elképzelés, hogy a rendvédelem az önkormányzatok kompetenciájába tartozzon látványosan megbukott a falvak teherbíró képessége miatt. A vidék közbiztonságának biztosítása tekintetében a királyi biztosok alkalmazása sem jelentett végleges megoldást. A több vármegyére kiterjedő és különleges jogkörrel felruházott királyi biztosok drasztikus módszerekkel ugyan rendet teremtettek, amint azonban lejárt a megbízatásuk, a működésüket bebiztosították, az anarchia visszarendeződött. Szükség volt a magyar vidéken olyan rendvédelmi testületre, amely tartósan képes fenntartani a polgári fejlődés igényeinek megfelelő rendet. Ezt a testületet TISZA Kálmán a csendőrségben találta meg.⁵

A Magyar Királyi Csendőrség – Európa többi csendőrségéhez hasonlóan – a francia mintát követte. A XIX. század ugyanis a csendőrség diadalszázada volt, hiszen a kontinens valamennyi országában bevezették a csendőrség intézményét. Ez a szervezet ugyanis viszonylag kis ráfordítással, rövid idő alatt létrehozta és tartósan biztosította a vidéknek a polgári fejlődéshez szükséges közbiztonságát.⁶

A Magyar Királyi Csendőrségnek a kezdetektől a testület megszüntetéséig a szolgálati feladatkörébe tartozott a hadra kelt seregben a rend fenntartása.⁷ A Magyar Királyi Csendőrségnek ez a feladatköre az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének az ütőképességét növelte. Mivel az Osztrák Császárságban a kiegyezés után a császári csendőrséget nem szüntették meg, ezért a véderőnek a Landstrumhoz és a Landwehrhez tartozó alakulatainál a császári csendőrség tábori csendőri szolgálata megmaradt. A Magyar Királyi Honvédségnél és a Népfelkelésnél azonban e feladatot a Magyar Királyi Csendőrség csak a felállítása nyomán, 1881 után teljesíthette.⁸

A Magyar Királyi Csendőrség látta el tehát a Monarchiai Haderő egy részénél a tábori csendőri szolgálatot. Erre a szolgálati feladatnak az ellátására háború esetén a testület személyi állományának a tagjai közül vezényeltek csendőröket.⁹ Más rendvédelmi testület a Magyar Királyságban eleve alkalmatlan lett volna e feladatra, mivel a tagjai nem minősültek katonának, a személyi állományuk nem tartozott a katonai függelmi viszonyok alá, nem tartoztak a katonai rangrendszerbe.¹⁰ A csendőrök ezzel szemben katonai függelmi viszonyok között éltek, katonai rendfokozatot viseltek, személyükben – minden más katonával megegyező módon – a honvédelmi tárcához tartoztak.¹¹

A Magyar Királyi Csendőrség tagjai jogállásuk és képzettségük alapján is alkalmasak voltak a tábori rendfenntartói tevékenység ellátására. E feladatkör ellátására vezényeltek – mivel más tartalmú teendőket láttak el mint a hátszországban, a polgári lakosság körében tevékenykedő bajtársaik – a speciális tevékenységüket jelző megkülönböztető jelzéseket viseltek.¹²

A Magyar Királyi Csendőrség tábori csendőrség szolgálati tevékenységének ellátását szabályzatban rendezték. E tevékenységi körre alkotott első szolgálati szabályzat tervezet az „*E-táb. rend. szolg. tervezet.*” nevet viselte.¹³ A szolgálat számára az első rendszeresített szabályzat „*E-16 Szervi határozványok és szolgálati utasítás a cs. és kir. hadsereg tábori csendőrsége számára.*” címmel 1890-ben lépett hatályba.¹⁴ Ezt követte az „*Utasítás a tábori csendőrség részére kérdések és feleletekben.*” című tankönyv 1894-ben.¹⁵ A tábori csendőri szolgálat szabályozásának első fázisát az „*Utasítás a csász. és kir. hadsereg tábori csendőrsége számára.*” című 1905-ben kiadott szolgálati szabályzat zárta.¹⁶ Az első világháború alatt is ez a szabályzat volt érvényben. A két világháború közötti időszakban pedig – a tábori csendőri szolgálat fejlesztéséhez kapcsolódóan – több szabályzat is létrejött. Ezek a szabályzatok tükrözték azt a fejlődést, amin a tábori csendőri szolgálat átesett.¹⁷

Kezdetben a tábori csendőri szolgálat a hadra kelt seregben a rend fenntartására volt hivatott. Tevékenysége azonban a későbbiek során kiegészült a had-

művelési, illetve a meghódított területeken keresztül haladó hadtáputánpótlási területek biztonságának a megvalósítására is. A tábori csendőrség szervezetét fejlesztették, létszámát növelték. Ez is kevésnek bizonyult azonban, ezért létrehozták az úgynevezett csapatcsendőrséget, amelyet a honvédség személyi állományából alakítottak ki megfelelő felkészítés nyomán. A csapatcsendőrség alapvetően az alsóbb parancsnokságokon tevékenykedett. A második világháború során pedig a tábori csendőrséget és a csapatcsendőrséget – többszöri átszervezés eredményeként – összevonták kezdetben harcfejelem biztosító és tábori rendészeti csapat, majd tábori biztonsági szolgálat elnevezéssel.¹⁸

A hadra kelt sereggel kapcsolatos rendfenntartói szolgálatot ellátókat – a másfajta szolgálati tevékenységet végzőktől – megkülönböztető jelzésekkel látták el. Ezek a jelzések a feladatok és a szervezet változásai nyomán ugyancsak módosultak.¹⁹

Az Osztrák-Magyar Monarchia időszakában a tábori csendőrök fekete–sárga színű karszalagot viseltek a felső ruházatuk bal felső karján.²⁰ **(I. sz. melléklet)** E mellett tábori csendőri jelvényt is hordtak.²¹ **(II. sz. melléklet)**

Az első világháború után a magyar tábori csendőrség – a monarchiai hagyományoknak megfelelően – karszalagot viselt, de már fehér alapszínűt zöld szegéllyel, a karszalag közepén pedig a zöld szegéllyel párhuzamosan piros csík futott végig.²² **(III. sz. melléklet)** 1938-ban a karszalagról a piros csíkot elhagyták.²³ **(IV. sz. melléklet)**

1939-ben a csendőrségi járőrvezetői jelvény mintájára tábori csendőr és csapatcsendőr jelvényeket rendszeresítettek, amelyet azonban – a témában kialakult vita miatt – csak 1942-ben vezettek be.²⁴ **(V. sz. melléklet)** A csapatcsendőrség, illetve annak változatai – például hadtápcsendőr – azonban nem váltak be. Ezért harcfejelem biztosító és tábori rendészeti elnevezéssel átszervezték a szolgálatot.

A tábori rendészek jelvényeit – német mintára – 1944-ben ismét módosították, melyet a nyilas hatalomátvétel után kis mértékben ugyan de szintén módosítottak. Ekkor vezették be a nyakba akasztható, újhold formátumú jelvényeket.²⁵ **(VI. sz., VII. sz. melléklet)**

Jegyzetek:

¹ ÖRY

² 1778-ban királyi rendelet emelte a maréchaussée testületét a királyi csendőrség rangjára. A forradalom által eltörölt testületet Bonaparte NAPOLEÓN szervezte újjá 1798-ban, amikor válogatott katonákból olyan különleges ezredeket hozott létre, amelyeknek a feladatát a közbiztonság és a hadsereg kötelékében a biztonság garantálása alkotta.

ÖRY op. cit. ; SZAKÁLY: 143. p.

³ PRESZLY

⁴ PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség.

⁵ CSAPÓ: 13–20.p.

⁶ PARÁDI: La gendarmerie hongroise: naissance et fonctionnement 1881-1914. [A magyar csendőrség szervezete és működése 1881-1914.]

⁷ KAISER

⁸ PARÁDI: A csendőrség magyarországi története.

⁹ REKTOR

¹⁰ PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945.

¹¹ PARÁDI: *Die Verhältnisse des Personalstands bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie.* [Humán viszonyok a Magyar Királyi Csendőrségnél.]

¹² SZAKÁLY op. cit.: 143. p.

¹³ Loc. cit. 13. p.

¹⁴ Loc. cit. 14. p.

¹⁵ TCS-1894.

¹⁶ TCS-1905.

¹⁷ SZAKÁLY op. cit.

¹⁸ Az első világháború során ugyan csupán 2 120 fő csendőr teljesített tábori csendőr szolgálatot, azonban tábori rendészeti teendőket összesen 22 100 fő látott el. A második világháború során közel 5 000 fő teljesített szolgálatot a harcfegyelem biztosító és tábori rendészeti csapatoknál, amely létszám a háború végén jelentősen nőtt.

SZAKÁLY op. cit.

¹⁹ Loc. cit.

²⁰ LÓRÁNT – PARÁDI – ZEIDLER: 16. p. 18. kép.

²¹ Az Osztrák-Magyar Monarchia véderéjében szokás volt, hogy a katonák a sapkájukon az alulatukat és a szolgálati águkat jelölő jelvényt is viseltek.

Loc. cit. 16. p. 17. kép.

²² HSZ-1924 ; SZAKÁLY: op. cit. 112. p.

²³ HSZ-1938 ; SZAKÁLY: op. cit.

²⁴ HSZ-1939 6. sz. melléklet ; 532 584/1941. HM. kr. ; SZAKÁLY: op. cit. 113–114. p.

²⁵ 60 322/1944. HM. kr. ; 100 482/1944. HM. kr. ; SZAKÁLY: op. cit. 115–117. p.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

CSAPÓ	— CSAPÓ Csaba: <i>A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.</i> Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. HU-ISBN 963 9079 40 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
KAISER	— KAISER Ferenc: <i>A magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.</i> Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. HU-ISBN 963 9079 82 0. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
PRESZLY	— PRESZLY Lőránd: <i>A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1918.</i> Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat.
REKTOR	— REKTOR Béla: <i>A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.</i> Cleveland, OHIO, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. ISBN 0 934 214 01 8.
SZAKÁLY	— SZAKÁLY Sándor: <i>A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.</i> Budapest, 2000, Ister. HU-ISBN 963 9243 24 8 Ö.

TANULMÁNYOK

ÖRY	— ÖRY Károly: Maréchaussée-től a Gendarmerie Nationale-ig. A francia csendőrség történeti előzménye. <i>Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)</i> , VII. évf. (1997) 8. sz. 75–77. p. HU-ISSN 1216-6774 A tanulmány korábbi változata 1996. október 29.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig.” című VIII. konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség.

PARÁDI: La gendarmerie hongroise: naissance et fonctionnement 1881-1914. [A magyar csendőrség szervezete és működése 1881-1914.]

PARÁDI: *Die Verhältnisse des Personalstands bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie*. [Humán viszonyok a Magyar Királyi Csendőrségnél.]

PARÁDI: A csendőrség magyarországi története.

PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945.

SZABÁLYZATOK

HSZ-1924

HSZ-1938

HSZ-1939

TCS-1894.

TCS-1905.

— PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII. évf. (1989) 2. sz. 35–40. p. HU-ISSN 0133-6738.

— PARÁDI József: La gendarmerie hongroise: naissance et fonctionnement 1881-1914. [A magyar csendőrség szervezete és működése 1881-1914.] *Revue de la gendarmerie nationale*, IV. évf. (2002) 205. sz. 109-114. p. E-ISSN 1952-403X.

— PARÁDI József: *Die Verhältnisse des Personalstands bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie*. [Humán viszonyok a Magyar Királyi Csendőrségnél.] ISBN 978 3 940056 41 2. Berlin, 2008, Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 19 p. /Beiträge aus dem Fachbereich 3 der Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 68./ ISSN — A tanulmány korábbi változata 2008. V. 28-án Berlinben hangzott el az Európai Unió ERASMUS-oktatási programjának a keretében megvalósított professzori mobilitás során a Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin BA képzés keretében tanuló hallgatói számára. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

— PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 63-87. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6.-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk története kutatásának szolgálatában.*” című XIX. konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

— PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIX. évf. (2010) 22. sz. 92–114. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre*” című XXII. konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

— *Harcászati szabályzat. II. rész. Alaki határozványok és műszaki adatok*. Budapest, 1924, Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium.

— *Harcászati szabályzat. II. rész. Alaki határozványok*. Budapest, 1938, Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium.

— *Harcászati szabályzat. II. rész. Alaki határozványok*. Budapest, 1939, Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium.

— *Utasítás a tábori csendőrség részére kérdések és feleletekben*. Szeged, 1894, s. n.

— *Utasítás a csász. és kir. hadsereg tábori csendőrsége számára*. Budapest, 1905, s. n.

KATALÓGUSOK

LÓRÁNT – PARÁDI – ZEIDLER — LÓRÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás kalauza*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.

JOGSZABÁLYOK

532 584/1941. HM. kr. — 532 584/1941. HM. kr. csapatscendőr szolgálat tárgyában.
 60 322/1944. HM. kr. — 60 322/1944. HM. kr. harcfegyelem biztosító és tábori rendszeti szolgálat tárgyában.
 100 482/1944. HM. kr. — 100 482/1944. HM. kr. a tábori biztonsági szolgálat tárgyában.

Mellékletek jegyzéke:

<i>I. sz. melléklet</i>	
Tábori csendőr karszalag az Osztrák-Magyar Monarchiában.	197
<i>II. sz. melléklet</i>	
Tábori csendőr jelvény az Osztrák-Magyar Monarchiában.	198
<i>III. sz. melléklet</i>	
Tábori csendőr karszalag az első világháború után.	198
<i>IV. sz. melléklet</i>	
Tábori csendőr karszalag 1938–1939.	199
<i>V. sz. melléklet</i>	
Tábori csendőr és csapat csendőr jelvény 1939–1944.	199
<i>VI. sz. melléklet</i>	
Tábori csendőr és tábori biztonsági szolgálat jelvények 1944–1945.	200
<i>VII. sz. melléklet</i>	
A Wermacht és a Magyar Királyi Honvédség tábori csendőrei.	201

I. sz. melléklet

Tábori csendőr karszalag az Osztrák-Magyar Monarchiában.

A karszalagot a felső ruházat bal felső karján kellett viselni.

Forrás: LÓRÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás katalógusa*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, 16. p. 18. sz. ábra

II. sz. melléklet

Tábori csendőr jelvény az Osztrák-Magyar Monarchiában.

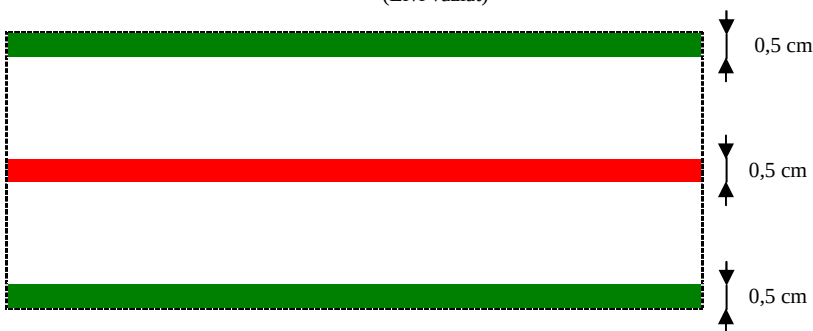
A sapkán viselt alakulatot és szakszolgálati ágat jelölő jelvények viselése megengedett volt.

Forrás: LÓRÁNT Csaba – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: *A polgári magyar állam katonailag szervezett, központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség „Híven, becsülettel, vitézül” című kiállítás katalógusa*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 16.p. 17.sz. ábra

III. sz. melléklet

Tábori csendőr karszalag az első világháború után.

(Elvi vázlat)

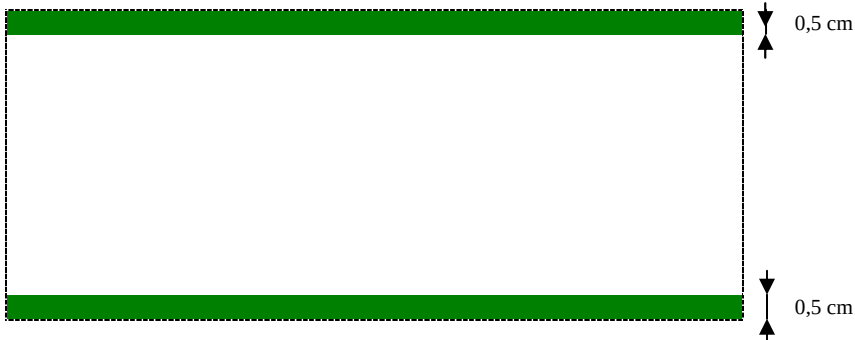

A karszalagot a felső ruházat bal felső karján kellett viselni.

Forrás: *Harcászati szabályzat. II. rész. Alaki határozványok és műszaki adatok*. Budapest, 1924, Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium. ; SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945*. Budapest, 2000, Ister. 112.p. HU-ISBN 963 9243 24 8 Ö.

IV. sz. melléklet

Tábori csendőr karszalag 1938–1939.
(Elvi vázlat)

A karszalagot a felső ruházat bal felső karján kellett viselni.

Forrás: *Harcászati szabályzat. II. rész. Alaki határozványok (Tervezet)*. Budapest, 1938, Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium. ; SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945*. Budapest, 2000, Ister. 112.p. HU-ISBN 963 9243 24 8 Ö.

V. sz. melléklet.

Tábori csendőr és csapat csendőr jelvény 1939–1944.

Csendőr járőrvezető jelvény

Tábori csendőr jelvény

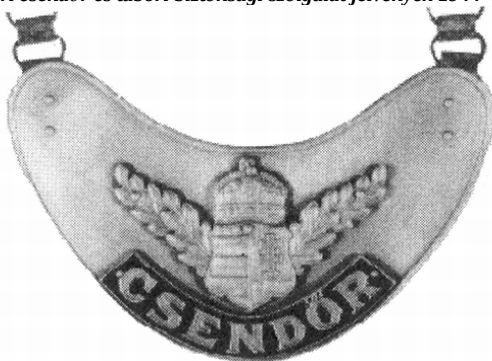
Csapatcsendőr jelvény

A tábori csendőr és csapatcsendőr jelvények lényegében a csendőr járőrvezető jelvény módosított változatai voltak. A járőrvezető jelvényt 1895-től 1945-ig rendszeresítették, a tábori csendőr és a csapatcsendőr jelvényt pedig 1939-től 1944-ig, azonban a tényleges megjelenésük 1942-ben valósult meg.

Forrás: *Harcászati szabályzat. II. rész. Alaki határozványok.* Budapest, 1939, Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium. 6. sz. melléklet. ; 532 584/1941. HM. kr. ; SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000, Ister. 113-114. p. HU-ISBN 963 9243 24 8 Ö.

VI. sz. melléklet

Tábori csendőr és tábori biztonsági szolgálat jelvények 1944–1945.

Tábori csendőr jelvény

Tábori biztonság jelvény

A német minta szerint előállított tábori csendőr jelvényt csupán néhány hónapig 1944 augusztusától 1944 novemberéig viselték. A nyilas hatalomátvétel után ugyanis létrehozták a tábori biztonsági szolgálatot, amely a tábori csendőrségből és a csapatcsendőrök helyett már korábban létrehozott harc-fegyelem biztosító és tábori rendészeti csapatokból, valamint az ide vezényeltékből állt. A tábori biztonsági szolgálat tagjait a már korábban a német minta szerint rendszeresített tábori csendőr jelvénnel látták el, de új felirattal.

Forrás: 60 322/1944. HM. kr. ; 100 482/1944. HM. kr. ; SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000, Ister. 115-117. p. HU-ISBN 963 9243 24 8 Ö.

A Wehrmacht és a Magyar Királyi Honvédség tábori csendőrei.

Forrás: <http://www.medals.extra.hu>

FAZAKAS László
Gondolatok a rendvédelmi emlékhelyek
feltárásáról és közkinccsé tételéről

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság egyik fontos feladatának tartja a magyar rendvédelmi testületek működésére, szolgálati helyeire és eseményeire, az állományukban szolgálatot teljesítő személyek cselekedeteire, a rájuk vonatkozó művészeti értékek és emlékhelyek kutatását és közkinccsé tételét, az adatok megfelelő adatbázisában megvalósuló rögzítését és azok további hasznosítását. Ennek a kivitelezése szerteágazó kutatási programot igényel, amely több kutatási irányra bontható.

A reményeink szerinti program kivitelezése során egyértelműen szükség lesz egy irányító személyre, továbbá az ő segítőjére, aki a beérkező információkat gyűjti, rendszerezi, elemzi és a nyilvántartást vezeti. E mellett pedig testületi típusonként, koronként, testületenként és témánként olyan aktivistákra is

szükség van, akik a konkrét kutatómunkát és a feltárt eredmények rögzítését elvégzik. A gyűjtésnek közös tevékenységen kell tehát alapulnia, melynek az eredménye is közös lehet.

A feldolgozási folyamat két nagyegységre bontható, nevezetesen:

- a nemzeti rendvédelem történetét kutatóknak a birtokában lévő adatok – amennyiben azokat rendelkezésre bocsátják – lehetőséget adnak a feldolgozás elindítására, ez egyben a próbája is lehet a feldolgozó rendszer működőképességének;
- a létrehozandó adatbázis további gondozásának már lényegesen nagyobb a munkaigénye, mivel a kutatási irányokban tevékenykedő remélhetőleg nagy-számú aktivisták biztosítják az adatokat.

A kutatási témára vonatkozóan – a teljesség igénye nélkül – több irány szükséges.

1. **A testülettípusok** alkothatják az egyik irányt. A rendvédelmi testületeket egyenként meg kell különböztetni annak megfelelően, hogy melyik időszakban milyen elnevezéssel és feladattal határozható meg a testület. Ennek megfelelően lehetne elvégezni a csoportosítást. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál elfogadott testületcsoportok (rendőrség, csendőrség, határőrség, pénzügyőrség, büntetés-végrehajtás, valamint korona-, képviselőházi- és testőrség) alkothatják a csoportok kiinduló felosztását. Természetesen a különböző időszakokban ismert elnevezéseket kell figyelembe venni.

2. **Az idősorozatok** alkothatják a második irányt. Az idősorozatok tekintetében nyilvánvalóan a magyar nemzet történetének a korszakaihoz szükséges igazodni. Ezen belül azonban – a téma jellegéből és a praktikumból fakadóan – első-sorban a XIX–XX. századot indokolt vizsgálni.

3. **A területi felosztás** alkothatja a harmadik irányt. Az elcsatolt területekkel célszerű – a jelenlegi politikai hovatartozásuk figyelembe vételével – külön-külön foglalkozni. Értelemszerűen az elcsatolt területeken a feltáró tevékenységet a helyben lakók közé tartozóknak indokolt elvégezni. Ebből a célból indokolt kapcsolatot kiépíteni az elcsatolt területek magyar lakossága szervezeteinek képviselőivel. Meg kell találni továbbá az elcsatolt területek magyar vonatkozású rendvédelem-történeti emlékhelyei feltárási tevékenységének a vonzóna tételét is.

4. **A témák** alkotják a negyedik irányt. Ezen irányon belül több csoportot is indokolt figyelembe venni. Ezek a csoportok azonban a kutatások során nyilvánvalóan gyarapodhatnak. Kiindulási témáknak tekinthetők:

- a rendvédelmi testületek elhelyezésére szolgáló egykori épületek;
- a szolgálati események helyszínei;
- a személyi állomány tagjaira vonatkozó helyszínek (lakóház sírhely iskola stb.);
- emlékhelyként működő, vagy korábban ilyen funkciót betöltő helyszínek;
- emlékhely jellegű műtárgyak, művészeti alkotások, illetve ezek dokumentációi (fényképek, rajzok, festmények, műszaki leírások, tudósítások, cikkek stb.).

Tekintetbe kell venni a megjelölt témakör feltáratlanságát, a testületek több évszázadot felölelő történetét, az emlékállítás és emlékeltüntetés politika függőségét, valamint a várhatóan segítséget nyújtók körének jelenleg még ismeretlen nagyságát, esetleg politikai érzékenységet.

A vázolt feladat megvalósítása első időszakának legfontosabb várható teendője lesz az eddigi kutatási eredmények, a kapcsolódó dokumentumok, emlékhely orientált szemszögből történő vizsgálata, az ennek során keletkezett információk és dokumentumok gyűjtése. A későbbiek során fel kell deríteni azokat a „lelőhelyeket”, ahol feltehetően nagyobb mértékben találhatók információk, dokumentumok.

Ennek a tevékenységnek az eredményessége döntően azon múlik, hogy mindenki a maga kutatási területén feltárt információkat a feldolgozók rendelkezésére bocsátja-e. Meggyőződésem, hogy sokunk birtokában vannak olyan adatok, amelyek a rendvédelmi emlékhelyek témakörben jól hasznosíthatók. Ennek tudatában kérem a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjait és a Nemzeti rendvédelmünk története iránt érdeklődőket, mindenkit, aki segíteni kíván, hogy támogassák ezt a célkitűzést!

Kérem a segíteni szándékozókat, hogy információikat hozzám juttassák el:

FAZAKAS László

✉: 1138 Budapest, Berettyó u. 11. III/6.

☎: (+36/06-1) 349-2737

✉: Iparművészeti Múzeum Biztonsági Osztály; 1091 Budapest, Üllői út 33–37.

☎: (+36/06-1) 456-5193

☎: (+36/06-30) 986-3997 ; @: fazakas@imm.hu

Az emlékhelyek számbavétele nem lehet önmagáért végzett tevékenység. Annak abban az esetben van értelme, ha összekapcsolódik a feltárt eredmények közkinccsá tételével és az emlékhelyek gondozásának a kezdeményezésével. Ezért az adatbázist meg fogjuk jelentetni a Szemere Bertalan Magyar Tudományos Társaság honlapján, majd az érintett önkormányzatokat, valamint állami és társadalmi szervezetek figyelmét fel fogjuk hívni a vonzáskörükbe tartozó emlékhelyek gondozására.

PARÁDI József

A történelmi Magyarország határai, mint rendvédelem-történeti emlékhelyek, az SZHM

Az erdélyi magyarság székely populációjának fiataljai körében, 2003-ban mozgalom indult Erdély történelmi határainak bejárására, melynek során – a CEAUȘESCU kondukátor hatalmi tébolya által felkorbácsolt román sovíniszta hangulat közepette megsemmisített – erdélyi magyar határjelek maradványainak a számbavételére törekedtek. Évente túrákat szerveztek, amelyeken Erdély történelmi

határainak egy–egy szakaszát járták be a nyári évszakban. Ez a mozgalom a **Székelyföldi Határtúra Mozgalom** az **SZHM**. A mozgalom nyaranta folytatódik.

A túrák nyitottak, ahhoz – előzetes bejelentés és a mérsékelt összegű részvételi díj befizetése nyomán – bárki csatlakozhat. A túrák időtartama általában 5 nap. A túraszervezők – a program tekintetében – a résztvevők igényeit igyekeznek figyelembe venni. 2012-ben Dél-Erdély határának egy részét, a Predeal és Töröcsvár közötti határszakasz bejárását szervezik a túraszervezők. A túrához csatlakozóknak túrafelszerelésről önállóan kell gondoskodniuk.

A túrát azoknak az iskolai közösségeknek is ajánlom, ahol a fiatalok már képesek ilyen kirándulás megtételére, továbbá a magyarországi természetjárók és természetkedvelők számára is javaslom a részvételt. A túraútvonal a történelmi Magyarország legszebb természeti adottságú tájai közé tartozó vidékeken halad át. Önmagában is csodálatos élmény ezen területek megismerése, melyet tetéz a történelmi határainkkal való megismerkedés lehetősége.

A Székelyföldi Határtúra Mozgalom a napjainkban divatos úgynevezett kalandtúráknál sokkal nemesebb és szebb programot biztosít. A kalandot a határjelek megtalálása képezi, ami valódi élményt nyújt, szemben a kalandtúrák erőltetett kitalációival.

A túraszervezők igyekeznek úgy megtervezni a túraútvonalat, hogy az éjszakákat lehetőleg panziókban töltsék a résztvevők, azonban – tekintettel a helyszínre – ez nem minden esetben valósítható meg. A túrázók felszereléseit gépkocsikkal szállítják a járművekkel is elérhető szálláshelyek között.

Az erdélyi határtúráról bővebb információ nyerhető

MOLNÁR Sándor e-mail címén

csulak@rocketmail.com

Előzetes információ nyerhető a túravezetőnek a potenciális résztvevőkhöz írott leveléből, amelynek a kivonatát alant közöljük.

„Tervek: 2012/X. évf.: Predeal–Bucsecs–Töröcsvár (Bran) kb. 44–45 km

Időpont: 2012. július kb. 25–29

Mivel még nincs bejárva egészen ez a szakasz, így nem tudjuk pontosan, hogy hány nap is kell. Ha több napra van szükség, akkor a találkozó már 24-én lesz.

Mivel magashegyi túráról van szó, nem lehet úgy tervezni, hogy júl. 30-án hétfőn pl. már dolgozni kell menni. Ha valahol rossz idő miatt nem tudunk tovább menni, akkor késést kell betervezni!

Az időpont biztos, így a szabadságot lehet erre az időszakra tervezni, de nem szűkőn.

Aki térképen a nyomvonalat akarja már megnézni, akkor a következő pontokat vegye figyelembe:

Predeal–Cetatiuia–Vladetul–Fetifoi–Siboth–Égett-kő–Forban–Disznó kőponya–Baiul–Molnár nyerge–Molnár hegye–Bucsoaia–Omu

Ez eddig 16 km.

Eddig majdnem már bejárva.

Omutól tovább román megnevezéseket használva: *Batrana–Coltul Tapului–Strunga Mica–Vama Strunga–Coltul Strunga mare–Dudele-gerinc–Petrele Albe–Șfantul Ilie–Stanisoara–Poiana Mandrului–Dealul Mandrului–Padina Ursului–Ursul–Seremet–Babuna–Dragan–Coltul Predei–Gura padinii lungi–Gru-iul–La padina cu drum–Bogherta–Piscul Giuvelei–Ruiu–Töröcsvár/la cruce (ez tavasszal járódik be)”*

Tájékoztató céljából közöljük MOLNÁR Sándor: *Székelgyöldi Határtúra Mozgalom* című írását, amelyben a szerző beszámol a kilenc éve eredményesen működő határtúra mozgalom 2011. évben megvalósított túrájáról, illetve összefoglalást nyújt a korábbi túrákról is.

A történelmi Magyarország erdélyi határaitól az érdeklődők PARÁDI József – SUBA János – VEDŐ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867-1918*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. HU-ISBN 978-963-08-1708-0 /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8447 műből tájékozódhatnak, amelynek az elektronikus rögzített változata megtekinthető a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján:

<http://www.szbmrnt.atw.hu>

A honlap Internet Explorer program segítségével látogatható.

MOLNÁR Sándor
Székelgyöldi Határtúra Mozgalom
2011/9 évf.

466 km a 9 év alatt összesen
A valamikori hármas határig volt 94 határjelzés,
melyből 45 db az 1900-as térképeken található

Napló 0+3 nap
Július 27–30
46 km

0 nap: kedd este 23 óra

Zoli beismeri, hogy nem készült el a GPS-re feltölthető anyaggal, így a túra technikai része teljesen kiesett, és maradtunk a nyomtatott térképekkel.

„A lovat a hegy alatt kezdem abrakolni”, de csak abban a tudatban, hogy a hegy alatt úgy is számárrá válik. Segítséget kérni már nem volt idő.

0 nap: július 27. szerda

7:30 a vélemények eltérnek arról, hogy legyen túra, vagy ne legyen?! Lesz túra, hiszen régebb is voltunk már GPS nélkül úton!

Csíkszereda–Bélbor–Dragoeasa–Paltinis (busz-traktor)

A határ mentén: kb. 6, 9 km traktorral

9:30 körül indulás Csíkból

11:30 -14 Maroshévíz-i sörözés, kávézás csatlakozókra várva

14:45 érkezés Bélborba a templomhoz

Kb. 1 óra várakozás a „traktorra”: ebéd és sörözés

16–18:00 utazunk Bélborból egy kocsival kb. 20 km a Bélbor–Gura Glodului a Fekete víz találkozásáig (ahol elérjük a volt határt, a nagy hídon, mint 2008-ban).

Innen a határt követve felfele a Fekete-víz, Dragoeász és Paltinis patakok mentén haladunk, de nem keressük a 16, 15/1, 15/2, 15 határjelzéseket.

A „határon” túlfutunk, de a Paltinis-Catrimari-Darmoxa útkereszteződésnél lévő kocsmában mutatják az irányt vissza a gerincre kb. 500 m, ahol a turistajelzés is található (a határkanyar innen még kb. 500 m a nyeregben a háznál). Itt kezdjük meg a túrát, és indulunk keresni a táborhelyet a gerinctől DNy irányba.

Szerencsénkre helyi ember is érkezik a táborba, aki megmutatja a táborunk melletti **13-as** határoszlopot a Priszlop csúcson (1306 magp.). Nélküle nem kaptuk volna meg. Innen kezdünk keresgélni, és rátalálunk 240 mre a **13/a** halom alapjaira a Priszlop tisztáson (1282 magp.). A közbeeső 13/1 és 13/2 halmokat nem kapjuk meg. Innen ÉK-re fordulva keressük a 13a/1 és 13a/2 halmokat, de hiába. A 14 oszlop körül van egy új 1 emeletes ház / 3 kutyaólszerű zsindeyes földessel és oszlopokkal, amelynek udvarában lehetett az oszlop a 1191 magp.-on (47 11 03 25 É és 25 25 30 52 K Google szerint). Innen D-i irányban az erdő fele volt a 14. halom, az úton belül, de nem kapjuk. A feltételezések magassági méréseken alapulnak.

A terepen Erdély felől, megvan még a fenyveserdő, Moldva felől Paltinis irányában inkább legelők határozzák meg a tájat, kisebb erdős szigetekkel, ami a műholdról is jól megfigyelhető a megadott koordináták segítségével.

Tábortűz, bemutatkozás

Napi összegzés:

A határ követési pontossága: Az úton csak a határ mellett jöttünk, nem kerestük a határjelek helyét.

Talált határjelzések: 1 halomnak kaptuk meg a darabjait a lehetséges 8-ból. Egy oszlopot a 4 lehetségesből.

Időjárás, hangulat: szép napos idő, a hangulat jó.

Megtett napi szakasz: a határ mentén 6, 9 km kocsival 820 m gyalog.

Tanács, tapasztalat: Következő alkalommal gyalogosan, de autós kísérettel be lehetne járni az adott szakaszt, s jelek után keresgélni a patakok mentén.

1 nap: július 28 csütörtök (16, 5 km)

Paltinis–Dragoeasa–Bucinis–Kelemen Cserbükk gerince/sarka (13 km)–Haita patak (16,5 km) zsákkal

6:00 ébresztő

8:40 indulás

Innen a határvonal a Delugánul és Priszlopul hegyek által képezett nyergen/

tábor melletti út/keresztül a víz fel Ny (D) irányban, a 350 m távolságban lévő Delugán-gerinc egyik kimagasló kúpjára. A **12/a** halomtól /amelynek alapjait és megrongált fejszámát megkapjuk 8:55 kor/, egyenes vonalban DNy vezet a határ Delugán hegy gerincén 940 méter távolságban a 12 sz. oszlophoz, melyet nem kapunk meg a Dragoeszá csúcson (1364 mag.pont/47 10 42 43 É és 25 24 11 17 K)

Eddig megtett táv: 1,93 km összesen.

Az érdekesség az, hogy a határon, kilométereken keresztül kertelve van É felől.

A csúcstól egyenes vonalban a gerincen átfordulunk ÉNy-i irányba és 500 m távolságra megkapjuk a **11/d** halom alapjait 9:30 kor, tovább 200 m-re a **11/c** darabjai is előkerülnek 9:35 kor.

Eddig az erdő inkább Erdély felőli részen volt meg, innen a 10/a magasságáig Moldva felől van meg inkább az erdő egy kicsit távolabb a volt határtól É irányában.

10 óraker a fiatalos erdőben az út mellett a **11/4** vagy 11/3 halom alapjait kapjuk meg az eprek között. Az úton a kertek tövében haladunk át a 11-ös oszlop hült, nyoma sincs helyén, majd az erdő szélén megtalálunk legalább egy sárba ragadt kocsit, melyet sikerül jó erővel kitaszítani.

Ennek jutalmául 11 óraker megtaláljuk a **10/a** halom alapjait, és megrongált fejszámát.

Innen felkapaszkodunk egy kisebb csúcsra (1526 magp.), ahol nem kapjuk a 10 oszlopot / 47 10 54 03 E és 25 21 32 11 K/ Eddig összesen megtettünk: 5,7 km-t.

A csúcsról leereszkedünk az út mellé, ahol a kereszteződésben jobbra tartunk egy pár száz métert nem a legjobb irányba, de szerencsénkre egy favágóval találkoztunk, s az elvezetett a helyes útra, ahol a határ volt, s elmesélte, hogy kb. 10–15 éve robbantották fel a halmokat. Így megszabadultunk egy fölösleges kerülőtől.

A tanácsot megfogadva kényelmesen kaptatunk felfelé a dombon, ahol megtaláltuk a **9/c** halom sérült fejszámát, és alapjait 12:15 kor.

A Bucsinis hegyen 1590 magp. nem kapunk semmit, de ereszkedőben megtaláljuk a **9/a/2** halom alapjait 12,25-kor.

A 9-es oszlopot nem kapjuk meg az erdőben, de 13 óra körül kilépünk a sűrűből, és elérjük a Kelemen Cserbükk alatti hegyi legelőket, ahol volt a csendőrlaktanya feltételezett helyétől nem messze ebédelünk 1608 magp. / 47 10 03 17 É és 25 19 41 64 K, és élvezzük a szép kilátást, és nézzük a ránk váró emelkedőn az eddigi kényelmes fensík után. A fensíkon eddig hol erdőben, hol tisztásokon keresztül vezetett utunk.

Az ebéd helyétől nem messze megtaláljuk a **8c/2** darabjait. Innen tévesen a Kelemen Cserbükk csúcsát nézzük ki megmászandó célnak, így a mai nap másodszer kb. 500 méteres kitérőt teszünk, rossz irányba, de a magassági pontokat figyelembe véve a gerincen helyrehozzuk a tévedést a kényelmetlené váló Tisza-fenyők között.

A következőben a Tisza-fenyős oldalt nem balról, hanem É-ről fogjuk megkerülni, és egy kisebb nyergen keresztül kerülünk a Cserbükk hátához, közben balról egy kiálló sziklát hagyva magunk mögött. Itt a 8-as oszlopot nem jó irányban keressük. A helye az 1810 magp. / 47 09 56 79 É és 25 18 23 10 K lehetett.

15:50-kor megkapjuk a **7/d2** halom maradvékát, a sziklától Ny-ra. Majd 15:55-kor a **7/d1** h alom darabjait, egymástól 120 méterre.

Innen szép a kilátás a 12 Apostol sziklái és a Vereskő havasa fele.

Kényelmesen haladunk tovább a Tisza-fenyők között vezető erdei úton, mely lassan ösvénnyé változik, majd egyre szűkülő vadak verte csapássá alakul. Majd megkezdődik a nap kb. 1.500 méteres kálváriája kb. 3 órában (16:30–19:30-ig), amelyet hol hason, mászva és ritkán állva teszünk meg. A mosoly egyre vékonyodik, s a romantikus pánik kezd kialakulni, hiszen a bozótosban nem tudunk tájékozódni, s nem kapjuk a lefele kinyúló gerincet. A szentek névsora között többször elhangzik a Zoltán név is (...). Kínomban már többször fára mászok, hogy a műholdas felvételek alapján a szomszédos gerincek, völgyek alapján belőjük az irányt. Szerencsére egy műholdas koordináta is segít ebben (47 10 09 77 É és 25 16 47 97 K). Lassan büneinktől megtisztulva, és egy „izolirtól” megszabadulva kezdünk ereszkedni lefele, nem a tudás alapján, hanem a hit szerint remélve, hogy nem vagyunk rossz helyen.

A lassan lemenni készülő nap árnyékában fedezzük fel a nem létező ösvény mellett, a valamikori turista jelzések megszűnni akaró maradvékait a fenyvesben, mely szimbólumokat voltak annyira merészek, hogy térképeken, még fel is tüntetnek. Ennek ellenére minket segített abban, hogy a hitünk átalakuljon tudássá az irányt illetően. Most már egy úton, a sziklával tarkított gerincen baktatunk lefele. Nincs már kedvünk a bozótos, sziklás gerincen határjelek után kutatni. Az utat követve egy eszténa mellett haladunk el, ahol kuttyák támadnak ránk pontosan tudományosan meghatározva a 47 11 14 39 É és 25 16 01 78 K ponton. Innen a tehenekkel tarkított tájon, egy erdei csapáson egyenes vonalban, egy nagy meredek oldalon beereszkedünk a Neagra-patak mellett lévő egyéni kaszálókra 20:30-kor, már a szürkületbe burkolózó tájban, s a romantikus pánik kitörése előtt. Szerencsénkre itt volt egy csorgó, sátrazási, és fürdési lehetőség. Tábornót, fa és tulajdonosi engedélyek hiányában elmaradt, így a megtépett seereg hamar nyugvóra tért.

A Neagra- és a Haita-patakok összefolyás tőlünk 500 m-re fennebb van, ahová a határ is bejött. Másnap reggel láttuk meg, hogy a pár száz méteres tévedésnek köszönhetően, nem kellett a majdnem járhatatlan gerincen lejönni.

Napi összegzés:

A határ követési pontossága: Három alkalommal tértünk le a „határról” pár száz méterre, s így később tértünk vissza a vonalra. Máskor a természeti akadályok miatt (járhatatlan bozót, stb.) a kitaposott ösvényeken, utakon haladtunk.

Talált határjelzések: 11 halomnak kaptuk meg a darabjait a lehetséges 65-ből. 0 oszlopot a 8 lehetségesből.

Időjárás, hangulat: Szép napos idő. A hangulat délután folyamán a Tisza-fenyők közötti mászkálások, keresgélések közepette egyre rosszabbá válik, de szerencsére a végén megtaláljuk az utat és a táborhelyet.

Megtett napi szakasz: kb. 17 km zsákkal nem erőltetve 12 óra. Egyszer van meredekebb rész (Cserbükkre).

Tanács, tapasztalat: Mivel a túravezetők sem ismerik a terepet, a nyomvonal követése, táborverés és vízkeresési gondok feszültségeket okoznak.

Feszültségi pontok voltak: kálvária a Tisza-fenyősen, mikor érjük el a tábor, nyomvonal hiánya bizonytalansági légkört okozott

2 nap július 29 péntek (17 km)

Terv 1: Haita-p.–Skafa-p.–Taietura-p.–1 oszlop-Arinului patak-Dorna Köve

6:00 ébresztő

8:00 indulás

A Neagra és a Haita patakok összefolyása előtt van egy híd a patakon, és a csatornán is. Ezen átkelve elérjük az aszfalt utat, amely a Neagra-patak mentén visz ki a bányához. Egy kicsit nézegessük, hogy hol lehetnek az 5-ös oszlopok, de építkezések miatt nem sok eséllyel.

Mi az elágazásnál lévő turisztikai információs táblánál jobbra a Haita patak mentén megyünk felfele 150 m-t, ahol egy panziónál bepótoljuk az este elmaradt kulturális, civilizációs programunkat: a sörözést, és kávézást.

Innen indulunk 9:45-kor tovább a Haita-patak hídján átkelve, de annak mentén felfele 1240 m-t, addig amíg a Skafa-patak a Haita-patakba ömlik, a hol a 4. sz. kettős határoszlop egyike a Skafa bal partján, másik a Haita-patak jobb partján/lefele jövet, az egyesüléssel szemben egymástól 86 m távolságra helyeztetett el, de mi ennek nyomát sem kaptuk meg 10 órakor. Itt vezet ki a turista jelzés a 12 Apostol sziklájához is (47 11 23 67 É és 25 14 15 16 K, 1098 magp.), s itt voltak valamikor a csendőrlaktanyák is.

Az elágazástól 400 m van a Vörös patak beömlése (1117 magp.) a Skafa-patakba, melynek mentén út is vezet ki Ny-i irányban. De itt nem térünk ki balra, hanem tovább haladunk a Skafa patak, és a Taietura patak találkozásáig, még 320 m-t 47 11 42 62 É és 25 13 56 47 K (1137 magp.), de a 3 as oszlopot nem találjuk 10, 30 kor. Az úton tovább haladunk még 420 m-t, és elérjük a Panak-patak és Taietura-p. találkozását 10:50 kor, ahol valamikor volt 2/1 határhálóm állt, de nyoma veszett 47 11 52 72 É és 25 13 41 13 K (1155 magp.).

Itt a nagyobb út vezet a Panak-patak mentén a 12 Apostol sziklája fele, s mi térünk ki a gerincen vezető kisebb úton a Vörös-szikla havasa fele. Nem a patakot követjük, mert nem volt benne határjel.

12-kor keményen kapaszkodva felfele 2 km-t, elérjük a Taietura patak forrását, ahol nem kapjuk meg a 2 -es oszlopot 47 12 08 90 É és 25 12 13 88 K az 1490 magassági ponton.

Egy kisebb pihenő után, majdnem négykézláb mászunk kifele a fenyves erdőben, ahol megtaláljuk az 1/b1 halmot 12:40-kor. Lassan elérjük az erdő szél-

lét, ahol az 1/b határhalom alapjaira bukkanunk 12:50-kor. Innen a tájban gyönyörködve haladunk a hegyi legelőn a nyereg legmélyebb pontjára, ahol az 1/a halom alapjai is előkerülnek 13:00 kor. Itt találkozunk a turista ösvénnyel is, amely a gerincen halad a 12 Apostol sziklája fele.

A hármás határpont Románia–Bukovina–Magyaró. (Triplex Confinium) a Podul de Piatra nyereg vízválasztójának vonalán, az 1630. sz. m. m. jelzett Podul de Piatra sziklától délre, egy háromoldalú kőoszloppal, mint **1. számú** határpont jelöltetett meg, írja a határleírás. Mi a tisztáson, és a sűrű fiatalos fenyvesben hiába keresgélünk, nem találunk semmit 47 12 14 68 E és 25 11 56 47 K/. A gerincen tovább haladva az 1/a Bukovina–Románia halmot, és a nyugati irányba levő Bukovina–Magyarország 1/a halmot is hiába nyomozzuk.

Eddig, a volt román-magyar határon bejártuk az 1-es oszloptól a 177-ig. Ez kb. 448–450 km 9 év alatt. (A Dunáig már kevesebb van hátra.)

Elfogyasztjuk ünnepi ebédünket, és ereszkedni kezdünk 14:40-kor a tisztás sarkától indulva az Arinului patakig a fenyveserdőben. Innen tovább a határ, a Monarchia belső határának (Magyaró.–Bukovina) számított, így nem készült 1888-ban leírás, és a határjelekről sincsenek ismereteink. Mostantól csak katonai térképek állnak rendelkezésünkre.

Az Arinului-patakban kb. 1 km-t ereszkedünk az útig 47 12 45 22 É és 25 11 02 93 K 1293 magassági pont., melyet 15:40 kor érünk el.

Tovább az úton Negrisoara patak mentén kényelmes tempóban jövőgetünk 2.6 km-t a vízfogóig 1150 m magp. (47 14 02 34 E és 25 10 21 69 K) 16:40-ig. Itt van egy elhagyott épület is, de kissé lennebb, nekünk nem jó irányban. Eddig az 1 oszloptól 4,2 km lefele megtett út.

Itt az elágazásnál balra, Ny-nak tartunk, ahol van valamilyen kisebb kőbányaszerűség is. A kereszteződéstől számítva 210 m után kivágunk jobbra ÉNy-nak gerincre, egy kisebb erdei úton 47 14 01 72 É és 25 10 11 91 K / 1177 magp. A gerincet egyenes vonalban átvágva srégen kifelé elérjük a patakot 17, 30-kor kb. 1 km megtétele után 47 14 03 46 É és 25 09 21 56 K / 1291 magp.

Itt egyenes vonalban nem lehet követni a határt a patakon, hanem egy kissé jobbra kanyarodva vágunk neki a nagyon meredek, csak mászva legyűrhető oldalnak egyre erősödő esőben, és rossz hangulatban, mert a csapatnak egy része táborozni akart.

Mivel esett, a csúcs is csak 1,3 km-re volt, s a nagy tisztás 2,5 km-re a hegy alatt, úgy gondoltam jobb, ha túl vagyunk a nagy meredeken a mai nap, s nem reggel fogja kivenni az erőnket a hegy meghódítása.

18:15-re megtettük a kemény 600 métert kifelé a gerincre.

A gerincen a kidőlt fák között valahogy másztunk előre, egyre feszültebb hangulatban, amíg elértünk nagy sziklákat, ahol jobbra indultunk neki, de végül visszafordultunk, mert nem tűnt járhatónak az út, s azt a döntést hoztam, hogy akkor balról kerüljük meg a tömböket. Utólag kiderült, hogy rossz döntés volt. Jobbra kellett volna menni egy nyergen keresztül a Dorna köve kisebb csúcsára át, a Dorna-kő mezeje erdős csúcsára 1645 m.magp./47 14 06 40E és 25 08 26 23 K/.

A majdnem járhatatlan sziklás gerincen a szítáló esőben, a sötétedés közeledtével egyre nőtt a romantikus pánik, de elértük a nem kívánt Dorna Köve legmagasabb csúcsát 1685 magponon 19:30-kor 47 13 54 74 É és 25 08 37 60 K. Eddig is a magasságok jelezték, hogy nem jó az irány, és hogy igen DNy-nak tartunk az Ény helyett, de nem láttam semmi járható ösvényt a nagy meredeken lefelé a patakfejbe, ahol esély sem volt a táborozásra (ez másnap be is bizonyosodott).

A csúcs gerinc végénél reméltem a megoldást, mert ott nem látszott semmi patak, de ott is elég reménytelennek nézett ki a terep. Itt gyűlt össze a csapat, és „romantikus hangulatban” gyors tanácskozást tartottunk. A döntés az volt, hogy a megkezdett ereszkedést folytatni kell mindaddig, amíg sátorhelyet találunk. A vélemény ott volt eltérő, hogy ha nem, akkor lámpákkal is fogunk-e tovább menni?

Az Isteni gondviselésnek köszönhetően a probléma 300 m ereszkedő után megoldódott, és 20:45 kor kaptunk egy keskeny erdei utat, amelyet megtisztítottunk, s felhúztuk a sátrakat. A feszültség oldódni kezdett, miután egy kisebb tábortüzet is sikerült rakni. Az éjszaka folyamán elvonult fölöttünk egy erős idő, de reggelre kisütött a Nap.

Napi összegzés:

A határ követési pontossága: A Dorna kövéig végig a határ mentén mentünk, ha nem is pontosan a határon, hanem pl. a patakok partján lévő utakon.

A Dorna-köve gerincén 1 km-t mentünk rossz irányban, így kimaradt Dorna-köve tisztása csúcs.

Talált határjelzések: 3 halomnak kaptuk meg a darabjait a lehetséges 6-ból. 0 oszlopot a 4 lehetségesből.

Időjárás, hangulat: Szép napos idő délelőtt. Estefelé esős. A hangulat 17 órától 21 óráig csak egyre romlik a terepviszonyok, idő, bizonytalanság, eltévedés miatt. Pánik betegség elleni szerünk a pálinka is elfogyott.

Megtett napi szakasz: kb. 17 km zsákkal nem erőltetve 11 óra. Kétszer van meredekebb rész (Vereskő havasára, Dorna kövére).

Tanács, tapasztalat: Mivel a túravezetők sem ismerik a terepet, a nyomvonal követése, táborverés és vízkeresési gondok feszültségeket okoznak.

Feszültségi pontok voltak: Dorna köve megmászásánál végig, hol tudunk táborni, nyomvonal hiánya bizonytalansági légkört okozott. Lassan a vadon nyomása alatt pánikos tünetek kezdtek jelentkezni.

A jövőben is meg kell mászni a meredek oldalt fel a Dorna gerincére, de a gerinc 1540 magp. 47 14 03 17 É és 25 08 47 98 K ponton jobbra, vagyis É-k kell fordulni, a nagy szikláktól kb. 180 m-re és kb. 100 m ereszkedünk, majd a patakból kapaszkodunk kifelé 350 m-t a csúcsra 47 14 08 03 É és 25 08 29 18 K.

Innen Ny i irányban a gerincen ereszkedünk a Dorna köve alatti pojánára, tisztásra kb. **1 km**, ahol elfordulunk É ra /47 13 59 43É és 25 07 41 93 K/. Ha itt sikerül elkapni az irányt az **1 km** re levő kisebb tisztásnak/ 47 14 22 74 É és 25 07 17 29 K, Itt ereszkedünk **400** m-t egy patak fejéhez, ahonnan ismét kb. **300**

mre látszik egy út a Muncelului p. partján. 47 14 40 98 É és 25 07 12 93 K. Itt még kell ereszkedni **2, 6** km-t a Dorna-völgyéig (47 14 57 64 É és 25 5 19 54 K), ahol lehet sátrazni, de sör nem lesz csak kb. 3,5 kmre. A hősök temetője nem a Muncel p. van, hanem fennebb.

3 nap július 30 szombat

Dorna köve–Pest-p.–Dornisoara–Zimbrul-csúcs–Tamás-csúcs–Borgói-hágó

6:30 ébresztő

9:00 indulás, a Dorna-hegy oldalán vissza É-nak, hogy hozzuk helyre az 1 km-es kitérőt. Ebből a tervből csak 600 m jött össze, mert akkor elértük a Pest patak fejét 9:25-kor, amely olyan meredek volt, hogy 7-en nem is mertek ott leereszkedni, hanem visszafordultak, hogy lennebb jönnek be a patakba. A leereszkedők pedig ki kellett másszanak a szembe levő gerincre, ahonnan már csak 400 m volt az a tisztás, ahová az este meg kellett volna érkezzünk. Most már nem volt olyan a hangulat, hogy a patakból kimásszanak a gerincre, így mi is a patak fele vettük az irányt, feladva a határ követésének gondolatát.

A Pest patakban mentünk lefele, és 10:30 kor elértünk egy erdei utat 1,6 km megtétele után. Innen Dornisoara völgye még 3 km-re volt, ahol D-nek fordulva elértük 700 m után a központi kocsmát, ahol „nemcsak ebédeltünk.”

13:30-kor indultunk tovább lefele, egy lestopolt platós kisbusszal 3,5 km-t, ahol a két patak találkozik a Dorna és a Muncelului. (Innen az aszfaltút, a fő út 9 km). A térképen tévesen jelölik a hősök temetőjét itt, mivel a valóságban az fennebb van. Ezen vitakoztunk is, hogy, akkor honnan kellene indulni.

A Muncelul patak beömlésével szemben keresztül vágunk a 85-ös számú úton, és a vasúton 13:45-kor. Srégen a vágátér szélén kellett volna menni, de mi egy kicsit bennebb haladtunk egyenes vonalban emelkedünk **700 m** a gerincig 1022 magp. Innen ereszkedünk **440 m**-t a Zimbrului patakhoz (970 magp. / 47 15 32 2 03 É és 25 4 44 03 K), melyet 15:00 érünk el.

Zimbru csúcs még 720 m (1111 magp. / 47 15 44 16 É és 25 04 17 85 K), ahová 15:30-kor érünk ki.

Itt egy utat követve igen É-nak fordulunk, így az útról lekanyarodva is 500 m-el lennebb érjük el a Tamás hegy előtti patakot és utat, a határ vonalától kb. 16 órákor. A helyes koordináta 47 15 55 30 É és 25 03 44 79 K lenne kb. 978 magp.

Tamás hegyre 1120 magp. 920 m. emelkedő megtétele után érünk, közben zuhog az eső, de szerencsére nem sokáig. A céltól 540 m eltéréssel érünk ki jobbra, vagyis K felé a gerincre, kb. 17 órára. Itt egy fiatal bika megijesztett, de nemcsak a nőket. A helyes irány: 47 16 14 85 és 25 3 14 66 / 1129 magp volt, 1,7 km-re a Zimbrutól.

Innen egy patak fej 440 m (1019 magp.), ahol 17:20 kor vagyunk. Itten Ny-i irányba kell forduljunk és utat keressünk, mert igen sűrű előttünk a fiatalos fenyőerdő. A megtalált úton kiérünk a gerincre 1061 magp. 220 m eregelés után a szitáló esőben.

A kis pihenő után a fenyvesben ereszkedni kezdünk a túránk utolsó völgyéhez, az Orosz-patakhoz, és úthoz 400 m, 1021 magp.(47 16 41 81 és 25 2 35 44 K), melyet elérünk 18:00 órakor, ahol a mostani Beszterce és Suceava megye határa is van.

A Borgói út már csak 700 m a fenyvesek között, melyből az utolsó 200 m a tisztás szélén halad elérve egy magánház udvarát, a Suceava megyehatár /Bucovina táblától 160 m távolságra Ny-ra 47 16 59 60 É és 25 02 17 67 K 1105 magp. 18, 15 órakor.

Innen az aszfalton gyalogoltunk 3 km Ny-i irányba, ahol elérjük a panziót sörözés céljából. Mivel az idő egyre zordabb ködös, szeles és esik az eső, a társaság inkább a meleg szoba mellett dönt.

Itt megtartjuk a szokásos kiértékelőt, és másnap vasárnap 10:00-kor a buszszal elindulunk hazafele.

A vasárnapra tervezett 19 km zsák nélkül, kedv és időjárás miatt elmarad.

Innen az Ukrán határ még kb. 70 km. A Borsai hágó kb. 25 km

Napi összegzés:

A határ követési pontossága: A Dorna kövétől a Dorna-völgyéig 5,5 km-en a határt messze elkerültük, mivel a Pest patak visszadobott D-nek. A Dorna völgyétől a Borgói-hágóig majdnem végig a határon mentünk, de volt ahol az eltérés 500 m is volt, a természeti és ismereti adottságok miatt.

Talált határjelzések: Határjeleket nem kaptunk, de nem is biztos, hogy voltak téve. Ez még a jövő titka, s a kutatások eredményei hordozzák magukban.

Időjárás, hangulat: Szép napos idő délelőtt. Estefelé esős, ködös, szeles. A hangulat közben feszült a bizonytalanságok végett, de inkább egy pozitív napot zárhattunk.

Megtett napi szakasz: kb. 17 km zsákkal nem erőltetve 8–9 óra. Meredekebb részek nem hosszúak, habár kisebb kaptatok vannak ki a patakokból, de nem veszélyesek (Zimbru, Tamás, Borgói-hágó).

Tanács, tapasztalat: Kellemes nap volt kisebb nagyobb feszültségekkel, de nem volt megerőltető. Reményen felül elértük a hágót, amire még délben nem számítottunk.

Végösszegzés: Beazonosítottunk 15 halmot valami maradék alapján, a 79 lehetőségéből, és 1 oszlopot a 16-ból.

A 3 nap alatt végig csak fenyveseket látunk, de sehol nem volt bükkös.

Ha a résztvevők, a vezetőben nem érzik a biztonságot, akkor a bizonytalanságok következtében hamarabb kezdik rágni magukat és egymást. Mivel az utóbbi években a GPS nyújtott biztonságot a nagy ismeretlenbe, kiesése mindenkit bizonytalanná tett. Zolinak pedig igaza volt, most csak visszatértünk a korábbi évek fejlettségi szintjére, amikor ismét természetessé válik az eltévedés, és a bizonytalanság.

Na, de jövőre a magashegyi szakaszokat mind be fogjuk járni, s így jöhetnek más problémák.

Összehasonlító összegzés:

2003/I. évf. Békás–Gyimes (Békás–Barátos-p.–Tarkő-p.–Gyimes)

3 nap – 50 km (1 nap: **18,5** km csomag nélkül, második nap: **9,5 km** csomaggal, harmadik nap: **22,6** km csomaggal)

2004/II. évf. Gyimes–Úz (Gyimes–Gyepece–Csobányos–Úz)

3 nap – 52 km (1 nap: **19,3** km csomag nélkül, második nap: **20,3** km, ebből 12 km kocsival és csomag nélkül, harmadik nap: 12.9 km csomag nélkül)

2005/III. évf. Úz–Ojtoz (Úz–Nagy Sándor–Szalánc–Ojtoz)

3 nap – 39,4 km (1 nap: **20** km ebből 11 km traktorral, második nap: **10 km** csomaggal, harmadik nap: **9,4** km csomaggal)

2006/IV. évf. Ojtuz–Lakoca (Ojtuz–Kalabucs-p.–Lipse-p.–Ozsdolai út–Lakoca)

4 nap – 53 km + km (első nap: **15 km** csomaggal, második nap **6 km**: 3 km csomag nélkül, harmadik nap: 13 km csomag nélkül, negyedik nap: **14** km csomag nélkül + 3 Lakoca + 18 km Kommandóra)

2007/V. évf. 3 nap (Lakoca–Kis Baszka–Nagy Baszka–Bodza)

3 nap – 73 km: első nap: $(8+3)+22,2 = 33,2$ km második nap: **22** km harmadik nap: **18**

2008/VI. évf. (Fekete víz–Czibles–Priszlop–Vereskő–Tölgyes–Békás)

4 nap 63 km: első nap: **21** km, második nap: **10** km, harmadik nap: **16** negyedik nap: **17** km.

2009/VII. évf. (Bratocsa–Csukás–Bodza) **3 nap – 37 km**

első nap: **13** km, második nap: **11** km, harmadik nap: **13** / 367 km összesen

2010/VIII. évf. (Bratocsa–Kis Bobu–Ósánc–hágó–Páltin–Garcsini–hágó–Tömösi szoros (Predeál) 52 km csomag nélkül /420 km

2011/IX. évf. Zsákkal **3 nap – 46 km** (Fekete víz–Kelemen cserbük–Dorna Köve)

Dorna völgye – Borgoi hágó

Összesen 466 km.

2012/X. évf.: Predeal–Bucsecs–Töröcsvár (Bran) kb. 44–45 km

PÁLYÁZATOK

PARÁDI József

Kritikai észrevételek a belügyi tudományos tanács 2011. VII. 1-ei pályázati felhíváshoz

1. A pályázati felhívásból hiányzik a hivatástörténetiség témája. Ebből a szempontból vizsgálva a felhívás megjelenhetett volna akár az előző kormányzati ciklus álliberális szemléletű kormányzásának az időszakában is, amikor nem volt kívánatos a nemzeti múltunk tapasztalatainak a vizsgálata. Több mint egy évvel a 2010. évi kormányváltás után azonban – a tárca tudományos tanácsa által meghirdetett pályázatában – a magyar nemzet rendvédelem-története témájának mellőzése legalább is meghökkentő. Összegyeztethetetlen a kormány álláspontjával, amely a nemzet érdekeit és a hazai tapasztalatok hasznosítását kívánja előtérbe helyezni. Márpedig a magyar nemzetnek nem áll érdekében a magyar állami rendfenntartás működéstörténete vizsgálatának a mellőzése. Nyilvánvalóan van egy csoport, amely számára nem szimpatikus a második világháború időszakát megelőző korok magyar rendvédelem-története, ezért úgy gondolja, hogy annak mellőzése célszerű. Ennek a pártállami jellegű avitt felfogásnak a jelenléte önmagában anakronizmus és teljességgel elfogadhatatlan. Napjaink magyar rendvédelméről szóló viták néhány témája már a XIX–XX. század során eldőlt. Ezekre a vitákra sor sem kerülhetne, ha a nemzeti rendvédelem-történeti tapasztalataink közismertek lehetnének. A hivatástörténeti kutatások mellőzésére törekvő irányzatok tehát kártékonyak. Sajnálatos módon ebbe a – nemzeti rendvédelem-történetünket agyonhallgatni, esetleg csupán a „bűnös nemzet” hamis álláspontjával összhangban álló módon bemutatni kívánó – vonulatba illeszkedik a pályázati felhívás rendvédelem-történetet kirekesztő szellemisége. A felhívás lényegében azt a szellemiséget idézi, amivel a GYURCSÁNY-kormányzat alatt szembesültünk. Nevezetesen a nemzeti rendvédelem-történetünk témaköreinek kutatása nem támogatható, csupán abban az esetben, ha más témakörök művelői meghívják a saját témakörük kidolgozásához a szakmatörténeti kutatókat. A tudományágak ilyen diszkriminatív megközelítése nyilvánvaló ostobaság, amely egyben szemben áll a tudomány szellemiségével. Álnok módon a különböző tudományterületek művelőinek a megosztására törekszik. Ebből fakadóan tehát káros. Ez a szellemiség lényegében ellentétben áll a liberalizmus eszmevilágával is. Tulajdonképpen nem más, mint a magyar pártállam kultúrpolitikáját megtestesítő úgynevezett „hármast” sajátosan alkalmazott változata.

2. A pályázati felhívásban még mindig a „rendészettudomány” kifejezéssel lehet találkozni. Azért is érdemel figyelmet e hamis terminológia konzekvens használata, mivel a pályázat kibocsátása előtt 2011. VI. 20-án a belügyminisztérium épületében a I./129. teremben jelentette be a magyar tudomány ünnepe 2011. évi rendezvényeinek belügyi fejezetszerkesztője a Magyar Tudományos Akadémián működtetett rendészettudományi bizottság megszüntetését. Magától

értetődik ugyan, hogy egy tudomány létét nem az határozza meg, hogy a Magyar Tudományos Akadémián működtenek-e ilyen elnevezésű bizottságot vagy sem. Az úgynevezett „rendészettudomány” létének azonban ez a bizottság jelentette az egyetlen objektív alapját, mivel a „rendészettudomány” nem létező tudomány. Nincs ugyanis sem önálló szakterülete, sem pedig olyan metodikája, amivel kizárólag a „rendészettudomány” művelése valósítható meg. A rend védelme érdekében számos tudományterület részeit művelik, mint például a kriminálpedagógiát, a kriminálpszichológiát, a rendvédelem-történetet, a rendészetet a pedagógia, a pszichológia a történelem és a jogtudomány részeként. Ezeket a résztudományterületeket azonban a saját tudományuk módszereivel gondozzák. Nincs olyan metodika, amellyel a rend védelme érdekében művelt tudományterületek mindegyike gondolható lehetne. Önálló terület és módszer hiányából fakadóan tehát a rendészetet nem lehet önálló tudománynak tekinteni. A rendészet azonban természetesen létezik, de nem mint önálló tudomány, hanem mint a jogtudomány része. A jogágiság kialakulásával – a közigazgatási jog részeként – jött létre a rendészet. Értelemszerűen a rendészetbe nem lehet önkényesen belemagyarázni más tudományterületekhez tartozó rendvédelmi tevékenységek elméleti alapjait. Nem lehet egy tudományt adminisztratív lépéssel létrehozni, illetve a tartalmát hatalmi szóval meghatározni. Ezért volt értelmetlen a rendészettudományi bizottság működése. Felelőtlenség egy nem létező tudományt erőltetni a magyar állam egyik minisztériumára. Sokkal helyesebb volna, ha a kancsalaul festett egekbe révedő téveszme a „rendészettudomány” erőltetése helyett a rend fenntartása érdekében művelt valódi tudományágakban keletkezett eredmények hasznosítására, azok összehangolására fordítaná a tárca tudományos tanácsa a nemzet által rájuk bízott erőforrásokat. Nem létező tudomány erőltetése nem lehet Magyarország érdeke, legfeljebb egy klikk érdeke lehet, melynek tagjai ezúton kívánnak befolyást gyakorolni a magyar rendvédelemre, egyben egyengetve saját karrierjüket is.

3. Tévedés ne essék. Azt nem tekintem kifogásolhatónak, hogy a belügyminisztérium tudományos tanácsa pályázatot hirdet tudományos alkotások létrehozása céljából a rendvédelem elősegítése érdekében. Nevetségesnek tartom azonban, hogy egy nem létező tudományra ír ki pályázatot a belügyi tárca tudományos tanácsa, amelynek a felhívásából egyben pedig száműzte a hivatástörténetiség témáját. E mellett apróságnak tűnhet csupán a felhíváson szereplő logo, amely nélkülöz minden nemzeti jelleget. A pajzson elhelyezett motívumok nem, vagy csak nagyon áttételesen hozhatók összefüggésbe a magyarsággal. Pedig a Magyar Köztársaság belügyi tárcájának tudományos tanácsa nem a görög, amerikai, orosz, izraeli, olasz vagy egyéb nemzet testvérszervezetének leányvállalata, hanem a magyar nemzet államának képezi a részét. Ez még akkor is igaz, ha figyelembe vesszük, hogy a tudomány nem ismer határokat. Mivel azonban a belügyi tudományos tanács nem általában az emberiség érdekében, hanem konkrétan a magyar nép érdekében kell, hogy működjék, ennek kifejezésre kellene jutnia az emblémájában is. Az is igaz azonban, hogy az embléma tartalma

összhangban áll azzal az idegen szellemiséggel, amit a felhívás tükröz, nevezetesen a nemzeti múltunk és annak tapasztalatai nem kívánatosak.

4. Nem sok reményt lehet fűzni e pályázaton a nemzeti rendvédelmünk témáit feldolgozó pályaművek díjazásához. Előfordulhat azonban az is, hogy – ha másért nem azért, hogy e kritikai észrevételeim élet csorbítsa – mégis a nyertesek közé kerülhet rendvédelem-történeti témájú dolgozat is. Akinek tehát sok ideje van és kedveli a hátrányos pozícióba kerülésből fakadó csekély reményű megmérettetéseket, azoknak ajánlom a rendvédelem-történeti témával való pályázást.

SÁNDOR Vilmos

Tájékoztatás egy Európai Unió projekt sikeres befejezéséről

A közelmúltban fejeződött be, az önálló török határőrség, illetve IBM (Integrated Border Management, Integrált Határellenőrzési Rendszer) létrehozását célzó, ún. twinning projekt, melynek a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai nem csupán részesei voltak, hanem a projekt vezetés is a társaság tagságából került ki.

Törökország, EU-s csatlakozási szándékát követve, mintegy két és fél évvel ezelőtt, hirdetett meg egy, a határbiztonságot hatékonyabban szolgáló egységes szervezet, az elméleti és gyakorlati tapasztalatok alapján nyugvó határbiztonsági rendszer létrehozását célzó pályázatot.

Mi, egykori határőrök, nyújtottuk be ezt a pályázatot, melyet elnyertünk, neves, nyugat-európai kandidáló országok előtt. Mint PINTÉR Sándor, belügyminiszter a projektzáró beszédében is hivatkozott rá, a projekt sikeres befejezése által, méltó utódai lehetünk gr. SZÉCHENYI Ödön pasának, aki 1897-ben hozta létre a török állami tűzoltóságot. Lépteit, történelmi hagyományainkat követve részesei lehetünk a török és ezáltal, az európai biztonság, a határbiztonságunk erősítésének.

A kihívás jelentős volt, hiszen a török keleti, dél-keleti határok a háborús veszélyek, vagy a terrorfenyegetettség övezetei (Irak, Irán, Szíria, stb.), ugyanakkor Görögország, Bulgária EU-s határai révén, Törökországon keresztül a nemzetközi szervezett bűnözés tranzit útvonalainak, határszakaszainak számítanak. Ezért, gondosan választottuk meg partnereinket a pályázat előkészítésében, hogy minél szélesebb körű legyen azon ismeret, amely a projekt eredményességéhez vezethet (Törökország tengeri határainak hossza kb. 9000 km, a szárazföldi határainak hossza: 3000 km.). Partnereink voltak a NI–KO mint észak-ír szervezet, amelyik a tengeri határellenőrzésben jelentős tapasztalattal bír, valamint az osztrák ICMPD, amely a biztonságpolitika terén rendelkezik kiváló képességekkel. (A projektben még részt vettek lengyel, osztrák, spanyol, német, brit, észt szakértők.)

Mi, magyarok, pedig elmondhatjuk, hogy a szárazföldi határellenőrzés (határőrizet, és a határforgalom-ellenőrzés) terén rendelkezünk jelentős tapasztalat-

tal. Magyarország az EU úgynevezett külső határainak meghatározó hányadát ellenőrzi, védi ma is.

A projekt egyik jelentős eredményeként említhető, hogy először hoztunk létre egy e-learning, e-library portált, amely jól szolgálhatja a leendő török határőr vezetők kiválasztását, felkészítését. Tartalmazza a projekt teljes anyagát. Ennek segítségével oktattunk 150 főt a projekt keretében.

A projekt során 33 activity (tevékenység, program) került végrehajtásra mintegy 1,5 millió eurós költségvetésből. A török partnerek 8 országban tanulmányozták az úgynevezett best practise EU, Schengen kompatibilis legjobb határellenőrzési gyakorlatot. Ugyancsak hasznosítottuk Magyarország EU-s ill. Schengen-csatlakozás előtti követelmény-csomag előírásait.

A projekt végtermékeként, létrehoztunk a több mint ezer írott oldal eredményeként megalkotott Recommendation Book-ot, vagyis a török állami szervek részére átadott ajánlást, amely tartalmazza az IBM létrehozására vonatkozó javaslatainkat. E „kézikönyv” alapján – bátran kijelenthető – létrehozható egy önálló, a határbiztonságot, határellenőrzést, határigazgatást (IBM) szolgáló szervezet, illetve rendszer.

A projekt folytatásaként – a finn és német kollégák által létrehozott elméleti alapon – a török partner megvalósíthatja a határellenőrzés (határőrizet és határforgalom-ellenőrzés IBM) hatékonyabb rendszerét. Nem lesz könnyű dolguk, mivel az általunk létrehozott elméleti alapokon meg kell valósítaniuk a Szárazföldi Csapatok, a Vámőrség, a Parti Őrség, a Rendőrség és a Csendőrség szervezeti egységeinek integrálását egy önálló új török határőrség szervezetébe.

Nehezítette a projekt megvalósítását, hogy hazánk ebben az időszakban volt Európai Unió soros elnöke. Minden angolul beszélő szakértőre a kormánynak volt szüksége. Ennek ellenére, vagy éppen e-miatt az ír kollégák segítségével, teljesítettük a küldetést.

És miért került mindez a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Hírlévelének lapjaira? Mert minden történelmi pillanat a mai nappal kezdődik. A projekt tartalma a Kárpát-medencei határőrizet történelmi tapasztalatait nem nélkülözi, sőt arra épít. A projektet nem lehetett volna létrehozni a szakmai tapasztalatok mellőzésével. Részesei vagyunk a történelemnek. Rajtunk múlik, hogy hogyan alakítjuk a történelmünket, jövőnket. Mi, határőrök, egykor, mindig a rend védelmére esküdtünk. Lett légyen az határőr, határrendőr, határvadász, végvári vitéz, a köz javát kívánta szolgálni. Ezzel a projekttel is csak ezt kívántuk elérni. Szolgálni mindannyiunk nagyobb biztonságát. Reméljük, sikerrel!

LAPZÁRTA UTÁN ÉRKEZETT

PARÁDI József

Előszó ZÉTÉNYI Zsolt: dr. KÉPÍRÓ Sándor című cikkéhez

Dr. KÉPÍRÓ Sándor személyével kapcsolatos „boszorkányüldözéssel” tudományos társaságunk 2006-ban találkozott, amikor a csendőrség-történeti szakosztályunk tudományos szimpoziumot szervezett a magyar csendőrség témakörében. A rendezvény szervezői örültek annak, hogy a téma kutatói mellett korabeli csendőrtiszt megszólaltatására is lehetőség nyílt, hiszen ismereteik szerint az utolsó Magyarországon még élő csendőr tisztük egyike volt dr. KÉPÍRÓ Sándor. A szervezők – tekintettel hajlott korára – nem is konkrét téma megtartására kérték fel, hanem annak megválasztását az előadóra bízták.

A rendezvény híre – nyilvánvalóan magyarországi famulusaik útján – eljutott a Földközi-tengeren túli külföldi körökhöz is. Ami egyáltalán nem baj, hiszen – tudományos konferenciáról lévén szó – az nyilvános és mindenki által látogatható volt, azokon többnyire külföldi kutatók is részt vettek. A program pedig magáért beszélt, hiszen egy magyar rendvédelmi testület, a Magyar Királyi Csendőrség történetét vizsgálta. Annak ellenére tehát, hogy nyilvánvalóan tudományos tanácskozásról volt szó – az előadók döntő többsége tudományos fokkalal rendelkezett és előadásai alapjait már korábban tudományos fórumokon megvédték – a sajátos szemléletmóddal rendelkező csoport megakadályozta a konferencia megvalósítását a tervezett helyszínen.

E csoport képviselője a dr. PETRÉTEI Péter által vezetett igazságügyi-minisztériumnál elérte, hogy a Magyar Királyi Csendőrség számára 1901-ben emelt épületegyüttesben – amely egyébként létrehozása óta a magyar rendvédelmi képzés egyik fellegrárára – ne valósulhasson meg a testület történetének a feltárására irányuló tudományos konferencia. Ilyen magatartással tudományos társaságunk tagsága utoljára a pártállami időszakban találkozott, amikor előírták azt is, hogy mely történelmi témákkal célszerű foglalkozni, amit támogat a hatalom, mi az amit még eltűrt és mi a tiltott.

2006-ban a magyar állam egyik épületegyütteséből azért tiltottak ki egy tudományos tanácskozást, mert az a magyar történelem azon részével kívánt foglalkozni, amely egyes csoportok számára nem szimpatikus és a rendezvényen megszólalhatott volna a testület utolsó Magyarországon még élő tisztük egyike is.

Érdekes módon tudományos társaságunknak az épületegyüttesből való eltanácsolásával lényegében elfogadták a dr. KÉPÍRÓ Sándor elleni vádaskodásokat – bár ezt sohasem nyilvánították ki a tárca akkori illetékesei – anélkül, hogy hatályos bírói ítélet született volna. Ebben az időben szokatlan telefonhívások is érkeztek hozzánk a konferenciánkkal kapcsolatosan. Sajnálatos, hogy a telefonáló hölgyek és urak nemzeti rendvédelmünk történetével kapcsolatosan nem kívántak tájékozódni. Őket az érdekelte, hogy tiszteljük-e a magyarországi zsidóságot. Minden esetben igyekeztünk megnyugtatni a telefonálókat arról, hogy

mi minden embert egyformán tisztelünk. Dr. KÉPÍRÓ Sándor esetében pedig sem a felmentő, sem pedig az elmarasztaló ítéletet nem előlegezzük meg. Álláspontunk szerint ilyen ítélet meghozatalára a bíróság jogosult, amelynek a határozatát fenntartás nélkül elfogadjuk.

A dr. KÉPÍRÓ Sándor személye körül kialakult „boszorkányüldözés” hangulata rövid időre ránk is vetült, mivel meg szeretttük volna hallgatni egy hajdani rendvédelmi testület utolsó tagjai közül egy főt a testület történetéről szóló tudományos konferencián. Ezért nem is értettük kezdetben, hogy mi okozhatja ezt az érdeklődést, mivel a konferenciának nem volt témája a holocaust. Később rájöttünk arra, hogy némelyek olyan valótlan jelleggel és tartalommal igyekeztek felruházni a rendezvényünket még a megvalósulása előtt, amire a szervezők nem is gondoltunk és a valóságban nem jött létre. Számunkra az ügy kapcsán nyilvánvalóvá vált az is, hogy azok a körök, amelyek ma már világnézeti alapon nem tilthatják meg nemzeti történelmünk egyes témáinak a művelését, megkísérlik a számukra nem szimpatikus témák mellőzését a holocaust mögé bújva elérni. Ezt mi szégyenletes magatartásnak és az áldozatokkal szembeni tiszteletlenségnek tartjuk. Álláspontunk szerint nem lehet politikai prekonceptió alapján eldönteni azt, hogy mely témákkal szabad és mely témákkal nem szabad foglalkozni a kutatóknak. Minden történelmi témakörnek lehetnek pozitív és negatív tapasztalatai egyaránt, amelytől nem szabad megfosztani a jövő nemzedékeit.

Megítélésünk szerint a történelmet fel kell tární és a kutatási eredményeket közkinccsé kell tenni, mégpedig politikai prekonceptióktól mentesen. Ez lehet az egyetlen értelmes és etikus magatartás. Az emberiséget minden bizonnyal – más tényezők mellett – az emelte ki a főemlősök közül, hogy minden nemzedék tanult az elődei eredményeiből és hibáiból egyaránt. Ezt a gyakorlatot nem szabad alárendelni különböző, sajátos megfontolásoknak.

A „Dr. KÉPÍRÓ Sándor ügy” kapcsán nyilvánvalóan rosszindulatú és alattomos támadás ért bennünket a tudományos konferenciánk megakadályozására tett kísérlet formájában. Ahelyett, hogy hozzánk fordultak volna azok, akik a tudományos kutató munkánk eredményeit cáfolni kívánták, a rendezvény helyszínét szerették volna ellehetetleníteni. Azért nevezem a támadást rosszindulatúnak, mert a nyilvánvalóan tudományos tanácskozást, – amelynek semmi köze sem volt a délvidéki razziahoz – úgy kísérelték meg beállítani mintha az valamilyen propaganda rendezvény volna, amely a magyarországi zsidóságot sérti, holott ez a gondolat a rendezőkben fel sem merült, és a rendezvény sem kapott ilyen tartalmat. Alattomosnak pedig azért tartom ezt a fellépést, mert nem a konferencia szervezőihez fordult a vélt gondaival, hanem azok háta mögött igyekezett a rendezvényt megakadályozni.

Semmilyen hisztériakeltésnek – függetlenül attól, hogy nemes, vagy kevésbé nemes céllal indított tevékenységről van szó – nem kívánunk a részesei lenni. Nemzeti rendvédelmünk történetének a művelését tekintjük a hivatásunknak. E terület gondozása bőségesen lát el bennünket teendőkkel.

Az úgynevezett „Dr. KÉPÍRÓ Sándor ügy” tudományos társaságunkra vetődő részét, bírósági ítélethozatal nyomán a védőügyvéd által készített cikk közlésével kívánjuk zárni.

ZÉTÉNYI Zsolt
Dr. KÉPÍRÓ Sándor
In memoriam
(1914. február 18., Sarkad – 2011. szeptember 3., Budapest)

Dr. KÉPÍRÓ Sándor 2011. szeptember 3-án visszaadta lelkét teremtményének, megtért őseihez. Az a korszak, amelyen átívelt hosszú élete, a magyar történelem megpróbáltatásokkal terhes és egyben a nemzeti életerő példáiban gazdag korszaka, a trianoni országcsönkítés után életre kelő Magyarország 25, majd 65 esztendejét jelentette. Az előbbi korszaknak tevékeny részese volt, az utóbbiból ötven esztendő száműzetésben töltött, s tizenöt itthoni, szeretett hazájában megélt esztendő is osztályrészül jutott. Az utolsó öt esztendő egy hamis és aljas, nemtelen vád jegyében zajlott, mégis úgy, hogy bár gyermekeitől többnyire távol, de mégis szerettei és barátai körében erőt meríthetett a gyalázkodások elviseléséhez. A vád jellemzésére Ő használta az aljas minősítést, teljes joggal.

Nemes, úri gondolkodású ember volt, alföldi, polgári jólétben élő református gazdálkodó család egyik gyermeke. A szegedi egyetem állam- és jogtudományi karán szerzett diplomájával, Ludovika akadémiai tanulmányok után oktató tiszt lett a csendőrségnél, s így került Újvidékre az 1942. január 21–23-án zajlott karhatalmi ellenőrzés, az újvidéki razzia végrehajtóinak körébe tucatnyi csendőrtiszt bajtársával együtt, mint ún. kutató (igazoltatásokat és őrizetbe vételeket végző) járőrökből (mintegy 10–12, négy-öt személyes járőrből) álló egyik járőr csoport parancsnoka. Hatósági jogköre nem volt, a hatósági közeg jogosítványai és kötelezettségei az egyes járőröket parancsnokló járőrzetöket illették és terhelték. A razzia során, főként utolsó napján, véres események, súlyos bűncselekmények, tömeges kivégzések voltak, elsősorban szerb és zsidó áldozatokkal, mintegy kilencszáz emberéletet követelve. Képíró ártatlan volt a bűncselekményekben nemcsak a rendelkezésre álló tények szerint, hanem saját lelkiismerete és számos alkalommal meggyőzően előadott nyilatkozatai, vallomásai szerint is. Nem felejtendő a 2011 májusában a beszámítási képességét teljes mértékben meglévőnek minősítő igazságügyi szakértők előtt tett kijelentése: nem raboltam, nem gyilkoltam, nagyon szerettem a hazámat. Nem igaz tehát az a tájékoztatlan hírlapi kijelentés, hogy személyében akaratnyilvánításra képtelen embert állítottak bíróság elé. Teljes, s ez szerintem döntő mértékben hozzájárult egészségének megromlásához, összeomlásához, halálához. Mi tagadás: alappal vélhető, hogy megölte a kellő törvényes mértékben követni tudta a mások által elkövetett újvidéki rémtettek bíróság által ismertetett tömegét alap nélkül megindított, a humanizmus álarca mögé bújó haszonelvű bosszúállás nyomására ki-

erőltetett, az állítólag védelmezni kívánt csoport és a közvélemény által is kéte-lyekkel kísért büntetőeljárás.

Az „utolsó esély” jegyében született vád és eljárás alapjai.

Emberek törvénytelen kivégzésében való közreműködéssel elkövetett háborús bűntettel vádolták 2006 óta, amikor egy etnikai bűnüldözést célul tűző, a zsidóság tragédiájára hivatkozó társadalmi szervezet megindította hangulatkeltő, a tényekkel nem törődő gyűlöletkampányát. A vád tartalmában valótlán és igazságtalan, kifejezőmódjában kíméletlen és emberi méltóságot semmibe vevő, a megvádolt erkölcsi és közvetve fizikai megsemmisítésére irányuló, tehát embertelen volt. Formálisan és jogászilag, indulat nélkül, de egyben megalapozottság nélkül is erről a vádról szólt a Budapesti Nyomozó Ügyészség Nyom. 347/2007. számú, 2011. február 14.-én benyújtott, dr. FALVAI Zsolt vezető ügyész által képviselt vádirata, amelyet törvényesen nem kellett volna benyújtani, hanem a nyomozás megszüntetésének lett volna helye azért, mert részben nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése, részben pedig az nem volt megállapítható, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte el. Ezen büntett vádja alól a Fővárosi Bíróság dr. VARGA Béla tanácselnök vezette büntető tanácsa 19. B. 155/2011. számú, 2011. július 18-19.-én kihirdetett ítéletével felmentette dr. KÉPÍRÓ Sándort. A híradások a „*bebizonyítottság hiányában nem jogerősen felmentett*” formulát használták a közvélemény számára némileg megtévesztően, mintha valamely másodosztályú felmentés történt volna. A magyar büntető eljárásjog szerint az ítélet rendelkező része a felmentés tényét mondja ki, s nem térhet ki annak indokára, így arra sem, hogy bebizonyítottság hiánya vagy bűncselekmény hiánya miatt mentette fel a bíróság a vádlottat. Ezen elemek az ítélet indokolásába tartoznak.

A magyar és az európai jog szerint „*senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.*” (Az 1949. évi. XX. tv. 57. (2) bekezdése.) Az öt évig tartó tisztázatlan jogi helyzet fenntartásával megsértették az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének a tisztességes tárgyaláshoz való jogról szóló rendelkezéseit, s ebből következőleg a fair eljárás elvét, amely szerint „*Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.*” Sérelmet szenvedett a 8. cikk – a magán- és családi élet tisztelgetben tartásához való jogról szóló – rendelkezése, amely szerint „*Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tisztelgetben tartsák.*” Az ártatlanságnak nincsenek fokozatai, dr. KÉPÍRÓ Sándor feltétel nélkül, teljes mértékben ártatlan volna akkor is, ha nem mentette volna fel a bíróság egy igen alapos és részletes bizonyítási eljárás után meghozott ítéletében, amelyet a vádlott halálára tekintettel az eljárás megszüntetésével egy időben hatályon kívül kell helyezni. Mindez azonban nem érinti a lefolytatott eljárás tényeit, nem fosztja meg létezésüktől az ott előterjesztett szakértői

véleményeket, okiratokat és nyilatkozatokat. A lefolytatott eljárás minden későbbi nemzedéknek történeti bizonyítékokkal szolgál az 1942. évi újvidéki razziáról, dr. KÉPÍRÓ Sándornak abban betöltött szerepéről, s lehetővé teszi a jogász i ítéletalkotást az előterjesztett vád törvényességéről és megalapozottságáról, tekintet nélkül arra, hogy a meghozott ítélet formálisan hatályát veszítette vagy sem.

A történeti tényállás és a bizonyítékok.

Mindazonáltal egyesek felteszik a kérdést, hogyan döntött volna a másodfokú bíróság, ha a vádlott nem hal meg, tehát ha nincsen büntethetőséget megszüntető ok; sőt a feljelentő szervezet állítja, hogy másodfokon megállapították volna a vádlott bűnösségét annak ellenére, hogy a vádlott és védő fellebbezése a bűncselekmény hiányának kimondására irányult.

Dr. KÉPÍRÓ Sándor ártatlansága az ártatlanság vélelme alapelve szerint is vitathatatlan, de azon is túlmutatóan három, a most már képzeletbeli másodfokú határozat tartalmát is meghatározó pilléren nyugszik:

1. A rendelkezésre álló bizonyítékok jogi jellege, bizonyító ereje és tartalma.
2. A történettudomány megállapításai, a nemzetpolitika feladatai.
3. Dr. KÉPÍRÓ Sándornak, az újvidéki razzia utolsó tanújának nyilatkozatai, tényelőadásai és visszaemlékezései, egybevetve az egyéb bizonyítékokkal.

Ad 1. A rendelkezésre álló bizonyítékok jogi jellege, bizonyító ereje és tartalma

A felmentő ítélet öt bizonyítékcsoport bizonyító ereje hiányán, ill. tartalmának elemzésén alapul.

A vád bizonyítékai

„A.” A Magyar Királyi Honvéd Vezérkar Főnökének Bírósága mint ítéelő bíróság 1944. január 24-én (és nem 22-én) kihirdetett és 1944. február 18-án jogerőre emelkedett H. 448/43/118. számú ítélete, amely:

- BÁTORI Géza csendőr alezredes IV. r.
- GAÁL Lajos csendőr alezredes V. r.
- FÓTHY Ferenc nyá. csendőr alezredes VI. r.
- HORKAY József csendőr alezredes VII. r.
- STEPÁN László csendőr százados VIII. r.
- dr. KUN Imre csendőr százados IX. r.
- dr. CSÁKY József csendőr százados X. r.
- BUDUR Károly csendőr százados XI. r.
- dr. nemes KACSKOVICS Balázs XII. r.
- dr. KÉPÍRÓ Sándor csendőr százados XIII. r.
- GERENCSÉRY Mihály csendőr főhadnagy XIV. r.

vádlottakat bűnösnek mondta ki az 1930. évi III. tc. 59.§ (1) bekezdés 1./ és 4./ pontjába ütköző hűtlenség büntettségében, ezért IV., V., VI. és VII. r. vádlottakat 15 évi, VIII. r. vádlottat 14 évi, a IX. r. vádlottat 11 évi, a X. r. vádlottat 10 évi fegyházra, a XI. r. vádlottat 12 évi, míg a XII., XIII. és XIV. r. vádlottakat 10-

10 évi fegyházra, továbbá 10-10 évi hivatalvesztésre és politikai jogaik gyakorlásának ilyen tartamú felfüggesztésére, valamint lefokozásra ítélte.

Az ítélet nem rendelkezett FEKETEHALMY-CZEYDNER Ferenc altábornagy I. r., GRASSY József vezérőrnagy II. r., DEÁK László nyá. ezredes III. r. és dr. ZÖLDI Márton csendőr százados XV. r. vádlottról, mivel az ítélethirdetés előtti napon megszöktek, és átálltak a német hadseregbe.

A Fővárosi Bíróság 9. Beü. 969/2006/23. számon folyt eljárásában megállapította az addig is bizonyított és egyértelmű tényeket.

A Honvédségi Közlöny 1944. évi 24. és 28. száma, továbbá okirati bizonyítékok alapján megállapította:

Dr. KÉPÍRÓ Sándor – és társai – esetében a Honvéd Vezérkar Főnöki döntés alapján hivatalból megindult a rendfokozatba történő visszahelyezés, melynek eredményeként született meg az 1944. május 31-én megjelent 40.116/Eln.fbü. (1944. május 25.) számú Honvéd Vezérkar Főnöki rendelet, amely az 1944. február 18-án viselt rendfokozatába helyezte vissza dr. KÉPÍRÓ Sándort.

A honvédelmi miniszter 1944. június 16-án kelt 104-585/Eln.20. számú rendeletével dr. KÉPÍRÓ Sándor csendőr századost 1944. június 15-ei hatállyal a miskolci VII. csendőrkerület miskolci tanszázának századosi beosztásába helyezte.

A szakértő megállapítása szerint a tiszti rendfokozatba történő visszahelyezést megelőzte egy teljes rehabilitációt eredményező eljárás, mert a volt Magyar Királyi Honvédség és a Magyar Királyi Csendőrség hivatásos, nyugállományú és tartalékos állományában büntetett előéletű, jogerős büntetést töltő személy nem viselhetett rendfokozatot (Szervezeti és Szolgálati Utasítás a m. kir. Csendőrség számára 19.§ 2.pont).

Ezen eljárásra kiindulópontként a 24. számú Honvédségi Közlönyben hivatkozott Bü.Szab. 45.§-a szolgál. A Fővárosi Bíróság 2007. évi megállapítása: *„A Becsületügyi Szabályzat idézett rendelkezése alapján egyértelműen megállapítható, hogy dr. Képiró Sándorral szemben kedvező eredményű újrafelvett katonai bünvádi eljárást folytattak le, vagy a jogegység érdekében használt semmisségi panasz folytán hoztak új ítéletet.”*

A becsületügyi szabályzat idézett rendelkezése szerint a rehabilitáció feltétele volt a *„katonai bünvádi eljárás kedvező eredménye”*, azaz a kifogástalan erkölcsi állapot. Ebből következően a védelem szerint aggálytalanul megállapítható, hogy az elítélt bűnösségét érdemben kellett elbírálni, s tiszti jogállás helyreállítása egyedül felmentő ítélet eredménye lehetett az előbb idézett rendelkezések tartalma, továbbá azoknak dr. BABOS József hadbíró ezredes tanúvallomásával való egybevetése alapján. A védelem ezért kizárólag törvényességi alapon jogerősen elbírált ügynek tekintette az ügyet, és a többszöri eljárás tilalmára tekintettel kérte az eljárás megszüntetését annak ellenére, hogy egy felmentő ítéletnek nagyobb az eljárásjogi és erkölcsi jelentősége.

A Fővárosi Bíróság a most meghozott ítéletében *„a tárgyaláson felvett bizonyítás eredményeként ítéleti bizonyossággal azt állapította meg, hogy a Magyar Királyi Honvédvezérkar Főnöke Bíróságának 1944. január 24-én kelt, és*

1944. február 18-án jogerőre emelkedett, H. 448/1943/118. számú ítéletét a Legfelsőbb Honvéd Törvényszék az 1944. április 26-án kelt, I. 399/1944. számú ítéletével az 1912. évi XXXIII. tc. 371.§ semmisségi panasz, vagy a 378.§ semmisségi panasz jogegység érdekében használt jogorvoslat valamelyike alapján megsemmisítette, az ügyet visszautalni rendelte a Vezérkar Főnökéhez, mint illetékes parancsnokhoz, aki, mint az ügy ura, diszkrecionális jogánál fogva nem kezdeményezett újabb bírósági eljárást”. Ez pedig „azt jelenti, hogy az abban foglalt tényállást nem lehet ítélt dolognak tekinteni, vagyis nincs törvényes lehetőség a büntetőeljárás védő által indítványozott megszüntetésére.”

A Fővárosi Bíróság álláspontja szerint az 1944. évi ítélet egyes tényállásainak ilyen jellegű egybevetése alapján az állapítható meg, hogy az ítélet ellentmondásos. Elmulasztotta az ítélet annak megállapítását, hogy a vádlott mely alárendeltjeit hogyan, milyen módon bujtotta fel emberölésre, és azok konkrétan hány embert öltek meg. Ezzel szemben az ítélet nem mulasztotta el annak megállapítását, hogy Újvidéken 1942. január 23.-án KOROMPAY Gusztáv főhadnagy a strandon 250–300, míg MÜHLHAUSER Imre hadapród őrmester az Atlétika Sportpályán egy ismeretlen zászlós parancsára kb. 38 polgári személyt végeztetett ki, s az 1943–1944. évi eljárás során mindkettőjüket csak tanúként hallgatták ki. A bíróság megjegyezte, hogy ez a két katonai személy nem volt a csendőrtisztek beosztottja, és az ítéletben nincs utalás arra, hogy a csendőrtiszteknek volt-e valamilyen köze a két katona által kivégzett személyek megöléséhez.

A Fővárosi Bíróság álláspontja szerint a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar Főnöke Bíróságának „H. 448/1943/118. számú ítéletét a megsemmisítés okán úgy kell tekinteni, mint ami nincs, ennél fogva annak ténymegállapításai a jelen büntetőeljárásban az egyéni büntetőjogi felelősség vizsgálatánál alappal nem bírhat. Az újonnan indult büntetőeljárásban az egyén büntetőjogi felelősségét a bíróság nem a hatályon kívül helyezett ítélet ténymegállapítására alapítja, hanem a hatályon kívül helyezett ítéletet meghozó előzetes bírósági eljárás és nyomozás anyagára. Ugyanakkor jelen ügyben az állapítható meg, hogy a hatályon kívül helyezett ítélet alapját képező nyomozati és bírósági tárgyalási anyag, jegyzőkönyvek nincsenek meg, ezek hiányában nem ellenőrizhető utólag a hatályon kívül helyezett ítélet ténymegállapításának meg-, vagy meg nem alapozottsága.

A fentiekre figyelemmel a bíróság - az ügyész indítványától eltérően - a hatályon kívül helyezett ítélet ténymegállapításait figyelmen kívül hagyta a dr. Képíró Sándor volt csendőr százados ellen folyamatban lévő büntetőügy érdemi elbírálásánál, illetve az ítélete meghozatalánál.”

A védelem és a bíróság álláspontja közös abban a tekintetben, hogy a bizonyítékként megjelölt ítéletet nem létezőnek kell tekinteni, ténymegállapításait figyelmen kívül kell hagyni; a védelem szerint azért, mert érdemi felmentő ítélethozattal megsemmisült, a bíróság szerint pedig más jellegű megsemmisítés miatt.

Abban az esetben, ha történettudományi okból, vagy más jelleggel – amint 2011. évi jelen ítéletében a Fővárosi Bíróság is érintőlegesen megteszi – mégis megvizsgáljuk ezen 1944-ben kelt ítélet ténymegállapításait és a benne foglalt bizonyítékokat, arra az eredményre jutunk, hogy az nem tartalmaz semmilyen bizonyítékot, de még csak valamely bűncselekmény pontos történeti tényállásának leírását sem dr. KÉPÍRÓ Sándor tekintetében. Az ítélet pontos elemzése alapján az állapítható meg, hogy dr. KÉPÍRÓ Sándor, aki szolgálati parancs alapján tartózkodott Újvidéken 1942. január 20–23-án, nem követett el bűncselekményt, az alkotmányos büntetőeljárásban ismeretlen kollektív vád és bűnösség alapján hoztak ellene ítéletet.

„B.” A vád másik bizonyítékát, NAGY Jánosnak az 1948. október 14-én és október 20-án a katonapolitikai osztályon, majd az ÁVH-n, ezt követően 1948. október 22-én a Népbiztonságon, és 1948. december 15-én a Szegedi Népbíróságon tett vallomásaiból készült jegyzőkönyveket, valamint a bíróságok I. és II. fokú határozatait a Fővárosi Bíróság kirekesztette a bizonyítékok köréből.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 4. § (2) szerint: „A kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.”

A bizonyítás törvényessége címszó alatt egyebek mellett kimondja: „A bizonyítási cselekmények végzésekor az emberi méltóságot, az érintettek személyiségi jogait és a kegyeleti jogot tiszteletben kell tartani, és biztosítani kell, hogy a magánéletre vonatkozó adatok szükségtelenül ne kerüljenek nyilvánosságra.”(77. § (2) bekezdés.)

A szabad bizonyítás rendszere nem jelenthet korlátlanyságot, így a Be. 78. § (4) bekezdése alapján „nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg”. A jogalkalmazás tekintetében az következik ebből, hogy a jelen idejű jogalkalmazás során adott esetben vizsgálni kell a történeti időben keletkezett bizonyítékok idején hatályos eljárási jog megfelelését a most hatályos alaptörvénynek és ennek megfelelő eljárási jognak.

Mind az adott eljárás bizonyos, a jogsértések teljes körét bizonyára ki nem merítő adatai (NAGY János előadása a bíróságon, hogy azért tartotta fenn nyomozati vallomását az ügyészségen, mert a nyomozó hatóság megveréssel fenyegette; hogy két napig nem vettek fel jegyzőkönyvet kihallgatásáról; hogy tíz napig törvénytelenül volt őrizetben; hogy hónapokig nem volt védője; hogy igen rossz idegállapotban volt; hogy az eljáró bíróság nem volt szabályosan megalakítva, s ezért határozatát meg kellett volna semmisíteni), mind a korszak eljárásaira általában jellemző körülmények megalapozzák a hivatkozott szabályok alkalmazását.

A bizonyítási eszközt, a jegyzőkönyvet a Katonapolitikai Osztály és a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága, két önkényuralmi, elnyomó erőszak-szervezet vette fel. 1948 októberében már törvénytelen kivégzések sorozatán volt túl a politikai vizsgáló szervezet, amely teljes mértékben az önkényuralomra törő kommunista párt befolyása alatt volt 1944-től kezdve.

„Minden olyan büntetőeljárás, amelyben az Államvédelmi Hatóság folytatta le a nyomozást – az ügy tárgyától függetlenül – a büntetőeljárás megcsúfolása, minden szakaszában törvénytelen.” (Törvénytelen szocializmus (A tényfeltáró Bizottság jelentése) Zrínyi Kiadó - Új Magyarország, Budapest, (én.), 361. old.)

Továbbá: „A kihallgatásokról általában nem vettek fel jegyzőkönyvet, hanem ún. feljegyzést készítettek. Kihallgatási jegyzőkönyv csak a nyomozás bejezésekor készült, és a bíróság csak ezeket a jegyzőkönyveket kapta meg, nem pedig az egész nyomozati anyagot. Az egyes aktákat általában többször „átszabták” (Az 1945–1962. közötti, koncepciók elemeket tartalmazó büntető ügyek felülvizsgálatára – a kormány 3063/1989. MT határozatával – létrehozott bizottság jogász albizottságának jelentése (kiadó, és év nélkül), 39. old.)

A kihallgatott – mint általában az ÁVH -nál súlyos büntettekkel gyanúsított személyek – minden bizonnyal súlyos befolyás alatt volt, állapota nagy valószínűséggel a kényszer vagy fenyegetés fogalmaival jellemezhető. Figyelmet érdemel az a tény, hogy harminc ember önkéntes megölését, számára biztos halálbüntetést jelentő bűncselekmény elkövetését vallja be anélkül, hogy erre vonatkozó bármilyen bizonyítékot eléje tártak, bárkivel szembesítették volna.

Az előbbi okiratoknak a bizonyítékok köréből való kirekesztése miatt azok tartalma nem elemezhető, életszerűsége vagy koholt jellege nem vizsgálható, mert a bizonyítás eszköze eljárásjogilag nem létezik, joghatást nem válthat ki. Mégis megemlíthető a történeti hitelesség érdekében, hogy személyes ellentét, érdek-összeütközés is felfedezhető a kihallgatott NAGY János és dr. KÉPÍRÓ Sándor között, tekintettel arra, hogy NAGY János beszámol arról, miként hiúsította meg dr. KÉPÍRÓ a TANURDZSICS család kirablását és kivégzését. Ez a tervezett cselekmény NAGY János vallomása szerint ő és felettese szándéka szerint lett volna végrehajtható a TANURDZSICS család palotájához küldött járőr által. Dr. KÉPÍRÓ többször elmondta, már az emigrációban minden érdek nélkül leírta, majd a jelen eljárásban jegyzőkönyvbe mondta, miként akadályozta meg egy POZDOR nevű zls. által vezetett honvédcsoport akcióját, a család kirablását és megölését. POZDOR elmondta KÉPÍRÓNAK, hogy a kivégzés és kirablás szándékával vették őrizetbe a TANURDZSICS családot, s KÉPÍRÓ ezután kiutasította őket a házból, megvédte a megtámadott családot. Az a körülmény, hogy KÉPÍRÓ meg hiúsította NAGY János tervét, mert a jkv. szerint ez az ő indítványa volt (s valószínűleg a CSERES könyvben szereplő POZDOR nevet KÉPÍRÓ emlékezetének ki segítésére NAGY Jánosra használta), kellően indokolja NAGY János súlyos ellenérzéseit vele szemben.

NAGY Jánost időnyerés szándéka is vezethette vallomása megtételében, hiszen Képiró elfogásáig, s vele való szembesítéséig akár a tárgyalási szakaszig remélhette saját ügyének elhúzódását, a halálbüntetés elodázását.

Teljesen életszerűtlen, dr. KÉPÍRÓ beállítódásával, személyiségével ellentétes egy csoportos kivégzésben való bármilyen részesség. Dr. KÉPÍRÓ szembe szállt a rendhagyó fegyverhasználatra szóló eligazítással, megmentett egy (ma már tudjuk) szerb zsidó családot a kirablástól és kivégzéstől, többször elmondta,

hogy az újvidéki razziát partizánellenes eljárásnak tartotta. Semmilyen személyes indítéka nem volt arra, hogy emberek bármilyen módon való megkínzását, vagy kivégzését előmozdítsa. A csendőr oktatótiszt státusza, a jogi ismeretek folyamatos oktatása éppen ellenkező beállítódást jelentett nála. KÉPÍRÓ a rendhagyó fegyverhasználatra szóló felhívás nyílt elutasítása után nem teljesítette ezt a parancsot, az ezzel ellentétes megállapításoknak nincsen ténybeli alapja, bizonyítéka.

- A felmentő ítélet által megvizsgált öt bizonyítékcsoport a következő:

Az első: a Magyar Királyi Honvédszék Főnöke Bíróságának 1944. január 24-én kelt hűtlenségi vád alapján hozott ítélete koholt, koncepciósszerű volt, emberölés büntetnének elkövetését bizonyító tartalmat nem hordozott, még abban az esztendőben megsemmisítette a Legfelsőbb Honvéd Törvényszék, így nem létezőnek tekintendő, tartalma tehát bizonyítékként figyelembe nem vehető;

- A második: a kétes szavahihetőségű NAGY János honvédtisztnak az 1948-ban önkényuralmi nyomozószervek és törvénytelenül megalakított népbíróság előtt tett, majd visszavont, s újra előadott, semmilyen más bizonyítékkal alá nem támasztott, alaposan feltehetően testi és lelki kényszer hatására született, ezért az *in dubio pro reo* elv alapján a bizonyítékok köréből kirekesztett vallomása;

- A harmadik: az 1950-es években az újvidéki razziában résztvevő tisztek ellen háborús bűntett miatt hozott ítéletek, melyek tartalmuk alapján, s mert önkényuralmi nyomozószerv előtt létrejött vallomásokon alapultak, büntetőjogi felelősség megállapítására alkalmatlanok, részben felülvizsgálati eljárásban megsemmisítésre kerültek, részben a jövőben történik meg ugyanez (mert nem hatáskörében eljáró bíróság előtt születtek) a most eljáró bíróság kezdeményezésére;

- A negyedik: az 1945-ben a jugoszláviai tényfeltáró bizottság előtt született vallomások, amelyek részben keletkezési körülményeik miatt (mert egy kommunista önkényuralmi, a vallomásokkal egy időben nagyarányú népiirtást elkövető rendszerben születtek), részben dr. Képiró Sándor személyére semmilyen terhelő adatot nem tartalmazó mivoltukban a vádlott terhére bűncselekmény megállapítására alkalmatlanok;

- Az ötödik: az ügyészség által 2009-2010-ben rögzített tanúvallomások, s a tárgyaláson kihallgatott dr. HAVAS Péter tanúvallomása, amelyek dr. KÉPÍRÓ Sándor személyére semmilyen terhelő adatot nem tartalmaznak, a vádlott terhére bűncselekmény megállapítására alkalmatlanok.

Összegezve: a hivatkozott bizonyítékok nem felelnek meg az alkotmányos büntető eljárásjog követelményeinek, azok a törvény erejénél fogva nem bírnak bizonyító erejű okirat jellegével, a bizonyítékok köréből legnagyobb részben kirekesztendők, kisebb részükben pedig alkalmatlanok bármilyen bűncselekmény gyanújának megalapozására. Tartalmi elemzésük elsőrendűen nem a büntetőjogi megítélés, hanem a történeti és történettudományi értékelés körébe tartozik, s ebben a körben, tartalomelemzés alapján az állapítható meg, hogy nincsen gyanút megalapozó adat vagy tény dr. KÉPÍRÓ Sándor bűnösségére, ellenkezőleg: megállapítható, hogy bűncselekményt nem követett el.

Nyomatékosan megállapítandó, hogy dr. KÉPÍRÓ Sándort háborús bűntett, emberek életének kioltásával járó bűncselekmény miatt sem 1945 előtt, sem utána nem ítélték el még megsemmisített ítéletben sem, minden tekintetben büntetlen előéletű volt a 2011. évi büntetőeljárás előtt is, s büntetlen, azaz ártatlan jelenleg is, azaz nem egyszerűen ártatlannak tekintendő, hanem a büntetőeljárás és a történelem tényei alapján ténylegesen ártatlan.

Ad 2. A történettudomány megállapításai, a nemzetpolitika feladatai.

A történeti és történettudományi értékelés körében, tartalomelemzés alapján az állapítható meg, hogy nincsen olyan történeti tény vagy gyanút megalapozó adat, amely dr. KÉPÍRÓ Sándornak bármilyen kriminális cselekményben való részvételére következtetést engedne. A leggondosabb elemzéssel is az állapítható meg, hogy bűncselekmény elkövetésére, emberöléssel kapcsolatos tevékenységre, emberek törvénytelen megkínzására vagy kivégzésére következtetést nyújtó, KÉPÍRÓ erkölcsi vagy jogi felelősségére utaló adat nincsen a felhalmozott peranyagok és történeti okiratok között.

Előbbi megállapításainkat dr. ZINNER Tibor és dr. SZAKÁLY Sándor szakvéleményeire alapítjuk elsődlegesen. A korszak történetét tanulmányozó és részletesen feldolgozó dr. SAJTI Enikő történettudományi műveiben, MARKÓ György, ill. UNGVÁRY Krisztián korszakkal foglalkozó tanulmányaiban és közleményeiben ugyanúgy nem találunk KÉPÍRÓT terhelő büntett elkövetését megalapozó adatokat, mint az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Hivatala közleményeiben vagy a Katonai Perek tárgyában kiadott kötetében sem. Ilyen tartalmúak a holokauszt kutató KARSAI László bizonyos közleményei és tanulmányai.

A KÉPÍRÓ-perben megjelentek eddig nem elemzett bizonyítékok, különösen a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar Főnökének Bírósága, mint ítéelő bíróság 1944. január 24-én (és nem 22-én) kihirdetett és 1944. február 18-án jogerőre emelkedett H. 448/43/118. számú ítéletének másolatban meglévő példánya. Ennek a most eljárt büntető bíróság által – az említett ZINNER és SZAKÁLY szakértők véleményének figyelembevételével – elvégzett elemzése számos új adalékkal szolgál az újvidéki tragikus napok történetére, s megerősíti dr. KÉPÍRÓ Sándor ártatlanságát.

Az ügy „nácivadász” kezdeményezője leckének szánta az eljárást a magyar társadalom lelkiismeretének megszólaltatására, de ellentétes hatást ért el. Valóban szükség van további teendők ellátására a történelmi igazságtétel körében Magyarország részéről, mégpedig nem elsőrendűen a szándékolt jelleggel (elismerve a zsidóellenes büntettek feltárásának további létjogosultságát, tagadva a kimerített felelősségre vonás lehetőségét), hanem a kommunista önkényuralom által okozott közhatalmi és más bűncselekmények következményeinek törvényhozási és gyakorlati büntetőjogi úton való következetes felszámolásával, nemkülönben a magyar nép ellen a jelen államhatárokon túl, a volt visszacsatolt területeken elkövetett jogsértések, népiirtások tényeinek felkutatásával, s minden lehetséges jóvátétel, így a büntetőjogi felelősségre vonás szorgalmazásával.

Az 1989-ben megjelent „Az 1945-1962 közötti, koncepciók elemeket tartalmazó büntető ügyek felülvizsgálatára - a kormány 3063/1989. MT határozatával - létrehozott bizottság jogász albizottságának jelentése” (kiadó és én.), továbbá a „Törvénytelen szocializmus” (A Tényfeltáró Bizottság jelentése. Zrínyi Kiadó - Új Magyarország, Budapest, én.) és több más publikáció nélkülözhetetlen, bár szükségképpen nem elegendő forrás ezen és hasonló ügyek tanulmányozásához. Többször hivatkoztunk arra, hogy a közhatalmi-jogi és a történettudományi megközelítés együttes érvényesítése és a kutatások eredményeinek széleskörű megismertetése, továbbá a törvényhozási feladatok meghatározására (semmisségi törvény meghozatala, a történeti jellegű ügyekben könnyített rendkívüli jogorvoslatok eljárásjogi szabályainak létrehozása), a gyakorlati bűnüldözés előmozdítására nélkülözhetetlen lenne egy (külföldön, pl. Varsóban már működő) Nemzeti Emlékezet Intézete felállítása, különös tekintettel az 1944–1989 közötti időszakra, kiterjesztve a második világháború egész időszakára. Nem vitatjuk a könyvtárnyi irodalom jelentőségét, de állítjuk, hogy a bűnüldözési-igazságtételi jellegű megközelítés sajátos eszközöket, állami-költségvetési-intézményi megoldást igényel.

A KÉPÍRŐ ügy tanulságul és feladatként szolgál arra, hogy Magyarország nem kerülheti meg a határozott nemzetközi fellépést az 1944–1945. évi központilag, az újvidéki razzitól függetlenül, a jugoszláv pártállami nemzetpolitika részeként elrendelt, a délvidéki kommunista-szerb erők által elkövetett magyar, német, horvát népiirtás tényeinek feltárására, felelőseinek felkutatására és felelősségre vonására.

Ad 3. Dr. KÉPÍRÓ Sándornak, az újvidéki razzia utolsó tanújának nyilatkozatai, tényelőadásai és visszaemlékezései, egybevetve az egyéb bizonyítékokkal.

Elvértve egyesek megkockáztatnak olyan kijelentéseket, hogy KÉPÍRŐ ellentmondásokba került tanúvallomásokkal és okirati bizonyítékokkal, s ily módon terhelne önmagát. Ezek az állítások irányzatosak és alaptalanok. Képiró világosan és határozottan fejtette ki véleményét, ismertette az általa felidézhető tényeket. Emlékezete több mint negyven évvel az események után is igen jó volt, a most eljáró bíróság számára is értékes támpontot jelentett. A vitatható, ill. hiányzó részek nem jelentettek büntetőjogi felelősségét érintő elemeket. Legfontosabb, mert legrégebben, a nyolcvanas évek közepén készült visszaemlékezése „Az újvidéki razzia hiteles története, avagy hogyan lettem „háborús bűnös” címet viseli, az eljáró bíróság több helyen hivatkozik rá.

Így kezdi emlékezését: „Előszó:

Több mint negyven év távlatából írom ezeket a sorokat, hogy a szemtanú hitelességével rögzítsem azokat az eseményeket, melyeknek elbírálását a történelem lesz hivatva objektíven kiértékelni.

Egy bíróság már ítélkezett a lent leírt események ügyében: a magyar Vezérkar Főnökének Különbírósága, amely az 1930:III. tc. 59. § 1. pontjába ütköző hűtlenség büntette alapján működött. Főnöke vitéz Szombathelyi Ferenc vezérezredes, a bíróság elnöke: vitéz Náday István vezérezredes, tagjai: vitéz Németh

József és vitéz Kiss János altábornagyok. Tárgyalásvezető: Babós József hadbíró ezredes, ügyész: Gazda Imre hadbíró százados volt.

Egyben válaszolok Cseres Tibor 1966-ban megjelent 'Hideg napok' című regényére és filmváltozatára, melyben név szerint szerepelek."

Megállapításai visszaköszönnek a most meghozott ítéletben, s különösen a következő leglényegesebb megállapításai az ítélet tényállásának is részét alkotják, ill. jelentős egyezést mutatnak azzal:

„Az újvidéki razzia két részből állt, az egyik részleg (az igazoltató részleg) az igazoltatást végezte. Ez a részleg főleg csendőrökből állt, akik közé szakképzetlen honvédeket osztottak be a létszámhiány miatt, mert a rendelkezésre álló csendőr kevés volt. Így a szakképzetlen honvédeket az elfogottak kísérésére használták, vagy csak a létszám növelésére, biztonsági okokból. Az úgynevezett tisztogatást a honvédség alakulatai végezték a Duna-parton."

GAÁL Lajos csendőr őrnagy, a közvetlen felettes parancsnok „Többek között elmondta, hogy a legkisebb ellenállás esetén fegyvert kell használni. Én voltam az egyetlen, aki kértem az őrnagy urat, hogy adja ezt írásba. A katonai szolgálati szabályzat alapján ugyanis ő vállalta volna a felelősséget. Erre ezt válaszolta: 'Nem adom írásba, mert én sem kaptam írásban'."

Ez a magatartás figyelmeztetés is volt a parancsnok számára, nemkülönben a többi jelenlévő tisztnek; sejtethő, sőt tudható volt, hogy az írásba adás elmarad, s így megmarad a lehetőség a szolgálati utasítás írott szövege szerint való eljárásra. Az ügyész 2011-es vádbeszédében koncepció perre emlékeztető gondolati ficammal úgy minősítette ezen egyértelmű tény, hogy a vádlott szabad kezet akart kapni a gyilkolásra.

A másik nagyon jellemző, az újvidéki razzia történetében páratlan, önnön-lelkiségére, jellemére jellemző eseményt így írja le dr. KÉPÍRÓ Sándor:

„Tudomásomra jutott, hogy a Rex Szállóban, ahol éppen el voltam szállásolva, egy honvéd járőr illegálisan működött. Oda siettem és a szálló tulajdonosa lakásában ott találtam Tanursich szálló-tulajdonost, aki családjával együtt bundában, felöltözve, egy kis kézitáskával útra készen álltak. A fosztogatni akaró banda vezére Pozdor zászlós volt, akit rögtön félrehívtam, és megkérdeztem tőle, hogy „Mit jelentsen ez a helyzet?“, ő erre azt válaszolta: „Viszem ki őket a Duna-partra!“ Mivel a Tanursich család ellen semmiféle vád nem merült fel, ezért a zászlós csak annyit mondtam, hogy „Takarodjanak innen!“, mire bandájával együtt kivonult a szállóból. Bevonulásom után jelentettem az esetet Gaál őrgy.-nak, a Tanursich családnak pedig azt mondtam, hogy „Nézzék meg, megvan-e mindenük."

Gondolom, ha a Tanursich család bármelyik tagja valahol él (3 gyerekük volt), ezt a napot nem felejtette el, és emlékezni fog az eseményekre."

Megállapítandó, hogy az ügyben 1943–1944-ben, majd 2009–2011-ben eljáró nyomozó hatóság, ügyészség nem tartotta szükségesnek ezen – a 2011-es tárgyaláson tanúvallomás nélkül igazolódott – tény bizonyítását, az erre irányuló védelmi indítványokat elutasították. Mentő körülményre nem volt szükség sem az akkori, sem a mostani nyomozásban.

KÉPÍRÓ így folytatja: „Ez a válaszom a „Hideg napok”-ban megjelent Pozdor zászlóssal kapcsolatban, s még az, hogy Pozdor zászlóssal sem a razzia alatt, sem utólag soha semmiféle szolgálati viszonyban nem voltam. Ha már a „Hideg napok”-nál tartok, még meg kell említsem, hogy a regény 146. oldalán kitalált mese az, mely szerint jelenlétemben a csendőr-járőr fegyvert használ. Ez annyira nem állja meg a helyét, hogy a színdarab 312. oldalán ugyanennél a jelenetnél már fegyverhasználatról szó sincs, mert ezt a mesét már a regényíró is soknak találta, vagy talán addigra elfelejtette. Úgy látszik, Pozdor zászlós szolgáltatotta bosszúból ezeket az adatokat ellenem, mivel nem hagytam a szerencsétlen családot kifosztani és legyilkolni.”

Való igaz, hogy a regénybeli és a valódi KÉPÍRÓ köszönő viszonyban sincsen egymással. Fontosak CSERES könyvéről írott gondolatai, mert KÉPÍRÓ nevét a Hideg napok tette ismertté, s lehetséges, hogy ezáltal is kapott ekkora súlyt az ellene folytatott rágalomhadjárat. Ugyanakkor maga CSERES, akinek a dokumentumok tanulmányozása során megtetszhetett a „KÉPÍRÓ” név, írta le később („Vérbosszú Bácskában” c. könyvében), hogy a Hideg napok nem dokumentumregény, inkább lélektani, lelkiismereti dráma, abból történeti tényeket nem lehet megismerni. Ha mindenképpen hasonlóságot keresünk, a regénybeli személy inkább lehetett volna dr. ZÖLDI Márton. Megjegyezzük, hogy – amint SZAKÁLY Sándor is elmondta szakvéleményében – POZDOR nevű zászlós nem szolgált a magyar honvédségben, valószínűleg NAGY János zászlós személyéről lehetett szó. Ő volt az, akinek a KÉPÍRÓ terhére az ügyészség által bizonyítékként előterjesztett, önkényuralmi nyomozószervek által felvett törvénytelen és hiteltelen vallomásait kirekesztette a bíróság a bizonyítékok köréből.

A 2011. évi bizonyítási eljárás igazolta az 1944-es elítélés és a vád kollektív, ezáltal koholt jellegét. A bíróság hasonló következtetésre jutott, mint a következő sorokban KÉPÍRÓ:

„A vád kollektív vád volt, amit a magyar BTK nem ismer: „Ezek nem csak gyilkoltak, hanem fosztogattak is.” A fent említett törvénycikk kb. így szól: „Aki a magyar államnak, vagy fegyveres erejének szándékosan hátrányt, az ellenségnek előnyt okoz, hűtlenséget követ el és halállal büntetendő.” Természetesen ilyen súlyos vád alapján azonnal el kellett volna fogni bennünket, de hogy semmit se sejtünk, szabadlábon hagytak.”

Kiszabadulásukat nem közvetlenül a németeknek köszönhették:

„Kiszabadulásunk úgy történt, hogy mikor március 19-én bejöttek a németek, az SS-alakulatok ki akartak hozni a börtönből. Ez Csata vezérezredes, honvédelmi miniszter tudomására jutott, és elküldte hozzánk Oláh István államtitkárt azzal a kéréssel, hogy ha jönnek a németek, ne menjünk ki velük, mert ő garantálja, hogy az ügyet elintézi, és rangunkkal együtt tovább szolgálhatunk. Ezt meg is ígértük Oláh Istvánnak, s valóban március 22-én szabadlára helyeztek bennünket, majd később Horthy kormányzó az ügyre pertörleést rendelt el. Május 25-ig tartott, amíg semmisségi panasz alapján megsemmisítették az ítéletet.”

Az a CSATAY Lajos vezérezredes szabadította ki őket, aki később a németek börtönében önkézzével vetett véget életének, s magából a szövegből is kiderül, amint a korabeli okiratokból is, hogy nem kegyelem, hanem az ítélet bírósági megsemmisítése és szerintünk felmentés volt a rehabilitáció alapja. Tévesen vitatja a VKF Bíróságának illetékességét, mert hűtlenség esetén az mindenre kiterjedt, más kérdés, hogy KÉPÍRÓ hűtlenséget sem követett el. Téves volt a kormányzói pertörésre hivatkozás, s POZDOR zászlós nevének emlegetése is.

Nem teljesen pontos hivatkozás az, hogy nála nem volt egyetlen fegyverhasználat sem, hiszen maga KÉPÍRÓ említi a SZENTPÁLI GAVALLÉR Kálmánnál történt fegyverhasználatot, amelyet neki az eset után órákkal, mint jogos fegyverhasználatot jelentett a nevezett zászlós. *„Érdemi védekezése szerint sem 1942-ben, sem a főtárgyaláson, és most aztán végképp nem tudta, illetve tudja azt, hogy milyen utcákban ellenőrzött Újvidéken. Az általa ellenőrzött személyeknél nem volt fegyverhasználat. A hozzá alárendelteként beosztott Szentpáli Gavallér Kálmánnál volt egy fegyverhasználat, aminek az előzményét nem ismerte, de a történeteket még aznap jelentette Gaál csendőr őrnagynak.”* (FŐVÁROSI BÍRÓSÁG 19.B. 155/2011. ítélet. Elektr. változat 27. oldal.)

Nem emlékszik vissza a MÁRIÁSSY fivérek szabadon bocsátásának megtagadására, s értelemszerűen nem tud a NAGY János-féle hamis vádról, tehát azon esetekről, melyekben ugyancsak – mint minden vádpontban – ártatlannak mondta ki a bíróság. Ezek a tévedések nem vonnak le ezen, s később Magyarországon is készült visszaemlékezései értékéből, amelyek minden lényeges pontban hozzáilleszthetők a 2009–2011-ben tett ügyészégi és bírósági vallomásaihoz, nyilatkozataihoz, s nincsenek ellentétben az egész peranyaggal. *(Az újvidéki razzia perének sötét oldala; Hogyan lettem a háború befejezése után 60 évvel, hazugság alapján háborús bűnös?)*

Néhány szó az igazságszolgáltatásról.

Ezt az eljárást nem lett volna szabad, törvényesen nem is lehetett volna megindítani, vádemelésig eljuttatni pedig legkevesebé.

Az ügyben kísérletet tett az ügyészség a pártállami igazságszolgáltatás, mint a politika kriminalizációjának jellegzetes jelensége és a jelen igazságszolgáltatása közötti folyamatosság létrehozására. Ennek kapcsán fontos elvi jelleggel is megállapítani, hogy a pártállami nyomozószervek vélelmezhetően bűncselekményeket, illetve súlyos jogsértéseket követtek el az általuk felelősségre vontak terhére, ezért az ilyen bizonyítékok helyes megítélés szerint kirekesztendők minden alkotmányos bírósági eljárásból, kivéve azt a valószínűtlen esetet, amikor bizonyítják ezen jegyzőkönyvek törvényes körülmények között való keletkezését.

A dr. KÉPÍRÓ Sándor ellen folytatott eljárás hivatkozott visszásságaival és árnyoldalaival még világosabbá tette, hogy minden tisztességes igazságszolgáltatás feladata: tevékenységével, döntéseivel bizonyítsa, hogy kizárólag a bűncselekmény törvény szerint való megítélése, a történeti és a törvényben leírt tényállás egyezése, az elkövető bűnössége és büntethetősége bír jelentőséggel.

Azonos törvényi és történeti tényállás esetén azonosak a büntetőjogi következmények, az igazságszolgáltatás az igazság kiderítésére törekszik, s nincsen többféle igazság, a bűnösség és ártatlanság azonos megítélést igényel a különböző alkotmányos rendszerekben. Az igazságszolgáltatás, a bírói tevékenység ezért folyamatos, tehát jogfolytonos az alkotmányos múltbeli rendszerek ítélkező tevékenységével, amint az alkotmányos rendszerek is folyamatosak, s nem folyamatosak az önkényuralmi rendszerek, s azok bírászkodása sem az. Az igazság nem lehet viszonylagos, rendszerfüggő, mert ha így lenne, akkor a büntetőjogi felelősség is viszonylagos, esetleges, nincs mögötte erkölcs és erkölcsi felelősség. Az igazságszolgáltatásnak meg kell őriznie, vissza kell nyernie történetileg létezett becsületét azon tény alapján, hogy létezik erkölcsi világrend, s ezért van mit helyreállítani.

Dr. KÉPÍRÓ Sándor ügye egyedi és páratlan volt, talán a dr. SÁGVÁRI Endre megölésének koholt vádjával 1959-ben elítélt és kivégzett KRISTÓF László 2006-ban történt Legfelsőbb Bírósági felmentése hasonlítható hozzá.

Ezen ügyek az előzőleg leírtak tükrében jogtörténelmi jelentőségűek, magát a történeti tényeket is más megvilágításba helyezik. Megalapozzák tehát a jogalkalmazás jogfolytonosságát annak nyilvánvalóvá tételével, hogy az igazságszolgáltatást politikamentesen szabad és lehet törvényesen, igazságosan gyakorolni, tekintet nélkül arra, hogy valamely elítélés vagy felmentés milyen érdekeknek kedvez. Törvényesség és igazságosság rokon, s nem ellentétes fogalmak és értékek. Az igazságszolgáltatás helyessége és törvényessége tehát nem attól függ, hogy antifasiszta vagy antikommunista törekvéseknek, értékeknek kedvez, még akkor sem, ha ez utóbbiak mindmáig igen mostoha sorsúak.

Összegezés

Elfogult zárószavak

Máig vallom: az ügy első bírója az ügyvéd, akit felkeres a bajba jutott ember. Neki támogatást kell adnia, de nem szabad a panaszos pszichológiai fogságába esnie, az ügy tényleges esélyeit kell megmutatnia.

Dr. KÉPÍRÓ Sándort 2006 nyarán ismertem meg, amikor egy barátja bemutatott neki. Aggodalmas kérdéssel fordult hozzám. Elmondta, hogy tíz éve tért vissza szeretett hazájába, és most hazug és nemtelen vádakkal illetik, nem tudja, hogy mire számíthat a hatóságoktól. Sürgősen döntenie kellett, itt marad-e, vagy elutazik a tengeren túlra a másnap induló repülőgéppel úgy, hogy az ő állapotában nincsen visszatérés. Azt feleltem, hogy szabályos kihallgatási helyzetet kell létre hozni, ki kell hallgatnom. A legapróbb lényeges részletekig terjedő kérdéseket intéztem hozzá, válaszait meghallgattam, majd telefonon tájékoztam történész ismerősömtől. Azt tanácsoltam ezután: ha el tudja viselni a gyalázkodásokat, ostoba sajtóhíreszteléseket, kihívásokat, maradjon itthon. Elképzelhetetlennek tartottam, hogy az el nem követett büntetért felelősségre vonják. Így kezdődött életének utolsó öt, legnehezebb esztendeje.

Sándor bátyám nemes lélek volt, s mint ilyen ember, hatványozottan szenvedett ártatlanságának tudatában. A hamisan vádolást alig tudta elviselni, hiszen

őt gyilkosnak, mégpedig a legsúlyosabb tömeggyilkosságok egyike tettesének kiáltották ki olyan személyek, akik maguk voltak hazugságok, téveszmék rabjai. Akik ha tévedtek, tévedéseiket maguk okozták, de legalábbis felismerhették. Sándor bátyám visszatérő szava volt erre a helyzetre: aljasság.

Ő belehalt a méltatlan és a megalapozatlan, törvényes vád nélküli eljárás okozta izgalmakba. Újvidéki jelenlétén kívül azt sikerült bizonyítani, hogy elmentmondott a kiterjesztett fegyverhasználatról szóló szóbeli parancsnak, kérte annak írásba foglalását, s miután ez nem történt meg, nem hajtotta végre. Bizonyított tény az is, hogy megmentette egy szerb zsidó család életét és vagyonát. Ezért kitüntetést érdemelt volna, nem üldözést és megaláztatást.

A keresztény-európai gondolkodásban, kultúrában és a magyar jogban is a bosszú az aljas indok fogalmába soroltatik. Hát még az oktalan, alaptalan, alantas célja elérésére is alkalmatlan támadás. Szinte végtelen sok sajtónyilatkozatot, tájékoztatást hallgattunk meg, s mi magunk is tartottunk ilyeneket. Több mint fél tucat kihallgatáson vettünk részt. Egyszer sem tapasztaltam védencem részéről ködösítést, ravaszkodást. Számos alkalommal tettük fel a kérdést, mondják meg és bizonyítsák, mikor, hol, milyen cselekedettel, vagy mulasztással volt ő tettese, részese, felbujtója emberek törvénytelen kivégzésének, vagy megkínzásának. Az egyszemélyes társadalmi bűnüldöző szervezet (amellyel korántsem azonosulnak a zsidóság széles körét képviselők) meg sem kísérelte a választást erre a kérdésre.

Az egyszemélyes társadalmi bűnüldöző szervezet (amellyel korántsem azonosulnak az üldözött zsidóság széles körét képviselők) meg sem kísérelte a válszadást erre a kérdésre.

Egyre inkább nyilvánvaló lett, hogy ezt a kérdést nem is tartják fontosnak, s mi több, büntetendőnek tartják védencemet akkor is, ha ő az európai-keresztény kultúra alapelve szerint ártatlan, ha őt nem terheli egyéni felelősség, ha nem állapíthatók meg olyan tények, amelyek miatt helyt kellene állnia saját bűnös tettének következményeiért, mert sem a tett, sem annak bűnös volta nem tartozik a való tények világába. Lényegtelenné vált az egyéni bűnösség, s egyedül a bűnhődés irracionális, bosszúba torkolló követelése maradt meg és kapcsolódott dr. KÉPÍRÓ Sándor személyéhez, aki mintegy törvényen kívülre került. Tekintet nélkül arra, hogy tanúsított-e bármikor életében felelős magatartással elkerülhető bűnös tevékenységet vagy mulasztást.

A bűnös tettért való bűnhődés a büntetőjognak is alapelve, bűnösség nélkül nincsen bűnhődés, nincs büntetés.

KÉPÍRÓ Sándornak azonban mindenképpen bűnhődnie kellett volna pusztán azért, mert egy bűnbaknak kikiáltott társadalmi csoporthoz, a Magyar Királyi Csendőrség tisztikarához tartozott, mert valamikor más cselekményért (amit szintén nem követett el), más körülmények között eljártak ellene, mert személye térben és időben kapcsolódott a magyar történelem és rendvédelem-történet egy sötét foltjához, más emberek bűneihez. Rá kellett döbbernünk: KÉPÍRÓNAK bűnhődnie kellett, meg kellett halnia – mert életének utolsó öt esztendeje, s kü-

lönösen a bírósági tárgyalás a hamis váddal való hadakozásban, az emiatt való aggódásban telt – mások bűneiért, pusztán azért, mert számára beláthatatlan, soha meg nem érthető érdekek ezt így kívánták meg. Halálának vétke visszaszáll azokra, akik azt okozták, felelőtlenül, egy értékes emberi életet semmibe véve.

Soraimat dr. KÉPÍRÓ Sándor száműzetésben írt visszaemlékezése utolsó sorával, mint nekünk, túlélőknek szóló üzenettel fejezem be:

„Lelkiismeretem nyugodt, mert kötelességemet hazám iránt mindig a Magyar Királyi Csendőrség hagyományainak megfelelően »Híven, Becsülettel és Vitézül« teljesítettem.”

Felhívás a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlására

Tisztelt reményeik szerinti Donátorunk!

A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti közcélú felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény lehetővé teszi, hogy az adózó a befizetett személyi jövedelemadójának *egy százalékát* a törvény 4.§(1) bekezdés b) pontjában meghatározott *társadalmi szervezetek részére felajánlja*. Ezen szervezetek közé tartozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) is. Az így befolyt összeget kizárólag a tudományos munka ösztönzésére kívánjuk felhasználni.

Tudományos Társaságunk nemzeti rendvédelmünk történetének feltárását és közkinccsétételét tekinti hivatásának. Két periodikát szerkesztünk. A *Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 a diszciplína legújabb kutatási eredményeit – a tudományos közlés igényeinek megfelelően – bemutató tanulmányokat közlünk. A *Rendvédelem-történeti Hírlevélben (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* ISSN 1785-3257 a szakterület gondozásával kapcsolatos operatív információkat tesszük közzé.

Tudományos Társaságunk az egyetlen intézmény Magyarországon, amely nemzeti rendvédelmünk történetének tudományos művelésével foglalkozik. A kelet-európai gyakorlatnak megfelelően állami támogatásban nem részesülünk, ellentétben Nyugat-Európával, ahol e területet az állam támogatja szak-kögyűjtemények és intézetek fenntartásával. Ezen intézményhálózatra támaszkodva számos társadalmi szervezet foglalkozik Nyugat-Európa országainak rendvédelem-történetével. A volt Varsói Szerződés tagállamai közül egyedül Magyarországon jött létre társadalmi szerveződés a nemzeti rendvédelem-történet gondozására.

Sanyarú pénzügyi lehetőségeinkkel dacolva feltártuk és több kiadásban publikáltuk a nemzeti rendvédelem-történetünket komplexen bemutató könyvet „*A magyar rendvédelem története*” címmel. Tudományos Társaságunk elsőként dolgozta fel ezt a témakört. „*A magyar rendvédelmi szervezetek története*” címmel könyvsorozatot indítottunk. Tudományos Társaságunk tagjainak szerzőségével mintegy 30 monográfia és csaknem 1000 tanulmány publikálása valósult meg.

A magyar felsőoktatásban egyre több egyetemen és főiskolán válik a tantárgyprogram részévé a magyar rendvédelem története.

Évente egy nemzetközi és három magyar tudományos konferenciát szervezünk, ahol a szakterületet művelők ismertetik kutatási eredményeiket.

Ezúton fordulok mindenkinek – aki elkötelezettséget érez a magyar rendvédelem-történet iránt, a témakört kutatja, oktatja, tárgyi emlékeit gyűjti vagy „csupán” érdeklődik nemzeti múltunk e szelete iránt –, hogy természetbeni és pénzbeli juttatásokkal egyaránt támogassa a Tudományos Társaságunk tevékenységét. Társaságunk pénzügyi támogatása adományok és a személyi jövedelemadó 1%-nak felajánlásával valósítható meg. A számlát vezető bankfiók

neve, címe: HVB Bank Zrt. H-10 UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt. (1036 Budapest, Bécsi út 136.)

bankszámlaszám: 10918001 – 00000022 – 69100002 (IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002; BANK SWIFT COD: BACXHUHB)

Számítunk minden szimpatizánsunk adója 1%-ára. Ez nem okoz a támogató számára anyagi terhet, ugyanakkor azonban nemzeti rendvédelem-történetünk művelésében nélkülözhetetlen segítséget nyújt.

Az adózó rendelkező-nyilatkozatát postai szabványborítékban elhelyezve és lezárva, az évi jövedelemadó-bevalláshoz csatolva küldheti meg az APEH részére. Azon adózók, akiknek az adóbevallását a munkáltató teljesíti, a zárt borítékot a személyi jövedelemadó-bevallási határidőig a munkáltatóiknak adják át. A rendelkező nyilatkozatot borítékba téve azt le kell zárni, majd a lera-gasztásnál alá kell írni; a borítékon az Ön nevét, lakcímét és az Ön adóazonosító jelét pontosan fel kell tüntetni.

Az SZBMRTT elnöksége nevében céljaink megvalósításához nyújtott támogatását megköszönöm.

Dr. Parádi József
a társaság elnök

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL

A kedvezményezett adószáma:

1	9	6	6	2	3	0	5	–	1	–	4	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

A kedvezményezett neve:

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Ezt a nyilatkozatot csak akkor töltsé ki, ha valamely társadalmi szervezet, alapítvány vagy külön nevesített intézmény, elkülönített alap javára rendelkezik.

TUDNIVALÓK

A nyilatkozatot tegye egy olyan postai szabványméretű borítékba, amely e lap méretét csak annyiban haladja meg, hogy abba a nyilatkozat elhelyezhető legyen.

FONTOS!

A rendelkezése csak akkor érvényes és teljesíthető, ha a borítékon az **ÖN NEVÉT, LAKCÍMÉT ÉS AZ ÖN ADÓAZONOSÍTÓ JELÉT** pontosan tünteti fel.

Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciára jelentkezési felhívás

A rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat rendezvényeit 1990-től szervezi a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. A konferenciasorozat nemzetközi rendezvénné fejlődött. A konferenciasorozat előadásai a lektori bírálókat figyelembevételével jelennek meg a *Rendvédelem-történeti Füzetekben* HU ISSN 1216-6774.

A konferenciákat minden évben őszére tervezzük. A megrendezésre Budapesten kerül sor. A rendezvények azonban többnyire három naposak. A harmadik nap általában fakultatív program, amelynek tartalma a konferenciához kapcsolódó magyar közgyűjtémény megtekintése. A konferenciák legtöbbször kedden, a reggeli órákban kezdődnek. A távolabbról érkezők esetében célszerű az utazást úgy időzíteni, hogy Budapestre már előző nap megérkezzenek.

A rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozat következő évi rendezvényének a témája az előző évi konferencián kerül kihirdetésre. A soron következő konferencia témája iránt a Szervező Bizottság társelnökeinél (CSÓKA Ferenc, mag. SIMON F. Nándor mag.) lehet érdeklődni.

A konferenciákra a rendezvény évében lehet jelentkezni. A jelentkezési lapoknak a Szervező Bizottság címére legkésőbb a tárgy év szeptember 15-ig meg kell érkezniük. Későbbi jelentkezést a Szervező Bizottság csak indokolt esetben fogad el.

A szervezők elérhetőségei: Mag. SIMON F. Nándor, CSÓKA Ferenc (lásd tisztségviselőinknél)

Előadásokra kivételes esetben – a Szervező Bizottságnak az előadásokat koordináló CSÓKA Ferencsel történő előzetes egyeztetése nyomán – szeptember 15-e után is lehet jelentkezni

A Szervező Bizottság a jelentkezéseket visszaigazolja.

A konferencián az elfogadott referátum lényegének ismertetésére nyílik lehetőség. Az egyes előadások időtartama korlátozott (általában 20' időtartamú). Írásban azonban lehetőség nyílik a részletesebb kifejtésre.

A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 azokat a tanulmányokat közli amelyek:

- a lektori véleményekben megfogalmazottakat megvalósítják;
- 600-800 karakteres rezümével és;
- a jegyzetekkel szembeni előírásoknak megfelelő hivatkozási apparátussal rendelkeznek;
- a tudományos művekkel szemben támasztott igényeknek megfelelnek.

A szerzőknek egy printelt példányban és számítógéplemezen (.doc formátumban) rögzítve kell eljuttatni a közlésre szánt tanulmányokat a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 szervezőbizottság címére a tárgyévi október 15-ig az előadás nyelvén. Dr. SUBA János Ph.D./Cs.C (lásd. tisztségviselőinknél)

A Rendvédelem-történeti Füzetek (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*) HU ISSN 1216-6774 szerkesztősége a szerzőknek honoráriumot nem fizet. A publikált tanulmányok szerzői a kiadványból tiszteletpéldányt kapnak.

A Rendvédelem-történeti Füzeteket (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*) HU ISSN 1216-6774 a szerkesztőség eljuttatja valamennyi témaorientált, jelentősebb, magyar nyelvű kiadványokat gyűjtő könyvtárakhoz.

A konferenciára jelentkezők számára – igény esetén – szállást foglalunk, 15.000 Ft/fő/éj összeggel, amelybe a reggeli is beletartozik.

A konferencián részt vételi díj nincs. A szolgáltatások (pld étkezés: 1.000-Ft/fő/ebéd), azonban térítéskötelesek. Azok számára akik a konferencia térítésköteles szolgáltatásait nem kívánják igénybe venni csupán ülőhelyet és a hozzászólásokban való részvétel lehetőségét biztosítja a Szervező Bizottság. A konferenciateremben a kellő számú ülőhely biztosítása érdekében a Szervező Bizottság tisztelettel arra kér mindenkit, hogy akik nem kívánnak szolgáltatásokat igénybe venni, azok is jelezzék részvételi szándékukat a jelentkezési lap értelemeszerű kitöltésével.

A szállást és/vagy étkezést kérők igényének figyelembevételét a Szervező Bizottságnak abban az esetben áll módjában realizálni, ha az igényelt szolgáltatások ellenértékének befizetéséről szóló postai utalvány, vagy banki átutalási bizonylat másolatát a jelentkező a jelentkezési lapjához csatolva elküldi.

A számlát vezető bankfiók neve, címe: HVB Bank Zrt. H-10 UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt. (1036 Budapest, Bécsi út 136.)

bankszámlaszám: 10918001 – 00000022 – 69100002

IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002

BANK SWIFT COD: BACXHUHB

A fakultatív programra a jelentkezők számától függően kerül sor. A fakultatív program térítési díjának pontos összege a konferencia első napján kerül ismertetésre. Ekkor még lehet jelentkezni a fakultatív programra.

A konferencia nyelve magyar. Minden előadó az általa választott nyelven adhat azonban elő. A felmerülő tolmácsolási igényeket a Szervező Bizottsággal kell megbeszélni.

A konferencián résztvevők számára lehetőség nyílik:

- a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai sorába történő felvételre, egyszerűsített felvételi eljárással;
- a rendvédelem-történet körében az utóbbi évek során megjelent kiadványok bibliográfiai jegyzékének és a kiadványok egy részének beszerzése;
- a legfrissebb rendvédelem-történeti témájú önálló kiadványokról ismertetőknak fognak elhangozni, amelyek írott változatai beszerezhetők;
- továbbá az előadások nyomán kialakuló szakmai vitákban való részvételre.

Azok, akik a konferencián valamilyen szerepet vállaltak, (pld előadó, levezető elnök stb.) vagy a szolgáltatásokra előfizettek, illetve akiket a Szervező Bizottság meghívott a konferencia vendégeként, részletes programot tartalmazó meghívót kapnak.

RENDEVELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁRA
részt kívánok venni² és előadás tartását is tervezem.

□

□

Név:

Cím:

Oktatói fokozat:

Tudományos fokozat:

Telefon: _____ Fax: _____

Mobil: _____ E-mail: _____

Amennyiben elő kíván adni a konferencián, javasolt előadásának címe:

Előadásával mely témakör(ök)höz kíván csatlakozni:

Előadásának lényege (600-800 karakter)³:

[illegible]

aláírás

¹ Az űrlap rovatait kérjük nyomtatott nagy betűkkel kitölteni.

² Aki elő kíván adni mindkét négyzetbe helyezzen X-et.

³ Az itt közölt szöveget rezüméként, változtatás nélkül fogjuk feltüntetni a publikáláskor.

SZERZŐI ŰRLAP

(Az űrlapot a tanulmányok anyagával együtt kérjük eljuttatni szerkesztőségünkhöz)

Az űrlapot a tanulmányok anyagával együtt kérjük eljuttatni szerkesztőségünkhöz. A szerzői űrlap kitöltését azért kéri periodikánk szerkesztősége, hogy zökkenőmentes kapcsolatot tarthasson a szerzőkkel. A szerzők által feltüntetett rangokat fogja a periodika közölni, ha azok relevánsak a szerzői űrlapon rögzített címek típusaival. A periodikában a szerzők rangjai kizárólag a szerzőket felsoroló jegyzékben kerülnek feltüntetésre. Az űrlap kitöltése a későbbi esetleges jogviták tekintetében is fontos, hiszen periodikánknak nem áll módjában szerzői honorárium fizetése.

Név:

Írói álnév:

Tanulmány címe:

Lakcím:

Telefon: Fax:

Mobil: E-mail:

Munkahely neve:

Munkahely címe:

Telefon: Fax:

A nevem mellett az alábbi tudományos fokozatok, oktatói címek és tudományos közéleti tisztségek feltüntetéséhez járulok hozzá:

Tudományos fokozat:

Oktatói fokozat:

Tudományos közéletben betöltött tisztségek:

Kitüntetések:

Tanulmányom közlését térítésmentesen biztosítom a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 számára. Engedé-

lyem a tanulmány magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikában vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban – több ízben – is megjelenhet, ezen publikációk szerzői honoráriumáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok.

Kelt: _____, 20_____

aláírás

BELÉPÉSI NYILATKOZAT*

Felvételemet kérem a „Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság”-ba. A Társaság alapszabályzatát és programját ismerem és magamra nézve kötelezőnek tartom. Kutatói, publikációs és előadói tevékenységgel hozzá kívánok járulni a magyar rendvédelmi szervek történetének feltárásához és bemutatásához.

Kelt:, 20.....

Alulírott kijelentem, hogy – személyiségi jogaim fenntartása mellett – az alábbi adatokat önkéntesen bocsátottam a társaság rendelkezésére.

aláírás

* A „Belépési Nyilatkozat” csak a kitöltött „Belépési Nyilatkozat Adatlapja”-val együtt érvényes.

BELÉPÉSI NYILATKOZAT ADATLAPJA
(KÉRJÜK NYOMTATOTT NYAGBETŰKKEL KITÖLTENI)

Név:

Anyja neve:

Születési hely:

Szül. idő:

Lakcím: ir. sz., ország:

város:

utca: házsám:

Telefon: Telefax:

E-mail: Postafiók:

Munkahely neve:

Munkahely címe: ir. sz., ország:

város:

utca: házsám:

Telefon: Telefax:

E-mail: Postafiók:

Foglalkozása, beosztása:

Iskolai végzettsége:

Tudományos fokozata(i):

Oktatói fokozata(i):

Kutatási területei:

.....

.....

Idegen nyelvismerete:

Kérem, szíveskedjék (tudományos) önéletrajzát és publikációs jegyzékét a belépési nyilatkozathoz mellékelni.

PUBLIKÁCIÓS ADATLAP

Az űrlapot bárki eljuttathatja szerkesztőségünkhöz, aki úgy gondolja, hogy rendvédelem-történeti tartalmú írása adatainak Hírlevelünk bibliográfiájában helye van. Az információk publikálásáért közlési díjat és honoráriumot a szerkesztőség nem fizet! Szerkesztőségünk fenntartja magának a jogot arra, hogy az űrlapon érkező információt szelektálja. Gyors és körültekintő adatszolgáltatását köszönjük.

1. Név vagy írói álnév*:

2/a. Publikáció(k) címe**:

.....

.....

2/b. Amennyiben tanulmánykötetben vagy periodikában jelent meg, a kiadvány címe, illetve az évfolyam és a szám feltüntetése:

.....

.....

.....

.....

3. A publikáció terjedelme (leütések száma); a mellékletek és a jegyzetapparátus terjedelmét is kérjük feltüntetni:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kérem ne érezze magát korlátozva az űrlap adta szűkös lehetőségek miatt. Publikációs jegyzékét külön lapon mellékelve is elküldheti.

* Írói álnév használata esetén csak abban az esetben tüntesse fel a valódi nevét is, ha azt is szerepeltetni kívánja a Hírlevél bibliográfiájában.

** Idegen nyelvű publikáció esetén írásának és a megjelentető periodikának magyarra fordított címét is szíveskedjék közölni.

továbbá:

GYŰJTŐK ADATLAPJA

Az űrlapot bárki eljuttathatja szerkesztőségünkhöz, aki úgy érzi, hogy e hírlevélben kívánja a rendvédelem történetéhez kapcsolódó tárgyi emlékek beszerzésére, átadására, illetve cseréjére irányuló igényeit közzétenni.

Név:

Lakcím: ir. sz., ország:

város:

utca: házszám:

Telefon: Telefax:

E-mail: Internet:

Keresek:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adok:

.....

.....

.....

.....

Kérem, ne érezze magát korlátozva az űrlap adta szűkös lehetőségek miatt. Közlendőit külön lapon mellékelve is elküldheti.

Az információk publikálásáért közlési díjat a szerkesztőség nem kér és honoráriumot sem fizet! Szerkesztőségünk fenntartja magának a jogot arra, hogy az űrlapon érkező információt szelektálja.

A Hírlevélben csak a gyűjtő nevét szerepeltetjük, az elérhetőségi adatokat nem, azokat csak az érdeklődőknek hozzuk a tudomására.

ADATPONTOSÍTÓ LAP

(Kérjük, abban az esetben szíveskedjék kitölteni ezt az oldalt, amennyiben lakcíme, munkahelye, illetve telefonszámai tekintetében változás állt be)

Név:

Lakcím: ir. sz., ország:

város:

utca: házszám:

Telefon: Telefax:

E-mail: Internet:

Munkahely neve:

Munkahely címe: ir. sz., ország:

város:

utca: házszám:

Telefon: Telefax:

E-mail: Postafiók:

Foglalkozása, beosztása:

Tudományos fokozata(i):

Oktatói fokozata(i):

Milyen témakörben levelezne, illetve cserélné:

Fontosabb publikációi:

Javaslatai a társaság tevékenységének fejlesztésére vonatkozóan:

Kérem, ne érezze magát korlátozva a formanyomtatvány adta szűkös lehetőségek miatt. Indítványait, közlendőit külön lapon mellékelve is elküldheti.

Gyors és körültekintő válaszadását köszönjük!

továbbá / kiegészítés:

[illegible]

PERIODIKÁINK ÉS VÁLOGATOTT MONOGRÁFIÁINK

RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI HÍRLEVÉL (NUNTIOTONES HISTORIAE PREASIDII ORDINIS)

HU ISSN 1785-3257

1995 óta évente kétszer jelenik meg. A rendvédelem-történet művelésével kapcsolatos operatív eseményekről nyújt tájékoztatást.

RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI FÜZETEK (ACTA HISTORIAE PREASIDII ORDINIS)

HU ISSN 1216-6774

1990-óta évente egy-két alkalommal jelenik meg.

A rendvédelem-történet művelése során keletkezett eredményeket ismerteti meg a tudományos közlés igényeinek megfelelő tanulmányok formájában

MEGRENDELŐLAP

Alulírott: (név:)

(pontos cím:)

.....

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által publikált Rendvédelem-történeti Füzetek jelölt számait, a feltüntetett példányszámban megrendelem. Levelem mellékleteként küldöm az erre a célra az UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt-nél. (1036 Budapest, Bécsi út 136.) vezetett 10918001 – 00000022 – 69100002 bankszámlára befizetett átutalási bizonylat fénymásolatát (IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002 BANK SWIFT COD: BACXHUHB)

A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945.

[I.évf. (1990) 1. sz.] 1990.IV.24., I. Konferencia példány

A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései.

[I.évf. (1991) 2. sz.] 1990.XI., II. Konferencia példány

Tradíció és korszerűség

[II.évf. (1992) 3. sz.] 1991.XI.19-21., III. Konferencia példány

A dualista Magyarország rendvédelme

[III.évf. (1992) 4. sz.] 1992.IX.29-30., IV. Konferencia példány

Háború, forradalom, Trianon [IV.évf (1994) 5. sz.] 1993.IX.21-23., V. Konferencia	 példány
A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme [V.évf. (1997) 6. sz.] 1994.X., VI. Konferencia	 példány
Háborúból diktatúrába [VI.évf. (1996) 7. sz.] 1995. X.25-28., VII. Konferencia	 példány
A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig [VII.évf. (1998) 8. sz.] 1996.IX.29.-X.01., VIII. Konferencia	 példány
Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században [VIII.évf. (1999) 9. sz.] 1997.IX.22-26., IX. Konferencia	 példány
A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. század magyar rendvédelmére [IX.évf. (1999) 10. sz.] 1998.IX.22-25., X. Konferencia	 példány
Szabad mozgás a Kárpát-medencében [X.évf. (1999) 11. sz.] 1999. IV.20-23., XI. Konferencia	 példány
A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában [X.évf (2000) 12. sz.] 1999.X.06-07., XII. Konferencia	 példány
A közbiztonság közös európai örökségünk [XI.évf. (2005) 13. sz.] 2000.III.19-20., XIII. Konferencia	 példány
1000 éves a magyar rendvédelem [XI.évf (2005) 14. sz.] 2000.XI.08-10., XIV. Konferencia	 példány
Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században [XII.évf. (2007) 15. sz.] 2001.XI.06-08., XV. Konferencia	 példány
A rendvédelmi szakképzés története [XIII.évf. (2008) 16. sz.] 2002.XI.12-13., XVI. Konferencia	 példány
A rendvédelem humán viszonyainak története [XIV.évf (2008) 17. sz.] 2003.XI.11-12., XVII. Konferencia	 példány
Karhatalmi feladatok a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. sz-ban [XV.évf. (2008) 18.sz] 2004.X.13-14., XVIII. Konferencia	 példány
Másfél évtized a nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának a szolgálatában [XVI.évf. (2009) 19. sz.] 2005.X.06-07., XIX. Konferencia	 példány

SZERKESZTÉS ALATT:

A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti
rendvédelmi rendszerünkre

[XVII.évf. (2009) 20. sz.] 2006. ősze, XX. Konferencia

..... példány

A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században.

[XVIII.évf. (2010) 21. sz.] 2007.X.4-5., XXI. Konferencia

Megjegyzés: 2.000 Ft – vagy 8 euró példányonként a 2000. év előtti; 2.500 Ft – vagy 10 euró példányonként a 2000. év utáni kiadású periodikák; egységáron országon belül 500 Ft – vagy 2 euró, az Európai kontinensen 1.000 Ft – vagy 4 euró; más kontinensen pedig 1.500 Ft – vagy 6 euró csomagonkénti expedlási költséggel rendelhetőek meg a szerkesztőségnél:

Dr. SUBA János PhD.

H-1184 Budapest, Dolgozó út 20. II/7.

T.: (+36/06-1)294-2744 M.: (+36/06-30)566-7120

e-mail: suba.janos@webmail.hu

Hivatali elérhetősége:

Hadtörténeti Intézet- és Múzeum

Térképtár

H-1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4.

H-1250 Budapest, Pf.:7.

Tel.: (+36/06-1) 325-1673; Fax: (+36/06-1) 325-1647

e-mail: suba.janos@hm-him.hu

**TUDOMÁNYOS TÁRSASÁGUNK SZELLEMI MENTORÁLÁSÁVAL AZ
EZREDFORDULÓ ÓTA MEGJELENT RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI
TÉMÁJÚ MONOGRÁFIÁK**

BACSA Gábor: *A magyar–jugoszláv (S.H.S) határ megállapítása és kitűzése a trianoni szerződés szerint 1921-1924.* Budapest, 1998, Püski.

BACZONI Tamás–LÓRÁNT Csaba: *A Magyar Királyi Honvédség egyenruhái 1926-1945.* Budapest, 2007, TÓTH László. /HUNIFORM.1/

BENCsik Péter: *A magyar utiokmányok története 1867-1945.* Budapest, 2003, Tipico Design, 179 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

BENCsik Péter–NAGY György: *A magyar utiokmányok története 1945-1990.* Budapest, 2005, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervek története./

BERTA Gyula: *Somogyország pandurjainak története 1766-1884.* Marcali, 2000, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum.

BERTA Gyula: *Kaposvár rendőrségének története.* Kaposvár, 2001, Kaposvár Város Közbiztonságáért Alapítvány.

BERTA Gyula: *Betyárok, hóhérok, börtönök Somogyban*. Kaposvár, 2002, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet.

BERTA Gyula: *Börtön, börtön, börtön*. Kaposvár, 2005, Powerpoint Kiadó.

BODROGI Péter–MOLNÁR József–ZEIDLER Sándor: *Nagy magyar kitüntetéskönyv. A magyar állam rendjelei és kitüntetései. A Szent György-Rendtől a Nagy Imre-Érdemrendig*. Budapest, 2005, Rubicon, 280 p., 600 ábra.

CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914*. Pécs, 1999, Pro Pannónia Alapítvány.

CSAPÓ Csaba: *RÁDAY Gedeon és a szegedi királyi biztosság*. Pécs, 2007, Pro Pannónia Alapítvány.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből*. Pécs, 1994, Betücenter.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1944-ig*. Pécs, 1995, Police Press.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1952-ig*. Pécs, 1996, Police Press.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1958-ig. Újjászervezés, megtorlás*. Pécs, 1998, Police Press.

ERNYES Mihály: *A nemzetközi és a magyar rendvédelem történetének alapjai. I. A rendőrségről*. Budapest, 1999, Prevent Contact.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége az államosításig*. Pécs, 1999, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége. Az államosítás*. Pécs, 2000. James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége 1956 őszéig*. Pécs, 2001, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége 1963-ig*. Pécs, 2002, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története*. I. köt. Budapest, 2002, BM. Kiadó.

ERNYES Mihály: *Baranyai rendőrségek*. Pécs, 2004, Teromo Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége*. Pécs, 2003, Teromo Bt.

FAZAKAS László–HEGEDŰS Ernő–HENNEL Sándor: *A Szent Korona őrzése. A koronaőrség, a koronaőrök*. Budapest, 2002, Heraldika.

KABODI Csaba–LÖRINCZ József–MEZEY Barna: *Büntetési alapfogalmak*. Budapest, 2005, Rejtjel.

KABODI Csaba–LÖRINCZ József–MEZEY Barna: *Fejezetek a büntetések és végrehajtásuk történetéből*. Budapest, 2002, ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék.

KABODI Csaba–LÖRINCZ József–MEZEY Barna: *A büntetéselmélet és történeti alapjai*. Budapest, 2003, ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék.

KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség a két világháború között*. Pécs 2002, Pro Prannónia Alapítvány.

KÖPF László: *Fejezetek a magyar vámigazgatás és pénzügyőrség történetéből*. Budapest, 2003, Tipico Design, 171 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

MEZEY Barna: *A magyar polgári börtönügy kezdetei*. Budapest, 1995, Osiris, 230 p.

MEZEY Barna: A büntetőjogi intézmények története a kezdetektől a polgári átalakulásig. In. uő. *Magyar Jogtörténet*. Budapest, 1996, Osiris.

NAGY Pál: *Képes krónika a magyar útlevelek, útlevelek három évszázados múltjából (1661-2000)*. Debrecen, 2006, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár. 176 p. /A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei, 29./

PARÁDI József (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1995¹, Tipico Design.

PARÁDI József (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris.

PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században*. I. köt. *Pénzügyőrök és vámhivatalok a határőrizetben*. II. köt. *Csendőrség a határőrizetben*. III. köt. *Rendőrség a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design, 219; 186; 266 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

SUBA János: *Magyarország államhatárának változásai 1867-1947 között*. Budapest, 2003, Tipico Design, 229 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

SUBA János: *Magyarország határának kitűzése és felmérése 1921-1925 között. A határmegállapító bizottságok működése*. Budapest, 1999, Magyar Honvédség Tájékoztatási és Médiaközpont. /Honvédtudósok 39./

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség*. Budapest, 1990, Zrínyi.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár*. Budapest, 2003², Ister.

SZAKÁLY Sándor: *Katonák csendőrök ellenállók*. Kaposvár, 2007, Kaposvár város közgyűlése. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár 32./

ZEIDLER Sándor: *Magyar kitüntetések*. Budapest, 1996, Kossuth.

A jelzett monográfiák a kiadónál rendelhetőek meg:

BM. Kiadó

H-1149. Budapest, Mogyoródi út 43.

1903. Budapest, Pf.:314

T.: (+36/06-1) 469-2969

Heraldika

H-1113. Budapest, Takács Menyhért u. 5.

T./F.: (+36/06-1) 209-6078; M.: (+36/06-20) 973-6120

e-mail: heraldika@elender.hu

Ister Kiadó és Kulturális Szolgáltató Iroda

Budapest, Tűzoltó u. 8. H-1094 Hungary

Tel.: +36-1-215-2249

e-mail: ister_toth@interware.hu

Osiris

H-1053. Budapest, Egyetem-tér 5. II./10-A.

T.: (+36/06-1) 619-9409

Pro Pannónia Alapítvány

H-7621. Pécs, Király u. 33.

T./F.: (+36/06-72) 213-379

Rejtjel Kiadó Kft.

H-1053. Budapest, Kecskeméti u. 10-12.

T.: (+36/06-1) 483-8014

Rubicon

H-1161. Budapest, Sándor u. 60.

T.: (+36/06-1) 402-1848 F.: (+36/06-1) 402-1849

Tipico Design

H-1149. Budapest, Egressy út 23-25.

T.: (+36/06-1) 355-3991 F.: (+36/06-1) 355-0591

e-mail: tipico.design@axelero.hu

A Betűcenter, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Büntetés-eljárási és Büntetés-végrehajtásjogi tanszéke (ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék), James és James Bt., Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, Kaposvár város közgyűlése, Kaposvár Város Közbiztonságáért Alapítvány, Kossuth, Magyar Honvédség Tájékoztatási és Médiaközpont, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum, Police Press, Prevent Contact, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, Teromo és Zrínyi kiadók által megjelentetett, illetve természetes személy által publikált könyvekhez a szerzők segítségével lehet hozzájutni.

BERTA Gyula: (+36/06-20) 571-7046

Dr. ERNYES Mihály : (+36/06-20) 326-7193

Dr. LÓRÁNT Csaba: (+36/06-1) 325-1673

Dr. MEZEY Barna: (+36/06-1) 411-6518

NAGY Pál: (+36/06-52) 492-763

Dr. SUBA János: (+36/06-1) 325-1673

Dr. SZAKÁLY Sándor: (+36/06-20) 910-5291

ZEIDLER Sándor: (+36/06-30) 961-9148